T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

CUMHURİYET DEVRİ TÜRK ŞİİRİNDE İDEALİZE GENÇLİK (1923-1980)

DOKTORA TEZİ

Kürşad KARA

DİYARBAKIR- 2018

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

CUMHURİYET DEVRİ TÜRK ŞİİRİNDE İDEALİZE GENÇLİK (1923-1980)

HAZIRLAYAN
Kürşad KARA

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üye. Hatem TÜRK

DİYARBAKIR- 2018

ONAY

D.Ü. EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalında DOKTORA tezi olarak kabul edilmiştir. / / 2018

Başkan :

Tez Danışmanı :

Üye :

Üye :

Üye :

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi D.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Kürşad KARA

…/…../2018

ÖN SÖZ

Cumhuriyet Devri Türk Şiiri'nde İdealize Gençlik (1923-1980) başlıklı bu çalışmada; Cumhuriyetin ilanı ile başlayıp 1980 yılına kadarki dönemde Türk şiirinde idealize edilmiş gençlik araştırılmıştır.

Tezin giriş bölümünde; problemin durumu, problem cümlesi ve alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve varsayımları açıklanmıştır. 1923 öncesi siyasi ve kültürel şartların 1923 sonrası ile farklılığı söz konusudur. Ülke büyük bir değişim geçirmiştir. Cumhuriyet Devri Türk Şiiri'nde bütün bu değişimlerin neticesinde Âsım ve Halûk gibi idealize edilmiş gençlik örneklerinin var olup olmadığı ve bu başat örneklerin tespit edilen idealize gençlik örneklerini etkileme düzeyleri bir problem olarak belirmiştir. Bu problem durumu; 1923-1980 arası dönemde Cumhuriyet Devri Türk şiirinde Mehmet Akif Ersoy'un Âsım ile Tevfik Fikret'in Halûk gibi idealize edilmiş gençlik var mıdır sorusu problem cümlesi haline getirilmiştir. Âsım ve Halûk'un diğer idealize gençlik örneklerini etkileme düzeyleri de araştırılmıştır. Bu problem cümlesine ek olarak gençlik dönemini şairlerin nasıl ele aldığı incelenmiştir. Alan yazın taramalarında sadece şiir türünde idealize gençlik üzerine bir çalışmanın yapılmamış olması çalışmaya özgün değer katmıştır. Elde edilen verilerin alan yazına artı bir değer sunacak olması çalışmanın önemini de arttırmıştır. Çalışmanın amacına ulaşmak ve alt problemlerle birlikte problem cümlesini açıklığa kavuşturmak için çalışma 1923-1980 dönemi şiir kitapları ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca bu dönem de derlenmiş şiir antolojileri ve süreli yayınlar da taranmıştır. Şiirler seçilirken özellikle şairlerin gençliğe ithaf ettikleri şiirlere öncelik verilmiştir.

Araştırmanın kuramsal çerçevesinin yer aldığı bölümde, siyasi ideolojilerinin idealize ettiği gençliğin daha iyi analiz edilebilmesi için, çalışmada ele alınan milliyetçilik, İslamcılık, toplumcu gerçekçilik gibi siyasi akımların dünya siyasi tarihine çıkışından 1980'e kadarki durumları araştırılmış ve teze aktarılmıştır. Özellikle milliyetçilik, İslamcılık, toplumcu gerçekçilik gibi siyasi akımların ülkemiz sınırları dışında doğması, doğduğu ve yayıldığı ülkelerin kendine has karakteristik özellikleri, siyasi akımların gelişimini farklı düzeylerde etkilemiştir. Bu siyasi akımların tarihi süreç içerisindeki değişimi 1923'ten 1980'e kadar da devam etmiştir. Örneğin milliyetçilik 1923 ila 1940 yılları arasında devletin toplumu dizayn etmeye çalıştığı bir konjonktürde

varlığını sürdürürken 1940 sonrasında ise farklı kesimlerin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden tanımlanmış ve 1980'e kadar da bu değişim sürmüştür. Kuramsal altyapı oluşturulurken siyasi akımlara ait bu farklılıkları tespit edecek bir okuma yapılmıştır. Bu okuma sonucu elde edilen bilgiler çalışmanın teorik kısmını oluşturmuştur.

Yöntem başlığı altında çalışmanın modeli, evren ve örneklemi, verilerin toplanması ve analizi üzerinde durulmuştur. Araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma modeli olarak ise belgesel (documentary) yöntem kullanılmıştır. Doküman inceleme, araştırma konusuna dair verilerin yer aldığı (kitap, dergi, arşiv, resmi yayın, video, fotoğraf vb.) yazılı ve görsel materyallerle ilgili bir analizdir. Çalışmada 1923-1980 arası basılmış şiir kitapları kullanılmıştır. Öncelikle şiir kitapları araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden yola çıkılarak taranmıştır. Elde edilen şiirler belirlenen çerçeveye göre okunup düzenlenmiştir. Düzenlenen veriler, tanımlanmış ve doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmada şiirlerden alınan doğrudan alıntılar anlamlandırılmış ve yorumlanmıştır. Alıntı yapılırken en çok dikkat edilen husus, alıntıların diğer araştırmacılar tarafından da incelendiğinde aynı sonuçlara ulaşacak nitelikte olmasıdır.

Bulgular bölümü, çalışmanın problem cümlesine ve alt problemlere dayalı verilerden oluşmuştur. Bu bölümde öncelikle idealize edilen gençlik örneklerinin tanımı yapılmıştır. Daha sonra bu örneklerin özelliklerini yansıtan şiirler sıralanmış, şiirlerden doğrudan alıntılar yapılarak idealize edilmiş gençlik örnekleri ortaya konulmuştur. Ayrıca bu örneklerin Âsım ve Halûk ile benzer yönleri ilişkilendirilmiş ve her bir gençlik örneğinin diğer gençlik örnekleri ile benzerlikleri açıklanmıştır ve şu bulgulara ulaşılmıştır: Atatürkçü Gençlik, Milliyetçi Gençlik, İslâmî Gençlik, Devrimci Gençlik ve Diğer Gençlik Örnekleri.

Bu bölümde gençlik çağının şairlerin dünyasında nasıl bir değere sahip olduğu da aktarılmıştır. Özellikle gençlik çağı şairlerin gündemindedir. Bu çağ, şiirlerde iki değer olarak yansımıştır: mutluluk ve mutsuzluk. Şairler, şiirlerde gençlik çağının mutsuzluk değerini mutluluk değerinden daha fazla vurgulamışlardır.

Tartışma bölümü ise araştırmanın temelini oluşturan problem cümlesine ve alt problemlere ait veriler ışığında oluşturulmuştur. Cumhuriyet döneminde özellikle toplumcu şairler, ideolojilerine ait gençlik tasavvuruna kayıtsız kalmamışlardır.

İdeolojileri temsil edecek ve bu ideolojileri gelecek kuşaklara aktaracak bir gençlik idealize etme bu şairlerin ana hedefi durumundadır. Buna ilaveten Âsım ile Halûk tasavvurlarının bazı özellikleri, 1923-1980 dönemi arasında Cumhuriyet dönemi Türk şiirinde bulguladığımız gençlik modellerinin bir kısmında da görülmüştür.

Sonuç ve öneri kısmında bulgular özetlenmiş ve idealize gençlik modellerine ait temel özellikler aktarılmıştır. Çalışmada elde edilen yeni gençlik tasavvuruna ait özellikler, gençlerin ait oldukları coğrafi mekânlar, gençlerin hedefleri ve rol modelleri tablo haline getirilmiştir. Ayrıca gençlik çağına ait veriler de yorumlanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar ışığında tespit edilen ve diğer araştırmacılara ilham olabilecek öneriler de maddeler halinde sunulmuştur.

Doktora çalışmamın bu aşamaya gelmesinde büyük emekleri olan danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üye. Hatem TÜRK'e teşekkür ederim.

Ayrıca değerli fikirlerini bizimle paylaşan, Sayın Prof. Dr. Zeki TAŞTAN'a, Sayın Prof. Dr. İdris KADIOĞLU'na, Doç. Dr. Hatip YILDIZ'a, Sayın Doç. Dr. Beyhan KANTER'e, Sayın Dr. Öğr. Üye. Hayrettin AYAZ'a, teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarıma maddi ve manevi noktada katkı sunan değerli mesai arkadaşlarım Sayın Doç. Dr. Fatih YALÇIN'a, Sayın Dr. Öğr. Üye. M. Yasin TAŞKESENLİOĞLU'na, Sayın Dr. Öğr. Üye. M. İhsan ÇUBUKÇU'ya, Sayın Dr. Öğr. Üye. Mehmet ELBAN'a, Sayın Dr. Öğr. Üye. Turgay KABAK'a, Sayın Öğrt. Gör. Aydoğan DURSUN'a, Sayın Öğrt. Gör. Sertakul DURGUT'a, Sayın Öğrt. Gör. M. Yusuf USTABULUT'a ve Sayın Arş. Gör. Baturay ERDAL'a teşekkürü bir borç bilirim.

Bu süreçte gösterdikleri sabır ve metanetle bana destek oldukları için değerli eşim Naciye'ye, kızlarım Sena ve Sueda'ya şükranlarımı sunarım.

Diyarbakır 2018 **Kürşad KARA**

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ONAY iii
BİLDİRİM iv
ÖN SÖZ i
İÇİNDEKİLER iv
ÖZET vi
ABSTRACT vii
TABLOLAR LİSTESİ viii
KISALTMALAR LİSTESİ ix
1. GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 45
1.1.1. Problem Cümlesi 46
1.1.1.1. Alt Problemler 46
1.2. Araştırmanın Amacı 46
1.3. Araştırmanın Önemi 46
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları 47
1.5. Varsayımlar 47
1.6. Tanımlar 48
1.6.1. Gençlik 48
1.6.2. Gençlik ve İdeoloji 48
1.6.3. İdealize Gençlik 48
2. KURAMSAL ÇERÇEVE 59
2.1. Gençlik 59
2.1. Gençlik ve İdeoloji 61
2.2. İdealize Gençlik 64
2.2.1. Atatürkçü Gençlik 68
2.2.2. Milliyetçi Gençlik 70
2.2.2.1. Türk Ocağı Gençliği 78
2.2.2.2. Turancı Gençlik 79
2.2.2.3. Kür Şad Gençliği 80
2.2.2.4. Ülkücü Gençlik 82
2.2.2.5. Fetih Gençliği 82

2.2.3. İslami Gençlik 83
2.2.3.1. Büyük Doğu Gençliği (Anadolu Gençliği) 86
2.2.3.2. Diriliş Gençliği 89
2.2.4. Toplumcu Gerçekçi-Marksist Gençlik (Devrimci Gençlik) 91
2.2.5. Diğer Gençlik Örnekleri 93
2.2.5.1. Mehmet 93
2.2.5.2. Mehmetçik 94
2.2.5.3. Ayşe 95
2.3. Literatür Taraması 96
3. YÖNTEM 99
3.1. Araştırmanın Modeli 99
3.2. Evren ve Örneklem 100
3.3. Verilerin Toplama Araçları 100
3.4. Veri Analizi 100
4. BULGULAR 103
4.1. 1923 ve 1980 Arası Türk Şiirinde İdealize Edilen Gençliğe Ait Bulgular 103
4.1.1. Gençlik çağı ve ruhunun, 1923-1980 yılları arası Türk şiirindeki yansımalarına ait bulgular. 220
4.1.2. 1923-1980 Arası Dönemde Türk Şiirindeki İdealize Gençlik Örneklerinin Âsım ve Halûk ile Etkileşimine İlişkin Bulgular: 259
5. TARTIŞMA 261
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 265
7. KAYNAKÇA 274
8. EKLER 296
EK 1. İncelenen Şiir Kitapları 296
EK 2. Antolojiler 320
EK 3. Süreli Yayınlar 323
9. ÖZGEÇMİŞ 333

ÖZET

CUMHURİYET DEVRİ TÜRK ŞİİRİNDE İDEALİZE GENÇLİK (1923-1980)

Araştırmanın amacı, 1923-1980 yılları arasındaki Türk şiirinde Tevfik Fikret'in "Halûk" ve Mehmet Akif Ersoy'un "Âsım" gibi idealize edilmiş gençlik modellerini ortaya çıkarmaktır. Araştırmacı tarafından yürütülen araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma modeli olarak ise belgesel (documentary) yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini, 1923-1980 yılları arasında yayınlanan şiir kitapları, antolojiler ve süreli yayınlar oluşturmaktadır. Araştırmada herhangi bir örnekleme gidilmeyerek çalışma evreninin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda araştırmada 583 şiir kitabına ulaşılmıştır. Böylelikle çalışma evreninin % 90'ına ulaşılarak güçlü düzeyde temsil sağlanmıştır. Yapılan araştırmada da veriler doküman analizi yolu ile toplanmıştır. Çalışmanın veri analizinde ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda 1923-1980 arasında Cumhuriyet Devri Türk Şiirinde 12 yeni idealize gençlik bulgulanmıştır. Ayrıca Âsım ve Halûk'un bazı yeni gençlik modelleri ile de etkileşim içinde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şiir, İdealize gençlik, Âsım, Halûk,

ABSTRACT

IDEALIZED YOUTH IN REPUBLIC PERIOD TURKISH POETRY (1923-1980)

The aim of the study is to reveal idealized youth models such as "Haluk" of Tevfik Fikret and "Asım" of Mehmet Akif Ersoy in the Turkish poem between 1923-1980. Documentary method was used as a qualitative research method. Poetry books, anthologies and periodicals published between 1923 and 1980 constitute the target population of the study. The whole target population was tried to be reached without using any samples. 456 publications were reached within this framework. Thus, a high level of representation was provided by reaching 90 percent of the target population. Data were gathered by document analysis method in the research. As for data analysis, descriptive analysis method was used. 12 new idealized youth were discovered in Republic Era Turkish Poetry between 1923 and 1980. Also it was also found out that characters of Asim and Haluk are in interaction with some new youth types.

Keywords: Poetry, Idealızed Youth, Âsım, Halûk,

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
1	Şiirlerde Tespit Edilen İdealize Gençlikler ve Genel Özellikleri	272

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CHF	: Cumhuriyet Halk Fırkası
Çev	: Çeviren
DP	: Demokrat Parti
Dr	: Doktor
H	: Hicri
Haz	: Hazırlayan
M	: Miladi
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MSP	: Milli Selamet Partisi
S.A.V	: Sallallahu Aleyhi ve Sellem
SETA	: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
Yy	: Yüzyıl

1. GİRİŞ

Osmanlı'nın son dönemlerinde Avrupa etkisiyle değişimin kaçınılmaz olduğu ortaya çıktı. Sadece Osmanlı'da değil tüm dünyadaki imparatorluklar sarsılmaya ve yerini milli devletlere bırakmaya hazırlanmaktaydı. Dolayısıyla değişim herkes için kaçınılmaz görünmekteydi. Ancak bu değişimin kimin istekleriyle ve kimin eliyle yapıldığı önemli bir hale geldi. Avrupa'da değişim yanlısı olmayan soylular, feodaller ve kilisenin karşısında değişimi son derece elzem gören burjuva sınıfı değişimi sağlamaya çalıştı. Osmanlı içinde Avrupa ya da İran'dakine benzer sınıf farklılıkları olmadığına göre değişimi ancak bir neslin yapması beklenirdi. Sultan Abdülaziz ve II. Abdülhamit'in saltanatında ülkede çok ciddi bir eğitim reformu oldu ki buradan devleti şekillendirecek aydın gençler yetişti. Öte yandan Osmanlı'daki Tercüme Odası gibi Batı odaklı kurumlar da yeni neslin inşasını hazırlamış oldu. Bütün bunların sonunda Genç Osmanlılar adıyla bir sivil toplum kuruluşu ortaya çıktı.

"Namık Kemal, Ziya, Ali Suavi ve başka arkadaşları önce Londra'ya sonra Paris'e gittiler. Orada yaptıkları yayınlar ve şahsi masrafları için Mustafa Fazıl Paşa'dan devamlı yardım gördüler. Bu himayenin hürriyetçi fikirlere karşı bir mecenne olmak zevkinden ileri gelmesi kadar, gençlerin korunması suretiyle Osmanlı-Mısır hanedanları arsındaki gerginlikten kendi hesabına faydalanmayı düşünmesi ihtimali de vardır.[…] Bu himaye 'Yeni Osmanlılar'ın yani hürriyetçi ve siyasi anlamda meşrutiyetçi Türk kuşağının fikirlerinin beslenmesini sağlamıştır." (Ülken, 1999: 57).

Bu, Osmanlı'daki değişimi sağlayacak büyük gücü temsil etmekteydi. Değişimi isteyense devletin ta kendisiydi. Böylece Osmanlı Devleti, kendisini koruyacak ve geliştirecek gücü gençlikte bulmuş oldu. Aynı zamanda Avrupa'ya ait olan modernizm ya da demokrasi gelişmelerini "hak, hukuk, uhuvvet" kavramlarıyla Osmanlı topraklarına taşıyan güç de bir gençlik hareketi olmuş oldu. Bundan sonra Osmanlı'dan Cumhuriyet Türkiye'sine taşınan ve başta demokrasi fikrini Cumhuriyetin kazanımları adıyla "gençliğe emanet etme" anlayışı ortaya çıktı. Demek oluyor ki Osmanlı'daki yenileşme hareketlerinde gençliğin önemli bir yeri vardır.

Münif Paşa, Destân-ı Âl-i Osman adıyla yazdığı 43 dörtlükten oluşan şiirinin 6 dörtlüğünü II. Abdülhamit'e ayırır:

Birçok mektebler tesis olundu
Duyûn-ı devlet yoluna kondu
Hüsn-i himmet-i şâhânesiyle
Emn ü âsâyiş oldu erzânı (Özgül 2005: 279).

Padişah'ın döneminde yaptığı büyük eğitim reformları sayesinde ortaya çıkan genç nesil, II. Meşrutiyet'in ilanıyla kendi saltanatına son verirken hiç şüphe yok ki yeni bir dönemin kapısını da aralamış oldu.

Özellikle "şebâb"[1] kavramı etrafında zenginleşen bu yeni güç, bir yandan devleti çöküntüden kurtarmaya çabalarken diğer taraftan Avrupa'dan her türlü gelişmeleri ithal etmeye çalıştı.

Tophane-i Âmire kâtiplerinden Şinasi Efendi, devlet tarafından Mart 1849'da yurt dışına gönderildiğinde 23 yaşındaydı. Hamisi Mustafa Reşid Paşa'nın tavsiyesi üzerine "maliye" tahsili de yapan Şinasi, "*Avrupa'da âlem-i edebin mahsûl-i idrâkâtı ne ise cümlesine vakıf olur.*" (Ebuzziya Tevfik, 1329: 227).*"Beş altı sene müddet-i ikametle saye-i ma'âlî vâye-i hazret-i mülûkânede ulûm-ı edebiyye ve maârif-i sâireyi iktisab edüp bu kerre avdet eylediğinden bu misillû bendegânın memuriyet-i münâsibede istihdamından istifade olunacağından[...]"* (Bilgegil, 1972: 14-15) devlet onu, en azından başlangıçta, önemli mevkilere getirdi. Şinasi, Osmanlı'daki Batılılaşma sürecinin en önemli isimlerinden Mustafa Reşit Paşa için *"Sensin ol fahr-i cihân-ı medeniyyet ki hemân / Ahdini vakt-i saadet bilir ebnâ-yı zamân"* (Parlatır & Çetin. 2005: 8) derken devletin kendi nesline yüklediği misyonun karşılığını vermektedir.

Şinasi'nin, Âgâh Efendi ile Tercüman-ı Ahval'i çıkarıp altı ay sonra aradan çekilerek Tasvîr-i Efkâr'ı çıkarmaya başlaması, Osmanlı içinde yenilik fikrinin, en azından basın ve edebiyat olarak bayraktarlığını üstlenmesi anlamına gelir. Ebuzziya Tevfik, "edebiyat-ı cedîde"nin burada göründüğünü söyler. Yine Ebuzziya Tevfik'in "Şinâsî mesleğinin sâî-i mücâhidi" olarak anlattığı Namık Kemal, Tasvir-i Efkâr'ı ustası ikinci kez Paris'e giderken "genç nesil"in temsilcisi olarak devralır. Ahmet Hamdi Tanpınar, Namık Kemal'in gençliğine vurgu yapar: "On dört yaşında iken bir defter dolusu şiiri bulunacaktır. Yirmi iki yaşında divan sahibidir. Yirmi beş yaşında devrin en meşhur imzası olarak tanınır." (Tanpınar, 2006: 313).

[1] Gençlik, tazelik, civanlık Bk. (Parlatır, 2011: 1562).

Öte yandan Tasvîr-i Efkâr'ın içinde Namık Kemal'in keskin ifadelerle eski Türk edebiyatına hücumlar yaptığı görülür. "Şiir ve İnşa"[2] makalesi sahibi eski dava arkadaşı Ziya Paşa'nın Harabat'ı yazması, Namık Kemal'i bu konuda ateşleyen bir hareket oldu.[3]

Namık Kemal, "vatan" kavramını kamuoyuna tanıtan gençken, Erzurum Vali muavinliği adı altında devletin kendisini pasifize etme kararına karşı Avrupa'ya gitmeyi tercih eder. O, Yeni Osmanlılar cemiyetinin kurucu ve en yılmaz savunucularındandır. Namık Kemal'in nesrini ve değerini Yahya Kemal, şöyle belirtiyor: "Namık Kemal, Türkçe nesri, gür sesiyle ve kudretli nefesiyle bir hamlede diriltti, kuru yazı halinden çıkardı. Revân bir vadiye döktü zamanın okuryazarlarına, günü gününe hararetle okuttu. Dalgalı bir Namık Kemal cümlesi yarattı. Bu cümle bütün tilmizlerinin nazmında ve nesrinde şedid bir tesir icra etti. Gerçi bu cümle eski kitabetin bir kırması sayılabilir. Milletin konuştuğu lisandan mülhem değildir. Eskilerin yazdığı lisanladır. Lakin onun ateşin bir ruhla canlanmış bir şeklidir. Bunun içindir ki Namık Kemal'in muasırları olan okuryazarlarımız, onun nesrine hayret etmediler, hayran oldular. Onun nesrinde eski kitabetin bir mükemmelini gördüler ve yeni nesrine çabuk alıştılar. Namık Kemal'in daha genç yaşta muvaffakiyeti ile şöhretinin at başı beraber gitmesi bu sayededir." (Tevetoğlu 1988: 208-209).

---

[2] Ziyâ Paşa'nın "Şiir ve İnşâ" makalesi ilk defa Hürriyet gazetesinin 11. sayısında yayımlanmıştır. Ziya Paşa bu makaleye şu şekilde giriş yapar. "Çünkü mahsûl-ı tahsil bizim memâlike göre yalnız şiir ve inşâ cihetindedir, bunlardan bir nebze bahsedilmek fâideden hâlî değildir. Şiirin tâ'rif-i umûmîsi kelâm-ı mevzundur. Yani iki satır sözün her birindeki sükûn ve harekâtın müsâvî olmasından ibârettir. Hatta kafiye usûlü milel-i müteâhire beyninde hâdis olmuştur. Eski Yunanîler yalnız vezne riâyetle kafiye iltizam etmezler idi. Şiir her kavimde tabiîdir. Rûy-ı arza ne kadar milel ve akvam gelmiş ise cümlesinin kendilerine mahsus şiirleri var idi. Osmanlıların şiiri acaba nedir? Necâti ve Bâkî ve Nefî dîvanlarında gördüğümüz bahr-i remel ve hezecden mahbûn ve muhbis kasâid ve gazeliyyât ve kıt'aât ve mesneviyât mıdır? Yoksa Hoca ve Itrî gibi musikî-şinâsânın rabt-ı makâmât eyledikleri Nedim ve Vâsıf şarkıları mıdır? Hayır bunların hiç birisi Osmanlı şiiri değildir. Zirâ görülür ki, bu nazımlarda Osmanlı şâirleri şuarâ-yı İran'a ve şuârâ-yı İran dahî Araplara taklîd ile melez bir şey yapılmıştır. Ve bu taklîd yalnız üslûb-ı nazımda değil, belki efkâr ve meânîye bile sirâyet edip, bizim şuarâ-yı eslaf edâ-yı nazm ve ifâdede ve hayâlât ve meânide Arap ve Acem'e mümkün mertebe taklîde sa'y etmeyi maarifden addetmişler ve acaba bizim mensub olduğumuz milletin bir lisanı ve şiiri var mıdır ve bunu ıslâh kâbil midir? Asla burasını mülâhaza etmemişlerdir." (Ziya Paşa 1868: 4). Makalenin girişinde de görüldüğü üzere Ziya Paşa, ilk olarak şiirin tanımını yapar. Sonra Osmanlı şiirini sorgular. Osmanlı şairlerinin İran ve Arab'ı taklit ederek ortaya melez bir şey çıkardıklarını dile getirir. Makalenin sonunda ise, Türkçe imlanın dışında kullanılan Arabî ve Farsî dil imlalarının da bilinerek Osmanlı şairlerinin özüne dönmesini vurgular.

[3] Konuyla ilgili çalışmasında Kaya Bilgegil, "Ziya Paşa'nın Harâbât'ın birinci cildine Kemâl Bey'den örnek almaması, ikinci cildi için de aynı şaire ait olup kaili tarafından sevilmeyen parçalara yer verilmesi bu hücumların psikolojik âmilini teşkîl etmektedir." (Bilgegil 1972: 276) diyerek işin başka bir boyutunu gösterir.

Tanzimat'ı bir nesil hareketi olarak görmek mümkündür. Devletin okullarında ya da kademelerinde yetişip Avrupalılaşmayı nesilden nesile aşılamaya çalışan gençler çoğunlukla birbirleriyle yakın temas içinde görülürler. Mizancı Murat, Abdülhak Hâmit'e Avrupa şiirindeki kafiye sistemini uygulamasını tavsiye etmiştir (Enginün, 2015: 246). Diğer taraftan Samipaşazade Sezai de kendisinden sekiz yaş büyük Abdülhak Hâmit ve yirmi yaş büyük Namık Kemal'den etkilendiğini şu sözleriyle belirtir: "Ben iki cazibe arasında kaldım: Kemal, Hâmid! Hâmid beni nazma teşvik ederdi; Namık Kemal'in de nesrinin tesiri altında idim. Efendim malûm ya, Kemal pek ateşli, pek heyecanlı yazardı, ben de o zaman gençtim. Onun yoluna saptım. Lâkin Hâmid'in teşvikini terviç etmediğime çok pişmanım…" (Es, 2010: 180).

Namık Kemal, Londra'da "Hürriyet gazetesini"[4] çıkarırken yeniliğin bayraktarlığını, Tasvir-i Efkâr'ı da başka bir yenilikçi olan Recaizade Mahmut Ekrem'e teslim eder. Yeni tarz okullarda okuyarak ortaya çıkan Recâizâde Mahmut Ekrem'in "Talim-i Edebiyat"[5]ı bir ders kitabı olsa da yazar daha en başta "eser-i hâkirânem şu haliyle – muhibb-i vatan ve taraftar-ı terakki olan – erbâb-u ilm ve edebin nazar-ı nakkadânelerine müsadif olub da muaheze veya beyân-ı mütalaaya şayân görülürse iftihar ederim." (Recaizade Mahmut Ekrem, 1299: 5) diyerek yenilikçilerin el kitabı olacağını müjdeler. Bu kitap, Osmanlı'da bir süreden beri devam eden Batılı anlayışın edebiyat teorisi olacaktır.

İşte bu teorik yapıdan beslenen genç nesil, Servet-i Fünûn edebiyatını oluşturdu. Bu, aynı zamanda bir gençlik hareketidir. Halit Ziya Uşaklıgil, dönemin edebiyat görüntüsünü şu şekilde ifade eder: "Bir kolu sarayın gerici ve geleneksel eğilimleriyle kuruntulu siyasetine uzanan, öteki kolu ülkede eskiliğe, medrese anlayışına, Arap ve İran bulaşığı şiirlere bağlı ne kadar elemanlar varsa –ki pek sınırlı bir azınlığa karşılık büyük

[4] Yeni Osmanlılar Cemiyeti mensupları tarafından 1868-1870 yılları arasında Londra ve Cenevre'de yayımlanan gazete. Muhbir'den sonra Avrupa'da yayımlanan ikinci Türk gazetesidir. Çıkarılma teşebbüsü, hazırlıkları, yayımı sırasında ortaya çıkan ihtilâflarla gazetedeki haber ve makaleler, Yeni Osmanlılar'ın Avrupa'daki faaliyetlerinin önemli bir dönemiyle yakından ilgilidir. Nâmık Kemal ve Ziyâ Bey Mustafa Fâzıl Paşa'nın da desteğiyle 29 Haziran 1868'de Londra'da Hürriyet'i çıkarırlar. Gazetenin ilk altmış üç sayısında Nâmık Kemal'in ağırlığı hissedilir. 13 Eylül 1869 tarihli 64. sayısından itibaren gazetenin son sayfasının altında sorumlu müdür olarak Ârif isminin yer aldığı görülür. Hidiv İsmâil Paşa'nın adamı olan Ârif, gazetenin 22 Haziran 1870'te çıkan 100. ve son sayısına kadar bu görevini devam ettirmiştir (Çelik, 1998: 506-507).

[5] "Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne nâmına 1296 sene-i hicriyesinde telîf olunarak mükerreren taş basmasıyla tab olunmuştu. Bu kere bazı tashîhât dahi icrâ olunarak Maârif Nezâret-i Celîlesinin ruhsat-ı resmiyyesi üzerine hurûf ile def'a-i ûlâ olmak üzre tab olunmuştur" Mülkiye Mektebi'nde okutulmak üzere yazılan kitap, yeni harflerle yayınlanmıştr. Bk. Recâîzâde Mahmûd Ekrem (2006), Ta'lîm-i Edebiyyât (Haz. Furkan Öztürk), İstanbul: Dün Bu Gün Yarın Yayınları.

bir çoğunluktu- onu kucaklayan, sırtını da Sirkeci'deki Ebussuut caddesinin bir yazı fabrikasına (Ahmet Mithat Efendinin çıkardığı) 'Tercüman-ı Hakikat' gazetesine dayayan bu güç öyle bir etkinlik kazanmıştı ki Tanzimat edebiyatını ve Batı sanatını savunanların İstanbul'da tek temsilcisi olan Recaizade Mahmut Ekrem Bey'i, üstelik (Galatasaray Lisesi ve Mekteb-i Mülkiye) öğretmenliğinden de attırarak okul kürsülerinde bile onun yerine geçmişti." (Uşaklıgil 1987: 396).

Farklı mekân ve kişilikteki gençleri bir araya getiren başlıca unsurun Recaizade Ekrem olduğunu Mehmet Kaplan ifade etmektedir: "Recaizade Ekrem, bu tesadüfleri idare eden bir mıknatıs vazifesini görmüştür. Tevfik Fikret ve Ahmet İhsan, onunla yakından temasta idiler. Halid Ziya, üstadı eserlerinden tanıyordu ve daha İzmir'de iken onunla mektuplaşmış, hatta görüşmüş ve İstanbul'a geldiği zaman münasebetini daha sıklaştırmıştı. Diğer taraftan Fikret, Mirsad mecmuası dolayısıyla, İsmail Safa'yı tanıyor, Hüseyin Cahid Vefa Lisesi'nde İsmail Safa'nın talebesi olduğundan ileriki yaklaşmaya önceden bir zemin hazırlanmış bulunuyordu. Cenab ile Hüseyin Cahid daha Fikret'le birleşmeden önce tanışıyorlardı. Mehmet Rauf da çok erkenden, İzmir'deki Halid Ziya ile mektuplaşmaya başlamış Halid Ziya İstanbul'a gelince aralarında yakın bir dostluk teşekkül etmişti. Diğer şahıslar da böyle birtakım tesadüflerin sevkiyle birbiriyle görüşmeden münasebetler ağına girmişlerdi. Servet-i Fünûn mecmuasını çıkarmakta olan Ahmed İhsan, Recaizade Ekrem'den yardım dileyip de üstad, eski talebesi Tevfik Fikret'i bu mecmuanın başına getirince, bu münasebetler ağı birdenbire sıkıştı ve o zamana kadar dağınık bir kudret halinde dolaşan kabiliyetler, Servet-i Fünûn mecmuası etrafında toplanarak, yeni bir duyuş tarzına ve üslubuna sahip bir edebiyat nesli veya topluluğu vücuda getirdiler" (Kaplan, 2013: 36).

Servet-i Fünûn'un eserlerini verdiği yıllarda bir anda Mehmet Emin [Yurdakul] ve "Türkçe Şiirler"i ortaya çıkar. Kitabına 1898'de "Biz Nasıl Şiir İsteriz" gibi poetik bir şiirle başlayan şair, memleketin Yunan Harbi'ni gördüğü bir dönemde tamamıyla hayatı ve insanı içine alan bir anlayış ortaya koyar. Kitapta, Anadolu, şehit, çocuk gibi kavramlar anahtar kelimeler gibidir. Şair, ikinci kitabında ise daha bilinçli olarak bütün bir gençliği en öne sürer. Kitabın özeti sayılabilecek "Anadolu" şiirini "Gençlik"e; ithaf eder.[6]

[6] Şairin ithaflarıyla ilgili bk. Hatem Türk (Haziran, 2014), "Mehmet Emin Yurdakul'un Şiirlerinde İthaflar", Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 52, ss. 213-226.

Yeni Türk edebiyatının en önemli kaynaklarının başından gelen süreli yayınlar da çağdaş edebiyatın gençlik temelleri üzerine inşa edildiğini gösterir.

Osmanlı'da II. Meşrutiyet'i de bir gençlik hareketi olarak görmek mümkündür. Nihayet Genç Osmanlıların başlattığı hareketin 33 yılın sonunda da olsa meyvesini verip ikinci kez meclis sistemini ihdas etmesi, Batılılaşma sürecinin de bir devamıdır. Meşrutiyet'in II. kez ilânının ardından ortaya çıkan serbest ortamdan yararlanarak pek çok süreli yayın kendisine yer bulmuştur. Bunların çoğunluğu kısa süreli heveslerin ürünü olsa da aralarında fikir zenginliğine katkı sağlayanlar da oldu. Hatta denilebilir ki Türkiye'de cumhuriyetin alt yapısı büyük oranda bu süreçte oluşturulmuştu.

Mehmet Emin Yurdakul'un anlayışını da "gençlik" sürdürmüş, özellikle "1905 Edebî Hareketi"[7], "Millî Edebiyat"ın en önemli aşamalarından birini oluşturmuştu. II. Meşrutiyet sonrasında önce Türk Derneği, sonra da Türk Ocağı'nın faaliyetleri ülkede Türkçülük cereyanını ön plana geçirdi. İstanbul'un yaşlı yapısının elvermemesi nedeniyle "Halka Doğru" ve "Çocuk Bahçesi" etrafında gelişen hareketlilik gibi "Yeni Hayat" da yine bir gençlik hareketi olarak Selanik'te ortaya çıktı. Genç Kalemler ve Yeni Felsefe gibi dergilerin yaygınlaştırdığı bu fikir de Milli Edebiyat akımının önemli aşamalarından birini oluşturur:

"Dante'nin La Vita Nuova'sından tam 623 yıl sonra bu kez Türkiye'de yeni arayışını simgeleyen 'lirik' bir kitap yayımlanacaktı. Bu, Ziya Gökalp'in La Vita Nuova ile aynı adı taşıyan Yeni Hayat adlı eseriydi. 'Yeni hayat' Meşrutiyet düzeninin izleyeceği toplumsal dönüşümleri kapsayan genel bir çerçeveydi ve Selanik doğumluydu. Ziya Gökalp tarafından Genç Kalemler dergisinde ilk kez gündeme getirilmiş ve ardından Yeni Felsefe dergisinde neredeyse her sayıda 'Tahrir Heyeti' tarafından geliştirilmişti. Yeni Hayat başlangıçta dil sorununu gündeme getirmişse de giderek geniş bir alana yayılmış, bir yaşam felsefesine dönüşmüştü." (Toprak, 2017: 26).[8]

---

[7] "1905 Edebî Hareketi olarak edebiyat tarihine geçen hadise Selanik'te Çocuk Bahçesi mecmuası çevresinde geçen ve Rıza Tevfik, Mehmet Emin, Ömer Nâci, Raif Necdet, Hüseyin Cahit, arasında yaşanan daha çok Türkçe Şiirler ve hece vezni üzerinden yürütülen bir tartışmadır." Bk. Ali İhsan Kolcu (2007), Milli Edebiyat I Şiir, Salkımsöğüt Yayınları: Erzurum. s. 33.

[8] Konuyla ilgili ayrıca bk. Hatem Türk, "Ziya Gökalp ve Yeni Hayat" Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 12/30 (2017), p 463-477.

"Yeni Hayat" olgusu şüphesiz Osmanlı'nın son yıllarındaki öze dönüş hamlelerinin bir sonucu olarak doğmuştur. Batı kültür ve medeniyetini tanıyan gençlerin çalışmalarını kendi üzerine odaklamasının bir sonucu olarak durağanlığa karşı "yeni"yi, "kurtuluş"u arayan bir anlayış olarak gündeme gelen "Yeni Hayat", Diyarbakır'dan Selanik'e oradan da tüm yurda yayılmıştı.

"II. Meşrutiyet'in ilanı, ülke genelinde büyük bir coşkuyla karşılanırken hareketin mimarlarının çoğunlukla asker ve gazeteci gibi aksiyon adamları olması uygulamada kaosa neden olmuştur. Ayrıca Osmanlı aydınının İstibdat Devri İstanbul'unda özgürlükçü bir yaşantı kuramı üzerinde çalışmış olması da beklenemezdi. Bu yüzden "Kâbe-i Hürriyet" olarak adlandırılan Selanik şehri, söz konusu kuramın doğup şekilleneceği en uygun yer olur. Ziya Gökalp, farklı düşüncelerin kolayca yaşayabildiği bu şehirde, meşrutiyet inkılâbını yeterli görmeyip daha çok gençlere ve yeni nesillere ışık olabilecek bir "nesil inşaası"na girişir. Bu anlamda "Cemiyet-i Mukaddese"nin "Merkez-i Umûmî Azası" olarak seçilen Ziya Gökalp, elindeki bu son derece önemli kıymeti, gençleri uyandırıp onları teşkilatlandırmak, okuma, yazma ve düşünmeye yönlendirmek, onlara iş bulmak için kullanmıştır." (Türk, 12/30 2017: 467).

Ziya Gökalp'in Diyarbakır'daki Yeni Mecmua'da yaptıklarını İttihat ve Terakki'nin hareketi desteğinin bir sonucu olarak Ömer Seyfettin de Hüsün ve Şiir'in devamı olan Genç Kalemler'de yaptı. Bu dergi başlı başına Cemiyet'in desteğiyle "Yeni Hayat" olgusunun gençlik üzerinden tüm yurda şamil kılınmasını amaçlamaktaydı.

Genç Kalemler, 11 Nisan 1911'de Ali Canip ve Ömer Seyfettin'in önderliğinde, Ziya Gökalp'in desteğiyle 'dilde ve edebiyatta milli benliğe dönüş' ruhunu benimsemiş bir süreli yayın olarak çıkmaya başlamış; kısa sürede genç kuşak arasında ilgi odağı olmuş ve edebi çevrede geniş yankı uyandırmış; kendi adını verdiği bir edebî hareket yaratarak bu çıkışını 'millî edebiyat' söylemi ile pekiştirmiş ve edebiyat tarihimize bu ad ile yeni bir sayfa açmış; üstelik bereketli bir yayın hayatı ile dilde ve edebiyatta 'kaynak eser' niteliğini kazanmış önemli bir dergidir (Parlatır-Çetin 2014: XIX).

Balkan savaşlarının ardından I. Dünya Savaşı ve sonrasında Türk Kurtuluş Savaşı da düşüncelerin millî birlik ve beraberlik noktasında yoğunlaşmasını sağladı. Bundan sonra hem aydınlar arasında hem de süreli yayınlarda "Anadolu'ya yöneliş" olgusu göründü. Bunu da bir gençlik hareketi olarak görmek mümkündür. Halide Edip, Yakup Kadri, Mehmet Akif Ersoy gibi pek çok aydın Anadolu'daki Millî Mücadele hareketine

destek olmak için giderken İstanbul'da kalanlar da "gençlik" olgusunu ön plana çıkarırlar. Şebâb mecmuası bunlardandır. Şebâb mecmuasının yayın hayatı, 23 Temmuz 1920 yılında başlamış olup 24 Şubat 1921'e kadar devam etmiştir. On beş günde bir yayımlanan mecmua, bu tarihler arasında toplam 24 sayı çıkarılmıştır. Dergi İstanbul Kader Matbaası tarafından basılmıştır. Derginin müessisleri; Ali Nejad ve İsmail Faik Beylerdir. Heyet-i Tahririye müdürlüğünü ise Selahattin Enis Bey üstlenmiştir."(Tarakçı, Kış 2015: 80).

Osmanlı, 20. yüzyıla girildiğinde kurumlarıyla da edebiyatıyla da oldukça yıpranmış bir medeniyet görünümündeydi. Uzun ve yorucu savaşlar da iyi yetişmiş aydınları adeta erken yaşlandırmış oldu. Bunun yanında Anadolu hareketi Osmanlı kültür ve sanat hayatı içinde de bir gençlik aşısı gibi oldu. Adeta toplum gençlerden daha fazla şey bekler konuma geldi. "Genç Yolcular" dergisi bu ihtiyacın bir sonucu gibidir: "Genç Yolcular ismini telaffuz eden herkes, kolayca tasavvur edebilir ki mecmua genç bir zümrenin mahsulüdür ve onun düşünceleriyle duygularını aks ettirmeye çalışacaktır." (İmzasız, 1 Kanûn-ı Evvel 1919: 1).

Mustafa Kemal Atatürk'ün Anadolu hareketini "19 Mayıs" gününü sembolleştirerek gençliğe emanet etmesi de dikkat çekicidir. Bundan sonra Cumhuriyet, "genç" ifadesini daha çok görecek ve hemen her kurumunda ön palana alacaktır. Bu dönemden sonra dergilerin de gençliğe önem verdiği görülür. 1925'te çıkan Resimli Mecmua'nın sunuş yazısı bunu gösterir: " 'Resimli Mecmua Kimler İçin Çıkıyor?', 'Resimli Mecmua Niçin Çıkıyor?' Bu suallerin cevabını verirken büyük bir haz duyuyoruz. – Gençler için… – Evet.. Bu cevabı verirken göğsümüz kabarıyor, büyük bir zevk, büyük bir heyecan duyuyoruz. Bugün, Resimli Mecmua'yı gençlere uzatırken memnun ve müsterihiz. Çünkü artık yavrularımız ve gençlerimizle yalnız mekteplerin dar muhitinde değil mecmuacılık gibi geniş bir sahada da meşgul olabileceğiz.. Resimli Mecmua'nın muhatabı doğrudan doğruya ilk ve orta mektepler talebesidir. Fakat mecmua o kadar ki güzel tertip edilmiştir ki yalnız talebelerle kalmayacak her halde aileler de istifade edebilecektir." (Resimli Mecmua 19 Mart 1925: 1).

Savaş sonrasında yeni devlet kurulmakla birlikte devletin yaşatılması için gençliğe büyük işler düşmektedir. İnkılapların gerçekleştirilmesi için devletin ne şartlarda kurulduğunun gençlik tarafından unutulmaması gerekir. Gençlik mecmuasının Nisan 1928'deki ilk sayısındaki sunuş yazısında da bu duruma dikkat çekilir: "Ey Türk genci!

Sen henüz çocuk iken bütün düşmanlar sana ölü nazarıyla bakıyor; hak ve hayatını inkâr ediyordu. Sekiz sene sonra mevcudiyetini anladığın zaman kendini böyle âlemşümul ve muazzam bir inkılabın oğlu olarak gördün. Fakat silahla değil kalbinden taşan saf ve ilahi hislerle iştirak ettiğin o matemli günlerdeki çetin ve hayatî mücadeleyi unutma!." (Hıfzı Oğuz, 1928: 1).

Gençlik Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda ve devamında da öne çıkarılmıştır. Özellikle çalışmamızı temellendirdiğimiz Cumhuriyet Devri Türk şiirinde gençlik ana hatlarıyla şu şekilde idealize edilmiştir: Öncelikle dönemin şairleri Mustafa Kemal Atatürk'ün Cumhuriyeti ve devrimleri gençliğe emanet etmesini şiirlerinde işleyerek gençliğe yol göstermeye çalışmışlardır. Bu emanetlerin bilincine vakıf bir gençliğin idealize edilmesi için şairler şiirlerinde gençlik ile Atatürk'ü bir arada anmışlardır. Yazılan şiirlerde "Atatürk ve Gençlik" "Atatürk Gençliğine" tabirlerini sıklıkla kullanmışlardır (Ertan, 1938:22), (Dündar, 1963:10). Ayrıca gençlik marşları da yazılmıştır (Demiray, 1973: 15), (Öney, 1969: 40)

Ben
Atatürk Gençliğini gördüm;
Mayıs sabahı..
Atatürk'e seslenirken onların sesini duydum;
Mayıs sabahı
Ben onların göğsünde bu vatanı gördüm; (Dündar, 1963: 20)

Seher Dündar "Bir Söz" adlı şiirinde de Atatürk gençliğine seslenir ve halktan bu gençliğin farkına varmasını ister.

Onlar için
Düşünmeden onları,
Anlamadan
Düşün bir kere onları..
Onlar Atatürk genci..
Söyleme onlara bir söz,
Onlardır sana hürriyeti veren.. (Dündar, 1963:32)

Atatürk ve gençlik kavramları bilinçli bir şekilde kullanılmıştır. İdealize edilmek istenen gençliğin önüne Atatürk rol model olarak konulmuş ve gençliğin Atatürk ile birlikte anılması sağlanmıştır.

Ahmet Demiray "Gençlik Marşı" adlı şiirinde Atatürk gençliğinin özelliklerini tasvir eder.

Tutuşan ruhumuzun Atatürk volkanıdır,
Nabzımızda vuran kan Türklüğün öz kanıdır,
Gönlümüzün sevdiği Kutsal Türk Vatanıdır,
Mertlikle, faziletle tuttuk en mutlu yolu,
ATATÜRK GENÇLİĞİ'nin kalbi inançla dolu. (Demiray, 1973: 15)

Gençliğin Cumhuriyeti kuran liderin varlığından yaşama gücünü alması gerekmektedir. Gençliğin varlık sebebi Atatürk'tür. En yüce değerler bu yolla gençliğin kalbine dolacaktır. Bu enerji ile gençlik Atatürk'ün yolunda zaferi elde edecektir.

Ali Ertan "Altı Okun Dilinden" adlı şiir kitabında gençliğin varlığının kuvvetinin neler olduğunu açıkladıktan sonra zaferin yolunu Atatürk gençliğine gösterir.

Açık ufukların olmayacak mor,
Türk'ün destanını her -zaman-a sor,
Oda kahramanlar neler söyliyor
Zafer, Atatürk'ün yolunda zafer!... (Ertan, 1938: 22).

Gençliği idealize fikri sadece Atatürkçü şairlerin ilgilendiği bir konu değildir. Milliyetçi çizgiyi benimsemiş şairler de gençliği milliyetçiliğe ait değerlerle idealize etmeye çalışmışlardır: Behçet Kemal Çağlar (1932: 37-38), Nadir Gül (1960: 73-74), Fazıl Hüsnü Dağlarca (2010: 673), Mehmet Emin Yurdakul ( ), Cemal Öcal Oğuz (1968: 142-43).

1923 sonrası Türk şiirinde yoğun olarak "Türk Genci" kavramı kullanılmış ve Türklük kavramı ön plana çıkarılmıştır. Şairler gençliği Türklük bilinci ile idealize etmeye çalışmışlardır. Ayrıca dönemin aydınları da gençliğe kendi ırkının değerini

anlatan yazılar yazmışlardır. İbrahim Kafesoğlu "Türk Gencinin Vazifesi" adlı yazısında Türk gencinin vazifesini açıklamıştır: "Türk genci, bir ölüm-kalım çizgisine itilmek istenen Türkiye'yi, Büyük Atasından devraldığı Türk istiklâl ve cumhuriyetini müdafaa ve muhafaza kararı ile bir iman şeddi hâlinde nöbet tutmaktadır. Türk genci, etrafını çeviren imha çemberini, Türklük âleminin son müstakil ülkesi olan güzel yurdumuzun hudutlarında kırdığı gün, bütün Türklük için yapmış olacağı vazife yanında, beynelmilel sahada da azametli bir hizmet ifa etmiş olacaktır. O halde, Türk gencinin vazifesi iki cepheli olarak tecelli etmekte, başka bir ifade ile bu vazife iki istikamette gelişmek zaruretinde bulunmaktadır. İstikametlerden biri, içe doğru, millî meselelerin halline; diğeri dışa doğru, hür dünya ile görüş ve anlayış birliğine yönelmiştir. Türk gencinin milletlerarası mahiyetteki vazifesi, Cumhuriyet hükümetleri tarafından Türk milletinin tarihî gerçeklerine uygun şekilde takip edilen dış politikası vasıtasıyla tayin edilmiştir." (Kafesoğlu, 1966: 12-13).

Cumhuriyet devri şairleri de bu minvalde gençliğe Türklük şuurunu kazandıracak "Türk Genci" başlıklı şiirler yazmış ve milliyetçi değerler ışığında gençlik modelleri ortaya çıkarmışlardır.

Cemal Öcal Oğuz "Türk Gençliği" adlı şiirinde Türk gencinin kime dendiğini ve bu gencin vasıflarını anlatır.

Başı dik, alnı açık közü tok bu gençliğin;
Cihanda bir benzeri, eşi yok bu gençliğin!..
Gün oldu ki dar geldi bu gökler, yerler ona,
Bilmeyenler öğrensin Türk Genci» derler ona!.. (Oğuz, 1968: 142)

Oğuz, Türk gencinin özelliklerini anlatarak gençliğin kazanması gereken davranışları sıralar. Vatanın varlığı bu gençliğe bağlıdır. Gençlik var oldukça vatan da düşmanlardan korunacaktır. Düşmanlara karşı diken, dosta ise gül olma özelliği Türk gencinin en önemli özelliğidir.

Safi Dümer "Türk Gencine" adlı şiirde gençliğin en önemli vazifesinin ülkeyi korumak olduğunu söyler.

Uçak denen (at)larla, düşman Gök'te kamp kurdu!

Bin (at)ına çık Gök'e sen de koru öz Yurdu

Şimşeklensin gözlerin, alev saçsın her yere.
Tankla saldır, düşmanın canı çıksın bin kere. (Dümer, 1962: 82)

Türk genci milletinin bekası için düşmanlarla savaşması gerekmektedir. Özellikle savaşlardan galibiyetle çıkmış ve yeni bir devlet kuran bu milletin bekası için idealize edilen gençliğin en önemli özeliği savaşçı olmasıdır. Milliyetçi ideolojinin inşa ettiği gençlik modellerinin bu özelliği ortak bir değer olarak karşımıza çıkar.

Ayrıca Türk gencinin asli görevi yaşadığı yurdu imar etmektir. Rifat Arıncı "Ulusevi Marşı" adlı şiirinde Türk gencinin bu temel görevini hatırlatarak milliyetçi gençliğin üstleneceği tarihi misyonu anlatır.

Ey, Türk gençliği; kalk, donat bu yurdu!
Annen seni bu yurd için doğurdu. (Arınç, 1934: 130)

Bu minvalde yazılan şiirler, Türk gencine nereden geldiğini öğretmek, vatanını ve milletini koruma gerektiğini hatırlatmak, tarih şuuru kazandırmak için yazılmıştır.

Dini hassasiyetleri önceleyen şairler ise şiirlerinde İslami değerleri ön plana çıkararak gençliği İslam'ın ilkeleri ile idealize etmişlerdir. Necip Fazıl, Sezai Karakoç, Akif İnan gibi şairlerin şiirlerinde bu özelliklere sahip gençliği görmek mümkündür. İnan "Yiğitler" adlı şirinde put, ay, Doğu, Batı, şehitlik, çağ gibi kavramlarla İslami gençliği idealize eder.

Anamı sorarsan büyük doğudur
Batı ki sırtımda paslı bıçaktır
….
Gel kurut bu çağın kargaşasını
Seninle beklenen şimdi şafaktır (İnan, 1974: 60)

Doğu ve Batı kavramları İslamcı şairlerin gündeminde olan iki kavramdır. Doğu, İslam'ı simgelemektedir. İslam'a ait bütün değerler Doğu kavramı ile anlatılmaktadır.

İslamcı gençliğin öğrenmesi gerek temel kavramlardan biridir. Batı kavramı ise İslam karşıtı her şeyi içine alan bir imgedir. İslamcı gençlik, dinin değerlerini öğrendikten sonra ilk yapacağı vazifelerden biri Batı'nın felsefesini kavramaktır. Doğu-Batı çatışması bu dönem yazılan şiirlerin ortak konusudur.

Ali Ulvi Kurucu da "Türk Genci" adlı şiirinde Türk gencine İslami değerleri hatırlatır.

Ne amansız acı Yâ Rab, bu ne âteşten elem,
Sanki tasvîr ediyorken, yanıyor elde kalem!..
Fuhşu, bir gem yaparak, dillere vurmuş: (Siyonist),
Pusu kurmuş, yolunun üstüne hâin: (Kominist) !..
Bir asîl at gibi şahlan, vurulan gemleri kır,
Nerde hakkım diye, bir kerecik olsun, haykır!.. (Kurucu, 1975: 25)

Ali Ulvi Kurucu gençliği harekete geçirmek ister. Mukaddes değerler, ahlak, anane gibi değerlere karşı gençliğin kayıtsız kalmamasını ister. Şiirin genelinde gençliği asil bir ata benzeterek gençliğin şahlanmasını ve kendisine vurulan gemleri kırmasını ister. Dinsiz bir kimlikle yaşamanın gençlik için bir zül olduğunu dile getirir. Bu gençliğin temel görevlerinden biri de milletinin iç âlemini nurlandırmaktır. İç alemi nurlandıran en önemli öge imandır.

Ali Ulvi Kurucu, "Azim" adlı şiirinde de imanın en zor şartlarda bile insanı ne derece mutlu ve güçlü kılacağını anlatır.

Kar, kış demez, irkilmez, üzülmez, acı duymaz
Mevsim bütün ömrünce ılık gölgeli bir yaz
Cennetteki âlemleri dünyada görür de
Mahvolsa eğilmez sıra dağlar gibi derde
En sarp uçurumlar gelip etrafını sarsa

İnsan da o imandaki son sırra ererse
En azgın ölümler ona zincir vuramazlar

Volkan gibi coşkun akıyor durduramazlar
Rabbimden iner azmine kuvvet veren ilham (Kurucu, 2012: 257)

Ali Ulvi Kurucu'nun bu şiiri Said Nursi'nin Asâ-yı Musa adlı eserinde geçmektedir. Ayrıca Risale-i Nur'larda iman hakikatlerini gençliğe anlatan başka şiirler de mevcuttur.[9] Bu şiirlerde de gençliğe hakikati öğretmek için bir kaynak gösterilmiş ve gençlik idealize edilmeye çalışılmıştır.

[9] Osmanlıca Fihrist Risalesi'nde (Nursi, 2013), (15. Lem'a ve 10. Şu'a'nın toplanıp ayrı bir eser olarak basılan eser) hayatını nura vakfeden Muhammed ve Abdurrahman Fehmi'ye ait şiirler vardır. Bu şiirler Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır. Bu yönüyle araştırmacılar için önem arz etmektedir. Muhammed adlı şahsa ait olan "Risale-i Nur'a gel" (Nursi, 2013: 278-279) adlı şiirde dönemin gençlerine Risaleler iman hakikatlerinin bir kaynağı olarak sunulmuştur:

Eyyuhe'l-ihvân gel nûra gel, imana gel,
Feth-i nusretle açılmış râyet-i Kur'ân'a gel

Bak hidâyet şemsinin envârına bir göz açıp
Külliyât-ı Nûr'u gör, ihsâna bak, Rahmân'a gel (Muhammed)
….

Diğer şiir ise Abdurrahman Fehmi'ye ait "Ey Risale-i Nur" adlı şiirdir (Nursi, 2013:290-292). Bu şiirde de yine insanlığı doğru yola erdirecek hikmetlerin, faziletlerin, güzelliklerin kaynağının Risaleler olduğu anlatılmaktadır.

Senden doluyor vicdanlara hep hazz-ı sürûr
Senden doğuyor kalplere her mana-yı huzûr
Misbah-ı müeyyede kıldı seni zat-ı şekûr???
Nûr-ı ezelin mişkatısın ey risale-i nur
Burc-ı ebedin mirsadısın ey risale-i nur (Abdurrahman Fehmi)

Risalelerin yazıldığı dönem yoğun bir materyalizmin yaşandığı, maddeciliğin gençliği sardığı ve hakikatin üstünün örtülmeye çalışıldığı bir dönemdir. Komünizmin yayılmacı politikaları, Müslümanların elinden Kur'an-ı Kerim'in alınmaya çalışılması ve bu etkilerin Türkiye'yi de etkisi altına almaya başlaması Said Nursi'yi bu tehlikelere karşı iman hakikatlerini yaymak ve yaşatmak için harekete geçirmiştir. Bu amaçla Kur'an-ı Kerim'i yeniden açıklayacağı, tefsir edeceği risalelerini yazmıştır. Bunlar vasıtasıyla çalışkan, dürüst, başarılı, vatanperver, ahlaklı ve imanlı bir gençliğin yetişmesine vesile olmak istemiştir.

Said Nursi'nin eserleri Türk toplumuyla İslam arasında kavramsal bir köprü kurmak amacını taşır. Bu amacı 20. yüzyılın iki önemli meselesine getirdiği yaklaşımlarla zihinsel düzeyde gerçekleştirmek ister. Bu önemli meselelerin birincisi klasik dini otoritenin parçalanması, ikincisi ise pozitivist düşüncenin toplum ve siyaset üzerinde bilimsel hükümranlık kurma çabasıdır. Said Nursi'nin eserleri üç esas gayeye hizmet etmiştir denebilir: Müslümanları din ve iman mevzularında bilinçli hale getirme, materyalizm ve pozitivizme dayalı hâkim zihniyetin reddi ve toplumun müşterek paydası olan İslam vasıtasıyla toplumsal hafızanın tekrar canlandırılmasıdır (Yavuz, 2011: 264).

Bu çizgiyi benimseyen şairlere göre gencin birinci gayesi imana kavuşma olmalıdır. Risalelerin de ana amacı bu doğrultudadır. Bu düşünceye göre temelinde iman hakikatleri olmayan hiçbir şey makbul değildir. Gençliğin önce imanla arasındaki perdeler kaldırılmalı, daha sonra hayatla ilgili sorunları giderilmelidir. Yazılan şiirler bu amaca hizmet etmiştir.

1923 sonrasında son olarak şiirlerde sosyalizmin ilkeleri ile de gençlik idealize edilmek istenir. Dönemin şairleri bu ilkelerden yola çıkarak gençlik tasavvur etmişlerdir: Demirtaş (1977: 73-74), Seyyit (1998: 73), Hikmet (2002: 122).

Bu akımın önemli temsilcilerinden Nazım Hikmet şiirlerinde sosyalizme ait değerlere yer vererek gençliği bu değerler ışığında idealize etmiştir. Özellikle "Onbeşler İçin" adlı şiirde sosyalizm davası uğrunda öldürülenler anlatılmaktadır.

Yangınlara fazla bakan gözler yaşarmaz
Alnı kızıl yıldızlı baş secdeye varmaz,
Dövüşenler ölenlerin tutmaz yasını.

Yine fakat bir yıldırım zulmeti yırtsa,
Sağır göğün koynundaki çanı haykırtsa,
Anıyoruz göğsümüzün son sayhasını. (Hikmet, 2002: 122)

Mustafa Suphi ve 14 arkadaşı, Anadolu'da emperyalizme karşı mücadele eden şahsiyetlerdir. Türkiye Komünist Partisi'nin (TKP) önderi Mustafa Suphi ve 14 arkadaşı 28-29 Ocak 1921 tarihinde Bakü'den yola çıkmışlar, ancak Karadeniz'de öldürülmüşlerdir. Nazım Hikmet bu olayı şiirlerinde anlatarak gençliğe bu davanın öncülerini ve verdikleri mücadeleyi anlatmıştır. Gençliğe bu şahısları rol model olarak sunmuştur.

Eski cihan, yeni cihan önünde eğil,
Aramızdan birkaç yoldaş ayırmak değil,
Her ne yapsan varacağız emelimize!

Karedeniz… bunu duysun derinliklerin:
O ateşli göğüsleri delen hançerin
Kabzasını alacağız biz elimize! (Hikmet, 2002: 122)

Devrim yolunda verilecek mücadele sonucunda gençlik emeline ulaşacaktır. Gençliğin mücadele azmi bu ve benzer şiirlerle daima diri tutulmaya çalışılmıştır.

Devrimcileri ezmeye çalışan güçlerle mücadele devam ederse onların ellerindeki silah gücü sosyalistlerin eline geçecek ve zafer elde edilecektir.

Nazım Hikmet'in "Onbeşlilerin Kitabesi" adlı şiirinde de aynı duygular dile getirilmiştir.

Kazıdık Onbeşler'in ismini,
kanlı kızıl bir mermere!
Bir çelik aynadır gözlerimiz,
Onbeşler'in resmini
Görmek isteyenlere (Hikmet, 2002: 122)

Nazım Hikmet devrimci gençliğin hafızasını diri tutmak adına tarihi olayları şiirlerine taşır ve gençliği inşa edecek değerleri ön plana çıkarır. Halk için gerekli olan hürriyete, devrim uğrunda yapılan mücadeleler sonucunda ulaşılacaktır. Şiirler gençliğin fikri dönüşümünde önemli rol oynar.

1923-1980 arası tarihi süreç içerinde de gençlik, edebi eserlerin başkahramanı olur. Şiir türünde de toplumu dönüştürecek ve devletin varlığını geleceğe taşıyacak idealize gençlik örnekleri sunulur.

Sonuç olarak denilebilir ki 19. yüzyılda büyük ve yorucu sıkıntılara göğüs geren Osmanlı devleti, aynı zamanda Avrupa'yı keşfetmiş, çağdaş dünyadaki her türlü gelişmelerin yurda girmesi için kapı aralamıştır. Bunun yanında Tanzimat Fermanı'yla Batılılaşmayı bir devlet politikası haline getirmişti. Bunun gereği olarak kurumlarını ve sistemini Batı'ya göre şekillendiren devlet, modern okullar açmış, çağdaş dünyaya öğrenciler göndermiş, çeviriler yaparak fikir ve sanat gelişmelerini kültürüne taşımıştır. Bütün bunların sonunda aydınlar içinde zaman zaman devletle çatışmalar olsa da halka yaklaşma, aslî unsuru daha çok ciddiye alma ve ondan daha verimli yararlanmaya çalışmıştır. Devlet bu hareketliliği gençlik üzerinden yapmış ve dünyadaki diğer imparatorlukların yıkılmasıyla birlikte kendisine yeni bir yol bularak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni kendi içinden inşa etmiştir.

a. Âsım Gençliği

Mehmet Âkîf Ersoy'un Âsım gençliğini tasavvur ettiği eseri, Safahat'ın altıncı kitabı Âsım'dır. Âkîf, 18 Eylül 1919'dan itibaren Âsım'ın neşrine başlamıştır. Eserin

yazılması 1919-1924 yılları boyunca devam etmiş ve 1924'te kitap olarak basılmıştır. Eserin tamamı 2292 mısradır (Düzdağ, 1993: LII). Eser, kitabın başında verilen bilgiye göre I. Dünya Savaşı içinde ve Fatih yangınından önce Mehmet Âkîf'in Sarıgüzel'deki evinde geçen bir konuşmaya dayanır.

Bu diyalog Hocazade'nin (Mehmet Âkîf) önce Köse İmam (Hocazade'nin babasının öğrencisi), daha sonra da Köse İmam'ın oğlu Âsım ile yaptığı konuşmalardan oluşur. Eserin bu üç kahramanı ayrı nesilleri ve devirleri temsil eden şahsiyetlerdir. Bunlardan ilki İstibdat, ikincisi Meşrutiyet, üçüncüsü ise Çanakkale zaferini kazanan nesli temsil eder. Âsım ise yeni doğan bir neslin sembolüdür (Huyugüzel, 1986: 38).

Âsım, yapı bakımından Âkîf'in Süleymaniye Kürsüsü'nde adlı kitabı ile Fatih Kürsüsü'nde adlı kitabına benzer. O eserde iki kişi arasında yapılan ve sayfalarca devam eden bir sohbete dayanır. Bu sohbet esnasında Türkiye'nin ve İslam âleminin içinde bulunduğu durumdan bahsedilir. Tasvirler, tahliller, tenkitler yapılır, durumlarla ilgili fırkalar, hikâyeler anlatılır. Âkîf, ülkenin içinde bulunduğu durumdan rahatsızdır. Şairin yaşadığı dönem bir çöküş devridir. Şiirlerinde bu çöküşü çok canlı olarak tasvir eder. Fakat Âkîf, bir Müslüman olarak durum ne kadar kötü olursa olsun kendisini karamsarlığa kaptırmaz (Kaplan, 1986: 4) ve bu bilinçle bu eseri yazar.

Bu eserde Mehmet Âkîf, Birinci Dünya Savaşı'nı arka plana alarak düşüncelerini ve toplum tasavvurunu ortaya koymuştur. Şiirin genelinde ülkeyi kurtaracak, ileriye götürecek bilgili, ahlaklı ve erdemli bir genç olan Âsım ve nesli konu edilmiştir. Mehmet Âkîf, babasının talebesi Köse İmam üzerinden Osmanlı ve dünya ahvalini konuşur. Köse İmamın tahsilini bırakıp Çanakkale cephesine koşan oğlu Âsım, bu edebi eserin kahramanıdır ve tahsilini yarım bırakıp vatanının imdadına koşan gençliği temsil etmektedir (Doğan, 2015: 3-5). Şiirde iki nesil karşılaştırılır: Nesl-i Hazır ve Âsım'ın Nesli. Nesl-i Hazır'ın tasvir edilip eleştirilmesindeki gaye, toplumun aksayan yönleri izah edilerek Âsım Nesli'nin bilinçlenmesini sağlamaktır. Olan ve olması gereken gençlik, bu yolla okuyucuya sunulur.

Mehmet Âkîf şiirde ilk önce yaşadığı dönemi eleştirir. Bu dönemde öne çıkan siyasi ve ahlaki bozuklukları dile getirir.

Ne fenâ günlere kaldık, aman Allah'ım aman!
"Nesl-i hazır" denilen şey pek acâib bir şey: (Ersoy, 1993: 323)

"Nesl-i hazır" şairin yaşadığı dönemin neslidir. Eleştirel bir gözle o günün insanları tarif edilmeye çalışılır. Bu da bize Âkîf'in içinde bulunduğu toplumla ilgili kaygılarının olduğunu gösterir. Şairin bilinen en önemli özelliği hayalle işinin olmadığı ve ne söylemişse görüp söylemiş olduğudur (Ersoy, 1993: 208). Nesiller arası çatışma, eserin ilk bölümünden itibaren karşımıza çıkar. Hocazade'nin mensubu olduğu Meşrutiyet nesline duyduğu öfkenin yapılan eleştiride önemli bir payı vardır (Huyugüzel, 1986: 34).

- Neydi rahmetlide, lakin o temizlik, vay! vay!
Azıcık benzemiş olsaydı ya mahdumu da…(Ersoy, 1993: 324)

Köse İmam, Hocazade'yi babası Tahir Efendi'ye benzemeyişi yönünden eleştirmektedir. Tahir Efendi bir önceki nesli temsil etmekte, Hocazade ise devrin neslini temsil etmektedir ve baba ile oğul arasında olumsuz sayılabilecek farklar vardır. Bu farkları Köse İmam şöyle açıklar:

-Hem benzemedin merhuma
……
O ne hiddet, o ne şiddet! Çalışıp benzesene!
İlme vakfettiği dirsek babanın: Elli sene.
……
Hoca rahmetli yetişmişti, düşün hem, nereden?
Kimin oğluydu baban? Kimdi unuttun mu deden? (Ersoy, 1993: 325)

Köse İmam; oğul, baba, dede kavramlarını kullanarak nesil bilincini Hocazade'ye hatırlatmak ister. Bu bilinç, nesillerin yetişmesinde çok önemlidir çünkü nesiller arası bağ korundukça geleneğin de devamı sağlanmış olacaktır. Âkîf, bir bakıma Âsım'a da geçmişi unutma, hatırla ve bu idrak ile geleceğe daha emin adımlarla ilerle demek istenmektedir. Geçmişten gelen ulvi değerler, yeni yetişecek nesil için ehemmiyet arz etmektedir.

Mehmet Âkif, o dönemin nesli hakkında görüşünü ifade ettikten sonra toplumsal sıkıntıları sıralar. Şiirde öncelikle gençlere, o dönemde zevk ve sefaya dalmış paşaların düştükleri durum anlatılır. Özellikle ahlaki bozuklukların toplumun üst tabaklarına kadar yayıldığı gösterilir.

- Ne zaman dinledi, gittikçe, hovardam, ne zaman.
Saç sakal tuttu ne hikmetse acâib bir renk;
Kalafatlandı bıyıklar, iki batman, bir denk.
……
- Artık elverdi imam, kellemi kızdırma da yaz.
- Bana bak: Hiçbir imam böyle rezâlet yazamaz.
- Ay rezâlet de diyor sünnete!
- Sünnet mi?
- Ya ne?
- Öyle şey yok… (Ersoy, 1993: 331-333)

Köse İmam, dini nikâh için yanına gelen paşayı alaycı bir dille tasvir eder. Paşanın sofracı bir Rum'a gönlünü kaptırmasını anlatır. Bu nikâhın sünnet olduğunu iddia eden paşaya karşı bunun bir rezalet olduğunu söyler.

Köse İmam ile paşanın nikâh mevzusunun anlatıldığı bölümün devamında toplumun kanayan bir yarası olan rüşvet de tenkit edilir.

- Akdi kim yaptı?
- Açıkgöz mü ararsın ki? Dolu
Yalınız gösteren olsun: paranın nerde yolu. (Ersoy, 1993: 334)

Köse İmam tarafından kanunsuz olduğu için kıyılmayan nikâh, bu vazifeyi layıkıyla yapmayan bir imam tarafından kıyılır. Âkîf, rüşveti ve vazife bilincinden yoksun devlet görevlilerini ağır bir dille eleştirmiş, meselenin üzerine gitmiştir çünkü rüşvet devletin itibarını sarsan bir vakıadır. Gençliğin bunu bilmesi gerekmektedir. Şiirde el alınan toplumsal meseleler tesadüfü değildir. Bir nesil yetişecekse gençlik, bu sorunların farkında olmalı ve buna benzer meselelere kayıtsız kalmamalıdır.

Mehmet Âkîf daha sonra mühim bir mesele olan ülkenin içinde bulunduğu durumu anlatmaya başlar. Özellikle I. Dünya Savaşı'ndaki Osmanlı devletinin durumu şiirde detaylı bir şekilde anlatılır. Çünkü gençlik ülkenin geldiği kötü durumu çok iyi bilmek zorundadır. Köse İmam'ı yaşamaktan bezdiren, günlerini cehenneme çeviren, ülkeyi terk etmesini düşündüren durum şu şekilde anlatılır:

Yurdu baştanbaşa vîrâneye dönmüş Türk'ün;
Dünkü şen, şâtır ocaklar yatıyor yerde bugün.
Gündüz insan sesi duymaz, gece görmez bir ışık,
Yolcu haykırsa da baykuş gibi, çığlık çığlık.
"Bu diyârın hani sahipleri ?" dersin; cinler,
"Hani sahipleri?" der, karşıki dağdan bu sefer! (Ersoy, 1993: 339)

Mehmet Âkîf bu dizelerle ülkenin içine düştüğü durumu resmeder. Bu bölümün ikinci kısmında ise ülkenin virane olmadan önceki durumunu anlatır.

Hani Osman gibi, Orhan gibi gürbüz babalar?
Hani bir şanlı Süleyman Paşa? Bir kanlı Selim?
Âh bir Yıldırım olsun görmezsin, ne elim!
…….....
Hani orman gibi afakı deşen mızraklar?
Hani atlar gibi sahrayı eşen kısraklar?
……..
Hani dağ parçası milyonla bahâdır vardı?
Bugün artık biri yok…. Hepsi masal, hepsi yalan!
Bir onulmaz yaradır, varsa yüreklerde kalan. (Ersoy, 1993: 339-340)

Âkîf, kuruluş ve yükselme devri padişahlarının kudretli dönemlerinin sona erdiğini söyler. Artık o muhteşem devirler geçmişte kalmıştır. Gençlik geçmişin bilincinde olmalıdır. Bu bilinç, gençliğe Osmanlı devletini düştüğü durumdan kurtaracak gücü verecektir. Tarih bilinci ile yetişecek gençlik yarınları aydınlatabilecektir. Şiirde ismi geçen padişah isimleri (Osman, Orhan, Süleyman, Selim, Yıldırım) gençliğin

bilmesi gereken isimlerdir. Bu padişahlar aynı zamanda Âsım neslinin kendisine rol model alacağı tarihi şahsiyetlerdir.

Osmanlı Devletinin son dönemlerinde düştüğü durum, kırda yapılan bir düğün anlatılarak sunulur. Düğüne gelenlerin çelimsizliği, bitkinliği, çaresizliği tasvir edilir. Özellikle güreşçilerin çelimsizliği şairin dikkatinden kaçmaz. Kendisinin de güreşe ilgi duyması bu örneği vermesine neden olmuş olabilir.

Pehlivanlar hani? derken, söküvermez mi, Hocam,
Birbirinden daha bîçâre sekiz çıplak adam?
Âh o soygunluğu rü'yada gören korkardı:
Çünkü gömlek gibi etten de soyunmuşlardı!
Bir delik torbaya girmiş kimi, kispet yerine;
Çekivermiş kimi, bir lîme çuval dizlerine (Ersoy, 1993: 341)

Şiirde kullanılan bu ifadeler, geçmiş ile şimdiyi karşılaştırmak için verilmiştir. Geçmişin debdebeli günleri ile şimdinin sönük ve ihtişamsız günleri arasındaki farklar anlatılmıştır. Milletin zavallı hali; giyilecek elbisenin olmayışından, insanların zayıflığından, birçoklarının borçlu oluşundan, tarladaki ürünün bereketsizliğinden, kahvede iskambilde geçen boş zamanlardan örnek verilerek anlatılır. Toplumda okuma bahsinin kapandığı, sıtma, fuhuş, içki kumar gibi türlü facialarn hâkim olduğu dile getirilir.

Mehmet Âkîf "Nesl-i hâzır"ı eleştirilerine devam eder. Şairin yaşadığı dönemdeki nesli eleştirmesi zihninde tasarladığı genç nesil hakkında da ipuçları vermektedir.

Nesl-i hâzır ki sarık gördü mü, terzil ediyor,
Defol ıskatçı diyor, cerci diyor, leşçi diyor…
Hocazâdem, ne sülükmüş o meğer vay canına!
Diş bilermiş senelerden beri Türk'ün kanına. (Ersoy, 1993: 351)

O dönemin nesli yaşadığı toplumun değerleri ile alay etmektedir. Toplumun giyim kuşamına hoş gözle bakmamaktadır. Bu bakış tarzı bir milleti derinden yaralamaktadır. Dini ve kültürel değerlere karşı ters düşmek ve bu değerlere karşı mücadele etmek

milletin kanını emmek anlamına gelmektedir. Bu değerlerin kaybolması ile milletin diriliği de kalmamaktadır. O dönemin nesli, milletine en büyük kötülüğü bu yolla yapmaktadır. Âsım gençliği ise milletinin milli ve dini değerleri ile çatışmayacak hatta o değerlerin yükselmesi için çaba sarf edecektir.

Mehmet Âkîf, Âsım gençliğine yol gösterecek, bu nesli hâk yola iletecek kesimin ulema olduğunu söyler fakat bazı sorunlar vardır.

- Halka yol gösterecek bir kılavuz var: Ulemâ.
Kalanın hepsi de boş.
Boştur, efendim, amma…
- Neymiş ammâsı, beyim?
- Yok, şu sizin medreseler,
Asrın icabına uymakta inâd etmeseler…
- Gidin ıslâh edin öyleyse! (Ersoy, 1993: 352)

Mehmet Âkif'in kendi dönemindeki medreseler hakkında yapmış olduğu tespit aslında kısmen günümüz ilahiyat fakülteleri içinde geçerlidir. Beşeri ilimlerin medrese-ilahiyat müfredatlarından çıkarılması ilmi gelişmeyi engellemiştir. Batı medeniyetine yetişmek için medreselerin ıslahı şarttır. Âsım gençliği, hem dini ilimleri hem de beşeri ilimleri öğrenebileceği okullara gitmelidir.

Beşer ilimlerde geri kaldığımız için o dönemin ihtiyacı olan bilim adamı yetişmemektedir. Âkîf bu durumu şu mısralarla anlatır:

O mu? Baytar. Bu? Zirâ'at. Şu? Mühendishâne.
Çok güzel, hiçbiri hakkında sözüm yok; yalnız,
Ne yetiştirdi ki şunlar acaba? Anlatınız!
İşimiz düştü mü tersâneye, yâhud denize,
Mutlaka, âdetimizdir, koşarız İngiliz'e
Bir yıkık köprü için Belçika'dan kalfa gelir;
Hekimin hâzıkı bilmem nereden celbedilir. (Ersoy, 1993: 354)

Beşeri ilimlerin eksikliğinin acı sonu, başka ülkelere muhtaç olmayı doğurmuştur. Bu da dışa bağımlılığı arttırmaktadır. Osmanlı Devlet'inde yaşanan bu durum dönemin başlıca sorunlarındandır. Yetişmiş eleman eksikliği giderilmeden Batı ile mücadele etmek imkânsızdır.

Mehmet Âkîf', Nesl-i hazır'ın sıkıntı içinde olmasının temel nedenini bu nesle geleceğe dair ümit aşılayacak birilerinin olmayışına bağlar.

Daha mektepte çocuktuk, bizi yıldırdı hayat;
Oysa hiç korku nedir bilmeyecektik, heyhat!
Neslim ürkekmiş, evet yoktu ki ürkütmeyeni;
"Yürü oğlum!" diye teşci' edecek yerde beni,
Diktiler karşıma bir kapkara müstakbel ki,
Öyle korkunç olamaz hortlasa devler belki! (Ersoy, 1993: 371)

Dönemin neslinin en büyük problemi "gelecek" hakkında karamsar olmasıdır. Bunun sebebi gençliğin etrafındaki insanların durmadan gençliği korkutmaları ve cesaretlendirmemeleridir. Gelecek günlerin daha kötü olacağının söylenmesi, gençliğin ümitlerini de bitirmiştir. Haliyle bu psikoloji içerisinde hayat yaşanmaz olmuştur. Şairin o dönemde beklentisi şudur:

Bir ışık gösteren olsaydı eğer, tek bir ışık,
Biz o zulmetleri bin parça edip çıkmıştık. (Ersoy, 1993: 371)

Mehmet Akif'in tek isteği, kendilerine yol gösterecek, geleceğe dair umutlarını yeşertecek birilerinin olmasıdır. Fakat yaşadığı dönemde bu tarz bir davranışla karşılaşılmamıştır. Bu durumun bilincinde olan Akif, Âsım gençliğine yol gösteren kişi olmak ister. Kendi hayatı, yaşadıkları, zor şartlar altında söyledikleri ile Âkîf aslında gençlere ümit olmayı da başarmıştır.

İki üç yüz senedir serpmiyor bizde şebâb;
Çünkü bîçarenin âtîsine îmânı harâb.
Hissi yok, fikri bozuk, azmini dersen: Meflûc…

Hani rûhunda o haksızlığa isyan, o hurûc? (Ersoy, 1993: 372)

İki yüz, üç yüz senedir gençliğin yetişememesinin temel sebebi, gençliğe ümit aşılayacak birilerinin olmayışıdır. Gençliğin üzerindeki tükenmişlik hâli bir an önce son bulmalıdır. Çünkü gençliğin sahip olduğu mazî şan ve şereflerle doludur. Milletin yaşadığı din, zaferden zafere koşturmuştur. Millet bugün de aynı dine sahiptir. Peki, neden gençlik bu haldedir? Akif'in gündeme taşıdığı bu durum sorgulanmalıdır.

Nesl-i hazır'ın yanlış din algısı, gençleri ümitsizliğe sevk etmiştir. Mehmet Âkîf, ümitsizlik aşılayan bir dinin müntesiplerinin Müslümanlıkla alakası olmayacağını söyler. Çünkü dört yüzyıl boyunca dört kıtayı fetheden imanın nerede olduğunu sorar. İslâm dininde olmayan putçuluğa özenip bunun dine sokulduğunu belirtir. O dönemde yapılan bu cesur söylemin asıl ana amacı, İslâm dininin ümitsizliğin kaynağı olmadığını gençliğe göstermektir. Âsım gençliğinden İslâm dinin ana kaynaklarına dönmeleri istenmektedir. Çünkü bu din geçmişte bu devleti güçlü kılmıştır. Güçsüzlüğümüzün kaynağı yanlış din anlayışımızdır.

Hani Kur'ân'daki rûhun şu heyûlâda izi
Nasıl İslâm ile birleştiririz kendimizi,
Ye'si tedriç ile zerk etmiş edenler dîne…
O ne mel'un aşı, hiç benzemiyor, hiç birine!
Dikkat et: 1000 senesinden beri, a'sâbi harâb,
Yatıyor koskoca bir âlem-i îman, bîtâb. (Ersoy, 1993: 373)

Ümitsizlik zehrini dine sokanlar gençliğe en büyük zararı verenlerdir. Ümmetin bitap hali bin yıldır sürmektedir. Bu hâl hiç kimseye derman olmamaktadır. Şaire göre imansız olanlar, ümitsizliğe kapılırlar. İmanla ümitsizliğin bir arada olması mümkün değildir.

Mehmet Âkîf şiirde kullandığı "Nesl-i hazır" kavramını analiz edip bu neslin eksikliklerini, yanlışlıklarını Köse İmam'ın ağzından anlattıktan sonra "Âsım'ın Nesli" başlığıyla bir bölüm yazar. Bu bölümde Köse İmam'ın ümitsizliğini, kahrolan duygularını, bu ülkenin kurtulacağına dair endişelerini giderecek neslin varlığını anlatır. Köse İmam'ın "Bizi kim kurtaracak, var mı ki bir başka nesil?" sorusuna karşın "Âsım'ın

nesli, Hocam" cevabını verir ve şiirde Köse İmamın oğlu Âsım karakteri üzerinden Âsım neslini inşa eder.

Hocam, evlâdına benzer bulamazsın arasan,
Görmedim ben bu kadar dörtbaşı ma'mûr insan.
Ne büyük hilkat o Âsım, ne muazzam heykel!
Onu, bir şi'r-i hamâset gibi, ilhâm-ı ezel, (Ersoy, 1993: 393)

Hocazade Âsım'ın karakterini över. Eşi benzeri olmadığını söyler. Örnek bir şahsiyet olduğu belirtilir.

Dalgalandıkça içinden taşan îman denizi,
Dökülen hisleri gör: İncilerin en temizi.
Gövde yalçın kayadan âbide, lâkayd-ı ecel;
Sanki hiç duygusu yok... Bir de fakat rûhuna gel;

Sonra, irfânı için söyliyecek söz bulamam;
Oğlanın bildiği, öğrendiği her şey sağlam.
Boynu dehşetli, evet, beyni de lâkin zinde;
Kafa enseyle beraber gidiyor seyrinde. (Ersoy, 1993: 393)

Âsım, yüce bir ruha sahiptir. Bilgili, irfan sahibi, zinde bir beyne sahip bir gençliktir. Fiziki özellikleri ön plandadır.

Sağlam vücuda sahip bir gençlik sporla da uğraşmalıdır. Akif'in gençlik için düşündüğü sporlardan biri güreştir. Kendisi de bizzat bu sporu yapmıştır. Akif gençliğinde yağlı güreşi ilerletmiş ve Çatalca civarındaki köylerde güreşmiştir (Düzdağ, 1993: XX). Şair, Âsım'ın güreşteki maharetini över.

Âsım'ın savleti kuvvet mi sorar hiç adama?
Silkiyor dut gibi bîçâreyi sağdan, soldan. (Ersoy, 1993: 395)

Âsım rakibini yenerek güçlü olduğunu ispatlar. Şair bu durumdan gayet memnundur. Toplumu olumlu manada dönüştürecek gençliğin, fiziki yönden de güçlü olması gerekmektedir.

Mehmet Âkîf, Âsım'ın fiziki özelliklerini övdükten sonra sıra karakter özelliklerine gelir. Şiirin ilk bölümünde toplumun dini ve örfü ile alay eden "nesl-i hazır" örneği verilmiş, yapılan davranışların kötü olduğu söylenmişti. Âsım ise tam tersi bir karakterde karşımıza çıkar ve oruç tutmayanlara hadlerini bildirir.

Üç nefes püfliyerek burnuma: "Sen söyle, Hoca!
Niye bağlanmalı hayvan gibi hâlâ oruca?"
Deyivermez mi, tabî'î senin oğlan tokadı,
Herifin yırtılacak ağzına kalkıp yamadı. (Ersoy, 1993: 391-392)

Oruç ibadeti ile dalga geçip alaya alanları Âsım tokatlar. Mevzu oruç tutmamak değildir. Asıl mevzu oruç tutanlara yapılan saygısızlıktır. Oruç ibadetine karşı saygısızca davrananlara karşı yaptıklarını Âsım şöyle savunur:

Be adamlar! Azıcık saygı sayın: Gizli için.
Meze tûfânına dalmış, kulaç atmaktasınız;
Yutkunan halka bakın, pencerelerden, sayısız.
Paranız yok ya, şu ben var diyeyim, bol keseden;
Hakkınız nerde sefîh olmaya, dünyâ aç iken? (Ersoy, 1993: 398)

Asım aynı tutumu kumar oynayanlar içinde gösterir. Onları tehdit eder. Fakat bu durumun da bir sebebi vardır:

Gelelim şimdi kumarbazları tehdîde. Evet,
Bütün evlerde ışıksız bunalırken millet,
O kulüpten sırıtan şenliğe insan duramaz:
Yanıyormuş, dediler, haftada bir sandık gaz!
Ben bu israfı tabî'î çekemezdim artık,
Taşıdım söylenilen petrolü sandık sandık.

……

Babacığım, işte kumarbazlara zulmüm bu kadar,

Bir de öksüzler için bin lira aldım zor zar. (Ersoy, 1993: 398)

Kumarbazların sabaha kadar gaz lambası kullanmaları Âsım'ı çok rahatsız etmiştir. Çünkü millet ışıksızlıktan bunalmaktadır. O da bu duruma kayıtsız kalmayarak kumarbazların ellerindeki gaz bidonlarını alarak mağdur halka dağıtmıştır. Âsım bununla da yetinmeyerek öksüzler için kumarbazlardan para da almıştır. Âkîf bu olanları tam manasıyla onaylamaz:

– "Âsım, bana bak!

Yol yakınken geri dön, nâfile çıkmaz bu sokak.

Koşuyorsun, be çocuk, çarpacak alnın duvara;

Dağılır sonra kafan, etme, çekil bir kenara.

Ne demir leblebi meslek bu, Ebû Zer-vâri?

Ömer'in zâbıta me'mûru geleydin bâri!

Sen o meyhâneyi basmakla mükellef miydin?

Ya kumarbazları ma'nâsı nedir tehdîdin? (Ersoy, 1993: 397)

Âsım'ın bu olaylardaki tavrından dolayı Âkîf, Âsım'ı zabıtaya benzetir. Fakat bu tutumun yanlış olduğunu söyler. Âsım'ın yaptığı işler Âkîf'te iki sahabeyi çağrıştırır: Hz. Ömer, Ebû Zer. Bu şahsiyetler Âsım'ın nesline rol model olmaları için ön plana çıkarılır.

Mehmet Âkîf''in bu şiirde ve Safahat'ta yer alan diğer şiirlerde İslam tarihinde örnek olaylar ve davranışlar seçerken Hz. Ömer'e gitmesi doğaldır. Çünkü Hz. Ömer'in ortaya koymaya çalıştığı adil yönetim anlayışı, sorumluluk bilinci, ister istemez örnek ve model olmuştur. İdeali arayanlar için her zaman en üsteki, en iyisi model olduğuna göre, o da bunu yapmıştır. Bu tavır, bu duyarlık aynı zamanda iman konusundaki hassasiyetin göstergesi, şairin İslâm tarihiyle olan iç içeliğinin bir tezahürüdür (Törenek, 2011: 215). Fakat Âkîf yine de model olma durumunun bir kanun içerisinde sergilenmesi taraftarıdır:

Bize, Âsım, ne şunun yumruğu lâzım, ne bunun;

Birinin pençesi ister yalınız: Kaanûnun.

Ver bütün kudreti kaanûna ki vahdet yürüsün...

Yoksa millet değil ancak dağınık bir sürüsün... (Ersoy, 1993: 399)

Âkîf gençliğe inandığı yolu, değerleri gösterir. Asıl olanın kanun olduğu, toplumdaki anarşiyi, kargaşayı ancak kudretli kanunların engelleyeceğini söyler. Buradan hareketle Âkîf, Âsım gençliğinden; kanundan, düzenden yana olmalarını istemiştir. Gençliğin inşasında düzen, kanun, millet olma bilinci önemsenmiştir.

Âsım'ın toplumun dini ve ahlaki değerlerine karşı tutunduğu olumlu tavırdan sonra şiirde öne çıkarılan diğer bir karakter özelliği haksızlığa karşı takındığı tavırdır.

Zulmü alkışlayamam, zâlimi aslâ sevemem;
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem.
Biri ecdâdıma saldırdı mı, hatta boğarım! ...
-Boğamazsın ki!
-Hiç olmazsa yanımdan koğarım.
Üç buçuk soysuzun ardında zağarlık yapamam;
Hele hak nâmına haksızlığa ölsem tapamam.
Doğduğumdan beridir, âşıkım istiklâle;
Bana hiç tasmalık etmiş değil altın lale! (Ersoy, 1993: 361-362)

Âsım neslinin temel görevi zulme karşı gücünün yettiği kadar karşı durmaktır. Zulme karşı mücadele etmek gençliğin olmazsa olmaz özelliklerindendir. Çünkü zulme başkaldırmayan bir gençlik gönüllü bir şekilde köleliğe evet demiş sayılmaktadır. İstiklâl sevdalısı olmak, Âsım gençliğinin şiarlarındandır. Atasına, soyuna sahip çıkıp birilerinin keyfi için değerlerine küfretmemek de diğer bir değerdir.

Yumuşak başlı isem, kim dedi uysal koyunum?
Kesilir belki, fakat çekmeye gelmez boyunum.
Kanayan bir yara gördüm mü yanar tâ ciğerim,
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim.
Adam aldırma da geç git, diyemem, aldırırım.
Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırırım.
Zâlimin hasmıyım amma severim mazlûmu... (Ersoy, 1993: 362)

Âsım gençliği, çevresine kayıtsız kalamaz. Etrafında cereyan eden her türlü haksızlığa tepkisini koymalıdır. Bu gençlik nefes aldığı müddetçe her daim hakkın yanında olmalı ve hakkı her şeyden üstün tutmalıdır. Âsım gençliğinde bu değer başroldedir. Haksızlığa karşı vereceği mücadele, zalime karşı yapacağı savaş onu örnek kişilik haline getirecektir.

Âkîf de kendi yaşamı boyunca haksızlığın karşısında durmuştur. Onun hayat hikâyesinin anlatıldığı eserlerde haksızlıklara karşı yapmış olduğu mücadelelere yer verilmiştir: 1911 yılında Baytarlık Dairesi'ne bir genç işe alınır. Âkîf gencin tahsiline de devam etmesi için ona yarım gün izin verir. Âkîf'in bu alakasından, onun genci daha önce tanıdığı ve imtihanda ona yardım ettiği düşüncesi belirir ve genç işten çıkarılır. Hadiseyi öğrenen Mehmet Âkîf, istifa eder (Düzdağ, 1993: XXXII). Yine Âkîf, çalıştığı kurumun müdürünün haksız bir şekilde görevden alındığını duyar duymaz işinden ayrılır (Erişirgil, 1986: 170). Son örnekte ise Âkîf Darülfünun'da görev yaparken Felsefe bölümünde profesörlük yapan Ferit Beyi kadro harici bırakırlar. Âkîf de görevinden ayrılır. Ferit Bey tekrar görevine başlasa da o istifasını geri almaz (Erişirgil, 1986: 173). Âkîf kendi yaşamında haksızlıklara karşı gösterdiği mücadeleyi Âsım gençliğinden de bekler.

Mehmet Âkîf, karakter inşasında son olarak Âsım gençliğinden "Adam ol"malarını ister:

Nasihatim sana: Herzeyle iştigâli bırak;
Adamlığın yolu nerdense, bul da girmeye bak!
Adam mısın: Ebediyyen cihanda hürsün, gez;
Yular takıp seni bir kimsecik sürükliyemez.
Adam değil misin, oğlum: Gönüllüsün semere
Küfür savurma boyun kestiğin semercilere. (Ersoy, 1993: 365)

Mehmet Âkîf'in Âsım gençliğinden istediği şey "adam" olmalarıdır. Adam olmak gençliğe kişilik kazandıracaktır. Ebediyen hür olmak isteyen genç, önce adamlığın yolunu bulup o yola girmenin planını yapmalıdır. Birilerinin tahakkümü altında yaşamak istemeyen gençliğin bürünmesi gereken karakter adam olmaktır. Yoksa bu yoldan sapıldıkça gençliğin özgürlüğü her geçen süre zarfınca kısıtlanacaktır. Özgürlüğü elinden

alınan gençlik toplum ve devlet için hiçbir başarı gösteremeyecektir. Âsım gençliğinin yapacağı işlerden biri adam olmanın yolunu aramaktır.

Karakter inşasından sonra Âsım gençliği için üç temel kazanım gerekmektedir: çalışmak, doğru din algısı ve bilgi sahibi olma. Batı medeniyeti ile yarışacak güce ulaşmak için gençliğin bu üç değeri elde etmesi gerekir. Öncelikle gençlik çalışkan olmalıdır.

Oturup dil dökecek yerde gidip döksene ter!
Bin çalış gâyen için, bir kazan ömründe yeter. (Ersoy, 1993: 373)

Mehmet Âkîf'e göre Batılıların ilerlemelerinin asıl sebebi çalışkan olmalarıdır. "Alınlar Terlemeli" (Ersoy, 1993: 417-418) adlı manzumede Âkîf, Batı'nın çalışma sayesinde ilim ve teknik sahalarında ulaştıkları seviyeyi tasvir eder. Akif'e göre çalışma, aslında dinimizin yücelttiği en büyük değerlerden biridir. Ecdadımız tarihte çalışarak büyük başarılar elde etmiştir ancak üç yüz yıldır Müslümanlar gerekli gayreti ve çalışmayı göstermediği için bugün perişan bir haldedir. İnsan hayatı cehd ve gayretle devam edebilir; hayat çalışmayanlara karşı acımasızdır (Filizok, 1986: 58). Akif'in "Bekayı (devamlılığı, sürekliliği) hak görenler, çalışmayı vazife bilir", "Çalış çalış ki, devamlılık için gayret edilirse devamlılık hak edilir" mısraları, yaratılış kanununu dile getirmektedir. İnsanoğlu hayat mücadelesinde zayıf olduğu için, gayret ederek bu âlemde hayatını devam ettirir. Çünkü insan hayatı, çabanın ürünüdür. Çaba olmazsa, ne fertler olur ne de aileler. Fertlerin bir arada çalıştığı topluluklar, milletler geçim mücadelesinden asla ayrılmazlar. "Çalışmak, gayret etmek", kâinat nizamının gözcüsü olan ebedi bir kanundur (Çoban, 2010: 259).

Çalıma gayreti içine giren genç ilk önce doğru bir din algısı kazanmalıdır. Çünkü yanlış din algısı milleti ümitsizliğe sevk etmektedir:

Sürdüler Türk'e "tasavvuf" diye olgun şırayı;
Muttasıl şimdi "hakikat" kusuyor Sıdkı Dayı! (Ersoy, 1993: 327)

Tasavvuf algısı toplumun diriliğini sona erdirmiş ve miskinliğini artırmıştır. Daha da önemlisi özellikle dünyanın boş olduğu algısı tembelliği doğurmuş ve bu düşünce

Âkîf'in tepkisine yol açmıştır. Tembelliğimiz ve miskinliğimiz, Batı karşısında geri kalmamızın temel nedenleri arasındadır. Bu tespit doğru din anlayışının ne olduğunu sorgulatmaktadır.

Muhtasar, gayr-ı müfîd ilmi kadardır dîni;
Ne evâmir, ne nevâhi, seçemez hiçbirini
Namazın semtine bayramları uğrar sâde;
Hiç su görmez yüzünün düşmanıdır seccâde; (Ersoy, 1993: 344)

Toplumda özellikle dini ilimlerin aksine faydasız bilgilerin kullanıldığı dile getirilir. Toplumun dinin emirlerini ve yasaklarını ayırt edecek bilgiden yoksun olduğu vurgulanır. Dinin ibadetlerinin yerine getirilmesi hususunda da bazı aksaklıklara rastlanılmaktadır. Peki, çözüm nedir?

Doğrudan doğruya Kur'an'dan alıp ilhâmı,
Asrın idrâkine söyletmeliyiz İslâm'ı (Ersoy, 1993: 381)

Çözüm İslam dinini kaynağından öğrenmektir. İslam ilminin kaynağı Kur'an'dır. Bu din daha önce Osmanlı Devletini cihan devleti haline getirmiştir. Gerileme döneminden kurtulmak için yapılması gereken temel davranış, dinin aslına yani tevhid ilkesine dönmek ve asrın problemlerine çözüm olacak ilhamı Kur'an'dan almaktır. Gençliğin dirilmesi için gerekli olan eylem budur. Âsım gençliği çağın sorunlarını çözmek istiyorsa yanlış din algısından kurtulmalı ve doğru bir din algısına kavuşmalıdır.

Mehmet Âkîf, çocukluğundan itibaren Kur'an ile ilgilenmiş ve onu hayatının merkezine koymuştur. Hayatının bütününde Kur'an'ı hâkim kılan Âkîf, onu daima canlı ve dinamik bir kitap olarak ele alır. Ona göre Kur'an, hayatla ve güncel pek çok olayla bire bir ilişki içindedir. Ayetlerin devamlı muasır ve günümüz konularına ışık tuttuğuna samimi bir şekilde inanmaktadır (Aydüz, 2013: 60).

Âsım gençliğini diri kılacak ilham, Kur'an'dan alınmalıdır. Mehmet Âkîf'e göre kuru bir dava söylemi ile hiçbir yere varılamaz. Öncelikle mücadele ilim ile yapılmalıdır. Toplum ilim adamları yetiştirmelidir. Çünkü İslam dini, ölüler dini değildir. Bu din diri

doğmuş, dipdiri duracaktır. Dinin özündeki tevhit, iman, salâh, hak, sebat ilkeleri gençliği diriltecektir.

Âsım'ın sahip olması gereken diğer bir değer de bilgili olmaktır. Bilgi sahibi olmak için ilk önce harekete geçmek gerekmektedir.

Altı aylık yolu, dağ taş demeyip, çiğneyerek,
Çin-i Maçin'deki bir ilmi gidip öğrenecek. (Ersoy, 1993: 356)

İlim için dağ taş demeyip yollara düşecek gençlik, tarih sahnesine çıkmalıdır. Âkîf bunun farkındadır. Kurtuluş reçetesi Batı'nın bilimi ile kuşanmış bir gençlik yetiştirmektir.

Gezmeyin ortada, oğlum, sokulun bir sapaya,
Varsa imkânı, yarın avdet edin Avrupa'ya. (Ersoy, 1993: 405)

Âkîf gençliğin başıboş dolanmasından razı değildir. Karakterli ve doğru din sahibi olma tek başına yeterli değildir. Faziletli olmanın yanında ilim de gerekmektedir. İdeal kahraman olan Âsım'ın harekete geçmesi onun aktif bir "tip" olduğunu gösterir (Filizok, 1986: 61).

Hadi tahsîlini ikmâle tez elden, hadi sen!
Çünkü milletlerin ikbâli için, evlâdım,
Ma'rifet, bir de fazîlet... İki kudret lâzım.
Ma'rifet, ilkin, ahâlîye sa'âdet verecek
Bütün esbâbı taşır; sonra fazîlet gelerek, (Ersoy, 1993: 405-406)

Milletlerin kurtuluşu için, devletlerin güçlenmesi için fazilet tek başına yeterli olmamaktadır. Âsım gençliği fazileti elde ettikten sonra ilmi de elde etmelidir.

Ma'rifet kudreti olmazsa bir ümmette eğer,
Tek fazîletle teâlî edemez, za'fa düşer. (Ersoy, 1993: 406)

Bilgi sahibi olmayan toplumlar fazilet sahibi olsa da zamanla za'afa düşecektir. Özel de Osmanlı Devleti'nin gerileme sürecine bu bakışla bakılmalıdır.

O fazîlet, son üç asrın yürüyen ilmiyle,
Birleşip gitmedi; battıkça da ümmet cehle,
Bünyevî kudreti günden güne meflûc olarak,
Bir düşüş düştü ki: Davransa da, sarsak sarsak.
Garb'ın emriyle yatıp kalkmaya artık mahkûm;
Çünkü hâkim yaşatan şevket-i fenden mahrum (Ersoy, 1993: 406)

Osmanlı, faziletini çağın ilmi ile buluşturamamıştır. Batı medeniyeti güç kazanırken Osmanlı Devleti güç kaybetmiştir. Ümmetin cahil kalması birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Gençlik kazanmış olduğu güçlü karakteri mutlak suretle ilimle buluşturmalıdır. Çünkü hasmımız olan Batı, bilginin gücünü elde etmiştir.

Biz, evet, hasmımızın kudret-i irfânından
Bînasîbiz de o yüzden bu şerefsiz hüsran. (Ersoy, 1993: 406)

Mehmet Âkif, gençliğe içinde bulunulan hüsranın sebebini söyler. Kurtuluş reçetesini de sunar:

Bu cihetten, hani, hiç yılmasın, oğlum, gözünüz;
Sâde Garb'ın, yalınız ilmine dönsün yüzünüz.
O çocuklarla berâber, gece gündüz, didinin;
Giden üç yüz senelik ilmi sık elden edinin.
Fen diyârında sızan nâ-mütenâhî pınarı,
Hem için, hem getirin yurda o nâfi' suları. (Ersoy, 1993: 407)

Gençlik ilim elde etmek için yılgınlığa düşmemelidir. Batı'nın ilmi ile aramızda üç yüz yıl fark vardır. Bu farkı kapatmak için gençlik gece gündüz demeden çalışmalıdır. Mehmet Âkîf tam bu noktada önemli bir tespit yapar ve bu tespiti gençlerle paylaşır. Batı dünyasının sadece ilmi yönü ile ilgilenilmesi gerektiğini söyler. Şairin gençliğe en önemli

nasihati budur. Çünkü Batı medeniyeti içerisinde Batı yaşam tarzını da barındırır. Âsım gençliği Batı'nın sadece ilmini almalıdır. Bu tavır, Âkîf'in gençlik inşasında kilit rol oynamaktadır.

Mehmet Âkîf yarının ilmini de gençliğe gösterir. Bu ilim elde edilecek olursa milletin geleceği kurtarılacaktır. O ilim de atom enerjisidir. Bu tespit Akif'in ne kadar ileri görüşlü biri olduğunu bizlere göstermektedir.

Biz o kuvvetlere eller gibi hâkim değiliz.
Yarının ilmi nedir, halbuki? Gâyet müdhiş:
"Maddenin kudret-i zerriyyesi" uğraştığı iş.
O yaman kudrete hâkim olabilsem diyerek,
Sarf edip durmada birçok kafa binlerce emek.
Onu bir buldu mu, artık bu zemin: Başka zemin.
Çünkü bir damla kömürden edecekler te'min;
Öyle milyonla değil, nâ-mütenâhî kudret!.." (Ersoy, 1993: 407-408)

Şair bu bilgileri sunduktan sonra gençlikten istediği, bir an önce harekete geçilmesi ve Batı'ya gidilmesidir.

- İnkılâbın yolu mâdem ki bu yoldur yalınız,
"Nerdesin hey gidi Berlin!" diyerek yollanınız.
Altı ay, bir sene gayret size eğlence demek...
Siz ki yıllarca neler çekmediniz, hem gülerek!
Hani, bir ömre bedeldir şu geçen her gününüz;
Bir gün evvel gidiniz, bir saat evvel dönünüz!
Şark'ın âgûşu açıktır o zaman işte size;
O zaman varmanın imkânı olur gâyenize;
O zaman dinlerim artık seni, Âsım, bol bol... (Ersoy, 1993: 408)

Nurettin Topçu'ya göre Akif'in inkılapçılığı muhafazakârlığa zıt bir eğilim göstermez aksine onu tamamlayıcı bir özellik taşır. N. Topçu'ya göre "Muhafazakârlık durmak değil tekâmülün tabii doğumlarından faydalanmaktır. Ancak bu tekâmülün bazen

uzun süren duraksamalarının, uyuşukluklarının giderilmesi gerekir.” Yine N. Topçu’ya göre “Akif’in beklediği inkılap şekil ve madde inkılabı değil, ruh ve ahlakta ortaya konulması gereken bir inkılap ”tır (Aktaran İmamoğlu, 2010: 167).

Bilgiye sahip olmak için Mehmet Âkîf’in öne sürdüğü tek yol Batı’ya gitmek değildir. Diğer bir yol da bol bol okumaktır. Çünkü Âkîf’in en çok rahatsız olduğu durum, Nesl-i hazır’ın okumaya karşı takındığı olumsuz tutumdur.

Efendiler, bu eserler de şimdi bastırılır,
Biner biner saçılır yurda, çünkü lâzımdır.
Buyurdular ki: fakat bastırıp dağıttık mı,
Ziyân olup gidecek, hem büyükçe bir kısmı. (Ersoy, 1993: 375)

O dönemde tartışılan bir mesele kitabın basılıp basılmaması meselesidir. Şiirde Köse İmamın, Hüseyin Kâzım Bey ile kurduğu diyalogda bu durum tartışılır. Bir görüş, kitapların dağıtılmasından yanadır diğer görüş ise dağıtılan kitaplar ziyan olduğu için bunun israf olduğu görüşüdür. Köse İmam tabiattan örnekler vererek ekilen birçok tohumun kaybolduğunun gerçek olduğunu ama diğer tohumların da yeşerdiğini söyler. Kaybolan tohumlar için tabiatın israf ettiğini söylemek insafsızlıktır. Mehmet Âkîf bu benzetmeden yola çıkarak kitap okuma oranın artması için kitabın basımını ve dağıtılmasını Köse İmam’ın ağzından tavsiye eder.

Efendiler, bilirim ben de çok bu işte ziyan;
Şu var ki: Savrulan efkârı toplayıp okuyan,
Velev pek az kişi olsun zuhûr eder mutlak.
Bizim de gâyemiz ancak o nesli kurtarmak. (Ersoy, 1993: 376)

Mehmet Akif’in derdi uyuyan gençliği ayağa kaldırmaktır. Bu uğurda yüzlerce kitap ziyan olsa da elbet bir kitap ya da bir sayfa gencin eline ulaşacak ve gençlik o kaynaktan beslenecektir. Aydınlarımız yazmaya, kitap basmaya devam etmelidir. Bu kitapları okuyacak birileri mutlaka çıkacaktır.

Bütün bu çabalar Âsım’ın neslini kurtarmak içindir. Bu nesli kurtaracak şahsiyetlerin yokluğu daha da mühim bir meseledir.

Medresen var mı senin? Bence o çoktan yürüdü.
Hadi göster bakayım şimdi de İbnü'r-Rüşd'ü?
İbn-i Sînâ niye yok? Nerde Gazâlî görelim?
Hani Seyyid gibi, Râzî gibi üç beş âlim? (Ersoy, 1993: 381)

Toplumda önemli şahsiyetlerin yerine geçecek kişilerin olmamasının da temelinde okuma sorunu vardır. Toplumdaki okuma oranı düştükçe ilmi yönde önder şahsiyetler yetişememektedir. Bu da dolaylı olarak gençliğin daha iyi bir seviyeye gelmesini engellemektedir.

Âsım gençliği, milletini yüceltmek için çalışkan olma, doğru din algısı ve bilgili olma gibi değerleri elde ettikten sonra çok önemli bir aşamaya gelir: İlim tahsil ederken bile tehlike anında cepheye gidebilme iradesi gösterebilme.

Ne yakın der, ne uzak der, ne soğuk der, ne sıcak,
Bu çocuk harbe koşar, kaç senedir, zıplıyarak. (Ersoy, 1993: 401)

Âsım savaşmak için koşarak cepheye giden bir kahramandır. Devletinin bekası için ilim elde edilmesi gerekiyorsa ilim için çalışır. Devletini düşman işgalinden kurtarmak için de hiç tereddüt etmeden cepheye gider ve kendini, milleti için dini için feda eder.

Kaplamış yurdumun âfâkını, mâdem, şühedâ...
Varsın olsun kalanın uğruna Âsım da fedâ.
"Hem gazâ, hem de şehâdet, ne sa'âdet bu!" derim; (Ersoy, 1993: 401)

Kendini dini için, milleti için feda edebilen bir nesil Âkîf'in de takdiri kazanmıştır ve nesl-i hazıra alternatif ve gelecek kuşaklara rol model olacak nesil hazırdır.

Âsım'ın nesli... diyordum ya... nesilmiş gerçek:
İşte çiğnetmedi nâmûsunu, çiğnetmeyecek. (Ersoy, 1993: 389)

Bu dizeler kahramanca vatan savunması yapmış bir neslin ispatını yapmaktadır. Özellikle Çanakkale savaşında gösterilen mücadele Âsım gençliğinin üstünlüğünü ispatlar niteliktedir. Çanakkale şiiri Âsım'ın nesli'ni yüceltmek için yazılmıştır (Kaplan, 1986: 5). Genel anlamda düşmana karşı verilen mücadele, Âsım neslinin beklenen nesil olduğunu gözler önüne sermektedir.

Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhîd'i…
Bedr'in aslanları ancak, bu kadar şanlı idi… (Ersoy, 1993: 389)

Bu dizeler ile Mehmet Âkif, Âsım neslini Bedir'de savaşan bütün sahabeler, özel de ise Âsım bin. Sabit ile özdeşleştirerek gençlik tasavvurunu sonlandırır. Âsım; Âkif'in çok iyi bildiği İslâm Tarihi'nde, dillere destan kahramanlığı ile adı geçen büyük bir kahramandır. Asıl adı Ebu Süleyman olan bu zat; Peygamberimiz Hz. Muhammed'in sahabesinden, yani Medineli yakın arkadaşlarından, Âsım Bin Sâbit'tir (Göçgün, 2012: 423). Gençliğin karşısına rol model olarak sahabe çıkarılmış verilen mücadele övülmüştür.

Sonuç olarak Âsım gençliği; yaşadığı çağın sorunlarına vakıf bir gençliktir. Çağının sorunları ile mücadele etmek için önce doğru karaktere sahip olmalıdır. Bu doğru karakter ile hakkın yanında olmalı ve her türlü haksızlığa karşı mücadele etmelidir. Kendi milletinin maddi ve manevi değerlerini özümseyip onlarla alay edilmesine karşı tavır göstermelidir.

Tarihimizde yer etmiş büyük devlet adamlarının yolundan giderek adam olmayı öğrenmelidir. Adam olma yolunda karşılaşacağı her türlü haksızlığın karşısında durmalı ve yapılan zulümlerle mücadele etmelidir.

Doğru bir din algısına sahip olmalı, dini kaynağından öğrenmeli, ilim ile meşgul olmalı ve çok okumalıdır. İlim için yoğun bir mesai yapmalı ve gerekirse ülkesinin sınırlarının dışına çıkıp ilmi ülkesine getirmelidir.

Ülkesinin geleceği için çabalarken ülkesi düşman tehdidiyle karşılaştığında hiç tereddüt etmeden cepheye gidebilmelidir. Savaşmak, Âsım gençliği için ulvi bir görevdir.

b. Halûk Gençliği

Tevfik Fikret, Türk edebiyatının üzerinde çok konuşulmuş, değişik değerlendirmelere konu olmuş isimlerinden biridir. Şairliği, estetik tutumu, bir edebi hareketin öncülüğünü yapması, muhalif tavrı, eleştirileri, din karşıtlığı gündeme getirilmiş, tartışılmıştır. Baba oğul ilişkisi düzleminde Halûk üzerinden bir gelecek inşası, bir ideolog tavrı takınması toplumda bir zemin bulmuştur. Bu zemin ise bütünüyle siyasidir ve muhalif tavrını, düşüncesini oğlu üzerinden topluma mal etmiştir (Törenek, 2015: 2).

Halûk, Fikret'in hayatında ve dünyaya bakış tarzında mühim bir rol oynar. Mizaç itibariyle kötümser olan, istibdat devrinin bu kötümserliği kat kat artan Fikret'i hayata bağlayan gerekçelerden biridir (Kaplan, 1995: 130).

Tevfik Fikret, mühendislik tahsili yapmak üzere 1909 yılında İskoçya'ya gönderdiği oğlu Halûk için yazdığı şiirleri 1911'de "Halûk'un Defteri" adıyla bir kitap halinde yayımlar. Bu kitaptaki şiirler, onun oğlu Halûk'un şahsında idealize ettiği yeni nesilden beklentilerinin de bir ifadesidir. Buna göre, Halûk Avrupa'da öğrenim görecek, öğrendiklerini daha sonra ülkesine getirecek ve vatanın ilerleyip kalkınmasında rol oynayacaktır (Uçman, 2010: XXVII).

Kitap; "Halûk'un Defteri", "Hayata Karşı Beşer" ve "Hitabeler" başlıkları altında üç bölümden oluşmaktadır. Halûk'un Defteri bölümünde; "Halûk'un Defteri", "Ümid Ölmez", "Bir Tasvir Önünde", "Zelzele", "Hayavata", "Şehrâyîn", "Devenin Başı", "Halûk'un Amentüsü", "Promete" ve "Halûk'un Vedâ'ı" şiirleri bulunmaktadır. Hayata Karşı Beşer bölümünde; "Hayata Karşı Beşer", "Resminin Karşısında", "Doğan Güneşe", "Hakikatin Yıldızı", "Cezâ-yı Mensiyyet" ve "Sultânî'ye" şiirleri bulunmaktadır. Hitabeler bölümü ise; "Ferdâ", "Bir Kız Mektebi İçin", "Hilâl-i Ahmer" ve "Gökten Yere" şiirlerinden oluşmaktadır. Kitaptaki yirmi şiirin ortak paydası ise; Fikret tarafından şekillendirilen bir geleceğin temellerini barındırıyor olmasıdır (Kaplan, 2015: 187).

Ruşen Eşref Ünaydın, bu kitapta Fikret'in inkılaptan evvel ve sonra bu memleket gençliği için düşündüğü, duyduğu emellerin, kuvvetlerin, ümitlerin ve ideallerin birer formülü bulunduğunu söyler. Şiirlerde genel olarak hayata ve geleceğe dönük tarzda gençliğe yol gösterme fikrinin hâkim olduğuna dikkat çeker (Uçman, 2006: VIII). Şiirlerin genelinden yola çıkılarak Fikret'in gençlik tasavvuru ile ilgili öne çıkan unsurlar şu şekildedir:

Tevfik Fikret, "Ümîd Ölmez" adlı şirinde gençliği ümit kavramı ile tanımlamaktadır. Fikret için: Gençlik=Ümîd demektir. Fikret, Halûk üzerinden ülkenin gençlerine seslenerek, onların bir ülkenin ümidi olduklarını, ümidin ölümsüz olduğunu yani bir nevi gençliğin ölümsüz olduğunu belirtir (Kaplan, 2015: 190).

Ölmek nedir şebâb için?.. Ümmîd ölür mü hiç? (Fikret, 2006: 11)

Tevfik Fikret, ümitlerini gençlikte yaşatmak istediği için gençlik ile ümidi bir arada ele almıştır. Bu formül sayesinde şairin ümitlerini içselleştirmiş bir gençlik yaşadıkça şair de yaşayacaktır. Fikret'in ümitlerini yeşertip taşıyacak gençliği tasavvur etmesindeki temel amaç umudunu kaybetmiş insanlığı diriltmek istemesidir.

İnsanlığı ihyâ için îsâr edeceksin;
Hak bellediğin bir yola yalnız gideceksin! (Fikret, 2006: 14)

İnsanlığı yaşatmak, diri kılmak devletlerin temel görevlerindedir. Geleceği, insanı yaşatan devletler belirleyecektir. Devletler bu amaca ulaşmak için gerekli enerjiyi iyi yetiştirilmiş gençlikte bulabilirler. Tevfik Fikret, bu hedef için gençlikten beklediği bir karakter vardır: Gençlik hak bildiği yolda yalnız başına yürüyebilecek karaktere sahip olmalıdır. Bu özgüvene sahip gençlik insanlığı ümitsizlikten, tükenmişlikten kurtarabilecektir.

Tevfik Fikret, insanlığı diriltmenin ve yalnız başına hak yolda mücadele etmenin kolay bir vazife olmadığını da söyler.

Hayâtın elbette
Kolay ve neş'e-feza bir seyahat olmayacak; (Fikret, 2006: 16)

Gençliğin hak yolda ilerlerken sıkıntılarla karşılaşacağını bilmesi gençliğin daha sabırlı olmasını sağlayacaktır. Mücadele etmek yorucudur, gençlik isterse seraba benzeyen boş işlerle de yorulabilir fakat bu yorgunluğun kimseye faydası olmaz. Hak yolun yolcuları ayrıca şunu da bilmesi gerekir:

Zafer biraz da hasar
ister;
Koşan cihâd-ı me‘âlîye şanlı, lâkin âğır,
Mahûf adımlar atar
Önünde zelzeleler, arkasında zelzeleler! (Fikret, 2006: 17)

Fikret, zafere giden yolun meşakkatinin gençler tarafından bilinmesini ister. Zafer elde etmenin tabiatında hasarlar, kayıplar vardır. Bu bilinçle inşa edilecek gençlik ileride hayal kırıklığına uğramayacaktır. Zafere giden yolun başında da sonunda da tehlikeler vardır. Zaferi ancak gerçeklerle yüzleşenler kazanacaktır.

Hayâtı dîv-i hakikatle çarpışan kazanır; (Fikret, 2006: 17)

Tevfik Fikret gençliğe mücadelede izleyecekleri yolun ne olduğunu da söyler. Özellikle “Halûk’un Amentü”sü adlı şiirde ülkenin karanlık günlerden kurtulması için gerekli olanın ilim yolunda ilerlemek olduğunu ileri sürer. Ülke, ilim ve fen ile kurtulacaktır.

Bir gün yapacak fen şu siyah toprağı altın,
Her şey olacak kudret-i irfânla… İnandım. (Fikret, 2006: 11)

Fikret, bu bakış açısı ile gençliğin karşısına “bilgi”yi çıkarmıştır. Ülkeyi kötü durumdan kurtarmanın formülü ‘bilgi’dir. Bilginin gücü milleti, devleti güzel günlere ulaştıracaktır. Şair buna inanmaktadır ve gençliğin de buna inanmasını istemektedir.

Tevfik Fikret bilginin mahiyetini “Promete” adlı şiirde açıklar. Promete, Yunan mitolojisine göre Olimpos dağındaki ateşi çalarak insanlara verdiği için Yunan tanrıları tarafından cezalandırılan efsane kahramanıdır.

Antik Yunan mitolojisinde geçen Promete efsanesi şu şekilde anlatılmaktadır: Ateş, tanrılar için çok değerlidir ve ateşi kendilerine saklamaktadırlar. Fakat Promete tanrıların elindeki bu ateşi çalıp insanlara verir. Buna çok sinirlenen Zeus ve diğer tanrılar, Promete’yi Kafkas dağlarının tepesine zincirler. İşkence olarak da bir kartal her gün Promete’nin ciğerini parçalar, fakat Promete’nin ciğeri her gece iyileşip tekrar eski haline

döner. İşkence bu şekilde devam eder. Daha sonra Herakles (Herkül) gelip Promete'yi kurtararak onun siyasal gücü zorla elinde tutan titanlarla mücadele etmesini sağlar (Kaplan, 2015: 197).

Yüklen getir –ne varsa- biraz meskenet-fiken
Bir parça ruhu, benliği, idrâki besleyen
Esmâr-ı bünye-hîzini; boş durmasın elin.
Gör dâimâ önünde esâtîr-i evvelin
Gökten dehâ-yı nârı çalan kahramânını..
Varsın bulunmasın bilecek nâm u şânını (Fikret, 2006: 13)

Tevfik Fikret Yunan mitolojisi kahramanı Promete'yi gençliğin karşısına çıkarır. Gençliğe rol model olarak sunar. Halûk, bilgiyi ve gücü elinde bulunduran tanrılardan (Batı dünyası) bu gücü çalıp Türk toplumunun hizmetine sunacak olan Promete'idir (Kaplan, 2015: 187). Gençlikten miskinliği giderecek her türlü bilgiyi o tarihi kahraman gibi ülkesine getirmesi istenmektedir. Bu kahramanın şanı bilinmese bile önemli olan yaptığı iştir.

Şairin mitolojik kahraman rolünde olan gençlikten istekleri "Halûk'un Vedâ'ı" şiirinde de devam eder. Bu şiir esas itibariyle eserin ana fikrini de açıklayıcı mahiyettedir. Şiirin başında İstanbul ile oğlunu gönderdiği İskoçya'yı karşılaştıran şaire göre İstanbul tabiat bakımından, İskoçya ise medeniyet bakımından ileridir. Burada memleketin geleceği üzerinde düşünen Fikret, hem memleket hem de medeniyet planında bir mukayese yapar (Uçman, 2006: IX). Şiirde gençliğin görevi de açıklanır.

Bir ziyâ kârbânı bul ve katıl.
Gez, dolaş kâinât-ı efkârı,
-Dâima önde, dâima yukarı!-
Pür-tehâlük, hayât ü kuvvetten
Ne bulursan bırakma: san'at, fen,
İ'timâd, i'tinâ, cesâret, ümîd,
Hepsi lâzım bu yurda, hepsi müfîd.

Bize bol bol ziyâ kucakla, getir;
Düşmek etrâfı görmemektendir. (Fikret, 2006: 38)

Gençlik sanat, fen adına ne bulursa ülkesine getirmelidir. Ülkenin kurtuluşu bu çabada saklıdır. Fen dışında güven, itina, cesaret, ümit gibi değerler de gereklidir. Bilginin yanında bu değerlere de ihtiyaç olacaktır. Tevfik Fikret gençliğin inşasında bu değerlerin bir arada bulunmasını ister. Gençliğin geleceğe daha emin adımlarla yürümesi için etrafının ışık içinde olması gerekir. Şiirde zikredilen değerler gençliğin yolunu aydınlatacaktır.

Varsın uçsun, bugün değilse yarın
O senindir, mükedder olma sakın.

Koşan elbet varır; düşen kalkar;
Kara taştan su damla damla akar, (Fikret, 2006: 38)

Tevfik Fikret Promete rolündeki gençliğe umut aşılar. Hedeflere bugün ulaşılmasa da yarın elbet ulaşılacaktır. Kazanımlar noktasında işler ters gitse bile gençliğin kederlenmemesi gerekmektedir. Fikret'in gençliğe umut aşılayan bu dizeleri veciz bir ifade ile sona erer: *Koşan elbet varır; düşen kalkar.* Çünkü damlayan suyun birikmesi, işin doğasında nasıl var ise çabanın sonucunda da hedefe ulaşma vardır. Bu değişmez bir kanundur.

Birikir, sonra bir gümüş göl olur;
Arayan hakkı en sonunda bulur... (Fikret, 2006: 42)

Diğer bir değişmez kanun da bütün dünyanın kuvvetin esiri olduğu gerçeğidir. En büyük kuvvet de haktır.

Bütün âlem esir-i kuvvettir.
Buna râzı değil 'ukûl, elbet
Hakdadır, hakdır en büyük kuvvet.

Dün sönük titreyen bu şübhe yarın
Bir müşa‘şa‘ hakîkat... Ey yarının (Fikret, 2006: 44)

Gençliğin önünde iki temel değer belirir: Kuvvetli olma ve hakka sahip olma. Gençlik gelecekte gerekli inkılapları yapabilmesi için güçlü olmalıdır ve mücadelesini hak üzere yapmalıdır. Fakat burada Tevfik Fikret'in önemli bir tavrı söz konusudur. Şairde bu iki değer aslında eşittir.

İnkılâb ordusunda çarpışacak
Kahraman, öğren işte: Kuvvet = Hak!
Ve bu düştûr elinde, bî-pervâ
Yürü, dünyâyı fetheder bu liva. (Fikret, 2006: 45)

Gençlik elinde hak sancağını taşıdığı sürece her işi başaracaktır ve mücadelesini bir kahraman edasıyla yapacaktır. Bu mücadelede Fikret gençlikten şunu ister:

Parlayan hak... Fakat senin kılıcın
Hakka sıyrılmasın, ya çarpılsın! (Fikret, 2006: 45)

Gençlik elindeki kılıcı hakka karşı, doğruya karşı, adalete karşı asla kullanmamalıdır. Hatta Fikret'e göre gençlik inkılap mücadelesini kılıçla değil gönülleri fethederek yapmalıdır. Önemli olan gönüllerin hak adına fethedilmesidir.

Beklerim bir zafer esasen ben
Kılıcından ziyâde kalbinden. (Fikret, 2006: 45).

Gençliğe bu mücadelede bir görev daha düşmektedir: Özellikle rehavete kapılmış, miskinleşmiş ve de tembelliğe alışmış insanları bu gafletlerden uyandırmak. Çünkü vazife zor ve bir o kadar da meşakkatlidir.

Topla, fırlat ne varsa, taş, iğne,
Şu muhitin şer-i rehavetine.

O biraz belki canlanır, ve senin
Zahmetin, himmetin, ve fazlın için
Koyar elbet vatan, bu hasta nine
Bir sıcak buse terli nâsiyene!.. (Fikret, 2006: 47)

Gençlik terlemediği müddetçe zaferlere ulaşamayacaktır. Gençliğin güzel davranışlarından biri de çalışkan olmasıdır. Çalışkan gençlik insanlığı ihya edecektir.

Bütün bu özelliklere sahip bir gençlik yarınların ümididir çünkü artık çalışma zamanıdır, durma zamanı değildir.

Uğraş, didin, düşün, ara. Bul, koş, atıl, bağır;
Durmak zamânı geçti, çalışmak zamânıdır! (Fikret, 2006: 76)

Çalışma eyleminin içinde uğraşmak, didinmek, aramak, bulmak da vardır. Gençlik elindeki değerlerle yarınları aydınlatacaktır. Bu görevler içerisinde en yüce görev vatana sahip çıkmaktır. Tevfik Fikret, son yüce değeri de gençliğe göstererek gençlik tasavvurunu nihayete erdirir.

Gençler, bütün ümîd-i vatan şimdi sizdedir;
Her şey sizin, vatan da sizin, her şeref sizin;
Lâkin unutmayın ki zamân tünd ü mutma'in
Bir hatve-i samût ile ta'kîb eder bizi.
Önden koşan, fakat yine dikkatle her izi (Fikret, 2006: 74)

Yüce değerlerle donanmış gençlik vatanın ümididir. Bu özelliklere sahip gençlik vatanın, devletin bizzat sahibidir. Şeref gençliğin en önemli sıfatıdır. Geleceği inşa etmede dikkatli olunmalıdır, tedbir elden bırakılmamalıdır. Çünkü vatan çalışkan, azimli gençlerin omuzlarında yükselecektir.

Elbet hayır; o makber, o pîşânî-i vakûr
Kudsî birer misâl-i vatandır... Vatan gayûr
İnsanların omuzları üstünde yükselir. (Fikret, 2006: 74)

Ferda şiiri ile doğrudan gençlere seslenen şair, yapılan inkılapların ve açılan yeni devrin gençlik için olduğunu ifade eder. Gelecek için gençlerin elinde cennet kadar güzel bir vatan vardır. Tevfik Fikret, bu vatanı gayretli gençlere teslim eder ve ümidini yarınlara bırakır.

Sonuç olarak Halûk gençliği; memlekette inkılaplar yapacak yeni neslin öncüsüdür. Memleketin geleceği için bu gençliğe ihtiyaç vardır. Halûk gençliği, ilim ve fen tahsili yapacaktır.

Promete rolüne bürünen gençlik mitolojik bir kahraman edasıyla insanlığı aydınlatacak ışığı memleketine getirecektir. Haktan yana bir mücadele koyacak ve insanlığı ihya edecektir. Gençliğin nihai hedefi gönülleri fethederek geleceği bilgi ile aydınlatmaktır.

1.1. Problem Durumu

1923 öncesi Haluk ve Âsım Türk Edebiyatında idealize edilmiş başat gençlik olarak yer bulmuş ve bu gençlik modelleri birçok alanda konu edinilmiştir. Fakat 1923 sonrası yaşanılan dönemin sosyo-ekonomik ve siyasi atmosferinin 1923 öncesi dönemle tamamen aynı olması beklenemez. Çünkü 1923 öncesi dönemin siyasi atmosferine etki eden fikirler; İslamcılık, Osmanlıcılık, Türkçülük ve Batıcılıktır. Bu fikir akımları siyasette, edebiyatta, kültürde etkisini göstermiştir. Dönemin aydınları edebi metinlerine, siyasi ve kültürel yazılarına anılan fikirleri yansıtmıştır. Bazen de zikredilen fikir akımları iç içe geçmiştir. Bu meyanda İslamcılık, Osmanlıcılık, Türkçülük ve Batıcılık fikir akımlarıyla idealize edilen gençliği edebî sahada görmek mümkündür.

Peyami Safa'ya göre; Mustafa Kemal, Ziya Gökalp'in üç ayaklı teorisi Türkleşmek, İslamlaşmak ve Muasırlaşmak fikir sistematiğinde değişiklik yapmıştır. Bu teorinin İslamlaşmak ayağı, Batıcılık ayağı ile yer değiştirmiştir. Sonrasında Mustafa Kemal Atatürk, bu anlayıştan hareketle bir kültür devrimi gerçekleştirmiştir. Ayrıca Türk milletinin kurtuluş mücadelesi sona ermiş ve devleti kurtarmak için eski fikir akımlarına sarılacak bir ortam kalmamıştır. Öte yandan 1960 sonrası Türkiye'de farklı fraksiyonlarda solculuk ve sağcı muhafazakâr milliyetçi akımlar gelişmiştir. 1923 sonrası değişen siyasi ve kültürel atmosfer içinde 1923 öncesi biri İslamcı Âsım diğeri batıcı Halûk gençlik modelinin Türk edebiyatında bütün siyasi, sosyal ve ekonomik değişimlere

rağmen genel özellikleri halen devam edip etmediği ve bu ortam içerisinde yeni gençlik anlayışlarının idealize edilip edilmediği bir problem durumu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesi ve alt problemleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

1.1.1. Problem Cümlesi

1923-1980 arası dönemde Cumhuriyet Devri Türk şiirinde, Mehmet Akif Ersoy'un Âsım ile Tevfik Fikret'in Halûk gibi idealize edilen yeni gençlik modelleri var mıdır?

1.1.1.1. Alt Problemler

1. Gençlik çağı ve ruhunun, 1923-1980 yılları arası Türk şiirindeki yansımaları nasıl görüngülenmiştir?
2. Âsım ve Halûk'un 1923-1980 yılları arası dönemdeki Türk şiirinde idealize edilen gençlik ile etkileşimi hangi düzeydedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, "Halûk" ve "Âsım" gençliği gibi, 1923-1980 yılları arasındaki Türk şiirinde idealize edilmiş gençlik modellerini ortaya çıkarmaktır. Zira Türk şiirinde "Halûk" ve "Âsım" daha çok ön plana çıktığı için diğer idealize edilmiş gençlik modelleri ikinci planda kalmıştır. Dolayısıyla bu çalışma, 1923'ten 1980'e kadarki dönemin gençlik modellerini belirginleştirmektedir.

Bunun yanı sıra araştırmada 1923-1980 yılları arası dönemde gençlik çağının bir değer olarak nasıl sunulduğu saptanmaya çalışılmıştır.

Ayrıca araştırmada Âsım ile Halûk gençliğinin çalışma sonucunda tespit edilen gençlik ile ne ölçüde etkileşim içinde olduğunu ortaya koymak araştırmanın amaçları arasındadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Cumhuriyet Devri Türk Şiiri'nde, Âsım ve Halûk örnekliğini taşıyan yeni idealize edilmiş gençlik modellerinin varlığı etraflıca araştırılmamıştır. 1923 sonrası siyasi,

sosyal, kültürel ve ekonomik şartlar 1923 öncesi dönemden çok farklı gelişmiştir. Bu değişim ve dönüşümün Cumhuriyet Devri Türk şairini ve Türk şiirini etkilememesi düşünülemez. Cumhuriyet Dönemi'nde şairlerin arzuladığı kimlikten çok rejimin makbul saydığı kimlikler kabul görmüştür. Fakat bu durum 1938 sonrası siyasal ve kültürel gelişmeler doğrultusunda farklı kimliklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler ışığında şairlerin kendi ideallerine göre kurguladığı yeni gençlik modellerinin tespiti önem arz etmektedir. Hali hazırda alan yazında söz konusu gelişmelere paralel olarak Türk şiirindeki idealize edilmiş gençliğin değişimini, dönüşümünü ve çeşitlenmesini ele alıp etraflıca inceleyen bilimsel çalışmalara rastlanmamıştır. Araştırmacı tarafından bu gerekçelerle hazırlanan çalışmanın alan yazına katkı sağlayacağı ümit edilmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

- İdealize gençlik, sadece şiir verilerinden yararlanılarak tespit edilmiştir. Özellikle Âsım ve Halûk'un şiir türünde ele alınması bu sınırlamanın sebebini oluşturmuştur. Bu yüzden diğer edebi mahsuller çalışmanın dışında tutulmuştur.
- Çalışmada şiirler seçilirken özellikle şairlerin gençliğe ithaf ettikleri şiirler inceleme konusu edilmiştir.
- Araştırmanın kapsamı ve sonuçları 1923-1980 arası dönemle sınırlandırılmıştır.
- Araştırma konusunun veri kaynağı; şiir kitapları (1923-1980), antolojiler ve süreli yayınlar ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

1. Araştırmada, şairler kendi siyasi ve kültürel ideallerini temsil eden gençliği şiirlerine yansıtmıştır.
2. Araştırmanın çalışma evreni idealize gençlik örneklerini ortaya koyacak kapsamdadır.
3. 1923 öncesi dönem Türk şiirinde yer alan Halûk ve Âsım örnekliğinin 1923 sonrası Türk şiirinde devam ettiği varsayılmaktadır.

4. Cumhuriyet sonrası siyasi, sosyal, kültürel koşullar Türk şiirinde idealize edilmiş yeni gençlik örneklerini de ortaya çıkarmıştır.

1.6. Tanımlar

1.6.1. Gençlik

Gençlik, çocukluk devresinin son dönemidir. Erinlik (buluğ) ve ergenlik (rüşt) dönemini kapsar.

1.6.2. Gençlik ve İdeoloji

Gençlik ve ideoloji, sosyal içerikli kavramlardandır. Bir ideale bağlanma, gençliği toplumda ön plana çıkarır. Gençliğin dinamik gücünü fark eden ideologlar, toplum mühendisleri, siyasetçiler vb. yapılar, onların bu gücünden her zaman faydalanmak istemişlerdir. Bu kesimler kendi ideolojilerini gençliğe aktararak, gençliğin bir ideoloji içerisinde yer almalarını sağlamışlardır.

1.6.3. İdealize Gençlik

İdealize gençlik; gençliği harekete geçirecek, onların hayata dönük ilgilerini şekillendirecek öncü şahsiyetlerdir. Siyasi ideolojilerin bayraktarlığını yapan gençlik; kendisine rol model olarak seçtiği kimlikleri yaşatmak ister. Bu yolla hayata tutunur ve siyasi mücadelesini verir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırma problemlerine ilişkin ilgili yazın taraması yapılmıştır.

2.1. Gençlik

Gençlik, hayatın önemli bir evresidir. İnsan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemini kapsar. Gençlik kavramı 17. ve 18. yüzyıllarda yetişkinliğe geçişte, hazırlık dönemi olarak algılanmıştır.

Gençlik, çocukluk devresinin son dönemi olan buluğ öncesi ile başlar, buluğ ve ergenlik dönemini kapsar (İnan, 1989: 22). Latince "Adolescere"den türetilen ve Batı dillerinde "Adolescent" diye bilinen bu dönemin kelime anlamı büyüme olup çocuklukla erişkinlik arasında yer alan ve ruhi yönden önemli değişikliklerin belirdiği, hızlı büyümenin ve olgunlaşmanın meydana geldiği bir zaman dilimidir. Bu dönemde genç, hem bedensel hem ruhsal hem de toplumsal alanda büyük bir değişim ve dönüşümle karşı karşıyadır (Söylemezoğlu, 2010: 81).

Genç insan; fizyolojik, ruhsal, duygusal bakımdan; eğitim-öğretim, edep, ahlâk, kültür bakımından gelişim, değişim ve etkileşim sürecindedir. İşine ve mesleğine bu dönemde sahip olur. Kimliğini, karakterini ve kişiliğini elde eder. İyi veya kötü alışkanlıkları, faydalı veya zararlı bilgileri yoğun olarak edinir (Karagöz, 2009: 113). Ayrıca gençte bu dönemde mutlu ve mutsuz ruh halleri görülür. Bireyin kendisine bir yön ve amaç araması, meslekî ve ailevî rollerin üstlenilmesi için gerekli kişilik özellikleri ve becerilerinin kazanılması, çevresinden bağımsız ve sorumlu bir kimse olarak hareket etmeye başlaması mutlu ve olumlu görülen gelişmelerdir (Bozgeyikli, 2010: 3). Diğer taraftan gencin, kendisiyle ve çevresiyle sürekli bir çatışma içinde görülmesi mutsuz ve olumsuz bir durumdur. İsyankârlık ve tatminsizlik mutsuz ve olumsuz ruh halleri içerisinde sayılabilir. Görüldüğü üzere gençlik hem biyolojik ve psikolojik, hem de toplumsal ve kültürel özellikleri içeren ikinci bir doğum olarak bireyi yaşama hazırlayan çok boyutlu bir süreç olmanın güçlüklerini kapsamaktadır (Söylemezoğlu, 2010: 83-84).

Ergenlikle başlayan bu hızlı dönüşüm, gençlik çağının sonunda bedensel, cinsel ve ruhsal olgunlukla biter. Genellikle ilk ergenlik belirtileriyle başlayan gençlik çağı, büyümenin durmasına kadar sürer. 12-15 yaş arası, ergenlik gelişmesini içine alan ilk

gençlik dönemi olarak tanımlanır. 15 ile 21 yaş arası, asıl gençlik dönemidir (Yörükoğlu, 2007: 13). Bu yaş aralıklarında meydana gelen ruhi yöndeki değişim şu şekilde izah edilebilir: Hızlı büyüme ve cinsel uyanışın olduğu 12-15 yaşlar arasında olumsuz davranış ve tepkiler yoğundur. 15-17 yaşlar arasında çekingenliğin ve kendine güvensizliğin belirginleştiği görülür. 17-21 yaşları ise kendine güven ve gösterişin ağır bastığı delikanlılık evresi olarak tanımlanır (Yörükoğlu, 2007: 19). Çocukluktan yetişkinliğe geçiş biyolojik olarak 15 ila 25 yaş arasını kapsadığı görülmektedir. Fakat biyolojik gelişim ve değişim ile başlayan yetişkinliğe geçiş, sosyal alanlarda farklılıklar göstermektedir.

Yetişkinliğe geçiş evresi 19. yüzyıl sonrası kentleşme, sanayileşme ve okullaşma süreçlerinden etkilenerek uzamaya başlamıştır (Yaman, 2013: 38-39). Yaş aralığı açısından bakıldığında her ne kadar gençliğin 15-21 yaş arasını kapsadığı genel bir görüş olarak kabul edilse de bu yaş aralığının gün geçtikçe genişlediğini (Bozgeyikli, 2010: 12), "gençlik dönemi" algısının 12 yaşından itibaren 30'lu yaşlara kadar devam ettiğini ve hatta bazı toplumlarda 35 yaşa kadar çıktığını söylemek mümkündür.

Modern zamanlarda toplumsal bir kategori olarak ortaya çıkan gençlik, endüstri toplumu öncesinde, örneğin Ortaçağ Avrupa'sında toplumsal kategori olarak görülmemiştir. Geleneksel toplumlarda gençlik, bugünkü kadar uzun bir süreye yayılmamış ve kısa sürmüştür. Çalışma odaklı modern zamanlarda ise, çalışma öncesi dönem gençlik olarak tanımlanmış ve gençler, geleceğin çalışanları ve yetişkinleri olmalarından dolayı önem sahibi olmuşlardır. Endüstrileşme, uzmanlaşma ihtiyacını getirmiş ve buna bağlı olarak da bireyin eğitim süreleri uzamıştır. Bu süreç çocukların iş gücüne katılmasını geciktirmiş ve gençlik olgusunun doğmasına sebep olmuştur (Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı [SETA], 2012: 15). Gençlik, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise özellikle 1950'lerin ikinci yarısından itibaren gençlik kültürünün oluşmasıyla kültürel bir kategori ve kimlik haline gelmiştir. Bu süreçte gençlik, biyolojik, toplumsal, siyasal, kültürel alanlarda önem arz eden bir olgu olmuştur (Lüküslü, 2009: 196).

Türk toplumunda ise gençliğe ayrı bir yer ve değer verilmiş. Gençlik korunmuş ve kollanmıştır. Fakat yaşlı kuşak, zaman zaman gençleri anlayamamış, gençliğe yönelik

yoğun yakınmalarda bulunmuştur. Gençlerin değişim talepleri karşılık bulmamıştır. Bu duruma rağmen genelde gençlik, övgüyle anılmış ve tanımlanmıştır (İnan, 1989: 14).

2.2. Gençlik ve İdeoloji

Günümüze kadar gençlik ve ideoloji kavramları arasında yoğun bir ilişkinin varlığı gözlemlenmiştir. Siyasi tarih açısından gencin bir ideolojiye sahip olma uğraşı önemli sonuçlar doğurmuştur. Edebi alanda da ortaya konan birçok metin ideolojilerin sözcülüğünü yapmış ve okuyucusunu etkilemiştir. Bu iki kavramın açıklanarak aralarındaki ilişkiyi açıklığa kavuşturmak önem arz etmektedir.

İdeoloji, bir kişinin ya da topluluğun sosyo-politik dünya ile ilgili algılarını şekillendirip yansıtan bilinçli ya da bilinçsiz olarak benimsenmiş fikirler, inançlar ve tutumlar kümesidir. Daha pozitif bir anlam içinde tanımlandığında ise, insanın genel olarak sosyal ve politik gerçeklikleri algılamak, anlamak ve değerlendirmek için kullandığı kültürel semboller ve fikirler bütünü (Cevizci, 2014: 226) olarak açıklanabilir. Bu bağlamda ideolojilerin, toplumsal ve siyasal bir öğreti oluşturarak kişi ve kurumların davranışlarına yön verme özelliği taşıdığı da (Püsküllüoğlu, 2004: 196) söylenebilir.

İdeolojilerin her yaştan ya da sınıftan insanı etkilediği bilinir. İnsanın ideolojiyi idrak ederken çok farklı şekilde algıladığı görülmektedir. İdeolojik ortamda gözlenen en önemli sosyal olaylardan biri gençlerin tavizsiz bir şekilde bir ideolojiye bağlanmalarıdır (Caber, 1980: 39).

Bir ideale bağlanma, gençliği toplumda ön plana çıkarır ve onların çeşitli amaçlar için kullanılmasına zemin hazırlar. Gençliğin dinamik gücünü fark eden ideologlar, toplum mühendisleri, siyasetçiler vb. yapılar, onların bu gücünden her zaman faydalanmak istemişlerdir. 20. yüzyıl ideolojilerinde gençliğe önemli bir rol atfedilir ve gençler hem inşa edilen bir kategori hem de yeni kurulan toplumların başlıca aktörleri olarak siyasi sahnede yerini alır (Lüküslü, 2009: 22). Bu süreç genci idealist bir birey haline getirir. İdeoloji sahibi genç toplumu düzene sokacak, kötülükleri ortadan kaldıracak çözümler önerir (Yörükoğlu, 2007: 53). Gençlerin bu anlayış içerisinde toplumsal konulara karşı ilgi göstermesi ve fikirlerini gerçekleştirmek üzere ideolojik mücadelede yer alması gençliği, her zaman ve her toplumda önemli kılmış, bir güç ve etki unsuru haline getirmiştir (İnan, 1989: 18).

Özellikle protesto ve başkaldırı olaylarında gençler en önde gitmektedir. Gençler, inandıkları bir davadan kolay kolay vazgeçmemektedir. Her şeyin ötesinde gençler, her dönemde toplumların yürütücü, medeniyetlerin belirleyici kuvvetleri olmuşlardır. Tarih; zinde ve iyi yetiştirilmiş genç nesillerin, toplum ve devletlerin kaderinde büyük değişmelere yol açtıklarına şâhittir (Şener, 2012: 15). Toplumların ve devletlerin siyasi tarihi şekillenirken dolaylı olarak da gençliğin bu süreç içindeki yeri tarihi kaynaklarda yer bulmuştur.

Gençlik, son yıllarda Türkiye'de de üzerinde durulan konulardan biridir. Politikacıların siyasî bir yatırım malzemesi olarak kullandıkları bu kitleye, akademik çevreler de ilgi göstermekten geri kalmamıştır. Bu açıdan Türkiye'nin yakın geçmişinde gençliğin, sosyo-politik açıdan değerlendirildiği (Topçu, 1991: 41) gözlemlenmiştir. Politikacılar; 1980'e kadar pragmatik bir yaklaşımla gençlerin dinamizminden, aktivitelerinden yararlanma yolunu tercih etmiştir.

Türkiye siyasi tarihi, gençlik çalışmalarıyla tematik olarak genel manada uyumlu bir seyir izlemektedir. Türkiye'deki siyasi hareketler gençliğin şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir (Yaman, 2013: 14). Türk siyasi hayatında, 1909 Cemiyetler Kanunu esas alındığında, yasal gençlik örgütleri ilk kez İkinci Meşrutiyet Dönemi'nde kurulmuştur. Bu örgütlere örnek olarak, Mekteb-i Hukuk ve Talebe-i Hukuk Cemiyeti verilebilir. II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyetin ilanına kadar da bu tarz örgütlenmeler devam etmiştir. Bunlardan bazıları; Darülfünun Talebe Cemiyeti (1910), Türk Ocağı (1912), Türk Gücü Cemiyeti (1913) ve Osmanlı Genç Dernekleri (1914)'dir (Kabacalı, 2007: 50). Bu dönemi analiz eden tarihçi François Georgeon, Jön Türk kuşağı ile beraber "nesil", "genç" gibi kavramların Osmanlı toplumunda sıkça kullanılır olduğunu, dernek isimlerinde, roman isimlerinde veya gazetelerde bu kelimelere sık sık rastlandığını belirtir (Lüküslü, 2009: 23). Bu veriler ışığında gençliğin kavram olarak siyasi tarihimizde yüz yıllık bir geçmişinin olduğu söylenilebilir.

1923'ten önceki dönemde gençlik değişimin bir parçası iken Cumhuriyetin ilanından sonraki dönemde ise gençlik, Atatürk devrimleri doğrultusunda inşa edilmeye çalışılmıştır. Modernleşmenin gerçekleşmesinde gençliğin büyük rolü olmuştur. 1950'li yıllarda gençlik, demokrasiden yana tavır almıştır. Demokrasinin geliştirilmesi, yaygınlaşması, genç nüfusun katkılarıyla gerçekleşmiştir. 1960'lı yıllarda gençlik,

devrimci bir özelliğe bürünmüş; 27 Mayıs Askerî Darbesi, önemli bir gençlik hareketi deneyimi yaşamış ve gençlikle beraber Kemalist rejimin devrimci ilkelerine sahip çıkmıştır. Gençlik bu dönemde rejimle barışıktır. Bu ortamda ordu ve parlamento gibi rejimin temel öğeleri saygındır ve "Ordu-Gençlik El Ele" anlayışı gençlikte hâkim görüştür (Tezcan, 2003: 182-83). Gençler düzenin bekçisi, medeniyetin taşıyıcısı olarak kendilerini dış düşmanlara karşı ordunun devamı olarak görmüştür. Bu düşüncenin oluşmasında II. Dünya Savaşı'nın da büyük etkisi olmuştur.

Dünyadaki 1968 yılı gençlik hareketleriyle birlikte "daha çok özgürlük", "daha çok ekmek", "kalıcı barış" gibi isteklerin ortaya çıkması Türkiye gençliğine de yansımış ve toplumda hızlı bir siyasallaşma görülmüştür. 1970'li yıllarda hızla politize olan gençlik hareketleri, kısa zamanda siyasal şiddete başvurmuştur. 12 Mart Darbesi'nin uygulamaları gençliği hüsrana uğratmış ve sonraki süreçte "Ordu-Gençlik El Ele" sloganı yerine "İşçi-Köylü-Gençlik El Ele" sloganı tercih edilmiştir. 1970-80 dönemi, Sağ'da ve Sol'da, katı kamplaşmaların yaşandığı ve ülkenin siyasal şiddetle yoğun biçimde karşı karşıya geldiği bir dönem olmuştur. 1975-1980 arası dönem ise, gençliğin kesin çizgilerle Sağ-Sol ve İslâmî ideolojiler doğrultusunda kamplaştığı ve çatışma dönemine girdiği süreçtir. Gençlik bu dönemde keskin çizgilerle değişimden yanadır. Böylece, gençlikte radikal devrimci bir yapılanma gözlenmiştir. Sağ ve Sol gruplarda kümelenen radikal gençlik, siyasal şiddeti benimseyerek mücadele etmiş, rejime yönelik eylemlere girişmiştir (Tezcan, 2003: 183-84). Şiddete dayalı bu eylemler 1980 Askeri Darbesi'ne neden olmuştur. Bu dönemden sonra gençlik örgütlenmelerine sıcak bakılmamış ve her türlü gençlik hareketi engellemelerle karşılaşmıştır.

1923-1980 tarih aralığındaki siyasi hareketlilik içerisinde şiir ile gençlik hareketleri arasında da bir bağın varlığı saptanmıştır. Pek çok şiir, ait olduğu cemiyete bir şeyler anlatma, bir şeyler hissettirme amacında olmuştur. Şair de ait olduğu topluma, sanatçı duyarlılığı ile önderlik etme rolüne kayıtsız kalmamıştır. Milletin sosyal hayatında yer alan her türlü değerler zaman içinde edebi eserlere de yansımış ve her devrin sanat mahsulleri kendi nesillerine hitap etmiş (Kaplan, 1997: 5). Şair, şiir ve nesil arasında doğrudan bir bağ kurulmuş, olumlu ya da olumsuz yönde etkileşim sürecine girilmiştir.

Cumhuriyetin ilanından 1980 Askeri Darbesi'ne kadarki süreçte her türlü siyasi gelişme şairi ve dolayısıyla şiiri etkilemiş, toplumun dinamik yönünü oluşturan gençlik de bu gelişmelerden payını almıştır.

2.4. İdealize Gençlik

Sanatçılar toplumu dönüştürme amacıyla kurgusal ideal kimlikler oluşturur. Bu kimlikleri hemen hemen bütün edebi ürünlerde gözlemlemek mümkündür. Edebiyatımızda özellikle "Sanat toplum içindir." anlayışını benimseyen birçok şair, felsefi görüş ve düşüncelerine uygun gençlik tipleri oluşturmuştur.

Tip, bir türden olan bütün varlıkların ya da nesnelerin ana özelliklerini büyük ölçüde kendinde toplayan genel bir örnektir (Püsküllüoğlu, 2004: 472). Toplumda dikkat çeken ve yaygın tipler, roman, öykü, tiyatro ve sinemada işlenerek ön plana çıkarılmıştır. Öğretmen, öğrenci, doktor, kaymakam, politikacı, şoför tipleri halkı kendine bağlayan özellikleriyle eserlere konu olmuştur. Bu açıdan ele alınan tipler sosyal bakımdan önemlidir. Onlar belirgin bir devirde toplumun kabul ettiği temel değerleri temsil ederler. Edebi eserlerdeki tipler vasıtasıyla toplumun sosyal şartlarını, zihniyetini, geleneklerini anlamak daha kolay hale gelir (Kaplan, 2007: 5-6).

Sosyal hayatın değişkenliği ölçüsünde edebi eserlerdeki tipler de şartlara göre farklı özelikler gösterir. Örneğin Orta Asya'da avcı-göçebe akıncı hayatı yaşayan Türkleri temsil eden Alp Tipi, Oğuz Kağan, vahşi hayvanlarla ve düşmanlarla her an karşı karşıya bulunan ve savaşan bir tiptir. Vücut yapısı bakımdan kuvvetli, ruh yapısı bakımından cesur ve kahramandır. Göçebe devri edebiyatında bu tipin tasvir edildiğini ve yüceltildiğini görürüz. İslamiyet ile birlikte bu tip "Gazi" unvanıyla anılmıştır. Gazi Tipi ülke sınırlarını koruyan ve genişleten bir savaşçıdır (Kaplan, 1988: 207). Türk edebiyatındaki değişen tip örneklerinin bir yansıması da Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatında görülmüştür. Siyasi şartlar değiştikçe edebi eserlerdeki tipin özellikleri ve nitelikleri de değişmiştir.

İdeal kavramı ile kullanılan tip ise gerçekliğin birçok yönünü faydacı açıdan temsil eden bir olgudur. İdeal tip soyuttur, bir olayın genel ve temel özelliklerini içine almaktadır. İdeal tip her zaman en mükemmeli, en iyiyi ifade etmektedir; fakat gerçek hayatta her zaman ideal tipe rastlanmamaktadır. O, çoğu zaman bir ütopyadır, bir taslak

ve bir modeldir. Bu modelin kabul edilebilir veya kabul edilemez yönleri de olabilir (Kır, 1990: 159-160). Gençlik için tasarlanan idealize tipler daha çok rol model özelliği taşımaktadır. Gençliğin önünde gidebilecek ve gençliği idealler uğruna dönüştürebilecek bir model kabul görmüştür. Toplumun istediği tip, her yerde görebileceği sıradan bir tip değil, olmasını istediği ideal ve yüceltilmiş tiptir. Bu yüzden edebi eserlerde dikkat çekici, istisnai ve de gençleri peşlerinden sürükleyebilecek tipler seçilmiş. Bu yaklaşımlar içerisinde bazı edebiyatçılar ideal tip kavramını sadece gençliğe has kılmıştır.

Bu bağlamda Türkiye'de gençlik için iki farklı yaklaşımdan bahsetmek mümkündür: "Olması gereken", "ideal" bir gençlik yaklaşımı ile günümüz gençliğinin bu ideal gençlikten ne kadar uzak olduğunun eleştirisini yapan yaklaşımdır (Lüküslü, 2012: 287).

Bu iki farklı bakış açısı ile Türk edebiyatında bazı önemli şahsiyetler, hayallerindeki gençliği idealize etmiş ve çeşitli özelliklere sahip gençlik modelleri ortaya koymuştur. Bu konuyla ilgili örneklerden bazılarını aktararak bu iddiayı temellendirebiliriz.

1923 öncesi Türk edebiyatında ortaya çıkan gençlik modellerinin oluşumunda çeşitli yaklaşımların uygulandığı görülür. Birinci yaklaşım, sanatçı kendi ahlâkî değerleri üzerinden gençliğe seslenmiş ve öğütlerini eserleri aracılığıyla gençlere aktarmıştır. Bu bölüme örnek olarak Yusuf Has Hacip verilebilir.

Yusuf Has Hacip tarafından H. 462 / M. 1069-1070 tarihlerinde kaleme alınan Kutadgu Bilig kültür tarihimizin anıt eserlerinden biridir. Eser her ne kadar dönemin hükümdarına sunulmuşsa da eser her kesimin faydalanabileceği bir kitaptır. Kutadgu Bilig'de genç için asıl sözcük olarak "yiğit", gençlik için ise "yiğitlik" kelimeleri kullanılmıştır. Ayrıca genç için "kiçig, ogul, oğlan, sakalsız" kelimeleri, gençlik için ise "kiçiglik" sözcüklerine yer verilmiştir (Demirbilek, 2014: 60).

Bu eserde Yusuf Has Hacip gençlere seslenir ve şu nasihatleri verir: "Ey sevinç içinde ömür süren iyi genç, sözümü yabana atma, gönülden dinle. Gençliği aziz tut, çabuk geçer; ne kadar sıkı muhafaza edersen et bir gün elinden kaçar. Sende henüz gençlik kuvveti varken, bunu boşuna geçirme; daima itaat ve ibadetle meşgul ol. Sonra gençliğin hasretini çeker pişman olursun, ama son pişmanlık fayda vermez, sözüm bu kadar." (Özkan, 1993: 50). Yusuf Has Hacip gençlere, gençlik çağının önemini anlatarak bir

değer yüklemesi yapmıştır. Her bir gencin bu nasihatlerden alacağı birçok ders vardır. Yazar tarafından yapılan nasihatler sadece o dönem için değil günümüz için de geçerlidir.

İdeal gençlik modellerinin oluşumunda kullanılan ikinci yaklaşım ise baba-evlat ilişkisi üzerinden gençliğin inşasıdır. Baba, nasihatlerini bizzat evladına yaparak beklenti içerisinde olduğu gençlik modelini oluşturmayı arzular. Babanın çocuğuna yaptığı nasihatler bütün gençlik için de geçerlidir. Bu yaklaşıma Nâbî örnek verilebilir. Ayrıca Cumhuriyet dönemi öncesinde Ziya Gökalp, Tevfik Fikret ve Mehmet Akif'te de bu özellik vardır. Fakat bu üç şahsiyet etkilendikleri fikir akımları doğrultusunda çocuklarına yaklaşmış ve onların bu ideolojilerle yetişmesini istemişlerdir. Üçüncü yaklaşım olan siyasi akımların etkisinde gençlik modellerinin oluşumu bahsinde Gökalp, Fikret ve Akif'in yaklaşımı ele alınacaktır.

Edebiyatımızın filozof şairi Nâbî, oğlu Ebül Hayr Mehmed'in şahsında bütün bir milletin gençlerine seslendiği Hayriye'sinde gençlere şu öğütleri verir: "Kibirle konuşma. Zira bütün büyüklenmelerin bir yanı kavgaya çıkar. Unutma ki başın göklere yükselse de sen Allah'ın âciz bir kulusun. Öfkeye kapılarak kapından insanları kovma, kimseye el etek öptürme. Sana saygı gösterilmesi hoşuna gider, fakat böyle davranmadı diye insanlarla kavga etme. Herkesle dostluk kurma, sırrını ortalığa dökme. Herkesi doğru sözlü sanma, ama herkesin de münafık olabileceğini düşünme. Mecliste ne çok konuş, ne de çok sus, yerinde konuş, yerinde sus. Kimseye sert cevap verme." (Özkan, 1993: 50). Nâbî, Hayriye adlı bu eserinde oğlunun şahsında insanlığa da seslenmiştir. Bu yönüyle pedagojik bir tutum sergilemiştir. Nâbî'nin öğütleri de gerek kendi döneminin gençleri için gerekse de bugünün gençleri için geçerlidir.

İdeal gençlik modellerinin oluşumunda üçüncü ve son yaklaşım ise edebiyatçıların sahip oldukları siyasi ideolojileri doğrultusunda gençlik modelleri oluşturmasıdır. Cumhuriyet öncesinde, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Milliyetçilik, Batıcılık, İslamcılık, Osmanlıcılık gibi değişik fikir akımlarına paralel olarak yeni gençlik modelleri ortaya çıkmıştır. Edipler bu fikir akımlarından etkilenerek bu fikirlere ait öğretilere dayalı yeni gençlik tasavvurlarını kendi çocukları üzerinden veya hayali kişiler tarafından sunmuşlardır. Ziya Gökalp, Tevfik Fikret ve Mehmet Akif Ersoy bu bölüme örnek verilebilir.

Milliyetçilik akımını benimseyen Ziya Gökalp, Kızılelma adlı masalında Ay Hanım'la yeni bir gençlik modeli gerçekleştirir. Ay Hanım, genç yaşta anne ve babasını kaybedince yüklü bir mirasa konar. Türklüğün ancak iyi yetişmiş gençlerle kurtulabileceğine inandığından, elindeki serveti "İstiklâl Beşiği" adını verdiği bir okulu yaptırmaya adar. Bu işlerle uğraşırken Turgut adlı bir gence âşık olur. Türk dünyasını toparlamak için birlikte bir Türklük merkezi kurmaya karar verirler. Türklerin yaşadığı ülkelerde gerçek demokrasi bulunmadığı kanaatinde olduklarından bu merkezi İsviçre'de kurmayı ve adını Kızılelma koymayı düşünürler. Burada bütün Türk dünyasının bilginleri, düşünürleri, sanatkârları toplanacak ve dört bir yana ışık saçacak, böylece Türklük eski ihtişamlı günlere dönecektir (Özkan, 1993: 69). Gökalp'in hayalindeki genç, Kızılelma fikrinin temsilcisidir ve topluma yol gösterebilecek özelliktedir. Kızılelma Türk milliyetçiliğinin en ulvi ülküsüdür. Bu ülküyü geleceğe taşıyabilecek gençlik, Gökalp'in ideallerinde yaşattığı gençlik tasavvurudur.

Tevfik Fikret ise Batıcılık akımının ideal gencini oğlu Halûk'un şahsında sembolleştirir. Halûk'un şahsında Türk gençliğine yol gösteren Tevfik Fikret, gençlerin kendisi gibi karamsar olmamalarını, geleceğin onlar için ümit vaat ettiğini belirtmiştir. Kurtuluşu Batı'da gören Fikret, Halûk'un bütün dünyayı gezmesini ve fikirleri tanımasını ister (Kanter, 2008: 116-118). Halûk önderliğinde bütün dünyayı gezen gençlik, içinde bulunulan karamsar durumdan özelde gençliği, genel de ise Türk milletini kurtaracaktır. Halûk kurtarıcı bir kahraman olarak belirir.

Ayrıca Promete şiirinde Fikret oğluna, o yıllardaki Batı'nın ışıklı dünyasına gitmeyi ve oradan ülkesini aydınlatacak ışık getirmesini telkin eder. Yunan mitolojisindeki yeryüzü insanları için gökten ateş çalan Promete gibi Fikret de, Halûk ve Halûk'un şahsında ülkenin gençlerinin, birer adsız kahraman olarak, yurdun yükselmesinde ülküyle ve feragatle çalışmasını ister (Banarlı, 2007: 289). Bütün bu eylemleri yapacak genç, idealize edilmiş bir modeldir. Fikret'in hayal dünyasında yaşamış ve gençliğe rol model olacak vasıflarla donatılmıştır.

Sonuçta Halûk, Batılı değerleri temsil eden gençlik örneğidir. Promete adlı şiirde İngiliz romantik yazarı Shelley'nin öncülüğünü yaptığı "kahraman" figürünün Türk edebiyatında belirişi görülür. Bu figür Tevfik Fikret'ten itibaren Türk şiirine yerleşerek sonraki kuşakların zihinlerinde önemli bir yer edinmiştir (Cebeci, 2009: 56).

İslami fikirleriyle Mehmet Akif de şiirleriyle ideal gençlik inşasına katkıda bulunur. Mehmet Akif, ideal genci Âsım modeli üzerinden şekillendirir. Akif, kendi şahsiyetinde yaşattığı değerleri Âsım'da görmek ister. Âsım, bilgili, imanlı, kültürlü, dine, milletin değerlerine karşı hassas, cesur, vatansever, bir gençtir (Bolay, 2007: 53-55). Akif özellikle biten bir devrin sorunları ile mücadele edebilecek ve yeni bir medeniyet inşa edebilecek bir gençliği düşlemektedir. Eserlerinde genel olarak Âsım'ın özelliklerini, bu neslin Çanakkale Savaşı'nda gösterdiği fedakârlık ve kahramanlıklarını ön plana çıkarır (Duran, 2007: 54). Âsım, derin bilginin ve birikimin sembol gencidir. Bir millet onunla geleceğini inşa edecektir. Akif'in şiirlerinde kullandığı nesil kelimesi için Mehmet Kaplan; nesil meselesinin İslam'da önemli rol oynadığından bahseder ve imparatorluğu kurtaracak bir nesle ihtiyaç duyulduğunu vurgular (Kukul, 1986: 56-57). Bu yaklaşımlar bağlamında bir nesil oluşturmaya çabalayan Akif, Batı'nın ilmi ile kültürümüzü birleştirmeyi; Fikret ise, Batı'nın medeniyetini ve kültürünü toptan alma yöntemlerine başvurulmasını savunmuştur.

2.4.1. Atatürkçü Gençlik

Atatürkçülük; Türkiye Cumhuriyetinin ideolojik olarak oturduğu temellerin bütünüdür. Bu temeller cumhuriyetçilik, halkçılık, devletçilik, inkılâpçılık, laiklik ve milliyetçilik ilkeleridir. Resmi ideolojiyi temsil eden bu düşünce Cumhuriyet döneminde Osmanlı'ya geri dönüş fikrine karşı kalkan olarak görülmüştür. Medeni milletler seviyesine ulaşma yolunda yol haritası ve yönlendirici ana unsur olarak kabul edilmiş, devlet yönetimi sistemleştirilirken altı temel ilke doğrultusunda hareket edilerek görev ve alan dağılımı yapılmıştır.

Atatürkçülük, resmi ideoloji olarak devlet sisteminde uygulanırken fikir planında da şiirlere yansıtılmış. Şairlerin dizelerinde gençlere anlatılmış, açıklanmış. Gençlerin benliklerine işlenmeye çalışılmıştır. Gençlere, Atatürk'ün emanet ettiği Cumhuriyeti koruma ve yüceltme görevi sanatsal vurguyla hatırlatılmıştır. Böylece maddi planda yapılan çalışmalar manevi planda da desteklenerek psikolojik motivasyon ve propaganda amaçlanmıştır.

XX. yüzyıl Türkiye tarihinin en önemli politik ve siyasal hadisesi, Osmanlı Devleti'nin yerine Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmuş olmasıdır. Cumhuriyet devrine

geçişin temelinde İstiklal Savaşı vardır. Atatürk'ün İstiklal Savaşı kahramanı olması onu yeni devletin kült şahsiyeti haline getirmiştir. Bu devirde birçok bilim dalında ve toplumun farklı kesimlerinde etkisini hissettiren Atatürkçü düşünce, edebiyat alanında da romantik üslup ile yerini almıştır. Atatürkçü eğilimler zengin bir "Atatürk edebiyatı" vücuda getirmiştir fakat bu edebiyat, sanat bakımından büyük bir değer taşımamaktadır (Kaplan, 2006: 269).

"Atatürkçülük, Kemalizm, Atatürkçü Düşünce Sistemi, Atatürk Yolu" gibi terimler; Türk İnkılabının ideolojisini oluşturan eş anlamlı deyimlerdir. Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen Türk Devrimi, tarihi ve sosyolojik gelişmelerin bir sonucudur (Kayıran ve Metintaş, 2013: 580). Ayrıca bu dönemde siyaset, yukarıdan aşağıya bir model ve anlayışla örgütlenmiştir. Toplumun aydın öncülüğünde ve belli ilkeler doğrultusunda dönüştürülmesi öngörülmüştür (Özkırımlı, 2008: 188).

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte başlayan değişim süresince gençliğe modernleşmeci, yenilikçi, devrimci bir rol verilmiştir. Atatürk, kurmuş olduğu genç Cumhuriyeti Türk gençliğine emanet etmiş ve gençliği geleceğin tek umudu olarak her alanda desteklemiştir. Gençliği gelecek anlamında ele almıştır. Gençliğin rejimin sahibi ve bekçisi olması gerektiğini ısrarla birçok konuşmasında dile getirmiştir (Çeçen, 1972: 59). Atatürk'ün Cumhuriyeti gençlere emanet etmesinin nedeni, yeni bir siyasi oluşumun yeni bir kuşak tarafından daha iyi kabul görüp uygulanacağı düşüncesidir. Ayrıca inkılapların hızla uygulamaya konulması için gençlikteki aktif enerjiye ihtiyaç duyulmuştur.

Atatürk, bu konudaki düşüncelerini şu şekilde izah etmiştir: "Benim sizden istediğim şey yorulmamak değil, yorulduğunuz dakikada da dinlenmeden beni takip etmektir. Sizler yani yeni Türkiye'nin genç evlatları, yorulsanız dahi beni takip edeceksiniz. Türk gençliği gayeye, bizim yüksek idealizme durmadan, yorulmadan yürüyecektir." (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 1997: 327-328).

Atatürkçü gençliğin oluşmasında öne çıkan iki öge şiirlerde özellikle vurgulanmıştır. Bunlardan birincisi Halkevleridir. Cumhuriyet döneminde ülkenin sosyal ve kültürel kalkınmasında Cumhuriyetin getirdiği değerlerin geniş halk kitlelerine ulaşması için kurulan Halkevleri, gençliğin Atatürkçü değerler ışığında yetiştirilmesi için çaba sarf etmiştir. Şairlerin, gençlerin fikri yapısının şekillenmesinde önem verdiği diğer bir husus ise 19 Mayıs 1919 tarihidir. 19 Mayıs, Kurtuluş Savaşı'nın başlangıç tarihi

olarak kabul edilmiş ve kutsanmıştır. Bu tarih Atatürkçülüğün resmi başlangıç tarihi olması sebebiyle de önemsenmiştir. Şairler, bu iki temel nedene dayanarak simgesel özelliklerini ön plana çıkardıkları 19 Mayıs'ı, Atatürkçü gençliğin inşasının başlangıç tarihi olarak kabul etmişler ve gençlerde özel bir tarih bilinci oluşturmaya çalışmışlardır.

Dönemin şairleri gençliği hem inşa etmeye çalışmış hem de ulus devletinin kurucu gücü olduklarını gençlere aktarmışlardır. Şiirlerde özelde Atatürk sembolüne dayanan genelde ise yeni kurulan devletin özelliklerini yansıtan gençlik ortaya çıkmıştır. Resmi ideoloji, gençliğin Atatürk'ü bütün yönleriyle kurtarıcı bir rehber gibi model almasını sağlamaya çalışmıştır. Bu gençlikten beklenen Atatürk'ün düşünce sistemini benimsemesi, koruması ve yüceltmesidir. Atatürk'ün fikirleri doğrultusunda milli benliğini bulacak olan bu gençlik, Atatürk'ün maddi ve manevi liderliğinde ilerleyecektir.

2.4.2. Milliyetçi Gençlik

Milliyetçilik, 1789 Fransız İhtilali'yle ortaya çıkmış bir terimdir. Fransız İhtilali sonucu ortaya çıkan bu akım birçok ulusun birleşiminden oluşan Osmanlı Devleti'ne de sıçratılmış. Bu akım, Osmanlı Devleti'nin yıkılışını hızlandırmıştır. 19. yüzyılın sonlarında Yunan, Ermeni, Arap milliyetçiliği kışkırtılarak Osmanlı kültürü altında birleşen uluslar bağımsızlıklarına kavuşma hedefiyle birer birer kendi devletlerini kurmuşlardır.

Smith "Milletlerin Etnik Kökenleri" adlı eserinde milliyetçilik kavramının dört farklı kullanımı olabileceğini belirtmiştir: Birinci olarak milliyetçilik, millet oluşturma süreci olarak adlandırılmıştır. Bir millete ait olma bilinci, kavrama yüklenilen ikinci manadır. Üçüncü olarak milliyetçilik, belirli hedefleri gerçekleştirmeyi amaçlayan bir hareket olarak tanımlanmıştır ve son olarak da milleti ilgi odağı yapan bir doktrin, ideoloji şeklinde anlaşılmıştır (Haşlak, 2000: 50). Kavramın bu dört faklı kullanımlarından daha sonraki süreçlerde milleti ilgi odağı yapan doktrin anlamı baskın gelmiş ve devletlerarası siyasette kullanımı yaygınlaşmıştır.

Milliyetçilik düşüncesinin kökenlerini ise Herder ve Fichte'ye hatta kimi yazarlara göre Kant ve Rousseau'ya kadar götürmek mümkündür. Bu akımın bir sosyal bilim konusu olarak ele alınması 1920'leri ve 1930'ları bulur. Bu dönemde Carleton Hayes'in, 1940'larda da Hans Kohn'un çalışmaları milliyetçiliği akademik dünyanın gündemine

taşır. Daha sonraki yıllarda, sömürge imparatorluklarının çözülüşünün de etkisiyle milliyetçilik, giderek daha çok modernleşme sürecinin bir parçası ya da ürünü olarak algılanmaya başlanır (Özkırımlı, 2008: 12). Modernleşme ile birlikte ulus devletlerin varlığı anlam kazanmaya başlamıştır. Milliyetçiliğe ait değerler ulus kavramı üzerinden sistemleştirilmiştir.

Ulus kavramı (Uzun, 2003: 132), Batı'da toplumsal ve siyasal değişim süreçlerinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Avrupa'da feodalizmin yıkılışı, yeni siyasal, ekonomik ve toplumsal ilişkiler, insanların ortak aidiyetler etrafında birleşmesi sonucunu doğurmuştur. Merkezi devletlerin kuruluşu ve bu devletlerin ekonomik bağlılıklarının gelişmesi ulus olgusunun oluşum sürecine katkı sağlamıştır. Bütün bu nedenlerden ötürü ulusun ortaya çıkmasında duygusal bağlılıkların, ekonomik ilişkilerin ve ülkesel devletin kapsayıcılığının önemli etkisi vardır.

19. yüzyıl sonlarında Türkiye'de ulus kavramı, dinsel topluluktan ziyade seküler anlam yüklemesi yapılarak bir etnik topluluğu anlatmak için kullanılmıştır. Bu dönemi takip eden Türkçe eserlerde millet kavramının yerine "ulus" tabirine yer verilmiştir. Bu yazarlar ulus'un dinsel birlikteliği ifade eden bir sözcük olmasından çok "nationalite" karşılığında kullanılması gerektiğini savunmuşlardır. Günümüzde Fransızca "nation" sözcüğünün karşılığı olarak, aynı kökten gelen insanları anlatan ulus kavramı, ortak bağları olan bir insan topluluğunu ifade etmektedir (Uzun, 2003: 132-33). Uluslaşma süreci ile birlikte ümmet anlayışından da hızla uzaklaşılmıştır. Tek bir ulusa ait değerlerin yüceltilmesi fikrine öncelik verilmiştir.

1908'de II. Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle İttihat ve Terakkî'nin iktidara gelişi Osmanlı yönetiminde yeni bir dönem başlatmıştır. Dönem içinde kurulan Türk Ocağı gibi dernekler ile Genç Kalemler gibi dergiler, milliyetçiliği politik, toplumsal, siyasi bir mecraya taşımakta önemli bir rol üstlenmişlerdir (Bostancı, 2008: 4). Türk milliyetçiliğinin ortaya çıkışında etkili olan isimler arasında Ziya Gökalp ve Yusuf Akçura'nın önemli yerleri vardır. Bunların düşünceleri Türk Derneği, Türk Ocağı ve Türk Yurdu gibi oluşumlar tarafından temsil edilmeye başlamıştır (Göktürk, 2003: 108). Bu oluşumların siyasi ve edebi içerikli yayınları milli edebiyatın oluşumuna da zemin hazırlayacaktır. Bu sahalarda yetişen şairler milli bilince sahip gençliğin inşası için çaba göstereceklerdir.

Bilinçli bir şekilde kavmî Türkçülük fikrini ilk defa ortaya atan Yusuf Akçura olmuştur. O, "Üç Tarz-ı Siyaset" yazısında kavmî Türkçülüğü savunmuştur. Modern anlamda bir milletin ancak devlet eliyle yaratılacağına inan Akçura, Osmanlılığın ve İslamcılığın, Türklerin kavim olarak varlığını ve gelişmesini sağlayamayacağını ileri sürmüş ve onların yerine siyasi Türklüğü, yani kavim milliyetçiliğini tavsiye etmiştir. Akçura için milletin esası ırktır ve O, Türk milletini Adriyatik Denizi'nden Çin'e kadar yayılmış bir kitle hâlinde görmüştür. Bu görüşler İttihat ve Terakki'nin parti haline gelerek, tek başına 1913'ten sonra iktidarı ele alması ile yeni bir hız ve güç kazanmıştır. Görünürde Osmanlılık ve İslamcılık devlet ilkesi olarak kalmış iken İttihat Terakki, artık bariz bir şekilde Türkçülüğe ağırlık vermeye başlamıştır (Karpat, 2009: 79-80). Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamasında Akçura'nın fikirlerinin etkisi görülmüştür. Yeni bir nesil meydana getirilmek için devletin bütün kurumları seferber edilmiştir.

Ziya Gökalp ise Anadolu ve Rumeli Türklerinin kültürüne dayanan Türk milliyetçiliğini savunmuştur. Gökalp hiçbir zaman İslam'ın modernlik, cumhuriyetçilik ve milliyetçilikle uyumsuz olduğunu savunmamıştır. Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak şeklindeki sloganı, millî kimliğe ve inanca sahip modern Türk bireyi idealini özetlemektedir (Karpat, 2009: 49). Bu üç kavramın birleştiği noktada millet teşekkül edecektir. Ayrıca her bir kavramın Türk milletine katacağı büyük değerler olacaktır. Gökalp'e (Gökalp, 1992: 331) göre millet müşterek duygular, müşterek mefkûreler bilhassa müşterek misaklar etrafında toplanan bir zümredir.

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçerken Türkçülüğü savunanlar arasında, iki farklı kuşak oluşmuştur. Türkçülüğün ilk kuşağı; 1870-1890 yılları arasında doğan, Harbiye, Tıbbiye ve Mülkiye'nin sıralarında yetişen, siyasal eylemlerinin merkezinde devleti tutan kişilerin oluşturduğu gruptur. Bu kuşak Kızılelma ve Turan hayali kurmuştur. Ayrıca sürekli geri çekilme halindeki bir devletin mensupları olmaları nedeniyle tutunma, var olma, var kalma içgüdüleri bu kuşağa hâkim olmuştur. Türkçülüğün ikinci kuşağı ise 1900-1920 arasında doğan, Cumhuriyet döneminde Darülfünunda okumuş, İstanbul Üniversitesi ve Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nin sıralarında güçlenmiş, "millet" sorununu siyasal eylemlerinin merkezinde tutan bir toplumsal gruptur (Ertekin, 2003: 348).

Milli mücadelenin sonlanması ve Cumhuriyetin kurulması ile birlikte Türk milliyetçiliğinin Meşrutiyet döneminden süregelen birikimi, ulus-devlet ideolojisine

dönük bir ivme kazanmıştır. Tek Parti dönemi Türk milliyetçiliğinin resmi ideolojisi olarak inşa ve tahkim edildiği dönemdir. Bu evrede özellikle Atatürk milliyetçiliğinin niteliğine ve karakterine uygun bir gelişimle milliyetçilik tanımlanmış ve uygulanmıştır. Türk milliyetçiliği kendisini Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı ile temellendirmiş, meşrulaştırmış ve güçlendirmiştir (Koçak, 2003: 37).

Tarih tezleri ve antropolojik incelemeler, bu dönemde ırkçı bir ulusçuluk türünün yaygınlaşmasına önemli katkılarda bulunur. Mevcut iktidarın gerçekleştirdiği ırkçı uygulamalar, dönemin bazı soy ırkçıları için ilham ve cesaret kaynağı olmuştur. Örneğin Reha Oğuz Türkkan'ın ırkçılığının temelinde kafatası ölçümleri vardır. Türkkan, Atatürk'ün ölümünden sonra Türk ırkının ideal deha tipi olarak Atatürk'ün kafatasının kullanılması gerektiğini önerir. Türkkan, Tarih Kongresi'ndeki tezlerin ışığında Sümer, Hitit, Mısır, Yunan ve Roma medeniyetlerinin Orta Asya'dan göç eden Türklerin eseri olduğunu iddia eder (Arslan, 2003: 412). Bu gelişmeler sürerken en önemli olay Türk milliyetçileri arasında meydana gelen farklılaşmalardır.

İnönü devrinde Türk milliyetçiliğinde farklılaşma belirginlik kazanır. 1944 yargılamaları Cumhuriyet'ten sonra ilk kez resmi milliyetçilikle farklı bir milliyetçilik pozisyonunun karşı karşıya geldiği bir dönüm noktasını oluşturur (Ertekin, 2003: 381). 1944 tarihinde Nihal Atsız, Milli Eğitim Bakanı'na bir açık mektup yayımlayarak bakanlıktaki solcu-marksist öğretmenlerden söz etmiş ve Türk milli eğitiminin bu insanların eline bırakılamayacağını ifade etmiştir. Bunun üzerine Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, o yılki 19 Mayıs nutkunda, Turancı Türkçülere saldırmış ve onları ırkçılıkla suçlayarak, tehlikeli teşebbüs ve niyetlerinden söz etmiştir. Atsız'ın Sabahattin Ali aleyhindeki dava için Ankara'ya gelmesi Ankara gençliğinin büyük tezahüratına yol açmış ve ardından tutuklamalar başlamıştır (Köseoğlu, 2000: 53). Turancı milliyetçi anlayış, bu olayla Türk milliyetçilik tarihinde kendine has bir yol çizerek mücadelesine devam etmiştir.

1950-60 DP iktidarı döneminde Türk milliyetçiliğindeki farklılıklar daha da belirgin hale gelir. 1960 darbesi ile siyasal hayata müdahale arzuları duyan ama darbe heyetinden tasfiye edilen milliyetçi hareketin kadroları bir yandan Türkçülüğe yaslanırken, diğer yandan da Türk-İslam senteziyle Türk toplum-kültür dokularına kolayca nüfuz edebileceklerinin planlarını yapmaya başlarlar. Bu süreç, milliyetçi

hareketin İslami duyarlılıklarının yoğunlaşmasını sağlamıştır. Irkçı-Turancı düşünceye dayanan Türkçülük düşünsel-kültürel düzeyde başarısız olmuştur (Ertekin, 2003: 383).

1980'e kadarki süreç, politik kutuplaşma ve genişleyen demokratik siyasal katılım çerçevesinde milliyetçiliğin siyasi kimlik olarak ayrışma istidadı gösterdiği bir evredir. Özellikle komünizmin karşısına konuşlanan Türk milliyetçiliği, İslami niteliklerini artırarak muhafazakâr milliyetçilik söylevini geliştirmiştir. Safını sağ cenah olarak belirleyen muhafazakâr milliyetçilik sağ-sol çatışmaları içerisinde seyrini devam ettirmiştir. Bu farklılaşmalardan ırkçı milliyetçilik ve muhafazakâr milliyetçilik anlayışı doğmuştur.

Öncelikle ırkçı çizgideki milliyetçilik anlayışını ele alırsak; Fransız İhtilali'yle başlayan ulus devlet kurma çalışmaları ırkçılığı ön palana çıkarmıştır. Dine dayalı savaşların yerini ırka dayalı savaşlar almıştır. Irkçılık o kadar ileri bir algıya dönüşmüştür ki aynı dine mensup milletler farklı ırktan oldukları için savaşmaktan çekinmemiştir. Bunun Osmanlı Devleti'ndeki en belirgin ve acı örneği Arapların ayaklanması ve de dindaşı Türklere karşı savaşmasıdır. Bu da soydaşlığın dindaşlığın önüne geçtiğini göstermektedir. İşte bu soya bağlı çatışmalar ve kendi ırkını üstün görme düşünceleri Türk Edebiyatı'nda da Türkçülük akımını tetiklemiş. Kendi ırkını üstün görme ve savunma fikrini şiirlere yansıtmıştır. Bu fikri çatışma ve ayrıştırmalar Irkî Milliyetçi Türk Genci modelini ortaya çıkarmıştır.

Aralarında kan bağı bulunan, aynı soydan gelen büyük insan toplulukları ırk kelimesiyle tarif edilmektedir. Nesil, nesep, zürriyet, soy, sülale gibi kelimeler de bu anlamda kullanılmaktadır. Irk kelimesi Arapçada kök, bitkinin gövdesi, yaprağın sapı, damar, asıl, nesep, menşe, ata gibi anlamlara gelir. Modern disiplinlerde ırk kavramı şu anlamları içermektedir: İnsan türünün alt sınıfları; beyaz, siyah, sarı ırk gibi. Etnik grup. (Şentürk ve Canatan, 1999: 124). Irkçılık ise; bir halkın, bir grup insanın diğer halk ya da insanlardan farklı olmakla kalmayıp aynı zamanda fiziksel, entelektüel ya da ahlaki bakımdan daha iyi, daha güçlü, daha yaratıcı olduğunu, bu üstünlüğün atalardan miras alınmış olan biyolojik farklılıklardan kaynaklandığını savunan görüştür (Cevizci, 2014: 219).

Türk siyasi tarihinde ırkî milliyetçilik; ana damarını Türkçü-Turancı akımda bulan, Türklüğü etnisite temelinde tanımlayan, popülist karakteri güçlü bir ideolojidir. Millet,

ortak soydan gelen bir topluluk olarak tanımlanır. Bu tür milliyetçilik ırkı, milletin ve milliyetçiliğin temeli olarak görmüştür. Bu anlayış bireyin kendini seçebileceği belli bir millete ait olma prensibini reddetmektedir (Kılıç, 2007: 126). Türkiye'de kendilerini ırkçı olarak tanımlayan akım ikinci kuşak Türkçülüktür. Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan, Nejdet Sancar, Hikmet Tanyu gibi Türkçüler otuzlardan kırkların ortalarına kadar ırkçı düşüncelerin temsilciğini yapmışlardır (Aslan, 2003: 410).

Türkçülüğün bu kuşağı, Türkçülüğü devlete ait bir tasarruf olmaktan çıkartarak bir politik akım haline getiren, resmi milliyetçilik karşısında onu yeniden tanımlayan kuşaktır. Osmanlı'nın çöküşünü yabancı ırklar ve milletlerin ihanetleri olarak gören bu anlayış, kapsayıcı toparlayıcı bir millet anlayışından vazgeçerek Türkçülüğü ırkçı-Turancı kavramları içinde yeni baştan tanımlamıştır (Ertekin, 2003: 351). Bu anlayışın etkilerini Mili Edebiyat akımı içerisinde de görmek mümkündür. Milli Edebiyat bir bakıma Türkçülük-milliyetçilik çizgisinin bir devamı görünümündedir. Bu akım Tanzimat yıllarında Ahmed Vefik, Mustafa Celaleddin ve Süleyman Paşalarla, Ali Süvai'nin çalışmalarına bağlanmaktadır. Mehmet Emin'in söylediği "Ben bir Türküm, dinim cinsim uludur" mısraı ile başlayan meşhur şiir, yirminci asrın başlarında gelişecek olan Türkçülük fikrinin sloganı olur. Böylece Türk Derneği, Türk Yurdu, Türk Ocağı gibi kuruluşlarla Mehmet Emin, Yusuf Akçura, Ahmet Hikmet gibi şahsiyetlerin etrafında Türkçü bir edebiyat meydana getirilir. Türkçülüğün Turanî ve ırkî karakteri şiirlere de yansır (Okay, 1998: 2893).

Bu akımın oluşturduğu idealize gençlikte ortak öge, gençliği var eden temiz ve yüce bir soyun varlığıdır. Temiz ve yüce soy, gençliğin dayandığı tek değerdir. Irkının değerlerini temsil edecek ve bu değerleri gelecek kuşaklara taşıyacak ideal gençlikler model olarak topluma sunulmuştur.

Milliyetçilik akımının farklılaşmasından ortaya diğer anlayış ise muhafazakâr milliyetçiliktir. Arapça olan "Muhafazakâr" kelimesi, Türkçede sözlük anlamıyla korumak, saklamak karşılığını taşır. Siyasi ve kültürel anlamda ise geleneksel, dini ve ahlâkî değerlere önem veren demektir. Muhafazakârlık; Cumhuriyet devrinde, fikir planında Batılı ve laik değerleri savunanların karşısında Doğulu ve dini değerleri savunan tasavvuru temsil etmektedir. Muhafazakâr Milliyetçi Türk Genci geleneksel ve İslâmî

değerlere sahip Türk gençliğini kapsamaktadır. İslâmî değerleri ve Türk ırkını ön plana çıkaran düşünce sistemi bu görüşün savunucuları olan şairlerce şiirlere yansıtılmıştır.

Felsefe alanında muhafazakârlık, hayat karşısında takınılan belli bir tutum ya da geliştirilen yönelime ek olarak, belli bir toplum ve siyaset anlayışına dayanan ideolojiyi ya da politik hareketi karşılar. Geleneğe ve statükoya değer veren muhafazakârlık, aileye, devlete, din ve millete özel bir anlam yükler. Toplum bir organizmadır. Gelenek, kuşaklar boyunca belli bir hayat tarzını somutlaştırır ve belli bir bilgeliği ihtiva ederek güvenilir bir rehberlik meydana getirir (Cevizci, 2014: 308-309). Bu kavram, dinî ve geleneksel değerleri soyla birleştiren, dindaş ve soydaş anlayışın yoğrulduğu düşünce tarzı olarak tanımlanır.

Muhafazakâr fikir ve doktrinler ilk olarak 18. yüzyılın sonlarında ve 19. yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır. Bunlar büyük ölçüde Fransız İhtilali'nden sonra ortaya çıkan iktisadi ve siyasi değişime karşı bir tepki olarak belirmiştir. Bu anlamda muhafazakârlık eski rejime dönmeye ilişkin bir eğilimi de ifade etmektedir. Muhafazakârlığın bir düşünce akımı olarak doğup biçimlenmesinde üç tarihsel olgu büyük rol oynamıştır. Bu olgulardan birincisi Fransız İhtilali'dir. İkincisi Sanayi İnkılabıdır. Muhafazakâr düşünceyi bir tepki olarak biçimlendiren üçüncü olgu ise, Aydınlanma hareketidir. Bu hareketin temel felsefesi, rasyonalizmdir. Rasyonalizmde gelenek yerine, aklın ve akıl yürütmenin insan davranışını yönlendiren en güvenilir rehber olduğu savunulur. Bu üç olgu tarih sahnesine çıktıktan sonra, kendilerinden önce yapısal ve düşünsel olarak ne kadar kurum, gelenek, değer ve düşünce akımı varsa hepsini yok etmeye çalışmıştır. Söz konusu tarihsel olguların alt-üst ettiği bir dünyada, bireylerin ve sosyal kümelerin içine düştüğü kargaşa ve endişe duygularıyla beslenen ve geleneğin erdemlerini yücelten bir siyasal akım olarak muhafazakârlık tarih sahnesine çıkmıştır (Ergil, 2014: 270).

Türkiye siyasi tarihinde muhafazakârlığın ortaya çıkışı, Türk modernleşmesiyle başlamıştır. Osmanlı dönemine ait modernleşmenin kültürel ve sosyal anlamda değiştirici ve yabancılaştırıcı etkilerine karşı bazı ahlaki çıkışlar vardır. Fakat Türkiye'de gerçek anlamda modernizm anlayışına Cumhuriyet ile erişilmiştir. Bu erişim sürecinde kendi ölçütlerince müdahale etmek isteyen muhafazakâr kimliklerin ortaya çıkışı daha da yoğunlaşmıştır. Türkiye'de muhafazakârlığı şekillendiren iki kavramın varlığından bahsedilebilir. Bunlar "İslâmcılık" ve "Osmanlılık"tır. İlk dönem Cumhuriyet

muhafazakârları kendilerini muhafazakâr diye adlandırmaktan çekinmişler ve daha çok, "ananeci" demeyi tercih etmişlerdir. Bu kavram ile anılmanın temelinde Kemalist yönetici seçkinlerin her türlü muhafaza talebini, geleneksel Osmanlı sisteminin siyasal ve sosyal kurumlarını koruma ve canlandırmaya yönelik irticai talepler olarak görme eğilimleri yatmaktadır (Yıldırmaz, 2003: 10-11).

Muhafazakâr milliyetçilik ise vatanseverlik duygusundan beslenen, kamu düzenini ve toplumsal ahenk potansiyelini temele alan, geleneğe büyük bir değer izafe eden bir anlayıştır (Cevizci, 2014: 304). Türk siyasi tarihinde bu kavram, çoğunlukla İslâmcılıkla bağlantı halinde olan; dini, milli kimliğin aslî unsuru sayan ya da milliyetçiliği geleneğin yeniden inşa yolu olarak anlamlandıran yönelimler olarak anlam kazanmıştır (Copeaux, 2003: 46-47).

Muhafazakârlıktaki süregelen milli ve manevi yaşam tarzını koruma duygusu aynı zamanda bunlardan beslenen vatan sevgisiyle de bir bütündür. Bu anlayışa göre insan dinini, soyunu ve vatanını birlikte sever. Bu sıralama önem sırasına göre din, soy ve vatan şeklindedir.

Milliyetçilik ile İslâm arasındaki ilişkiyi Seyyid Ahmet Arvasi "Türk-İslâm Ülküsü" şeklinde formüle etmiştir. Arvasi, Türklüğün İslâm'la mükemmel bir bütünleşmesi olduğuna vurgu yaparak, Türk milletinin, cihan hâkimiyeti mefkûresi ile İslam'ın nizam-ı âlem davasının birbiriyle örtüştüğüne işaret etmiştir. Ayrıca yeryüzünün idaresinin Allah tarafından Türk Kağan'ının şahsında Türk milletine verildiğini dile getirmiştir. Arvasi'nin Türk-İslâm Ülküsü öğretisi, özellikle yetmişli yılların ikinci yarısında Ülkücü Hareketin gençlik tabanında karşılık bulmuştur. Muhafazakâr dindar çevrelerden gelen gençlerin duygularına tercüman olmuştur. Bu çizgide oluşan ülkücü gençlik kahramanlık, gözü peklik gibi özelliklerle ve dinsel motiflerle kendini tanımlamıştır (Can, 2003: 677).

Sonuç olarak milliyetçilik algısını İslâmi değerlerle birleştiren şairler idealize ettikleri gençte iki temel değeri görmek istemişlerdir. Bunlardan birincisi milli değerler, ikincisi ise İslâm'dır. Bu iki değeri içselleştirmiş gençlik ön plana çıkarılmıştır. Millete ait tarihi değerleri ve İslâmi değerleri bir arada yaşayıp gelecek kuşaklara taşıyacak gençlik model olarak kabul görmüştür.

Şairler bu özellikte bir gençlik oluştururken kimi zaman tarihte öne çıkmış kahraman şahsiyetleri gençliğin karşısına çıkarmışlar kimi zaman da muhafazakâr milliyetçiliğe ait kavramları şiirlerinde kullanarak bunların gençliğin zihin dünyasında yer bulmasını sağlamışlardır. Muhafazakâr Milliyetçi Gençlik, bir yandan kültürel değişimlere karşı dinî değerleri bir yandan da soya bağlı değerleri korumayı hedeflemiştir. Şiirlerde gençlere, geleneği yaşama ve soyunu yaşatma rolü verilmiştir.

Bu bağlamda 1923-1980 arasındaki süreçte iki idealize gençlik modeli öne çıkmıştır: Birinci gençlik, Abdurrahim Karakoç'un idealize ettiği "Ülkücü Gençlik"tir. İkincisi ise Arif Nihat Asya'nın "Fetih Marşı" şiirinde yer alan Fetih Gençliği'dir.

Sonuç olarak 1923-1980 yılları arasında şekillenen milliyetçilik düşüncesi tek bir tanımla izah edilemez. İlk dönemlerde milliyetçilik, Atatürk ismi etrafında ve Atatürk'ün uygulamaları ile şekillenmiştir. İnönü döneminde ise milliyetçilik, kavmi özellikler öne çıkarılarak tanımlanmıştır. Demokrat Parti döneminde ise hem iktidar anlayışında hem de toplumun bazı katmanlarında milliyetçilik söylemi resmi ideolojinin kabul ettiği anlayıştan uzaklaşmıştır. 1960 darbesi ile birlikte milliyetçilik söylemi tekrardan tanımlanarak İslami unsurlar da bu kavramın içinde yer bulmuştur. Bu serencam içinde Milliyetçilik fikirleri, Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinde gençlik tipleri ortaya çıkarmıştır. Bu yeni idealize edilen gençliğe de "Türk Genci" denilmiştir. Her bir şair kendince kabul ettiği milliyetçilik anlayışı ile farklı farklı "Türk Genci" idealize etmişlerdir. Şairlerdeki farklı milliyetçilik algısı Türk Genci modelinin de farklılaşmasına neden olmuştur. "Hangi Türk Genci?" sorusu her şaire göre farklı cevaplandırılmıştır. Şairler gençliği idealize ederken ya tarihteki ideal şahsiyetleri örnek almış ya da hayallerindeki kahramanlarla özdeşleştirmişlerdir.

2.4.2.1. Türk Ocağı Gençliği

Türk Ocakları, Osmanlı Devleti'nin çöküş sürecinde, milliyetçilik fikirlerinin ateşli dönemlerinde 1912 yılında kurulmuştur. Adının Yeniçeri Ocağı'nı çağrıştırması koruma ve kollama misyonunun göstergesidir. Aynı zamanda ocak kelimesiyle Türklük tarihinin başlangıcına vurgu yapılmaktadır. Türk soyunun kendi ocağından yeniden diriltilmesi amaçlanmıştır.

Türk Ocakları, Osmanlı Devleti'nin kozmopolit yapısı içinde Türk milliyetçiliğinin gelişerek teşkilatlanması ile ortaya çıkan cemiyetlerin içinde hem en uzun ömürlü hem de etki alanı en geniş teşkilatlardan biridir (Sarınay, 2008: 9). Bu kurum, II. Meşrutiyet döneminin getirdiği dernekleşme özgürlüğü ortamı içinde kurulan ve Türkçü-milliyetçi ideolojiyi savunan Matbuat Cemiyeti, Türk Derneği ya da Türk Yurdu Cemiyeti gibi çok sayıda dernek arasında özel bir yere sahiptir (Üstel, 2003: 263).

Türk Ocakları; milli varlığı tehlikede görerek, İmparatorluktan çok, Türkleri kurtarmak gerektiğine inan cemiyet olarak teşekkül eder (Sarınay, 2008: 133). Türk Ocağı'nın resmi kuruluş tarihi 25 Mart 1912'dir. Kurucu ve yönetim kurulu üyeleri arasında Ahmet Ferit Tek (Reis), Yusuf Akçura (II. Reis), Mehmet Ali Tevfik (Umumî Kâtip), Dr. Fuat Sabit (Veznedar) gibi şahıslar yer alır (Kabacalı, 2007: 52-53).

Türk Ocakları'nın 1912 tarihli nizamnamesinin ikinci maddesinde Ocağın amacı şöyle ifade edilmektedir: "Cemiyetin maksadı, akvam-ı İslamiye'nin bir rükn-ü mühimi olan Türklerin milli terbiye ve ilmi, içtimai, iktisadi seviyelerinin terakki ve ilasıyla Türk ırk ve dilinin kemaline çalışmaktır." Nizamnamenin üçüncü maddesinde ise Ocak, bu amacını gerçekleştirmek için kulüpler açarak dersler, konferanslar, müsamereler tertip edecek, kitap ve risaleler yayınlayacak ve okullar açmak için çalışacaktır (Sarınay, 2008:152).

Türk Ocakları bu tür çalışmalara yoğunlaştığı için kısa zamanda ilim ve fikir adamları ile gençleri bünyesinde toplayarak büyük bir gelişme göstermiştir (Sarınay, 2008:163). Cumhuriyetin ilanından sonra da Türk Ocağı çalışmalarına devam etmiştir. Ocak bu dönemde Türk milliyetçiliğini partiler üstü tutmuş, zorunlu ideoloji olarak belirlemiş ve bu kapsamda faaliyetlerini sürdürmüştür. Türk milliyetçiliği bilincini uyandırmaya ve milliyetçi aydınlar zümresi yaratmaya dönük bir vazifeyi kendine hedef belirlemiştir (Üstel, 2003: 2689).

2.4.2.2. Turancı Gençlik

Turancılık, Türkçülük akımına yakın olmakla birlikte fikri planda ondan daha kapsamlı ve coğrafi alanda da daha geniştir. Turancılık, Türk ırklarını ve Türk yurtlarını birleştirmeyi amaçlamıştır. Sınırları Osmanlı Devleti'nin topraklarından Orta Asya ve Rusya'ya kadar uzanmaktadır. Fikri planda, Ziya Gökalp "Vatan ne Türkiye'dir Türklere

ne de Türkistan/ Vatan büyük ve müebbet bir ülkedir TURAN" sözü ile bu görüşü özetlemiştir. Turancılık fikrinin en güçlü savunucusu Hüseyin Nihal Atsız olmuştur.

Atsız kendini siyasal olarak ırkçı, Türkçü ve Turancı olarak tanımlar. O daha çok radikal milliyetçi siyasal bir programın propagandasına kendini adamış biridir. Atsız'a göre Türkçü, Türk ırkının üstünlüğüne inanmış kimsedir. Turancılık ise Türkçülüğün kısa gelecekteki siyasal amacıdır (Bakırgezer, 2003: 352).

Atsız, 1931 yılında çıkardığı "Atsız Mecmua"sında, Türklerin Anadolu'ya hapsedilemeyeceğini iddia eder. Türk olmanın Turan ırkına ait olmakla eş tutulmasını iddia eden Atsız, "Büyük Türkçülük" adına bütün Türklerin aynı bayrak altına toplanmasını bir ülkü olarak benimser. Fakat gerek Nihal Atsız'ın otuzlarda (Orhun, Türk Sazı) gerekse de Reha Oğuz Türkkan'ın (Ergenekon, Gök-Börû, Bozkurt), Rıza Nur'un (Tanrıdag), Fethi Tevetoglu'nun (Kopuz), eski Türk Ocaklı Hasan Ferit Cansever'in (Türk Yurdu) öncülüğünde çıkan dergilerdeki Turancılık anlayışıyla, devletin milliyetçilik anlayışı tam örtüşmemektedir (Özdoğan, 2003: 400).

Turancı gençlik, Nihal Atsız'ın öğretileri doğrultusunda idealize edilmeye çalışılmıştır. Türk ırkına ait değerleri kuşanan gençlik, büyük idealler uğruna ölümü göze alarak mücadelesini yapacaktır.

2.4.2.3. Kür Şad Gençliği

Etnik milliyetçilik bağlamında ele alınan son ideal gençlik Kür Şad'tır. Kür Şad gençliği destansı bir kahramandır. Hakkında yazılan şiirlerde bir destan kahramanı olarak okuyucuya sunulur. Çünkü ideolojiler kalabalıkları etkilemek için semboller kullanır. Destansı semboller, çok eski zamanlarda yaşamış ataların yaptıklarını sembolize etmek için kullanılır (Caber, 1980: 39).

Kür Şad adlı kahramanın ortaya çıkışına kaynaklık eden tarihi olay şu şekildedir: M.S. 600'lü yıllarda Göktürkler Çin baskısı altında zor günler geçirmektedir. O dönemin hükümdarı Çuluk Kağan'dır. Çeşitli entrikalara ve casusluk olaylarına sahne olan bu yıllarda, Çuluk Kağan'ın ölümü her şeyi derinden etkiler. Yerine Kara Kağan geçer. Kara Kağan'ın dirayetsiz ve kötü politikaları ülkede büyük sorunlara yol açar. Bu durumdan faydalanan Çinliler büyük bir ordu ile Türklerle savaşır. Çinlilerin zaferi ile Türkler adına esaret dolu yıllar başlar. Bu sürecin devamında prens olduğunu gizleyen Kür Şad, 40

yiğidini yanına alarak ihtilal yapmaya karar verir. Planları Çin hükümdarını rehin alıp Türkleri esir hayatlarından kurtarmaktır. Kür Şad ve arkadaşları yağmurlu bir günde hükümdarı rehin almak için harekete geçerler fakat yağmurdan dolayı dışarıya çıkmayan hükümdara ulaşamayan Kür Şad ve arkadaşları saray muhafızları tarafından öldürülür. Bu destansı kahramanlık ve özgürlükçü ruh Göktürklerin tarih sahnesine çıkışına da zemin hazırlar (Sertkaya, 2014: 1-6).

Kür Şad isminin ortaya çıkışı üzerinde tartışmalar yapılmıştır. Tartışmanın temelinde, bu isimde birinin tarih sahnesinde var olup olmadığı hususudur. Bu konuda Beşir Ayvazoğlu Çin'e karşı yapılan ayaklanmada yer alan komutanların isimlerinde Kür Şad adına rastlanılmadığını söyler ve Nihal Atsız'ın Orhun mecmuasında 1934 yılında "Milli Türk Talebe Birliği"ne ithafen yayımladığı "Cihan Tarihinin En Büyük Kahramanı Kür Şad" başlıklı yazısında bu ayaklanmada yer alan ve kahramanca mücadelenin sonunda ölen komutanın ismini Kür Şad diye anıldığından bahseder. Atsız, Chie-shih-shuai isyanıyla ilgili kayıtlardaki bilgilerin Batı dillerine çevrilmesi sonucunda komutan ismini Kür Şad diye telaffuz etmiştir. Bu isimle bir kahraman oluşturarak "Bozkurtların Ölümü" ve onun devamı niteliğindeki "Bozkurtlar Diriliyor" romanlarını yazmıştır. Ayvazoğlu bu veriler ışığında Kür Şad isminin Atsız'ın kendi uydurduğu bir isim olduğunu söyler ve tarihi Çin kaynaklarında kahramanın isminin söylenmediğini belirtir (Ayvazoğlu, 2009: 185-88).

Tarihi kaynaklarda, özellikle Göktürkçe kaynaklarda, Kür Şad adı ve unvanı geçmez. İsmin anlamı ise; "kür" kelimesi Türkiye Türkçesindeki "gür" kelimesidir. "Şad" kelimesi ise Eski Türkçede kullanılan idari bir unvandır (Sertkaya, 2014: 9-10). Kür Şad ismi ve unvanı ilk olarak 1934 yılında zikredilmiştir. Bu tarihten itibaren "Kürşad" şeklinde birleştirilerek isim haline getirilmiş ve kişi adı olarak kullanılmıştır.

Türk milliyetçiliğinin yükselişte olduğu dönemlerde ise Türkçü şairler Türk tarihinde yer alan destansı bu kahramanı Cumhuriyet dönemine taşımışlardır. Gençliğin önüne zulme başkaldıran, hayatı pahasına milletini koruyan bir gençliği idealize etmişlerdir.

2.4.2.4. Ülkücü Gençlik

Ülkü; ulaşılmak istenen hedef, gerçekleştirilmek istenen amaçtır. Bu hedefte güzellik, başarı ve yücelik vardır. Ülkü, ulaşılmak istenen bir idealdir. Bu ideal ise ulaşılmak istenen şeyin en iyi ve güzel özelliklerini kapsar.

Ülkü; peşinden gidilmesi ve gerekirse ona ulaşmak için her türlü fedakârlığın yapılması gereken ve de zor ulaşılabilecek güzel bir amaçtır. Ülkü kelimesi güzelliği de çağrıştırdığı ve kendine ait bir kitle oluşturduğu için kız ismi olarak da kullanılmıştır. Zorlu hedeflere ulaşmayı amaç edinen, muhafazakâr değerleri bünyesinde barındıran ve bir ülkü sahibi olan Türk Genci, şairler tarafından ülkücü gençlik adı ile anılmıştır.

Muhafazakâr milliyetçi akımın gençler üzerindeki etkisi, 1970'lerden sonra kendisini hissettirmeye başlamıştır. Ülkücü gençlik, varlığını daha çok karşıt güç olan Sosyalist veya Komünistler üzerine yönelttiği eleştiri ve tepkiler ile ortaya koymuştur. Kendilerini Ülkücü hareket olarak ifade eden bu grubun temel görüşü, bir açık oturumda Alparslan Türkeş tarafından şu şekilde dile getirilir: "Hareket, günümüzün meselelerine '9 Işık' doktrini çerçevesinde çözümler getirmeyi, beşeriyetin bütün çağlarına Türk Milliyetçiliği ideolojisine göre hitap etmeyi ve varlığın, yaradılışın karşısında ise temel inanç sisteminin ışığında yaşamayı yani vahye dayanan ilahi bütün emir ve esaslardan her mekânda ve her zamanda kesintisiz ayrılmamayı gaye edinmiş bütün hadiseleri, bütün beşerî oluşları bu açıdan ele almasını bilmiş ve yolunu tayin etmiştir." (Şener, 2012: 168-172).

2.4.2.5. Fetih Gençliği

Fetih, Arapçadan Türkçeye geçmiş ve 'açma' sözlük anlamıyla yerleşmiştir. Bu açış siyasi anlamda düşmanlardan alınan yerlerin ele geçirilmesini, oradaki kale kapılarının açılışını ifade eder. Düşman, Müslüman olmayanları ifade ederken fetih yapanların da Müslüman Türk olduğunu ifade etmiş olur. Bu fetih aynı zamanda din adına yapılan bir mücadelenin başarılı sonucudur.

Klasik edebiyattaki fütüvvetnâmeler İslâm adına yapılan fetihleri anlatan eserlerdir. Fethi gerçekleştiren de fatihtir. Bu da gösteriyor ki fetih demek Müslüman demek, düşmana karşı başarı demek, zafer demek, kale kapılarını ve düşman topraklarını

Müslümanlara açmak demektir. Fetih Gençliği de Müslümanlık adına düşmana karşı mücadele yapmalı ve başarılı olmalıdır. Bu başarı için de fetihlerin en büyüklerinden birini İstanbul'u alarak yapan Fatih Sultan Mehmet güzel bir rol model olarak şiirlerin coşkunluğuyla gençliğin karşısına çıkarılmıştır.

Rıfkı Yazıcı'nın kaleme aldığı "Fetih Marşı ve Gençlik" adlı yazıda da Fetih Marşı'nın gençliğe seslendiği zikredilmiştir. Marş şeklinde yazılan şiirde şikâyete konu edilen gençliğin menfi halidir. Şiirde "sen", "aslanım", "delikanlım" tabirleri kullanılarak muhatabın gençlik olduğu dile getirilmiştir (Yazıcı, 1995: 26).

Arif Nihat Asya, 1920'li yıllardan 1970'li yılların ortalarına kadar, edebiyat alanında çeşitli etkinliklerde bulunmuş, özellikle de şiir yazmış ve yaşama biçimini şiirin ikliminde düzenlemiş edebiyatçılardan biridir (Aktaş, 2011: 131). Asya, romantik bir Turancılık güden, zamanla Anadolu'ya yönelen ve Türkçü, milliyetçi, memleketçi, Anadolucu olarak anılan şairimizdir (Yalçın, 2010: 131).

Arif Nihat Asya'nın "Fetih Marşı" adlı şiirinin yazılış amacı tarihten alınan ders ve görevle yeni fetihlere yelken açmak felsefesi üzerine kurulur. Fetih, İslâm terminolojisinde, İslâm'ın mesajının insanlığa ulaşmasına engel olan yönelimlere karşı savaşılarak İslâm topraklarının genişletilmesi anlamına gelir (Demir & Acar, 2005:150). Fetih Gençliği, Türk-İslâm tarihinde büyük fetihler gerçekleştiren şahsiyetlerin varlığını idrak etmelidir. Tarihten alacağı görevle yeni fetihler gerçekleştirecek gücü kendinde bulmalıdır.

2.4.3. İslami Gençlik

İslamcılık; Osmanlı Devleti'nin içine düştüğü yıkılma ve dağılma çıkmazında bir alternatif siyasi oluşum olarak görülmüştür. O zamana kadar denenen ve ortak kültürden beslenen Osmanlıcılık gibi devleti kurtarmaya yönelik siyasi akımlara bir alternatif oluşturulmaya çalışılırken Batıcılık gibi yabancı kültürden beslenen akımlara da karşıt görüş olarak sunulmuştur.

Osmanlı Devleti'nin bütünlüğünü devam ettirmesi ve kurtuluşu, devletin bünyesinde bulunan farklı ulusların tek ortak noktası olan din birliğinin sağlanmasında görülmüştür. Böylece İslamcılık ortak paydasında bütün Müslümanların buluşturulması ve devletin bütünlüğünün devam ettirilmesi amaçlanmıştır.

İslâmcılık; "19. ve 20. yüzyılda Batı'nın baskın söylemlerine, sömürgeciliğine karşı siyasal; pozitivizme, oryantalizme karşı bilimsel ve felsefi, modernleşme adına uygulanan Batılılaşma politikalarına karşı kültürel ve sosyal bir cevap verme tarzı olarak beliren ve İslâm dünyasının içinde bulunduğu kötü durumdan kurtulup yeniden hâkim konuma gelebilmesi için İslam'ın siyasi, bilimsel, kültürel, toplumsal bakımdan yeterli donanımlara haiz bir din olduğunu savunan, ancak bunun için Müslümanların din anlayışlarının, sosyal yapılarının değişmesini öngören, aktivist, idealist, modernist, savunmacı ve elektik yanları olan siyasal, düşünsel ve bilimsel çalışmaların, çözüm arayışlarının ortak adıdır." (Kara, 1987: 27).

İslamcıların belli başlı amaçları, İslâm'ı bütün boyutlarıyla topluma yeniden hâkim kılmak, İslâm dünyasını Batı sömürüsünden, zorba yöneticilerden, kölelik, taklit ve hurafelerden kurtarmak, kalkındırmak ve İslâm birliğini sağlamak biçiminde ifade edilebilir. İslamcılık, Türkiye'de Said Halim Paşa, Mehmet Akif, Filibeli Ahmet Hilmi, İsmail Fenni Ertuğrul, Şemsettin Günaltay, Muhammed Hamdi Yazır, Bediüzzaman Said Nursi vb. aydın ve düşünürlerce savunulmuştur (Şentürk, 2011: 38).

İslâmcılar; Cumhuriyet döneminde ekonomik, kültürel, siyasal alanların laik ve Batılı değerler etrafında inşa edilmesine, dinî ibadetlerin Türkçeleştirilmesine, Latin alfabesinin kabulüne, laikliğin kurucu bir unsur olarak kabul edilmesine ve en önemlisi dinin devletten ayrılmasına şiddetle itiraz etmişlerdir. Cumhuriyet'in özellikle tek parti döneminde İslâmcılığa karşı takındığı sert tavır, İslamcılığın başta entelektüel olmak üzere siyasi ve sosyal yaşamda güç yitirmesine neden olmuştur. Fakat İslâmcılık çok partili dönemle birlikte yeniden canlanmıştır. 1960'lı yıllarda kendi bağımsız ideolojik duruşlarını oluşturmaya başlamışlardır. Bu dönemde İslâm'ın yalnız bir din değil, aynı zamanda bir hayat nizamı olduğu düşüncesi yaygınlık kazanmıştır. Aslında bu dönem genel olarak İslâmcılık düşüncesinde ciddi değişimlerin olduğu dönemdir. Çünkü gerek dünyada gerekse Türkiye'de İslâmcılık siyasi bir görünüme doğru hızla sürüklenmiştir. 1960'tan sonra parti çalışmaları ile birlikte İslâm'ın siyasal dilinin canlanması sağlanmıştır (Şen, 2012: 6). Sonuç olarak İslâmcılık tez değil bir anti-tez olarak varlığını sürdürmeye çalışmıştır. Bu görüşü savunanlara göre var olan ve benimsenen bir düşüncenin savunulmasına ihtiyaç yoktur. Bu durum, Batılı değerlerin saldırısı altındaki İslâm'ın yeniden anlatılması ihtiyacından doğmuştur.

Sağcı, milliyetçi ve muhafazakâr düşünceler ile dindarlık düşüncesi uzunca bir dönem bir arada olmuştur. Bu dört eğilim arasında düşüncede ve pratikte ciddi bir ayrışmanın olmaya başlaması 1970'li yıllarda gençliğin İslâmcılığı sağcılık, milliyetçilik ve muhafazakârlıktan ayrı bir söylem ve ideoloji olarak benimsemesi ile ortaya çıkmıştır. 1970'li yılların İslâmcı Gençliği öncelikle milliyetçilikle aralarında ciddi bir mesafe koyup daha evrensel bir yaklaşımla ümmetçi bir çizgiyi benimsemiştir. Dünyadaki gelişmelerin de katkısı ile İslâmcı Gençlik, muhafazakârlıkla da arasına ciddi bir ayrım koyup sorgulayıcı ve eleştirel bir tavırla devrimci bir çizgiye kaymıştır. Muhafazakârlık ve milliyetçilikten kopuş doğal olarak sağcılıktan da kopuşu getirmiştir (Yorgancılar, 2009: 44). İslâmî oluşumların hız kazanmasıyla birlikte gençlik oluşumları da görülmeye başlamıştır. İslâmcı şairler, dini yozlaştırmaya karşı İslâmî ögeleri şiirlerine taşımışlardır. Bu yolla halka ulaşarak dinî hakikatleri topluma tebliğ etmişlerdir. Şairler, İslâmî değerleri gelecek kuşaklara taşıyacak nesiller yetiştirmek için de gayret göstermiştir.

Cumhuriyet Devri Türk Şiiri'nde 1923-1980 yılları arasında İslami söylemle idealize edilen iki gençlik modeli ön plandadır: Bunlar; Büyük Doğu Gençliği ve Diriliş Gençliği'dir.

Necip Fazıl, Büyük Doğu fikri temelinde rehberi Peygamber -Hz. Muhammed- olan bir gençlik hayal etmiştir. Bu gençliğin oluşmasında ise Büyük Doğu dergisi ve Kısakürek'in eserleri kaynak olmuştur. Türk milletinin yok oluşunu engelleyecek güç Büyük Doğu Gençliği'dir.

Sezai Karakoç ise yanlış Batılılaşma karşısında yok olan İslami değerleri diriltecek bir gençlik tasarlamış ve adına Diriliş Gençliği demiştir. Bu gençlik de gücünü Kur'an'dan alarak yok olmaya karşı İslami kimliği ile diri kalmayı amaçlamıştır.

Şiir türü ve şiir kitapları dışında kalan bazı İslami özelliklere sahip gençlik modellerine de rastlanılmıştır fakat elde edilen veriler çalışmanın sınırlılıkları dışında kaldığı için çalışmaya dâhil edilmemiştir. Örneğin Risale-i Nur adlı tefsirde Ali Ulvi Kurucu, Mehmet Kayalar, Muhammed, Abdurrahman Fehmi gibi şairlerin şiirlerine yansıyan Nurcu gençlik buna örnek verilebilir. Tefsirler, dini içerikli eserlerin başka bir çalışmanın konusu olacağı düşünülmüştür. Bu konu ile ilgili gerekli bilgi giriş kısmında verilmiştir.

2.4.3.1. Büyük Doğu Gençliği (Anadolu Gençliği)

Necip Fazıl Kısakürek, kalemini özellikle de şiirini ideolojisinin emrine vermiş bir sanatçı ve fikir adamıdır. Sanatı yanında fikir planında da ön plana çıkmış, dönemin siyasi yelpazesinde muhafazakâr cenahta yer almıştır. Felsefi görüşünü kendi çıkardığı Büyük Doğu dergisi vasıtasıyla yaymaya çalışmış ve bu derginin adıyla anılan bir fikir akımının oluşmasını sağlamıştır. Bu fikir akımına diğer edebi eserlerinde de yer vermiştir.

Kısakürek, 1905'te İstanbul'da doğmuş. Amerikan ve Fransız kolejlerinde, Bahriye Mektebi'nde ve Darülfünun Felsefe Şubesi'nde okumuş. Şair olarak şöhreti 1928'lerden sonra hızla yayılmış. Sanatına belli zamanlarda ara verip politikaya atılmıştır. Siyasi polemikleri yüzünden 1946'dan 1970'lere kadar birçok kez cezaevine girmiştir. Kısakürek, şiirden başka tiyatro, fıkra, hikâye, makale, tarih, tenkit, biyografi türlerinde eserler yazmış, 25 Mayıs 1983 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir (Kabaklı, 2008: 606).

Necip Fazıl'ın şiiri yaşadığı dönemin sosyal ve ideolojik muhtevaya tepki özelliği gösterir (Okay, 2010: 78). Karakoç'a göre ise Kısakürek'in şiiri ve düşüncesi, doğrudan doğruya insanın hakikati arama; güzelin, iyi ve doğrunun en taze özlerini ve perspektiflerini ben'in en mahrem varoluş kaygısıyla karşılaştırma atılımından doğmuştur (Karakoç, 2012a: 70).

Necip Fazıl'ın gençlik modelini anlayabilmek "Büyük Doğu" felsefesini anlamakla eş değerdir. Kısakürek, ortaya koyduğu büyük sanatı ve felsefesini, bilindiği gibi "Büyük Doğu" kavramı ile çerçevelendirmiştir. Şiirlerinde, çıkardığı dergilerde ve İdeolocya Örgüsü adlı eserinde sistematik hâle getirmeye çalıştığı fikirlerinin ortak adı Büyük Doğu'dur. Bu ifade Necip Fazıl'ın şiir ve fikir evreninin anahtar kavramıdır. O, kültür ve medeniyet meselelerine ilişkin yorumlarını dile getirirken de İkinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrası yıllarda Türkiye'nin jeopolitik ve jeostratejik konumunu anlamlandırmaya çalışırken de onun hareket noktası hep Büyük Doğu kavramı üzerinden olmuştur (Turinay, 2010: 327).

Necip Fazıl Kısakürek'e göre "Büyük Doğu sadece doğuş manasına gelmemektedir: O, kabuğunu çatlatan tohumun kıvılcımlı nefesiyle pembeleşmiş bir ufuk üzerinde asılı Doğu âlemini kubbe ve servi, saray ve kümbet, kemer ve harabe, bütün dış çizgileri ve iç nakışlarından kucaklamaktadır. Viyana bozgunundan "Nizam-ı Cedid"e ve Tanzimat'tan Cumhuriyete kadar, içimizle dışımız ve köklerimizle dallarımız arasındaki

mahsup sırrına erecek, içi muhasebe, murakabe ve çile dolu, dünya çapında tek bir kafa bile yetiştirememişiz. O tarihten bu yana hep onbaşı kültürlü basit aksiyon adamlarının itiş kakışlarına uymak ve onları kahraman bilmek idealizmi öldürmüştür. Tanzimat'tan beri devam eden sahte inkılâpların türettiği sahte kahramanlar, ancak Büyük Doğu güneşinin nikaplarını düşüreceklerdir. Kendi içimizde ve kendi cebimizde kaybettiğimiz, sonra körler gibi el yordamıyla eşya ve hadiseleri sınayarak hep dışımızda ve yabancı ceplerde aradığımız, aradıkça kaybettiğimiz, kaybettikçe bulduk sandığımız bulduk sandıkça kaybımızı derinleştirdiğimiz anahtarın kum üzerindeki yuvası Büyük Doğu'dur." (Kısakürek, 1959a: 2). Büyük Doğu felsefesinin ilk amacı Türk toplumuna nereden geldiğini hatırlatmaktır. Millet kendi köklerini buldukça ve tanıdıkça aslına dönüş yapabilecektir. Gerçekleşecek öze dönüşle, Anadolu coğrafyasında küllenmiş halde bulunan Türk milleti tekrardan tarih sahnesine çıkışı gerçekleşecektir.

Başka bir tanımda ise "Büyük Doğu: koskocaman, top şeklinde bir yumak gibi iplik iplik sarılı, kangal kangal bükülü, ilk ucundan son ucuna kadar üst üste devşirili; dışarıya doğru lif lif dağınık ve içeriye doğru kol kol toplu, gelmiş ve gelecek zaman boyunca bütün eşya ve hâdiselerin en küçük parçasını ortaya çıkaran, bir fikir ağı halinde düğüm düğüm çerçeveli bir manzumedir. Aynı zamanda yekpare bir inanış, görüş ve ölçülendiriş manzumesidir. Büyük Doğu, Anadolu'dan başlayarak güneşin doğduğu istikameti kurcalayan bir madde ve nicelik zemininde aranmamalıdır. Büyük Doğu, vatanın bugünkü ve yarınki sınırlarıyla çevrili bir ruh ve nitelik plânında aranmalıdır. O, kendini mekân çerçevesinde değil, zaman çerçevesinde gerçekleştirmeye taliptir. Büyük Doğu, dıştaki iklimlere doğru kaba ve nefsanî bir yürüyüş olmaktan ziyade, içteki iklimlere doğru ince ve ruhanî bir seferdir. Doğu'dan fışkırmış, Doğu'nun gerçek ruhuna ermiş, onu örnekleştirmiştir." (Kısakürek, 1976: 7-10).

Necip Fazıl Kısakürek'e göre Büyük Doğu kavramının anlaşılması için "Doğu" kavramını anlamak ve anlamlandırmak gerekmektedir. Geçmişte Batı medeniyetinin karşısında bütün kurumları ile değer üreten ve üstünlüğü ele geçiren Doğu, son iki yüz yıldır sönmüş bir volkan gibidir. Doğu'nun bu sessizliği Batı karşısında mağlubiyeti de getirmiştir. Bütün değerler yerle bir olmuş ve yok oluş hızlanmıştır. Necip Fazıl, bu durumdan kurtuluş için Doğu'nun değerlerinin tekrardan diriltilmesi gerektiğine inanmakta ve çağın sessizliği Büyük Doğu fikrinin sesi ile bozulacağına inanmaktadır. Bu sesin sahipleri de bu fikirle yetişecek genç nesiller olacaktır.

Necip Fazıl Kısakürek bu kavramı İslâmi bir terim olarak da tanımlar (Kısakürek, 1976: 10). Büyük Doğu'nun İslamiyet'in emir subayı olduğunu zikreder. Ayrıca Büyük Doğu, İslam içinde ne yeni bir mezhep ne de yeni bir içtihat kapısıdır. Sünnet ve cemaat ehli bir bakış açısı ile İslamiyet'e yol açma geçididir. Bu bakış açısı ile Büyük Doğu düşüncesi, İslam'a ait ulvi değerleri 20. yüzyıla taşıyarak bugünün sorunlarının çözümü için gerekli bir formülü içinde barındırmaktadır.

Sezai Karakoç ise, Büyük Doğu'yu sadece bir dergi zannedenlerin aldandığından bahseder. Ona göre Büyük Doğu, bir mekteptir. Bir düşünce, edebiyat ve aksiyon akımıdır. Türk düşünce ve aksiyon hayatında, İslam'dan kutuplar kadar uzaklaşıldığı bir zamanda doğmuş ve tam yirmi beş yıl, fikir, sanat ve aksiyonda sürekli olarak ağırlığını duyurmuş, bütün bir gençliğe ideal aşılamış kutlu bir ocaktır. Karakoç'a göre, Büyük Doğu yepyeni bir nesil yetiştirmektedir. İslam idealini taşıyan genç nesillerin manevi alanda babası olan Büyük Doğu'nun hakkını unutmak büyük bir nankörlük anlamına gelmektedir (Karakoç, 2011: 127-128).

Necip Fazıl Kısakürek'in gençlik modelinin ismi belirlenirken yazılarında sıklıkla kullandığı Anadolu Gençliği (Kısakürek, 1969: 42) ve daha genel bir isimle adlandırdığı Büyük Doğu Gençliği kullanılmıştır.

Necip Fazıl Büyük Doğu dergisindeki bir yazısında (Kısakürek, 1959b: 16), yanmış ve haşlanmış elleriyle, nokta nokta iğnelenmiş parmaklarıyla, içine kan oturmuş tırnaklarıyla, gençliği bir şekillendirme işinde çalıştığından bahseder. Şekillendirmeye çalıştığı bütün bir gençliktir. Bu gençliğin ismi de Anadolu Gençliği'dir.

Sonuçta bu çalışmada bu iki isim (Büyük Doğu Gençliği, Anadolu Gençliği) bir arada kullanılmıştır. Çünkü Büyük Doğu düşüncesi geçen zaman içinde Necip Fazıl'ın fikirlerinin genel adı olmuştur. Büyük Doğu Gençliği adı zamanla Anadolu Gençliği adını da kuşatmıştır.

Necip Fazıl Kısakürek, yeni bir nesil oluşmadan ülkenin içine düştüğü durumdan kurtulabileceğini düşünmez çünkü son beş asrın neslini İslami manada beğenmez. Bu beş asırdaki neslin maneviyatını kaybettiğini ve örnek olamayacağını dile getirir. Gerçek manada Müslüman gençliğin, Türk milleti var olduğu sürece ortaya çıkacağını ve bu gençliğin "Allah aşığı" olacağını belirtir.

Bu gençliğin oluşması ve fikir yönüyle desteklenmesi için Büyük Doğu Mecmuasını çıkarır. Bu mecmuada İslam'ı yorumlayan ve bu doğrultuda yetiştirmek istediği gençliğin özelliklerini anlatan yazılar yazar. Necip Fazıl yeni bir neslin geleceğinden çok umutludur. Bu nesil gelir mi diye düşünülmemesini ister ve asıl düşünülmesi gereken Türk milletinin varlığı meselesi olduğunu belirtir.

Necip Fazıl Kısakürek yaptığı bir duada şunları dillendirir: "Yarabbi, bu vatanı kâfirlerden kurtar! Yarabbi her gün biraz daha sukût eden ahlakımızı önle! Yarabbi, gençliğimize Senin ve Sevgilinin aşkını ilham et! Yarabbi, asırlardır geçit resimleri bitmeyen Batı taklitçisi sahte kahramanların foyasını meydana çıkar! Yarabbi, Sevgilinin ümmetine hikmet ve hareket, ilim ve eşyaya hâkimiyet ihsan eyle!" (Kısakürek, 1969: 8).

Necip Fazıl Kısakürek ayrıca Berat Gecesi'nde yazdığı şiirin son dizelerinde ise beklediği gençlik için şöyle dua etmiştir: "Allah'ım, bu mübarek gecenin hürmetine,/ Bize yeni bir gençlik, yeni bir vatan yarat!" (Kısakürek, 1968: 68).

2.4.3.2. Diriliş Gençliği

Sezai Karakoç; şair, yazar, düşünür ve siyasetçi olarak Türk düşünce sisteminde Diriliş fikrini savunmuştur. Metafizik şiirini İslam'ın hizmetine sunmuş. Kültürel özellikleri, İslâm'a uygun bir bakışla yorumlamış ve gençliği İslâm'ın öğretileri doğrultusunda yetiştirmek istemiştir. Bu öğretiler ile bir dirilişi ve şahlanışı başlatmak istemiştir. Çağın buhranına İslâm'ı çözüm olarak görmüş ve bu bakış açısıyla diriliş ruhuyla bir fikir hareketi başlatmıştır.

Diriliş; yalnızca bir sözcük olmaktan öte, bir dini düşünce, felsefi bir okul, dünya görüşü bağlamında ve bütünlüğünde bir düşünce sistemi, bir paradigma, insani bir terbiye yöntemi olarak kapsayıcı ve kuşatıcı bir kavramdır. Diriliş düşüncesinin ve yönteminin teorisi ve pratiği bugüne dek yazılan diriliş külliyatı, Diriliş dergisi ile gerçekleştirilmeye, uygulanmaya çalışılmıştır (Su, 2003: 14-15).

Sezai Karakoç'a göre metafizik bir temelden başlayarak, tek kişinin hayatının en ayrıntı noktalarına kadar uzayan, toplumu bütünüyle kucaklayan, tarihi didik didik eden, tarihin yönünü çizen; tarihi, dönemeçler ve kıvrımlarla bambaşka istikametlere doğru götüren her türlü kişisel, toplumsal ve metafizik olayların bütünü diriliş olarak tanımlanabilir (Karakoç, 2012b: 12-13). Bir başka ifadeyle: "Diriliş, kökleriyle ruhlara

hakikat soluğunu aşılamayı ararken, onun gövdesi, dalları, çiçek ve yemişi olan aksiyonlara, davranışlara, yani bu iyileşmiş, yeniden sağlıklı, metafizik ve realite, tarih ve tabiat içi, dışı ve üstü boyutlara ulaşmış durum alışlara yeşil ışık yakan, bir deniz feneri, dağ başında yakılmış bir ışık, ya da meydanların başköşelerindeki geçiş işareti sistemleri gibi, insanımızı, ruhunda yatan bir halde duran bu ilâhî lütfu görüp değerlendirmeye çağırmayı amaç edinmiş, arayış çilesidir." (Karakoç, 2012c: 12-13).

Diriliş öğretisi, medeniyetimizi oluşturan millet realitesini gündeme getirmiş ve millet kavramını kendi sosyolojik gerçekliğine uygun olarak yeniden yorumlamıştır. Bu öğreti, öncelikle geniş bir coğrafyayı içine alan, onu muhatap kabul eden bir bilinçtir. Diriliş eserlerinin varlık sebebi "İslam medeniyetinin dirilişi"dir (Kirenci, 2003: 318-319). Karakoç yüklendiği bu bilinçle bulunduğu zamanı diriltecek ve geleceğe hakikati taşıyacak gençliği, diriliş düşüncesinin bir parçası saymıştır ve düşüncesindeki gençliğin adını Diriliş Gençliği koymuştur. Ağırlıklı olarak da düz yazılarında bu düşüncesini izah etmiştir.

Sezai Karakoç'un "Diriliş"i Müslümanların asırlarca süren yenilgisini ve ölüm uykusundan sonraki yeniden ayağa kalkışını, silkinmesini ve yükselme azmini düşündürür. Bu diriliş âlem-i İslâm'ın dirilişi olacaktır.

Diriliş Gençliği, Sezai Karakoç'un idealize ettiği bir gençlik modelidir. Bir kısım araştırmacılar ise Karakoç'un gençlik modeli hakkında Taha Gençliği ismini kullanmıştır. Karakoç'un idealize etmek istediği gençliğe Taha ismi, şairin "Taha'nın Kitabı" adlı eserinden yola çıkılarak verilmiştir. Fakat bu şiirde direkt olarak bir gençlik modeli sunulmamıştır. Aksine daha çok bir insanın hidayete erme süreci anlatılmıştır. Karakoç, adı geçen eserin kapağında "Altıncı sağnak: insan sağnağı. İnsanda insanlığın yeşerip solması ve yeniden diriliş." ibaresini kullanarak değişimin öznesini insan yapmıştır. Kemal Bek de, Taha'nın, Asr-ı saadet'te yeni bir dünyevi serüvene girişen İslâm insanın simgesi olduğunu söyler (Baş, 2008: 107). Ali Haydar Haksal'a göre ise Taha özel bir karakterdir. Bu karakter soyutlanmış bir genellik kazanmıştır. Taha, Mehmet Akif'in Âsım tipiyle bir benzerlik gösteriyorsa da, Sahabe olan Hz. Âsım gibi ete kemiğe bürünmüş biri değildir (Haksal, 2010: 29-38). Dolayısıyla kitapta anlatılan serüven, hem bireysel anlamda Sezai Karakoç'un hem de evrensel anlamda "insan"ın serüvenidir (İpek, 2003: 177).

Çalışmada Diriliş Gençliğinin özellikleri “Masal” şiiri üzerinden belirlenmiştir. Bu şiirin içerdiği kavramlardan yararlanılarak “Diriliş Gençliği” tasvir edilmiştir.

2.4.4. Toplumcu Gerçekçi-Marksist Gençlik (Devrimci Gençlik)

Toplumcu Gerçekçilik, toplumlardaki emekçi sınıfı temel alarak onların yaşam tarzını ve sorunlarını ele alan siyasi bir düşünce sistemidir. Edebiyata yansıması öykü, roman ve şiir alanında görülür. Realizmin romantizme bir tepki olarak ortaya çıkması gibi Toplumcu Gerçekçilik de bireysel edebiyata bir karşı çıkıştır. Bu karşı çıkışla aynı zamanda yeni bir sınıf, sosyal düzen ve yönetim biçimi oluşturma amacı güdülür. Bu sistemin de en iyi şekilde Sosyalizm ve Komünizm ile sağlanacağı düşünülür.

Toplumcu Gerçekçilik, tez-antitez modeliyle uygulamaya sokulmuştur. Bir yandan karşı çıkılan ağa, patron egemenliğine dayalı baskın yapı anlatılır, öbür yandan da bu baskıcı yapıya karşı koyuş yöntemleri anlatılır ve yüceltilir. Egemen yapıyı sömüren, zalim; emekçi sınıfı da sömürülen, mazlum olarak görür. Bu ezen ezilen çatışması köyde ağa ile köylü; şehirde ise işçi ile patron arasındaki bir mücadele atmosferi içinde işlenir

Toplumcu Gerçekçilik, gerçekçiliğin 20. yüzyılda kazandığı görünüşlerden biridir. Felsefesini ve estetik dayanağını Marksizm’den alan toplumcu gerçekçilik hem siyasi/ideolojik bir duruşun ifadesidir hem de bir sanat kuramıdır. Bu kuram, felsefesi itibariyle Marksizm’in temel ilkeleri ışığında kapitalizmi yıkmak ve onun yerine sosyalist bir düzen kurmak iddiasıyla yola çıkmış, bu yolda devrimci proletaryanın sözcülüğünü yapmış, emekçi sınıfa, geniş halk kitlelerine, ezilen/sömürülen sınıflara destek olmuştur. (Demir, 2008: 66).

Toplumcu Gerçekçilik anlayışının tarihi, üç evrede ele alınabilir: Birinci evre Paris Komünü edebiyatı ile Alman devrimci edebiyatının ortaya çıktığı ve maddeci edebiyat kuramının temelinin atıldığı evredir. İkinci evre; devrim ile sanat arasındaki ilişkilerin tutarlı biçimde ele alındığı evredir. Özellikle bu evrede yazarın toplumsal etkinliği ile sanatsal etkinliği arasındaki çelişkinin sorunsallığı çözüme ulaştırılmış. Edebi etkinliğin genel etkinliğin bir parçası olduğu ortaya konularak edebiyatın sınıfsal niteliği ile toplumsal işlevi arasındaki diyalektik bağ ve bütünlük temel bir kategori olarak maddeci edebiyat kuramına girmiştir. Üçüncü evre, toplumcu edebiyatın geçmişin en ileri ve

değerli geleneklerini kendinde toplaması ve özümlemesi gerektiğine ilişkin anlayışın egemen olduğu evredir (Akpınar, 2014: 13).

Maksim Gorki, Sovyet Yazarlar Birliği'nin 1934'te yaptığı kongrede başkan olarak sunduğu bildiriyle toplumcu gerçekçiliğin temellerini atmıştır. Gorki, bu yazım kuramının öncülerini koymaya çalışırken, önceki edebi mirası reddeder. Ona göre yeni söylemde yazarların öncelikli görevi; tarlalara, fabrikalara gitmek ve yeni insana Stalinist, Leninist, Marksist insanı anlatmaktır. Toplumcu Gerçekçilik anlayışının ideolojik ve estetik temel ilkeleri; komünist ideolojiye bağlılık, faaliyetleri halkın ve partinin ruhuna, emrine tahsis etmek, emekçi kitle mücadeleleriyle sıkı sıkıya bağlı olmak şeklinde belirlenmiştir (Öz, 2009: 141). Bu edebi anlayışın eksenini, insan, toplum ve onun üretim ilişkileri oluşturur. Sanat her türlü deney ve töre bağından koparılarak bireysel varoluş biçimi; sanatkâr da toplumun ruh mühendisi olarak algılanır (Korkmaz ve Özcan, : 2005: 252).

Türk edebiyatında toplumcu gerçekçilik, 1930'lardan 1980'lere kadar güçlü bir biçimde etkisini göstermiştir. Toplumcu gerçekçi bakış doğrultusunda işçilerin, dar gelirlilerin dünyası, köydeki yaşam tarzı, köyden kente göçün ortaya koyduğu sorunlar, toplumcu dünya görüşüne uygun olarak sergilenmiştir. 1930'larda Anadolu insanının gerçeğini, toplumsal değişimle yaşanan sancıları anlatan öyküler ve romanlar, toplumcu gerçekçi edebiyatın kuruluşunun ilk örnekleri niteliğindedir. Bu akımın öncü şahsiyetleri arasında Beşir Fuat, Hoca Tahsin Efendi, Abdullah Cevdet, Nazım Hikmet ve Ercüment Behzat Lav gibi isimler sayılabilir. 1940'lara doğru ortaya çıkan, Şevket Süreyya Aydemir, Vedat Nedim Tör gibi komünizmle örgütsel düzeyde bağ kurmuş Kadro dergisi yazarlarını da unutmamak gerekir (Korkmaz ve Özcan, : 2005: 252).

Toplumcu Gerçekçi şairler, sosyalizm ve Marksizm akımından etkilenerek Türkiye gündemini bu ideoloji kalıpları içerisinde algılamışlardır. Şiirlerinde bu akımın temel kavramlarını kullanarak halkın sorunlarını dile getirmişlerdir. Toplumun emek ve devrim bilinci ile bilinçlenmesi için çaba sarf etmişlerdir.

Toplumcu Gerçekçi şiirin öncüsü olarak da Nâzım Hikmet'in görüşleri kendinden sonraki şairler için belirleyici olmuştur. Onun düşünceleri etrafında gelişen bu şiirin önemli temsilcileri, Nâzım Hikmet'in fikirlerinin ve uygulama noktasında şiirlerinin takipçisi olmuşlardır. Nazım Hikmet, SSCB'den Türkiye'ye döndükten sonra yayınladığı

ilk kitabı 835 Satır'la çağdaşlarından çok farklı bir şiir dener. Türk şiirinde o zamana kadar denenmeyen görsel, sessel ve karmaşık biçemli (üslup) teknikleri kullanarak somut ve nesnel bir şiir anlayışı ile karşımıza çıkar. Aynı zamanda şiirini o güne kadar görülmemiş bir düzeyde Marksist ideolojinin emrine verir (Korkmaz ve Özcan, : 2005: 252). Ayrıca Marksist kökenli diğer şairler 1960 anayasasının getirdiği göreli özgürlük ortamında, yeni siyasi gelişmelerden cesaret alarak Marksist kimliklerini şiirleri aracılığıyla dile getirirler. Sanatı, bir üretim biçimi olarak kabul eden Marksistler ağırlıkla şiir sanatına yönelirler. Böylece üretim araçlarını ele geçirerek kendi ekonomik ve kültürel özgürlüklerini ilan edeceklerdir. Sanat âlemine, şiirin içerik ve biçim sorunlarına yönelik yaklaşımlar hâkim olur. Bu gelişmelerle Marksist şairlerin sesi şiir arenasının ufkunu kaplamaya başlar (Korkmaz ve Özcan, 2005: 285-86).

Marksist ideolojiyi benimsemiş şairlerin yazdığı gençlikle ilgili şiirlerden yola çıkılarak Devrimci Gençliğin genel özellikleri belirlenmiş ve şiirlerde kullanılan kavramlardan yola çıkılarak gençliğe ait vasıflar şekillendirilmiştir.

2.4.5. Diğer Gençlik Örnekleri

Çalışmada yaş aralığı gençlik çağına karşılık gelen fakat herhangi bir siyasi söyleme ait olmayan gençlik modellerinin varlığı da ortaya çıkarılmıştır. Bu idealize edilmiş gençlik, toplumun ortak değerlerinin taşıyıcısı durumundadır. Herhangi bir siyasi ideolojinin yönlendirdiği ve şekillendirdiği örnekler değildir. Ortak aklın ve vicdanın ortaya çıkardığı toplumsal doğruların, tarihi ve kültürel değerlerin ortaya çıkardığı davranışların gençlikte görülmesinin arzulanması, bu gençlik örneklerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

2.4.5.1. Mehmet

1923-1980 tarihleri arasında yazılan şiirlerde "Mehmet" isminin sıklıkla geçtiği görülmüştür. Mehmet ismi Türkiye'de yaşayan gençlerin ortak adı, üst kimliği olarak kullanılmıştır. Anadolu'da yaşayan ve hayata karşı mücadele veren insanların temsilcisi genç Mehmet'tir.

Bu gençlik, bir siyasi görüşe hapsedilecek kadar tek yönlü değildir. Bu sebepten ötürü Mehmet örneği bağımsız bir model olarak değerlendirilmiştir. Özellikle köyden

kente göçün öncesinde ve sonrasında ortaya çıkan sorunların üstesinden gelen kahramanın adı Mehmet'tir. Onun genç oluşu özellikle vurgulanmıştır çünkü genç insanın zorluklara karşı verdiği mücadele dramı da beraberinde getirmiştir.

2.4.5.2. Mehmetçik

Anadolu'daki erkekleri Mehmet isminde toplayan ortak kültür, askeri alanda da bu ismi "Mehmetçik" tipine dönüştürmüştür. Mehmet kelimesi Arapçadaki Muhammed kelimesinden Türkçeye uyarlamadır. Arapçada Mehmed ile Muhammed aynı harflerle yazılır. Bu yönüyle Müslüman olan Türk halkının vatanını, milletini, namusunu ve dinini koruması da dini bir özellik taşıyan Mehmetçik ile olmuştur. Bu da gösteriyor ki Türk halkının erkekleri Mehmet, askerleri de Mehmetçik'tir.

Mehmetçik kelimesi Mehmet Akif Ersoy'un "Âsım" (Ersoy, 1993: 388) adlı şiiri ile Abdülhak Hâmid Tarhan'ın "Gıyaben Dumlupınar'da" (Tarhan, 2013: 653) adlı şiirinde ilk olarak kullanılmıştır.

Ramazan Korkmaz; Mehmetçik'i, Türk-İslam kültürünün meçhul askeri olarak tanımlar. Korkmaz'a göre bu askerlerin adları ne olursa olsun onlar, Türk insanının, ortak paydasıdır. Bir bakıma Türk'ün ölümsüz ve efsanevi Zümrüd-i Anka'sıdır (Korkmaz, 2002: 243). Arif Nihat Asya ise Mehmetçik'i bir ananın, bir babanın yavrusuna, bir ağabeyin kardeşine, bir yavuklunun Mehmet'ine hitabı şeklinde izah eder (Asya, 1960: 2).

Mehmet Kaplan, Mehmetçik'i barışta kara topraktan alnının teriyle altın başaklar üreten, kışlada canlı bir asker heykeli kesilen, savaşta kanını vatan için feda eden bir kahraman olarak anar. Ayrıca "Türk köylüsünün müşterek adı" tanımlamasını da kullanır (Kaplan, 2007a: 87). Kaplan, "Mehmetçik" adlı denemesinde ise bu kahramanın değişik yönlerini izah eder: "Mehmetçik, vatan hizmeti için, tarlasını, sabanını, annesini, karısını çocuğunu terk ederek, ordunun hizmetine girmiş, devletin emirlerine mutlak surette itaat eden, onun gösterdiği gaye uğrunda ölen Türk köylüsünün müşterek adıdır. O, devlete vergisini veren, misafirperver, iyi bir vatandaş, yurt müdafaası bahis mevzuu olunca, her şeyini terk eden kendi varlığını dahi onun uğruna feda etmekten çekinmeyen bir kahramandır. Bu iki büyük hususiyeti ile Mehmetçik, Türk milletinin gerçek ve üstün kuvvetini temsil eder. O hem reel, hem ideal bir varlıktır. Mehmetçik, köy veya ordu

hayatının en zor durumları, ortasında, sakin, iradeli, asil kahramandır. Türkiye'yi ayakta tutan en büyük kuvvet, şüphesiz, Mehmetçik'in temsil ettiği bu kıymetlerdir. Bize bir kült lazımsa, bu Mehmetçik kültü olmalıdır." (Kaplan, 2009: 226-228). Fakat şiirlerde tanımlanan Mehmetçik, sadece Türk köylüsü için değil daha geniş kesimler için de kullanıldığı görülmüştür.

Dönemin aydınları tarafından tartışılan diğer bir konu da bu kahramanın isminin neden "Mehmet" değil de "Mehmetçik" olduğu hususudur.

Arif Nihat Asya'ya göre: "Mehmet'in Mehmetçik oluşunda büyük eserlerin sahibi sanki kendisi değilmiş de başkasıymış gibi, dile getirilmiş örnek bir tevazuun ifadesi vardır. Bir zamanlar ona "Osmancık" denmesi düşünüldü, tecrübe edildi. Fakat tutulmadı. Mehmetçik; Ali'yi de, Veli'yi de Osman'ı da ihtiva etmek, Muhammed'den gelmekle beraber garip bir tesadüfle Mete'ye benzemek üzere Türk müteradifi olarak rakipsiz kaldı. Mehmetçik bu memleketin taşına toprağına atılmış bir imzadır." (Asya, 1960:2).

Necip Fazıl Kısakürek bu konudaki görüşlerinde Asya'dan kısmen ayrılır. Bu ismin Peygamber'in (Hz. Muhammed) ismi ile doğrudan alakalı olduğunu söyler: "Allah Resûlü'nün mukaddes hâs ismini, sırf o isme duyduğu saygı yüzünden hafif bir değişikliğe uğratıp "Mehmed" yapan, böylece İslam ülkelerinden hiçbirinin eremediği bir ruh iffetinden örnek veren Türk milletine ne mutlu!.. İşte Mehmetçik, o isme bir de ufaltma eki ilâve edilerek bulunmuş o mübarek klişedir ki, doğrudan doğruya Allah Resûlü'nün ruhaniyetinden, bir milletin, ferdiyet üstü, namsız ve nişansız fert vahidine püskürülmüş bir nur zerresini çerçeveliyor. Allah Resûlünün hâs ismine ve hâs ruhuna perçinlidir. Peygamberinin ismini ondan aldığınız ve meselâ adını Oğuzcuk, Uygurcuk, Sungurcuk yaptığımız ânda, her şeyin nasıl uçup gideceğine dikkat ediniz!." (Kısakürek, 1968a: 212). Bu açıklamalara dayandırılarak idealize edilen Mehmetçik gençliğinin genel özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

2.4.5.3. Ayşe

Ayşe, Anadolu'da yaşayan genç bir kız ve aynı zamanda ideal sevgili tipidir. Köyde yaşayan genç kızların ortak adıdır. Birçok erkeğin hayallerini süsler. Ona kavuşmak için türlü gayretler gösterilir. Ayrıca çoğu zaman da kavuşulamayan genç bir sevgili olarak türkülere konu olur.

2.5. Literatür Taraması

Aydüz, D. (2013). *Mehmet Âkif Ersoy'un Tefsirciliği*. Vefatının 75. Yılı Anısına Mehmet Âkif Ersoy. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları – 927, 59-82.

Bilgegil, K. (1972). Harâbât Karşısında Nâmık Kemâl. İstanbul: İrfan Matbaası.

Bilgegil, K. (1972). Şâir Şinâsî – Hâl Tercümesi Üzerinde Küçük Bir Araştırma. İstanbul: İrfan Matbaası.

Campbell, J. (2010). *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu.* İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Çitçi, S. (2007). Yeni Türk Şiirinde İdeal Tipler. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yeni Türk Edebiyatı Yayınlanmış Doktora Tezi.

Çoban, A. (2010). *Mehmed Akif'in Eğitim Felsefesi: Eğitim Ve Öğretime İlişkin Görüşleri.* EKEV Akademi Dergisi, Yıl: 14, sayı: 44, 247-264.

Demirbilek, S. (2014). Kutadgu Bilig'de Genç ve Gençlik Kavramları. *Gençlik ve Uluslararası Kongre 16-18 Mayıs 2014 Samsun/ Türkiye.* 60- 74.

Duran, N. (2007). Batılılaşma Sürecinde Türk Toplumuna Sunulan Çocuk ve Genç Tipleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlahiyat Anabilim Dalı İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bilim Dalı. İstanbul.

Düzdağ, M. E. (1993). Mehmet Âkif Ersoy Hayatı, Fikirleri, Eserleri. Safahat kitabı giriş bölümü. İstanbul: Gonca Yayınevi.

Düzgün, Ü. K. (2014). *Türk Destan Kahramanı ve Başkurt Destanlarının Tipolojisi.* Konya: Kömen yayınları.

Eliuz, Ü. (2000). Dede Korkut Hikâyelerinde Tipler. *Ankara: Uluslararası Dede Korkut Bilgi Şöleni.* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları. 139-155.

ENGİNÜN, İ. (2015). Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923). İstanbul: Dergâh Yayınları.

Ergün, M. (1987). *İnsan Şahsiyetinin Oluşmasında Örnek Tiplerin Önemi ve Battal Gazi Tipi.* Mili Kültür 58, 54-59.

Erişirgil, E. (1986). İslamcı Bir Şairin Romanı. Yayına Hazırlayan: Prof. Dr. Aykut Kazancıgil- Prof. Dr. Cem Alpar. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Göçgün, Ö. (2012). Mehmet Âkif'in Şiirlerindeki "Âsım" Gerçeği ve "Âsım"dan Dinlediklerim. *Belgi, sayı 4/2, 422-430*.

Huyugüzel, Ö. F. (1986). *Asım'da Anlatım Vasıtaları ve Teknikleri.* Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları No: 439, Edebiyat Fakültesi Basımevi, 31-52.

Kanter, B. (2008). Gençliğe Bakışları Açısından Tevfik Fikret ve Mehmet Akif Ersoy. *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*. 116, 115-123.

Kaplan, M. (1986). *Atatürk Milliyetçiliği açısından Mehmet Akif Ersoy.* Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları No: 439, Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1-10.

Kaplan, M. (1995). Tevfik Fikret, Devir-Şahsiyet-Eser. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, M. (2007). *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 3 Tip Tahlilleri.* İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, M. (2013). Tevfik Fikret - Devir Şahsiyet Eser, İstanbul: Dergâh.

Kaplan, M. (2015). Bir Gençlik Kurgusu Olarak "Halûk'un Defteri". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 11, 186-212.*

Kır, İ. (1990). Mehmet Akif Ersoy'a Göre İdeal Gençlik: Asım'ın Nesli. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt: 4, 2, 159-172.

Kolcu, A. İ. (2007). Milli Edebiyat I Şiir, Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.

Kukul, H. (1986). Asım Yahut VI. Safahat'ta Milli Eğitim Meselesi Olarak Türk Gençliğinin Gayesi ve Hedefleri. *Milli Kültür Dergisi*, 55, 57-64.

Lüküslü, D. (2009). *Türkiye'de "Gençlik Miti"*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Özkan, R. (1993). Dünden Bugüne Türk Edebiyatında ve Fikir Hayatında Gençlik. *Türk Yurdu*, Cilt: 13. 50, 12-16.

Seta, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (2012). *Türkiye'nin Gençlik Profili*. Ankara: Seta Yayınları.

Şengül, A. (2003). Tahkiyeli Eserlerde "Model Şahıs" Meselesi ve Ömer Seyfettin'in Hikâyelerindeki Model Şahıslar Üzerine Bir İnceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, V/I, 13-30.*

Tanpınar, A. H. (2006). XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Törenek, M. (2015). Fikret-Halûk İlişkisi Ve Şiirine Yansımaları. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 11, 1-12.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklemi ile verilerin toplanması ve analizi üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmacı tarafından yürütülen araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma modeli olarak ise belgesel (documentary) yöntem kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda doğrudan gözlem ve görüşme olmadığında, araştırma problemiyle ilişkili yazılı ve görsel materyaller araştırmada kullanılabilir. Dolayısıyla doküman analizi veya incelemesi başlı başına bir araştırma modeli olabilir. Farklı nitel yolların kullanıldığı durumlarda ise bu yöntemden ek veri kaynağı olarak da istifade edilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 218).

Doküman inceleme, araştırma konusuna dair verilerin yer aldığı (kitap, dergi, gazete, magazin, arşiv, mektup, günlük, resmi yayın, istatistikler, film, video, fotoğraflar) yazılı ve görsel materyallerin analizidir. Bu dokümanlardan hangisinin inceleneceği ise araştırma problemine göre belirlenir (Aktaş, 2015: 363). Örnek vermek gerekirse eğitim alanı ile ilgili araştırmalarda ders kitapları, program (müfredat) yönergeleri, okul içi ve dışı yazışmalar, öğrenci kayıtları, toplantı tutanakları, öğrenci kayıtları, öğretmen ve öğrenci el kitapları, öğrenci ders ödevleri ve sınavları, ders ve ünite planları, öğretmen dosyaları veri kaynağı olarak kullanılabilir (Bogdan ve Biklen; Goetz ve LeCompte'den aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2013: 218).

Öte yandan doküman incelemede bazı yollar önerilmektedir. Bunlardan biri de sekiz aşamalı bir yoldur: "Doküman incelemede ilk aşama içerik analizinin yapılma amacının belirlenmesidir. Bu aşamayı kavramların tanımlanması aşaması izler. Araştırmacının amacına ulaşmasını kolaylaştıracak olan bu kavramlar çalışmanın başında belirleneceği gibi çalışma süresince de belirlenebilir. Ardından neyin (kelime, cümle, resim) analiz edileceğine karar verilen analiz birimlerinin belirlenmesi aşaması gelir. Daha sonra araştırmacı amacına uygun olarak analiz edilecek verilerin yerlerini belirler. Burada elde edilen veriler ile amaçlar arasındaki ilişkiyi açıklayan mantıksal bir yapının gerçekleştirilmesi aşaması devreye girer. Araştırmacı örneklem planını geliştirme ve kodlama kategorilerini belirleme aşamalarını izleyerek elde ettiği verileri analiz için hazır duruma getirir. Örneklem planını geliştirme aşamasında araştırmanın amacına uygun

örnekleme yöntemlerinden biri seçilmelidir. Kodlama kategorilerini belirleme aşamasında oluşturulan kategoriler bir başka araştırmacının aynı dokümanları incelediğinde aynı sonuçlara ulaşmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır." (Fraenkel ve Wallen'den aktaran Aktaş, 2015: 363)

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 1923-1980 yılları arasında yayınlanan şiir kitapları oluşturmaktadır. 1923-1980 arası söz konusu yayınlar taranmış ve konuya ilişkin 630 yayın tespit edilmiştir. Araştırma konusuna ilişkin çalışma evrenindeki toplam yayın sayısının tespitinde Mehmet Can Doğan'ın "Şiir Kitapları 1923-2006" adlı kaynakça çalışması temel alınmıştır. Çalışma evrenini oluşturan yayınlar **EK 1**'de sunulmuştur. Araştırmada herhangi bir örnekleme gidilmeyerek çalışma evreninin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda araştırmada 583 yayına ulaşılmıştır. Böylelikle çalışma evreninin % 90'ına ulaşılarak güçlü düzeyde temsil sağlanmıştır.

3.3. Verilerin Toplama Araçları

Nitel araştırmalarda veriler; görüşmeler, gözlemler ya da doküman inceleme/analizi ile elde edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 46; Merriam, 2013: 23). Nitekim yazılı doküman ve belgelerin analizi, nitel araştırmada hem kendi başına hem de görüşme ve gözlemle sağlanan verilere destek olacak şekilde bir veri toplamadır. Toplanan bu veriler; gözlem notları, görüşme kayıtları, dokümanlar, resimler ve diğer grafik sunumlar olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 46-47). Yapılan araştırmada da veriler doküman analizi yolu ile toplanmıştır. Bu bağlamda araştırma verileri araştırmanın çalışma evrenindeki şiirlerden elde edilmiştir. Diğer bir ifadeyle araştırmanın veri kaynağını araştırma örneklemi içinde yer alan şiirler oluşturmaktadır.

3.4. Veri Analizi

Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini etkin bir şekilde ortaya çıkarmak için doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu doğrultuda elde

edilen veriler, sistematik ve anlaşılır biçimde betimlenir. Daha sonra elde edilen bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır. Betimlemelere ait neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkarılan temaların ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması araştırmacının yapacağı yorumların çerçevesini belirler. Ayrıca bu betimlemeler ileriye dönük çıkarımların temelini teşkil etmektedir. Betimsel analiz dört aşamadan oluşur:

1. **Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma:** Araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulur. Bu çerçeveye göre verilerin hangi temalar altında düzenleneceği belirlenir. Daha önceden belirlenmiş kavramsal çerçeve betimsel analizi kullanmayı kolaylaştıracaktır.
2. **Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi:** Bu aşamada, daha önce oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler okunur ve düzenlenir. Verilerin anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesi önemlidir. Oluşturulan çerçeveye göre veriler betimsel analizin dışında da kalabilir. Bu aşamada sonuç bölümünde kullanılacak doğrudan alıntılar seçilir.
3. **Bulguların tanımlanması:** Bu bölümde düzenlenen veriler tanımlanır ve doğrudan alıntılarla desteklenir. Veriler kolay anlaşılır ve okunabilir bir dille tanımlanması gerekmektedir. Tekrarlara düşmeden bulgular tanımlanmalıdır.
4. **Bulguların yorumlanması:** Bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması bu aşamada yapılır. Bulguların birbiriyle karşılaştırılması, aralarındaki benzerliklerin tespiti, neden-sonuç ilişkisine göre yorumlanması, niteliklerinin analizi araştırmacı tarafından yapılan yorumun değerinin artmasını sağlayacaktır.

Yukarıdaki sunulan betimsel analiz sürecine göre araştırma açısından betimsel analiz aşağıdaki gibi gelişmiştir:

1**. Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturmak**: Araştırmada araştırma sorularından araştırmanın kuramsal çerçevesinden hareketle aşağıdaki temalar saptanmıştır.

a. Gençlik

b. Cumhuriyet Devri Türk şiirinde idealize gençlik örnekleri ve bunların Âsım ve Halûk ile etkileşimi
c. Cumhuriyet Devri Türk şiirinde idealize gençlik örnekleri ve özellikleri

1. Atatürkçü Gençlik
2. Türk Ocağı Gençliği
3. Turancı Gençlik
4. Kür Şad Gençliği
5. Ülkücü Gençlik
6. Fetih Gençliği
7. Büyük Doğu Gençliği
8. Diriliş Gençliği
9. Devrimci Gençlik
10. Mehmet
11. Mehmetçik
12. Ayşe

2. Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi

Bu aşamada araştırmada şiirler yukarıda belirtilen temalara göre seçilmiş ve sunulmuştur. Söz konusu şiirlerden ilgili bölümler doğrudan alıntılar yapılarak aktarılmıştır.

3. Bulguların Tanımlanması

Araştırmada bu safhada çalışma evrenindeki gençlik şiirlerinden doğrudan alıntılar yapılarak bulgular tanımlanmıştır.

4. Bulguların Yorumlanması

Araştırmada betimsel analizin bu aşamasında şiirlerden alınan doğrudan alıntılar anlamlandırılmış ve yorumlanmıştır. Yorumlar kapsamında yeni gençlik modellerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Elde edilen gençlik ve özellikleri gerekçeleri ile birlikte verilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular sunulmuştur. İlk olarak tespit edilen idealize gençlik tanımlanmış. Gençlik tasavvurunun özelliklerini yansıtan şiirler sıralanmış, şiirlerden doğrudan alıntılar yapılarak şiirler yorumlanmış ve idealize gençliğe ait özellikler belirtilmiştir. Ayrıca gençlik çağını yansıtan şiirlerden alıntılar yapılarak şairlerin bu çağa ait hissiyatları açıklanmıştır.

4.1. 1923 ve 1980 Arası Türk Şiirinde İdealize Edilen Gençliğe Ait Bulgular

Atatürkçü Gençlik; Atatürk'ün ortaya koyduğu ilkeler ve inkılaplar bu gençliği şekillendirmiştir. Atatürk sembolüne bağlı bir gençlik inşa edilmiş ve bu gençlik Atatürk'ü kurtarıcı olarak görerek kendisine rol model olarak almıştır.

Şiirlerde vurgu, Atatürkçü gençliğin Atatürk'ün şahsına ve inkılaplarına sahip çıkması üzerine yapılmıştır. Gencin görevi Atatürk'ün kurduğu cumhuriyeti yarınlara taşımaktır. Atatürk'ün emanet olarak bıraktığı devrimleri savunacak ve yaşatacak gençliğin idealize edilmesinin altında yatan temel neden Atatürk'ün büyük "Nutuk"unun sonunda Cumhuriyet'i Türk gençliğine emanet etmesi yatmaktadır (Özerdim, 1972: 13). Atatürkçü ideolojiyi benimsemiş şairler, bu vasiyetten kendilerine bir pay çıkararak gençleri yetiştirmek için Atatürkçülük temasına şiirlerinde yer vermiştir. Böylece Cumhuriyet Devri Türk Şiiri'nde Atatürk ve gençlik teması önem kazanmıştır.

Bulguların elde edildiği şiirler: Atatürk İçin (Dündar, 1963: 10), Atatürk Gençliğine Dönüş (Dündar, 1963: 22), Atatürk Gençliğine (Dündar, 1963: 27), Atatürk Gencine (Dündar, 1963: 29), Atatürk ve Gençlik (Dündar, 1963: 30), Atatürk Gençliği (Dündar, 1963: 31), Ankara (Yurdakul, 1989: 293-304), Gençler (Fevzi, 1934: 215), Gençlik Diyor Ki (Dündar, 1963: 34), Genç Yolcuya (Anıl, 1976: 16), Mustafa Kemal'in Gök Yazıları (Dağlarca, 2010b: 641), Gençlik Marşı (Demiray, 1973: 15), Gençliğe (Ertan, 1938: 22), Gençlik Marşı (Öney, 1969: 40), Gençlerin Şarkısı (Kuntay, 1945: 34), Atatürk Sesleniyor (Çetin, 1941: 39), Gençler Korosu (Karakoç, 1970: 42), Gençlik (Kırcıoğlu, 1960: 92), Rejimlerin Teminatı Gençlik ve Atatürk (Necatigil, 1994: 198), Güvence (Baranus, 1985: 61-62), Paylaşılmaz 19 Mayıs Gençliğine (Attila, 1950: 8-9), 19 Mayıs Gençliği (Atok, 1944: 25), 19 Mayıs'tan Sonra (Kalaba, 1968: 35), Halk Evleri Gençliği (Çağlar, 1933: 13-15), Halkevinin Çocuğu (Çağlar, 1937: 27), Azim (Ayhan,

1937:7), Cumhuriyet Yıl Dönümü Marşı (Arınç, 1934: 126), Gözümle Gördüm (Fazıl, 1934: 21-23), Laiklik Kardeşleri (Hasan, 1944: 5), Misakı Milli Marşı (Arınç, 1934: 86), Ulusevi Marşı (Arınç, 1934: 130), Son Söz Hürriyetindir (Arınç, 1934:162), Türk Gençliğine (Gül, 1960: 73-74).

Seher Dündar, "Atatürk ve Gençlik İçin Şiirler" adlı eserinde Atatürk'ü ve gençliği bir bütünlük içerisinde aynı duygu ve sözün temsilcisi sayar. Aşk şairi olarak aşkını gençliğe ve Atatürk'e bağlılık olarak niteler.

"Ben aşk ve duygu şairiydim
Ben şimdi şiirlerimde;
Atatürk Gençliğine,
Atatürk'e döndüm…
Şiirlerim yalnız onlar için olacaktır…
Ben Atatürk ve Gençlik izinde kalacağım,
Ben onların sözünde,
Ben onlarda kalacağım…" (Dündar, 1963: 2)

Atatürk gençliğinin yaşama gayesi Atatürk'tür. Amaç devrimlerin korunmasıdır. Şaire göre Atatürk'ü yaşamak, onun izinden gitmekle gerçekleşir. Şiirde gençler hayatlarını Atatürk için feda etmeye şartlandırılır. Bu durum idealizmle açıklanabilir. Adanmışlık duygusu, gençlikte olması gereken özelliktir.

"Türk Gençliği Atatürk için
Yaşıyor,
Atatürk için yaşayacak...
Atatürk'ün sözünde
Atatürkçü kalacak
Gençlik" (Dündar, 1963: 10)

Gençlik, Atatürk eserlerinin koruyucusu ve Atatürkçülüğün de savunucusudur. Gençlik Atatürk'ün gösterdiği hedeflere doğru durmadan, yorulmadan ve yılmadan yürüyecektir.

Seher Dündar, “Gençlik Diyor Ki” adlı şiirinde kendi hasta, güçsüz ellerini Atatürk ve sağlam gençlerin hizmetine ve onların hizmetlerini anlatmaya adar.

“Kalem tutar benim hasta ellerim.
Atatürk ve gençlik için
Yazacak ellerim, yazacak
Atatürk ve Gençlik’i
Yazacak” (Dündar, 1963: 34)

Atatürk 1924’te gençliğe şöyle seslenir: “Cesaretimizi takviye eden ve devam ettiren sizlersiniz. Siz almakta olduğunuz eğitim ve kültür ile insanlık meziyetlerinin, vatan sevgisinin fikir hürriyetlerinin sembolü olacaksınız.” (Yılmazçelik, 1999: 243).

Atatürk, Türk istikbalinin temelini, Türk Gençliğinde bulurken, onların hayat mücadelesinde dikkat etmeleri gereken hususları ise şöyle açıklar: “Muhterem gençler, hayat bir mücadeleden ibarettir. Bundan dolayı hayatta yalnız iki şey vardır: Galip olmak, mağlup olmak. Size Türk gençliğine terk ve tevdii ettiğimiz vedia-ı vicdaniyye yalnız ve daima galip olmaktır ve eminim daima galip olacaksınız. Milletin esbab ve şarait-i teallisi için yapılacak şeylerde atılacak adımlarda katiyyen tereddüt etmeyin. Milleti o merhaleye götürmek için dikilecek engellere hep birlikte mani olacağız. Bunun için dimağlarınıza, mühimmatınıza, icap ederse bileklerinize, bacaklarınıza müracaat edecek, fakat neticede mutlaka ve mutlaka o gayeye varacağız.” (Yılmazçelik, 1999: 244).

Gençlik mücadeleyi verecek, mücadele galibiyeti getirecek, galibiyet ulaşılmak istenen muasır medeniyet seviyesini yakalamaya vesile olacaktır. Atatürk için bütün bunların temeli gencin her şeyiyle mücadele etmesine bağlıdır.

Seher Dündar’ın “Atatürk ve Gençlik” adlı şirinde vatan, Atatürk-gençlik ve gülmek bir döngü olarak karşımıza çıkar.

“Atatürk ve Gençlik oldukça
Bu vatan gülecek
Onlar olmazsa nasıl gülecek
Bu vatan?
Bu vatan onların yüzüne bakar…
Atatürk ve Gençlik oldukça

Bu vatan gülecek,
Gülecek bu vatan" (Dündar, 1963: 30)

Şiirde Türk vatandaşının mutluluğu Atatürk gençliğinin varlığına bağlanmıştır. "Atatürk ve Gençlik oldukça/ Bu vatan gülecek" dizelerinde şu mesaj verilmek istenmiştir: Var olmak ya da yok olmak. Resmi ideoloji varlığını koruma refleksini bu formüle dayandırır. Kemalist ideoloji var olursa her şey güzel, eğer bu ideoloji yok olursa her şey kötü olacaktır. Bu şartlandırma ister istemez gençliği değişime kapalı hale getirmiştir. Şaire göre bu aşamada gençlik korunmak zorundadır.

Seher Dündar'ın "Onlar" şiirinde Atatürk, yaşlanıp ölecektir. Fakat daima genç kalan gençlik onun fikirlerini yaşatacak, izinden gidecek, şehit düşecek ve de Atatürk'e sadık kalacaktır

"Onlar
Atatürk'ün hatırası
Onlar
Atatürk'ün izindedirler
Onlar
Bu vatan için şehit düşmüş
Şehit düşecek
Onlar
Sadıktır bu vatana
Sadık kalacaklar bu vatana" (Dündar, 1963: 26)

Atatürk'ün hatırası olan gençlik muhafaza edilmek zorundadır. Atatürk gençliğinin dokunulmaz oluşu önemli bir durumdur. Atatürk gençliğine dokunmak, onları rahatsız etmek Atatürk'ü rahatsız etmekle eş değer görüldüğü için gençliğin etrafında koruma kalkanı oluşturulmuştur. Bu yolla rejim de korunacaktır.

Seher Dündar "Atatürk ve Gençlik" adlı şiirinde dokunulmaz özellikteki gençlikten bahseder. Dokunulmaz bir gençlik tipi diğer gençlik tiplerinde olmayan bir özelliktir.

"Dokunmayın Atatürk gençliğine
Dokunmayın onlara…

Dinleyin onları, dinleyin,
Dokunmayın onlara" (Dündar, 1963: 27)

Gençliğe dokunulmamasının istenmesinin bir sebebi de gençliğin, insanlara Atatürk'ü anlatacak olmasından kaynaklanmaktadır. Dokunulmaz bir gençlik modeli oluşturularak rejimin kutsiyeti gençlere de yansıtılmaktadır. Atatürk üzerinde oluşturulan kutsallık gençlik üzerinde de izlerini göstermektedir.

Şiirin devamında ise gençlerin varlığının ne anlama geldiği vurgulanmıştır. Öne çıkarılan her bir değer Atatürk gençliğinin özelliğidir.

"Sana gerçeği söylüyor,
Onlar gerçeği söyleyecek…
Dinleyin onları, dinleyin,
Onların aklında sen varsın…
Dinleyin onları, dinleyin;
Sana Atatürk'ü söylüyor onlar…
Dinleyin dokunmayın onlara;
Onların aklında sen varsın;
Dokunmayın onlara" (Dündar, 1963: 27)

Seher Dündar'ın birinci görevi Atatürk gencini millete anlatmak, onu övmektir. Atatürk genci, kendini var eden değerleri halkla da paylaşmalıdır. Gençler konuştukça Atatürk'ü anlatacaklar, gençlerin kalplerinde tek değer Atatürk olacaktır. Atatürk gencinin varlığı milletin hürriyeti içindir. Bu sebepten Atatürk'ün korunmasına gösterilen hassasiyet gençlere de gösterilmelidir.

Asker ve siyaset adamı Hasan Cemil Mert, 1934'te verdiği konferansta Mustafa Kemal'in "Gençliğe Hitabe"sini okuduktan sonra şu açıklamaları yapar: "Bu sözleri bize, başka kimse değil, bizzat başaran ve yapan insan söylüyor. Bu onun kendi kahramanının hedefi idi ve onunla birlikte Türk milletinin büyük kahramanı hayat eseri oldu. Sonra o, başarmanın ve yapmanın verdiği en büyük yetki ve imanla, bu kendi kahramanının hedefini Türk gençliğinin önüne dikti. Bu en büyük ve en birinci milli hayatın amacıdır. Daima coşkun hamlelerle atılmak bu gençliğin ebedi görevidir." (Kabacalı, 2007: 71).

Seher Dündar'ın Atatürkçü gençlikte öne çıkardığı temel vazifelerinden bir diğeri de Türkiye'ye ihanet edenlerle gençliğin savaşmasıdır. Vatana ihanet edenler, karşılarında Atatürkçü gençliği bulacaktır. Bu gençlik tehditlere karşı ülkeyi korumakla görevlidir.

"Türkiye'ye ihanet edenler;
Karşısında daima bulacak;
Atatürk Gençliği'ni
İhanet edenler;
Daima görecek karşısında;
Atatürk Gençliği'ni
Atatürk Gençliği…
Türkiye içindir" (Dündar, 1963: 26)

Gençliğin şahsında Atatürk diri tutulmalıdır. Gençliğin varlık amacı; hürriyet, refah ve vatanın bekası içindir. Bu görev milli bir vazife olarak görülür. Şaire göre gençler, Atatürk'ün izinde yürüyerek canlarını bu amaçlar için feda etmelidir.

"Onlar hürriyetçi gençlik,
Onlar Atatürkçü gençlik,
Onlar hürriyet için
Hürriyetçi gençlik…
Onlar varken;
Biz hür yaşayacağız…
Onlar varken;
Biz hür kalacağız" (Dündar, 1963: 31)

Seher Dündar'ın şiirinde Atatürk gençliğinin temel özellikleri; Atatürk'ü anmak, Atatürk'e inanmak, Atatürk'ün sözünden dışarı çıkmamak ve izinde olmak şeklinde belirtilmiştir. Şair tek bir gençten değil Atatürk'ün izinden giden genel bir gençlik inşasından bahseder. Merkeze Atatürk'ün fikirleri, siyaseti, yaşamı alınarak bu merkezin etrafında gençlik tipi şekillendirilmiştir.

Mehmet Emin Yurdakul "Ankara" adlı şiirinde Türk Gençliği'ne seslenir. Türk Gençliğinin önüne rol model olarak Atatürk'ü koyar ve gençliğe bu rol modeli Ankara nezdinde tanıtır:

Bu şehrin içinde Cumhuriyet'e
En halkçı bir ruhla ün kazandırdın;
Bir çölün üstünden insaniyete
Bir Yeni İsparta doğdu sandırdın.

Bu şehri fen, san'at timsalleriyle
"Bir fikir beldesi" diyerek kurdun;
Deha'nın şi'r olan hayalleriyle
Bu şehri yontarak renk nakış vurdun." (Yurdakul, 1989: 293)

Milli edebiyat dönemi Türk şiirinde kimlik kurgusunu ön plana çıkaran Mehmet Emin Yurdakul (Kanter, 2017: 36), 1936 yılında yayınlanan Ankara adlı şiirde de bu özelliğini sürdürür. Özellikle milli kimlik kurgusunu bu şiirde Atatürk ile özdeşleştirip Atatürk'e ait değerleri Türk gençliğine aktarmaya çalışır. Mehmet Emin Yurdakul, hayalindeki gençliğin niteliklerini şu şekilde sıralar:

"……
Bir hür ruh, hür vicdan, hür ahlak için
Devrimci dilinle isyanı öğdün;
Hayatın hakkını aldırmak için
Peygamber elinle gençliği döğdün. (Yurdakul, 1989: 294)

Öyle bir nesil ki, geçmişe karşı
Savaşçı, mantıkçı ruhla dikilsin;
Bir büyük ülküyü taşıyan başı
Yaratma ilminin sırrını bilsin. (Yurdakul, 1989: 295)

Ali Ertan ise "Gençliğe" adlı şiirinde "Nefer" sözcüğü ile Atatürkçü gençliğin mücadeleci özelliğini öne çıkarmıştır. Şair Atatürk'ün çizdiği yolda gençliğin nefer olarak ilerlemesini arzular. Gençlik, savaşçı özelliği ile yola çıkacak ve rejimin karşısında yer alan her türlü düşmanla savaşacaktır. Bu savaş Atatürk yolunda, onun gösterdiği hedef doğrultusunda verilecektir.

"Seni varlığına götüren kuvvet
Nedir bilir misin? Ey genç dikkat et
Arkanda ezel var… önünde ebet,
Sefer, Atatürk'ün yolunda sefer…

Alnında yandıkça ülkünün nuru
Saygın yok ediyor kibri gururu
Tehlike nerde, varsa yağmuru,
Nefer, Atatürk'ün yolunda nefer…"(Ertan, 1938: 22)

Osman Baranus "Güvence" adlı şiirinde Atatürkçü genci, devrimlerin ve rejimin sahibi ve bekçisi olarak görür. Gençlik, rejimin kazanımlarını zayıf düşürecek tehlike ortaya çıktığında duruma hemen el koyacaktır. Canı pahasına Cumhuriyeti savunacaktır. Gençlerin devrimleri koruma gücünün damarlarındaki asil kanda olması gençliğe milli bir vasıf kazandırmıştır. Ulus-devlet projesinin en önemli dayanağı soy bağıdır. Dönemin aydınları bu hususu çok önemsemiştir.

Şaire göre gençlik, kendi soyuna asla ihanet etmeyecek ve şairin atıfta bulunduğu komünizmdeki muhbirliğe yönelmeyecektir.

"Gençlik devrimlerin güvencesi,
Kışkırtılmadan, saptırılmadan.
O, ne muhtar, ne kapıcı, ne muhbir,
Ne de apartman yöneticisi,
Hele asla değil, asla değil
Düşmanını bile ele verici;
Savaşır ve mertçe yener alanda.
Devrimler uğruna gereken güç,

Damarlarındaki soycul kanda (Baranus, 1985: 61-62)

Dönemin aydınlarından Hıfzı Oğuz, gençliğin beden, fikir, ırk ve milli duygu bakımından iyi yetiştirilmesini memleket davalarının en önemlisi olarak görür. Çünkü memleketin geleceği doğrudan doğruya bu davanın gerçekleştirilmesine bağlıdır (Oğuz, 1934: 134).

Şiirdeki "Devrimler uğruna gereken güç/ Damarlarındaki soycul kanda" ibaresi Cumhuriyet devrinde etnik temelli milliyetçiliğin gençlik üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Atatürkçü gençlik tipinin şiirde öne çıkan en önemli özelliği devrimci olmasıdır. Devrimcilik, gençliği modern kılmaktadır. Atatürk, devrimleri gerçekleştirirken muasır medeniyet dediği Batı medeniyetine ulaşmayı amaçlamıştır. Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda gençlik, Atatürk devrimleri doğrultusunda modernleşme yanlısı bir konumdadır. Modernleşmenin gerçekleşmesinde gençliğin büyük rolü olmuştur (Tezcan, 2003: 184).

Ahmet Fevzi "Gençler" adlı şiirinde Atatürkçü gençleri inkılap bilincine çağırır. Gençleri büyük dava adamı, vazife adamı olarak niteler.

"Haydin, iş başı düdüğü çalıyor.
İnkılâp çağırıyor…
Biz hepimiz beraber bir tek gibi
Kafası, kalbi
Büyük davalara çarpanlar!
Biz… Hepimiz… İnkılap için yaratıldık,
Vazifelerle ileri atıldık.
Çığır'ın yoluna atılalım
Dağ gibi; dağlar gibi ordu ordu
İnkılap davalarına katılalım!" (Fevzi, 1934: 215)

Şiirde dikkat çekilmek istenen inkılap bilincidir. Türkiye Cumhuriyetinin İnkılap Tarihi, üç merhaleden oluşur: Kurtuluş, kuruluş, kalkınma. Bu üç aşamada da gençliğe şiddetle ihtiyaç duyulmuştur (Erkün, 1987: 48).

İnkılâp kavramı (Aslan, 1996: 62-63), 1920'li yıllardan 1940'lı yıllara kadarki süreçte, en önemli kavramlardan birisi belki de en önemlisidir. İnkılap terimi yeni kurulan Cumhuriyetin, Osmanlı Devleti ile olan farklılığını belirlemede en çok başvurulan kavramdır. Cumhuriyet aydınları genellikle inkılap üzerine odaklanmıştır. İnkılap kavramı ile yeni devletin ideolojisini işleyen ideologlar, bu yeni ideolojinin Osmanlı devlet yönetiminden, tamamen farklı olduğu tezini geliştirmişlerdir.

Atatürkçü gençlik, devletin inşasında görev alacak özelliğe sahiptir. Ayrıca yeni kurulan devlete sahip çıkma bilinci inkılaplarla sağlanacaktır.

Atatürkçü gençliğin özelliklerinden bir diğeri de geçmişi reddetme bilincine sahip oluşudur. Bu dirayeti gösteren genç, inkılaplara daha fazla sahip çıkacak ve Cumhuriyete daha çok bağlanacaktır. Atatürk genci millete hürriyeti kazandıran Cumhuriyet devrimini tamamlamak için çalışmalıdır. Yaşar Nabi (Nayır, 2002: 300), geçmişi hatırlamanın Cumhuriyet inkılâbına ve onun Ulu Önder'ine karşı bir vicdan ve vazife borcu olduğunu söyler.

Mualla Anıl "Genç Yolcuya" adlı şiirinde Atatürk'ün emanetini gençlere devreder.

Ben Mustafa Kemal Atatürk'ün neslindenim,
Acıyı tatlıyı görenlerdenim,
Bakıyorum yücelerde dalgalanan bayrağıma,
Görüyorum o günleri,
Gölgesinde şehit edilenleri!..
Ey genç yolcu!
Atatürk'ün emanetini sana getirdim,
Ben artık ömrümü yitirdim" (Anıl, 1976: 16)

Mualla Anıl, Atatürk'ün emanetini genç yolcuya getirdiğini söyler. Emanetten kastedilen Atatürkçülük ideolojisi ve Atatürk devrimleridir. Atatürkçülük anlayışının gelecekte var olmasının en büyük dayanağı Atatürkçü gençliktir. Nitekim Atatürk, varlığının devamını gençlikte bulmuş ve Cumhuriyet başta olmak üzere bütün gerçekleştirdiklerini Türk Gençliğine emanet etmiştir

Şiirlerde Atatürk'ün ağzından gençliğe seslenilerek gençliği diri tutmanın formülü bulunur. Gençliğin şekillenmesinde Atatürk'ü konuşturmak şairler tarafından bir yöntem

olarak kullanılır. Gençlere nasihat veren, liderlik eden, yol gösteren, hedef belirten Atatürk'tür ve böylece sözün etki derecesi de arttırılmış olur.

Fazıl Hüsnü Dağlarca "Mustafa Kemal'in Gök Yazıları" adlı şiirinde bu yöntemle gençlere Atatürk olarak seslenir.

"Ben Mustafa Kemal, elimde tebeşir, kocaman,
Mavicek bebelerin, ak kızların,
Taş ninelerin, çatal dedelerin gözleri, kocaman,
Bir 10 Kasım gecesi
Yazıyorum ateşten çağrımı karşınıza:
Ey Türk gençliği
Ben Mustafa Kemal, doyamadım haykırmaya,
Şimdi destan ellerimle yazıyorum," (Dağlarca, 2010b: 641)

"Ben Mustafa Kemal." dizesi dönemin şairleri tarafından kullanılan bir ibaredir. Ortak amaç Atatürk'ün şahsını canlı tutmak ve gençliğin önüne diri bir lider çıkarmaktır. Bu yöntemle rol model alınan kahramanın etki derecesi artırılmıştır.

Fazıl Hüsnü Dağlarca şiirde kendini Atatürk'ün yerine koyar. Atatürk'ün ağzıyla gençliğe seslenir. Böylece gençlik daha hızlı bir şekilde dönüşümünü gerçekleştirecektir. Şairlerin idealize ettiği gençliğin şekillenmesi ve herhangi bir sekteye uğramadan gençliğin gelişiminin sağlanması önemlidir.

Şair, şiirin devamında kalkınmayı köyden başlatır, bayrağı dünyanın ileri milletlerinin bayrağına değdirerek medeni kalkınmayı gerçekleştirmiş olduğunu hissettirir. Geçmişiyle övünen, çalışan ve geleceğine güvenen genci anlatır.

"Ben Mustafa Kemal, önümde kırk bin köy,
Kırk bin ovaya karşı bir tek dağ gibiyim
Bayraklarım değerken evren bayraklarına şimdi,
Elimde tebeşir
Yazıyorum kara gecenin üstüne
Yazıyorum armağanımı:
'Övün, Çalış, Güven.' " (Dağlarca, 2010b: 641)

Celalettin Çetin ise “Atatürk Sesleniyor” adlı şiirinde Atatürk’ü gençlerden hesap sormak için konuşturur. Amaç bir an önce gençliğin devrimler istikametinde değişimini tamamlamasıdır.

“Rasat tepede kavruk ışıklar yanıyor
Daha bir çatıyor kaşları Atatürk’ün
Ve soruyor:
Ben gideli tam yirmi bir yıl geçti
Ne yaptın ne ettin
Türk gençliği” (Çetin, 1941: 39)

Atatürkçü gençliğin oluşmasında diğer bir yöntem de gençlik marşlarının yazılmasıdır. Cumhuriyet döneminde yazılan “Gençlik Marşları” ayrı bir öneme sahiptir. Bu marşlar bestelenmiş ve bu bestelerin bütün yurtta dilden dile söylenmesi sağlanmıştır.

Ahmet Demiray’ın yazdığı “Gençlik Marşı”nda Atatürkçü gençliğin vasıfları şu şekilde belirtilir: Kartallara eş, aşkı ateş, nurlu güneş, ülküye koşan kalbi inançlı.

“İstiklâl aşkı kalpte sönmez bir ateş gibi,
Uçacağız göklerde kartallara eş gibi,
Yanacağız ufukta nurlu bir Güneş gibi,
Ülküye koşuyoruz, bilgi, heyecan dolu,
ATATÜRK GENÇLİĞİ’nin kalbi inançla dolu” (Demiray, 1973: 15)

Marşın devamında ise gençlerin göğüslerinin tunç siper olduğu, gençlerin al bayrağa âşık olduğu ve canlarını bu kahraman millete feda edeceği anlatılır. Ayrıca gençliğin yolunun Atatürk’ün nurlu, feyizli yolu olduğu vurgulanır.

Cahit Öney’in yazdığı “Gençlik Marşı”nda (Öney, 1969: 40) ise gençliğe, gideceği istikamet öğretilir. Gençliğin gideceği tek bir istikamet vardır. O da Atatürk’ün açtığı yoldur.

Bu yaklaşımların yanı sıra Atatürkçü gençliğin özelliklerinin belirginleşmesi için şu iki kavramın da çok iyi anlaşılması gerekmektedir. Bunlardan biri Halkevleri diğeri ise 19 Mayıs 1919 tarihidir. Dönemin şairleri bu iki olgu etrafında da idealize edilen Atatürkçü gençliğin özelliklerini şiirlerine taşımışlardır.

Şiirlerde Atatürkçü gençlik, bir dönem Halkevi gençliği adı ile anılmıştır. Halkevi gençliği, Atatürkçü gençliğin diğer bir adıdır ve Atatürkçü gençliğin birçok özelliği bu isim altında şiirlerde açıklanmıştır.

Halkevleri, Atatürk gençliğinin yetiştiği mekânlardır. Mekânlar, iktidarın varlığını yönetilenlere ileten, iktidarı meşrulaştıran, doğallaştıran ve ideolojik aktarımın gerçekleştirildiği bir sahne olarak kurgulanır ve kullanılır. Halkevleri de Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran asker ve sivil çekirdek elitin yeni rejimin ideolojisini kitlelere aktarmaya ve benimsetmeye çalıştığı mekânlar olarak karşımıza çıkar (Yılmaz, 2011: 94). Halkevleri, merkezi otoritenin gençlik kolları gibi merkezde belirlenen kültürel değişimi taşradaki halka ulaştırma, halkın eski kültürünün yeni resmi kültüre dönüştürme görevini üstlenmiştir.

Halkevleri, 1931 yılında Türk Ocakları'nın kendini feshetmesinden sonra CHF'nin 17.05.1931 tarihinde yaptığı toplantı sonucu resmiyete kavuşur ve böylece halkı eğitmeyi, inkılapları ve düşünce sistemini benimsetmeyi amaçlayan bir kurum tesis edilmiş olur (Özdemir & Aktaş, 2011: 245). Daha sonraki süreçte toplumun bütün kesimlerine nüfuz etmesi amacıyla ülkenin yaklaşık 400 yerinde teşkilatlandırılır (Yürük, 2009: 274). Dil, Edebiyat ve Tarih, Güzel Sanatlar, Temsil, Spor, Sosyal yardım, Halk Dershaneleri ve Kursları, Kitap Yayın, Köycülük, Müze ve Sergi kolları şubeyle faaliyetler sürdürür (Yılmaz, 2011: 95). Bu faaliyetlerle Halkevleri çağdaş toplumun folkloruna, yaşamı ve göreneklerine dayanan laik bir Türk millî kimliği yaratmayı hedeflemiştir. Bir etnik grup olarak Türklerin göreneklerinin tarihsel köklerinin peşine düşen Halkevleri (Karpat, 2009: 241), aynı zamanda laikliğin yılmaz savunucusu olmuştur.

Mustafa Kemal dönem dönem Halkevleri'nde katıldığı toplantılarda gençliği bizzat gözlemleyerek fikirlerini onlara anlatma imkânı bulmuştur. 1932 yılında Ankara Halkevi'nde Gençlik Konferansında yaptığı konuşmada gençlere şu öğütleri vermiştir: "Gençler ihtiyarlar istisnasız size dayanır, size inanır. İnsan, nefsinin bekası kadar neslinin bekasına da azimlidir. Biz, gideceğiz... Hepimiz, daha da ihtiyarlayacağız. Belki bazılarımızın içine ihtiyarlık zamanında yeni ihtiraslar dolacak. Ama bilin ki, her şey gençliğindir. Benim yerimi dolduracak olan bir genç gelecektir. Onun kim olduğunu beyhude aranızda aramayın. Belki o, bugün hiç kimsenin ummadığı mütevazı bir köşede

kendisini, bir yükseliş bayrağını devam ettirmeye hazırlıyor. Elbette hepimiz, o meçhul kimseyi arasında saklayan gençliğe inanıyoruz!" (Atatürk, 1932:1).

Halkevlerinin ideolojisini şiirlerinde işleyen, Atatürkçü gençliğin özelliklerini idealize eden şairlerden biri olan Behçet Kemal Çağlar "19 Şubat'tan Beri Halkevi Gençliği" adlı şiirinde Atatürkçü gençliği tasvir etmiştir.

Şaire göre halkevleri yaratıcı ateşi toplayıp ülkü ve medeniyet nuruna dönüştürecek bir atölyedir.

"Her gençlik, bir adese; her Halkevi, bir mihrak:
O büyük, yaratıcı ateşi toplayacak
En büyükten, ülküden, medeniyetten alıp…
Bu hayat noktasına getirilen her kalıp,
Şerareler, ateşler ve hızlarla dolarak
Ya kaydından uzakta diri ve dinç olacak…
Bir büyük atölyedir bu nur ve ateş yeri:
Körleşmiş azimleri, dönmüş teşebbüsleri" (Çağlar, 1933: 13)

Devrimlerin ve inkılapların odağı olan halkevlerinin en önemli temsilcisi mercek özelliği olan gençlerdir. Onlar büyük değişimin ateşini toplayarak etraflarını aydınlatacaktır. Atatürkçülüğün merceği olacaktır. Şiirde Halkevleri atölyelere benzetilmiştir. Bu mekândan yetişecek gençlik, rejimin ateşini ülkenin her yerine taşıyacaktır. Haluk'un Batı'dan getireceği ateş ile Atatürkçü gencin ülke geneline taşıdığı rejim ateşi arasında bir bağ kurulabilir.

Çağlar; gençliği ümitlerin, imanların pasını silecek, tamir edecek ve inkılabın kalıbına dökülecek bir özellikle de şiirine konu edinmiştir.

"Kırılmış ümitleri, paslanmış imanları,
İlkbaharın güneşi eritir gibi karı,
Düşünmeden: tamir ne, cilâ ne?, eriterek
İnkılâbın verdiği kalıplara dökecek, teşebbüsleri" (Çağlar, 1933: 14)

Şiirdeki verilere göre gençliğin cesaretli olması için halkevleri, inkılâplar doğrultusunda gençlik yetiştirmelidir. Bu mekânların amacı, cumhuriyet rejiminin milliyetçi, laik ve halkçı görüşlerini kitlelere aşılamaktır.

"İnkılâbın verdiği kalıplara dökecek teşebbüsleri" ifadesi halkevlerinin önemli bir görevini de açıklar. Bu mekânlar her türlü teşebbüsü şekillendirecek özelliğe sahiptir. Kalıp kavramı ile tek tip gençlik de vurgulanmıştır. Ulus inşası rejim için önemlidir. Rejimin bekası yetişecek nesillere bağlıdır.

Behçet Kemal Çağlar'ın anlatımıyla, gençler halkevlerinden alacağı eğitimle, inkılapların doğruluğunu anlayacak idrak seviyesine ulaşacaktır. Bütün kötü düşünceli ruhlar zihinlerden uzaklaşacaktır. Burada eğitilen gençler sivrilmiş bir kılıç gibi olacaktır.

Gençler, etrafına nur saçan bir kafa yapısına sahiptirler. Gençlerin iradeleri kılıçtan daha keskindir. Sağlam iradeye ulaşan gencin inkılaplar ile oluşan bünyesine hiçbir güç zarar veremeyecektir.

Şair, düşen yıldırımları eli ile yakalayıp yere çalan bir gençlikten bahseder. Bu olağan üstü durum gencin kahraman özelliği ile alakalıdır. Atatürk gençliğinde olağanüstü özellikler öne çıkar.

"Ateşi bir nar gibi sunacak dilim dilim...
Hangi menfi ruhmuş o; gelsin burada görelim;
Hidayete ermesin Halkevini görsün de!
Halkevinin hızıyla Halkevinin örsünde
Dövülüp sivrilecek her genç bir kılıç gibi;
Kılıçtan daha keskin bir irade sahibi;
Kafa nurdur, ruh ateş: girince kapısına...
Bir ziyan gelmez artık inkılâp yapısına,
Düşen yıldırım olsa alır da yere çalar" (Çağlar, 1933: 14)

Behçet Kemal "Halkevinin Çocuğu" adlı şiirinde olağanüstü genci şöyle tasvir eder: Tanrı, yükselen halkevi gencini eğilerek alnından öper. Bu durum gence olağanüstülük kazandırır. Dinin kutsalı olan Tanrı inancına şiirde kutsallık atfedilmemiştir. Kutsallık kaybolmuştur. Ortaya çıkan gençlik modeli tanrılarla aynı seviyede görülmüştür.

"Halkevi genci nedir işinde gören bilir…
O hep böyle yükselir, Tanrı biraz eğilir,
Bir gün öper alnından bu adsız kahramanı
Kuvvetlendirmek için içindeki kanı" (Çağlar, 1937: 27)

Çağlar, gençliği yücelttiği "Halkevleri Gençliği" adlı şiirinde de kendinden öncekiler gibi tutkun olduğu ilhamını delikanlıya gönül dünyasından sunar.

"Bilmiyoruz tılsımı, kudreti, sihri nedir:
Bizde üstatlar gibi vurgunken kaç senedir
Zevkine kansın diye, alsın diye hızını
O "ilham" denen ince belli hülya kızını
Şu göğsü kıllı, "Ülkü" atlı delikanlıya
Peşkeş çektik, cariye farz edip, gönül buya!" (Çağlar, 1933: 15)

Halkevi gençliği tılsım, sihir gibi mistik uygulamalardan uzaktır. Sihir ve tılsım pozitivizme terstir. Akılcı değil hissidir. Halkevi gençliği ise pozitivist bir özelliğe sahiptir.

Şiirde geçen "Doğunun mistisizminden anlamayız" ibaresi, şairin fikriyatının Batı'nın pozitivist duruşuna yakın olduğunu ortaya çıkarır ki bu durum Atatürkçü gençlik ile Haluk tasavvurunun aynı çizgide olduğunu gösterir. Fikret, pozitivist bir neslin yetişmesi için çaba harcamıştır (Kanter, 2008: 116).

Şiirin ikinci bölümünde Halkevi gençliğinin göğsü kıllı ve bir bineğinin olduğu resmedilir. Genç; eğitimli, modern, inkılâpları anlamış, rejimin ilke ve düşünce sistemini benimsemiş biridir. Şimşekleri yere çalan genç Mehmet Kaplanın çizdiği Gazi Tipi'ne (Kaplan, 2007: 101) yakın bir tiptir. Kahramanın atı ise Ülkü'dür. Şair Halkevi yayını olan "Ülkü" dergisini gencin bineği yapmıştır.

Ülkü atına binen genç, mücadelesini daha güçlü bir şekilde sürdürecektir. Ülkü atı devrimin fikirlerini en iyi şekilde taşımaktadır. Bu ata binen Halkevi genci bu kutsal yükle yolculuğunu daha cesur bir şekilde tamamlayacaktır.

"54 tane oldu « Siperisaika » lar...
Yarın bunlar çıkacak elbet bin elli dörde!" (Çağlar, 1933: 15)

Siperiska yıldırımsavar anlamına gelmektedir. Halkevleri yıldırımsavar görevi görmektedir. Rejime, inkılaplara ve devrime yapılacak saldırılar yıldırıma, şimşeğe benzetilmiştir. Bu tehlikeler yıldırımsavar özelliği olan gençlik tarafından bertaraf edilecektir.

Halkevlerinin sayılarının artırılması şiirde bir temenni olarak dile getirilmiştir. Bu temenni gerçekleştiğinde inkılapları ve düşünce sistemini halka götürmek kolaylaşacaktır. Ayrıca halkevlerinin sayısının artması demek bu mekândan yetişecek gençlerin de sayısının artması anlamına da gelmektedir. Bu yolla örgün eğitimin olmadığı yerlere gidilerek rejime uygun genç idealize edilecektir.

"Ey gençliğe yok diyen! Halkevlerini gör de
Anla ki: inkılâbın bağrına bastığı biz,
Ona lâyık olmaya bu yerde ant içmişiz…
Nasıl ki, talihçe her nesilden yukarıyız:
İnkılâp evlâdıyız, Gazi çocuklarıyız…" (Çağlar, 1933: 15)

Halkevleri inkılâplara ant içilen yerdir. Gençlik kendini inkılâplara adamıştır. Bu hamle Halkevi Gençliği'ni diğer nesillerden üstün kılmıştır. Burada nesiller arası bir kıyaslama söz konusudur. Halkevi gençliğinin üstünlüğü inkılap evladı ve Gazi çocuğu olmasına dayanmaktadır.

"Eski günlerdeki cananla mey yerine
Gönlümüzü verdik biz Gazinin eserine!
Biliyoruz yolumuz ne kadar zorlu, çetin;
Sarsılmaz temeliyiz bizler Cumhuriyetin" (Çağlar, 1933: 15)

Sonuçta halkevleri devrimlerin ruhuna göre bir gençlik yetiştirmiş ve o günün şartlarında günümüzün televizyonlarındaki eğitim programlarının yerini tutmuştur.

Atatürkçü gençliğin idealize edilmesindeki diğer bir olgu "19 Mayıs 1919" tarihidir. Bu başlık altında yazılan şiirlerde hedeflenen amaç, gençlerin Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluş mücadelesinin başlangıç tarihini unutmamalarını sağlamak ve benliklerine işlemektir.

Cumhuriyet döneminin resmi ideolojisinde Atatürk gençliğinin tarihsel bilinci önemsenir. 19 Mayıs'ta başlatılan mücadele büyük bir milli mücadeledir. Bu doğrultuda gençliğe savaşçı özellik ve mücadele azmi kazandırılır.

Hüseyin Kalaba "19 Mayıs'tan Sonra" adlı şiirinde bayrağın taşınmasını 19 Mayıs'tan başlatır. Kurşun yaralarıyla, savaşların hatıralarıyla çekilen sıkıntıları simgeleştirir. Ata'nın devamını ve vatanın sahibini 19 Mayıs bayrağını taşıyanlarda görür.

Atatürk, bayrağa benzetilerek özgürlüğün timsali olmuştur ve gençlik tarafından ellerde taşınmaktadır. 19 Mayıs gençliği Ata'sının izindedir.

"19 Mayıstan beri.
Bayrak taşıyor elleri...
Göğsünde kurşun yarası,
Savaşların hatırası...
Atasının ardı sıra
Çıkmış, aydın ufuklara" (Kalaba, 1968: 35)

Şair Oğuz Kazım Atok da "19 Mayıs Gençliği" adlı şiirde bu anlamlı günü ortak değer olarak düşünmüş ve hayalindeki gençliği 19 Mayıs değerleri ile şekillendirmek istemiştir.

Şiirde Atatürk isminin yanında İnönü ismi de zikredilmiştir. Şiirin yazıldığı dönem (1944) göz önüne alındığında şair dönemin Cumhurbaşkanı'nın ismini Atatürk figürüyle birlikte anmıştır. Rejimin ve inkılapların koruyucusu İnönü olmuştur.

"İnkılap savaşında yüz çevirmez öncüyüz;
Ata'nın güveniyiz, İnönü'nün gücüyüz.
Karanlık geceleri içinden yara yara,
Güneş gibi ulaştık 19 Mayıslara.
Geçmişlerin ders olan acısını duyarak
Bir ülküde birleştik bir bayrağa uyarak" (Atok, 1944: 15)

İnkılaplar gençliği diri tutacaktır. İnkılaplara bağlılık, gelecek açısından önemlidir. Gençliğin karşısına çıkacak karanlıklar ancak inkılapların aydınlığı ile yok olacaktır.

Güneş aydınlığın simgesidir. Yetişecek gençlik, aydınlık getirecek ve geçmişin karanlığını unutturacaktır. Geçmiş ve bugün kavramları, karanlık ve aydınlık kavramları ile karşılaştırılmıştır. İnkılapların olmadığı geçmiş, karanlığı temsil etmiştir. Güneşin aydınlattığı günler ise inkılap günleridir. Işık saçan gençliğin varlığı önemli bir değere sahiptir.

Atok'a göre gençlik kendini vatanın sahibi olarak görmelidir. Gelecek günlerin inşasını da gençler yapacaktır. Gençler, yarınlar için savaş meydanlarına çıkmaya hazırdır. Devletin bekası gençliğin elindedir. Gençliğin cehaletle, karanlıkla ve karşı güçle mücadelesi ve savaşçı özelliği ısrarla vurgulanmıştır.

"Biziz anavatanın sarsılmaz özlü varı,
Bizler yaratacağız şüphesiz yarınları.
İçten kucaklıyoruz biz bugünden yarını,
Savaşta görüyoruz gençlik ordularını" (Atok, 1944: 65)

Yine Ataok'a göre düşman için hamle yapma, gencin savaşçı özelliğinden kaynaklanır. Kalelerin burçlarına çıkmak fethin sonucudur. Genç; her güne savaşçı kimliği ile uyanacak, savaşacak ve zaferler elde edecektir. Liderleri olarak da gençleşen İnönü'yü görmektedirler. Kısmen lider algısı değişmiş gibi görünür. Bu durum İsmet İnönü'nün topluma yansıtmak istediği "Milli Şeflik" algısının bir sonucu olmuştur.

"Hamleyle akacağız bu yolların ucuna,
Bu hızla çıkacağız kalelerin burcuna.
19 Mayıs yaptık biz yılın her günü,
En önde ilerliyor en gencimiz İnönü" (Atok, 1944: 65)

19 Mayıs Atatürkçü gence temelde savaşçı ve mücadeleci özeliği kazandırmıştır. Kurtuluş Savaşı cephede sona ermiştir. Fakat inkılâpların ve devrimlerin bekası için savaşan ve mücadele eden gençliğe ihtiyaç vardır. Bu özelliklerin kazandırıldığı mekânlar ise Halkevleridir. Atatürkçü gençliğin idealize edilmesinde bu iki değerin varlığı yadsınamaz.

Atatürkçü Gençliğin ile ilgili 1940 sonrası milliyetçilik akımı etkisinde kalan şairlerin ortaya koyduğu farklı bir yön daha vardır. Bu gençliği birleştiren ortak değerlerin

başında, Atatürk'ün benimsediği ve desteklediği milliyetçilik vardır. Atatürk milliyetçiliği sadece aynı ırktan gelmekle şekillenmemekte, aynı ülkü ve düşünce sistemini benimsemekle de şekillenmektedir.

Recep Ayhan "Azim" adlı şiirinde Atatürkçü Gençliği Atatürk'ün varlığına dayandırır. Türk gencinin öncellikle Atatürk ile kan bağı kurulur. Kan bağı bütün bir millet için söz konusu edilemez. Kan bağında tek bir kişi ön plana çıkarılır.

"İradem çelikten bir Türk genciyim,
Atamın kanı var benim kanımda.
Şeref denizinde ben bir inciyim,
Tarihin sesi var benim şanımda" (Ayhan, 1937: 17)

Recep Ayhan "İradem çelikten bir Türk genciyim/ Atamın kanı var benim kanımda" dizeleri ile Atatürk milliyetçiliğini özetler. Atatürk'ün kanı ile Türk gencinin kanı ortak değerdir. Kan bağına dayalı millet vurgusu dörtlükte farklı bir boyutta ele alınmıştır. Bu dizelerde kan, ırk birliğine dayanak değildir. Sadece Atatürk'ün kanının bütün gençlerde olduğu vurgulanarak Türk gençliğinin özünde Atatürk olduğu dile getirilmiştir.

Rifat Arınç "Cumhuriyet Yıl Dönümü Marşı" adlı şiirinde gençliğin doğduğu tarihten ve bu tarihin öneminden bahseder.

"Doğdun ünlü bir günde; hakka bakan güneşsin.
Tarihinin önünde zulmü yakan ateşsin.

Bin dokuz yüz yirmi üç senesi Ankara'da
Ulusun bayrak açıp kurtulduğu sırada" (Arınç, 1934: 126)

Arınç, Türk gencinin doğduğu ünlü günü, Cumhuriyet'in ilanı (29 Ekim) olarak belirler. Türk genci zulmü ortadan kaldırma gücüne sahiptir. Burada zikredilen zulüm, Osmanlı topraklarını işgal eden düşmanların zulmüdür. Bu zulüm yeni devletin kurulması ile son bulmuştur.

Şiirde Ankara-Ulus kavramları ile Atatürkçü gencin varlık sebebi açıklanmak istenmiştir. Ankara, kurulan devlette önemli bir yere sahiptir. Gençlik bu değerler üzerinde doğmuştur. Bu kavramların şiirde kullanılmasındaki amaç; Ulus-devletlerin

siyasi bir cemaat olarak, ne şekilde ve hangi büyüklükte olursa olsun, genellikle üyelerinde aidiyet duygusu oluşturmak içindir. Ayrıca ortak kader fikri oluşturmak da amaçlanmıştır. Ortak kültür yaratmak ve ortaklık duygusu aşılamak üzere gelişen ulus-devletlerin çoğu, pek çok etnik grubu barındıran bir yapıda olmasına karşın sembolik olarak yeni ortak bir etnisiteye çağrı yapan mekâna (Ankara) dayalı siyasi bir kurum özelliği taşır (Alptekin, 2012: 59).

"Birinci Teşrin ayı, yine böyle bir gündü;
Türk gençliği önünde ant içerek öğündü

O günden beridir ki tek ülkü tanıyorum.
Sevgi denen ateşle durmayıp yanıyorum.

Senin ile yükseldi Türklüğümün öz adı;
Doğu, batı el çırpıp hep seni alkışladı." (Arınç, 1934: 126)

Türk milliyetçiliğinin ortaya çıkışı Atatürk'ün varlığının kabulüne dayalıdır. Gençlik, Atatürk'ün huzurunda birinci teşrinde (ekim) ant içerek bu kabulü ve Atatürk'e bağlılığı gerçekleştirir. Türklüğün adı Atatürk ile yücelmiştir. Bu adın değer kazanması Atatürk'ün kazandırmış olduğu değerlere bağlılıkla sağlanacaktır. Arınç; Atatürk'ü Türklüğü yücelten, gençliğe ülkü veren, dünyada takdir edilen ve gençliğin gurur kaynağı olan bir sevgi kaynağı olarak niteler.

Şiirin genelinde öne çıkarılan Milliyetçilik ilkesi, CHP'nin ana ilkelerinden biridir. 1927 tarihli CHF nizamnamesinde ilk kez partinin cumhuriyetçi, halkçı ve milliyetçi olduğu zikredilmiştir. Bu sıraya göre, milliyetçilik üçüncü öğedir. 1931 yılında ise milliyetçilik resmi kayıtlarda tanımlanmıştır. 1937 yılında yapılan anayasa değişikliği ile bu ilke sadece partinin ilkesi olmaktan çıkarılarak, aynı zamanda devletin ve dolayısıyla da mevcut iktidarın bir ilkesi haline gelmiştir (Koçak, 2003: 38).

Âşık Kul Hasan "Âşıklar Bahçesi" adlı şiirinde bu gençliğin iki önemli değerine vurgu yapar: laiklik ve kardeşlik. Bu değerlerden ayrılan gençliği ise serseri ve cahil kategorisine sokar. Dolaysıyla cahilliğin, serseriliğin zıttı olan bu paydaları aydınlığın ve düzenin temeline de oturtur.

"Ayrılmayın Türk Gençleri

Laiklikten kardeşlikten
Ayrılan cahil serseri
Laiklikten kardeşlikten

Gazi Kemal geldi doğdu
Düşmanı vatandan kovdu
Atamız ayrılman dedi
Laiklikten kardeşlikten" (Hasan, 1944: 5)

Şiirde gençleri bir arada tutan değerler kardeşlik ve laiklik olarak belirlenmiştir. Bu iki ilke 1923'ten itibaren toplumu dönüştürmek için yoğun olarak kullanılmıştır. Hatta bu yoğunluk ve birliktelik öylesine fazladır ki çoğu anlamda inkılabın lokomotifi, ayrılmaz nitelikleri haline gelmiştir. Ana referans Atatürk olmakla beraber CHP'nin içindeki önemli isimler bu laiklik, milliyetçilik anlayışına katkıda bulunmuştur (Kılıç, 2012: 190).

Ayrıca bu dönemde uygulanan milliyetçilikte manevi değerler görmezden gelinmektedir. Şairler milliyetçiliği, laiklik anlayış ile birlikte eski ümmet yapısından sıyrılmak için bir araç olarak görür. Yeni oluşacak millet anlayışının temel direği de Atatürk Milliyetçisi Türk gencidir.

Arınç "Misakı Milli Marşı" adlı şiirinde ise Misak-ı Milli kavramını vurgulayarak milli ülküleri gençliğin hedefi haline getirmiştir. Milli değerler gençliğin olgunlaşmasında kullanılmıştır. Mustafa Kemal'in önderliğinde Türk gençliği istiklaline kavuşacaktır.

"Misakı milli düsturu istiklâl;
Sayei millette emin istikbal;
Sus, ey milletim, artık ağlama;
Reisi Cumhur Mustafa Kemal.

Türk gençliğinin bir misakı var;
Ezilmeyiz size artık gaddarlar" (Arınç, 1934: 86)

Arınç'ın şiirinde, istiklâlin esası Misak-ı Milli; sevinç ve umudun kaynağı da Mustafa Kemal'dir. Bunlara ilaveten bir yemin vardır ve o yemin gençliğin gaddarlara,

zalimlere karşı başkaldırısının, mücadelesinin ve de zalimleri yenmesinin sebebini teşkil eder.

Nadir Gül'ün "Türk Gençliğine" adlı şiirinde gençler, kanlarıyla kıpkırmızı gelincik çiçekleri (savaş çiçekleri) olmuş, şehit olurken dağlar gibi devrilmiş ve hürriyeti kazanmıştır. Atatürk'ün güvenini boşa çıkarmayarak şükran duyulmayı hak etmiştir.

"Bir 28 Nisan sabahını,
Hürriyet baharına çeviren sizler,
Yürüyüp Beyazıt'tan kızlı erkekli,
Sizler Atatürk'ün şerefli nesli!
……..

Boşuna güvenmemiş Atatürk,
Boşuna emanet etmemiş size
Kiminiz asker, kiminiz sivil,
Milletçe şükran Türk Gençliğine" (Gül, 1960: 73-74)

Türk genci, bünyesinde Atatürkçü nitelikleri barındırdığı için millet gençlerden memnundur. Şair memnuniyetlik ölçüsünü, Atatürk'ün emanetine sahip çıkmanın derecesi olarak belirlemiştir.

Ahmet Fazıl "Türk Gençliğine" adlı şirinde yarınların yolcusu olarak Türk gencini görür. Savaşlar bitse bile bu ülkenin korunması için, Atatürkçü gençlik gibi düşünen nesillere ihtiyaç vardır.

"Başka Tanrı bilme artık, ana olan yurda tap,
Ululuktan duvarlar ör, yücelikten kemer yap

Atıl daha ilerlere, bitti deme yol arık,
Bir kurtuluş sana yetmez, kurtarıcı ol artık!

Ey bugünün genç Türk oğlu, ey yarınlar yolcusu,
Ey ülküler ülkesinin yılma bilmez kolcusu" (Fazıl, 1934: 21-23)

Şair, Türk gencine yeni bir görev yükler: Atatürk'ün kurtarıcılık görevini devam ettirmek. Tanrı yerine yurdu koymak. Yurdu ana kabul etmek. İlerlemek ve kurtarıcı

olmak. Bunlar da dinî inançla bağları koparmaya ve Atatürk'ü ilahlaştırmaya yönelten söylemlerdir. Sonuç olarak gençlik, Atatürk'ün kanından var olmuştur. Destansı özelliğe sahip bu kan onu savaşçı yapmıştır ve onun mücadeleci yönünü ön plana çıkarmıştır.

Bu gençliğin diğer bir özelliği de modernist olmasıdır. Hilafetin kaldırılması, Latin alfabesinin kabulü, medeni giyim tarzının benimsenmesi, müzikte çokseslilliğin öne çıkarılması, kadınların meslek sahibi olmalarıyla kamusal alana katılımlarının sağlanması, İslâm dininin devletin resmî dini olmaktan çıkarılması, medreselerin kapatılıp eğitimin laik devlet kontrolünde birleştirilmesi, tekke ve zaviyelerin kapatılması, takvim ve ölçülerdeki değişim, soyadı kanunu, pazar gününün tatil olarak kabulü, şapka devrimi, İsviçre medeni kanunu ve İtalyan ceza kanunlarının uyarlanması, vb. adımlar Atatürk milliyetçiliğinin modernist karakterini ispatlamaktadır.

Atatürk milliyetçiliğinin izlediği bu anlayışın ortaya çıkardığı Türk gencinde genel anlamda ırkçılık ikinci planda tutulmuş, merkezde Atatürk'ün şahsının maddi ve manevi değerleri yüceltilmiştir. Batı değerlerini özümsemiş gençlik öne çıkarılmıştır.

Ele alınan şiirlerde Atatürk'e kurtarıcılık rolü verilmiş, gençliğe de Atatürk rol model olarak sunulmuştur. Gençlik; Atatürk'le aynı kanı taşıyan, aynı ülküyü paylaşan ve de Ata'sının başarısının devamını getirecek olan bir şahıs olarak yüceltilmiştir.

Şiirlerin anahtar kelimeleri; kurtuluş, güneş, yurt, hürriyet, ulus, milliyetçilik, laiklik, istiklâl, ant ve ülküdür. Kurtarıcı liderin şiirlerdeki adı ise Ata, Atatürk ve Mustafa Kemal'dir.

Sonuç olarak idealize edilen Atatürkçü gençlik, Atatürk'ün şahsıyla özdeşleşmiş ve onun gerçekleştirdiği inkılâpların şekillendirdiği gençlik modelidir. Atatürk, gençliğe rol model olarak sunulmuştur ve sembol kişiliktir. Şerif Mardin'e göre Türk toplumunda sembollerin her zaman kapsayıcı bir gücü olmuştur. Semboller Türkiye'de toplumsal etkileşimler alanında çok daha fazla düzeylerde ortaya çıkmakta ve bu alanda neyin son derece güçlü bir yankı yaptığını göstermektedir (Mardin, 2008: 260).

Dönemin değerleri, gençliğe yansıtılmıştır. Atatürkçü genç; resmi ideolojinin temelinde var olan altı okun (Cumhuriyetçilik, Halkçılık, Milliyetçilik, Laiklik, Devletçilik, İnkılapçılık) ilkeleri doğrultusunda yetiştirilen bir gençliktir. Ortak payda Cumhuriyetin kazanımları ve inkılâplardır. Cumhuriyete ve inkılâplara sahip çıkacak bir

gençlik, model olarak kabul edilmiştir. Şiirlerde hayatı boyunca Atatürkçü kalacak, yüzüne bakıldığında Atatürk görülebilen bir gençlik tasvir edilir.

Gençlik dokunulmaz, kendisine söz söylenemeyen vasıflarla donatılmıştır. Türk milletinin özgürce yaşayabilmesi Atatürkçü gençliğin varlığına bağlanmıştır.

Bu gençlik savaşçı bir kişiliğe de sahiptir. Rejimi korumak için bu özelliğin olması şarttır. Yıldırımları eliyle yakalayabilen olağan üstü özelliklere sahip gençlik kabul görmüştür. Atatürkçü gençlik, bir yıldırımsavar özelliği taşıyarak Atatürk devrimlerine gelebilecek her türlü saldırıyı def edecek kudrettedir.

Gençlik; ateş, kartal, güneş, yıldırımsavar kavramları ile birlikte anılmıştır. İnkılaplar için yaratılmış, tunçtan göğsü olan ve gücü kutsallaştırılan bir gençlik öne çıkarılmıştır.

Şiirlerdeki Atatürkçü genç akla ve bilme önem verir. Pozitivist bir dünya görüşüne sahiptir. Bu yönüyle Haluk tipi ile ortak özelliklere sahiptir.

Atatürkçü Gençlik, 19 Mayıs 1919 ruhuyla dolmuş, halkevlerinde resmi ideolojiyle yoğrulmuş, davasına adanmış, devrimci kalıpla şekillenmiş, vatanını canı pahasına korumaya şartlanmış bir gençliktir. Bu gençlik, Ata'nın izindedir ve de gösterdiği hedefe doğru yürümektedir.

Türk Ocağı Gençliği; Türk Ocaklarının ilkelerine göre idealize edilen gençliktir. Türk Ocaklarından alınan terbiye ile gençlik şekillenecektir.

Bulguların tespit edildiği şiir: Türk Ocağı Gençliği, Sami Rıfat'ın 1927 yılında yazdığı "Türk Ocağı Gençlerine" adlı şiirinde idealize edilmiştir. Bu şiirdeki kavramlar tarihi bağlamında ele alınarak açıklanmıştır. Her bir kavram Türk Ocağı Gençliği'nin şekillenmesinde önemli paya sahiptir.

Şair tarafından sıklıkla kullanılan tarihi terimler dönemin zihniyeti hakkında da ipuçları vermektedir. Aynı zamanda Türk kültürüne ait yay, kalkan, dağ ve bozkurt motifleri şiirin örgüsünü oluşturmaktadır.

"Ellerinde yayla kalkan
İndin Altın Dağları'ndan.
Dedi sana Oğuz atan:

Kahramanlık en büyük şan,
Yürü, uğraş, muzaffer ol,
Bozkurt sana göstersin yol" (Rıfat, 1997: 27)

Türk gencinin tarih bilinci, Cumhuriyet dönemi öncesinden başlatılarak inşa edilir. Türk genci, Altın Dağları'ndan gelen atalarından aldığı güçle tekrar tarih sahnesine çıkarılır. Soy kavramı şiirin hemen başında öne çıkarılarak gençte ırk bilinci oluşturulur.

Altın Dağları, Türk mitolojisinde kutsal dağlar sınıfındadır. Altay Yaratılış Destanı'nda Altın Dağ, gök ile yer arasında bulunan yüce bir dağdır. Başı ay ile güneşe değmektedir. Bu dağda büyük Tanrı Ülgen oturmaktadır. Dağın etekleri ise, dünyaya veya yere değmemektedir (Ögel, 2006: 432-33).

Türkün atasının Tanrı'ya ait dağdan inmesi Türk soyunu kutsallaştırır. Türk Ocağı Genci kutsal bir ataya sahiptir. Türk gencinin karşısına rol model olarak Oğuz Ata çıkarılır. Oğuz Ata efsanevi ve destansı özelliklere sahiptir.

Annesinin karnını yırtarak doğan Oğuz Ata, insanüstü bir doğuşla dünyaya gelmiştir. Bu gibi insanüstü doğuşlar, büyük bir devlet kurmak için olduğu kadar büyük bir öcün alınması için de öne çıkarılır. Oğuz Han Tanrı vergisi ile olağan üstü özelliklere sahiptir. Doğar doğmaz konuşması, anne sütü içmeden yemek istemesi, çabuk büyümesi, bir canavarı öldürmesi onun destansı özelliklerindendir (Ögel, 2006: 6-18). Bütün bu özellikler Türk Ocağı Gencine olağan üstü özellikler kazandırır.

Şiirde Türk tarihinin mitolojik sembollerinden biri olan Bozkurt simgesi sıklıkla kullanılmıştır. Eski Türklerde kurt, kutsal ve uğurlu bir hayvandır. Totem olarak kabul edilmiştir. Ana-baba özelliği olan, kurtarıcı, yol gösterici, kahramanlara yardımcı, şefkatli, cesaretli ve iyiliksever bir yaratık olarak tanınmıştır (Erdoğan, 2007: 140). Kurt, Göktürklerde, tuğlar ile bayrakların tepesinde yer alma yolu ile aynı zamanda bir devlet sembolü olarak da kullanılmıştır (Ögel, 2006: 115).

Ayrıca Kurt, proto-Türk toplumlarında bir totemken Hun devrinde ata kültürünün bir parçası haline gelmiştir. Türk dünyasının çeşitli yerlerinde kaya veya mezar taşları üzerinde ya da şaman elbisesi ya da malzemelerinde tanrı-kurt tasvirlerine rastlanılır. Kurtla ilgili olarak zamanla gelişen hayvan-ata kavramı hükümdarlık unsurların simgesi olmuş; gök ve yer unsurlarıyla ilgili çeşitli anlamlar kazanmıştır. Kurdun egemenlik ve

yiğitlikle ilişkisi de vardır. Kurt, astrolojide gök unsuruna bağlı olarak aydınlığın ve buna bağlı unsurların simgesidir (Çoruhlu, 2006: 139-140).

Bozkurt'un görevi Türk Ocağı Genci'ne yol göstermektir. Bozkurt'un şiirde yol gösterici özelliği Bozkurt Destanı'ndaki göreviyle aynı doğrultudadır. Çin kaynaklarında olay kısaca şöyle anlatılır: "Hun soyundan A-şi-na ailesinden gelen Göktürkler, düşmanlarıyla yaptıkları bir savaşta öldürülür. Sadece on yaşında bir çocuk geriye kalır. Çocuğun elleri ayakları kesilmiş ve bir bataklığa atılmıştır. Bir dişi kurt çocuğu besler ve büyütür. Kurt, çocuktan hamile kalır. Kurdun on bir çocuğu olur. Turfan'ın kuzeyindeki dağlarda, içinde yemyeşil bir ova bulunan bir mağarada gizlenirler. Zamanla çoğalırlar, mağaradan çıkarlar. Bozkurt'un önderliğinde dağlarla çevrili alandan kurtulurlar. Bu olayla Türkler tekrar tarih sahnesine çıkar." (Satılmış & Turhan, 2002: 150).

Şair, Türk ırkının Türk genci öncülüğünde Cumhuriyet döneminde tekrar tarih sahnesine çıkmasını hedeflemiştir. Bunun için de Türk genci, şanlı tarihine dönmeli ve oradan yükleneceği bilinçle kurtarıcılık görevine kavuşmalıdır.

Samih Rıfat "Türk Ocağı Gençlerine" adlı şiirinin devamında bozkurt motifini kullanarak bir yandan koruyuculuğa bir yandan da güçlü ırka atıfta bulunmuştur.

"Göğsünde derin bir yara,
Bir gün düştün bozkırlara.
Dağ, taş, orman, deniz, kara
Dedi sana: durma ara!
Yetişti en dar gününde
Baktı bozkurt var en dar gününde" (Rıfat, 1997: 27)

Dizelerde, Türk gencinin içinde bulunduğu durum tasvir edilir. Gencin mücadelesini zor şartlarda sürdüreceği vurgulanır. Türk gencini dar gününde kurtaracak öge bozkurttur. Çünkü Bozkurt daha önce Oğuz Han'a seferlerinde yol gösterici ve kurtarıcı olmuştur. Ayrıca Cengiz Han'a bir efsanede baba olmuş, Asena efsanesinde ise ana olmuş ve kurtarıcı rolünü sürdürmüştür (Erdoğan, 2007: 140).

Şimdi sıra Türk gencindedir. Bozkurt tarihi ve efsanevi özelliğini devam ettirecek, Türk gencine yol gösterecektir. İslamiyet öncesi destan dönemini dillendiren şair, şiirin üçüncü bölümünde Türk ırkının doğuş efsanesine ve kökenine atıfta bulunur.

"Ne Resuldü, ne kağandı,
Bozkurt genç bir kahramandı.
Haykırdı, yer gök uyandı
Durgun sular dalgalandı,
Bozkurt indi kayalardan,
Kucakladı onu vatan." (Rıfat, 1997: 27)

Bozkurt motifi bu bölümde daha detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Bozkurt'un resul özelliğinin olmadığı söylenmiştir. Bozkurt'a dini bir misyon yüklenilmemesi dikkat çeken bir durumdur. Türk Ocağı Genci'nin yetişmesinde dini etkilere rastlanmaz.

Samih Rıfat şiirin dördüncü bölümünde demir, dağ motiflerine; vatan kavramına ve kılıca vurgu yaparak Ergenekon'la bağ kurar.

"Ellerinde taşla demir,
Dedi sana: Al vur, devir.
Kaygılanma hak senindir
Sen yürü, dağ, taş, eğilir.
Sensin kuran ilk vatanı
İlk kılıcın yaratanı" (Rıfat, 1997: 27)

Türk Ocağı Genci Bozkurt'tan aldığı talimatı yerine getirerek elindeki taş ve demirle düşmanını devirmelidir. Genç, bu vazifeyi bir hak olarak görmelidir. Gençlik bu hamleyi yapınca dağ, taş eğilecektir. Dağın taşın eğilmesi, Türk Ocağı Genci'nin olağan üstü özelliklere sahip olduğunu gösterir.

Bu bölümde öne çıkarılan ikinci vurgu, Türk gencinin yaşadığı toprakların ilk sahibinin Türkler olduğu vurgusudur. Şair, devletin kurucu gücünün Türk ırkına ait olduğunu Türk Ocağı Gençliği'ne aktarır. Anadolu'nun kurucu ögesinin Türkler olduğu vurgulanarak bu gençliğe, bu topraklarda ev sahibi olduğu bilinci verilir. Bu bilinçle yetişecek gençlik kendinde daha fazla özgüven bulacak ve düşmanlarla daha cesur bir şekilde savaşacaktır. Gencin savaşçı özelliği sıklıkla vurgulanmaktadır. Çünkü Türk milliyetçiliğinin temelinde "ordu-millet miti" yatmaktadır.

Bu mite göre Türklerin tarihsel olarak en belirleyici özelliği iyi asker olmaları ve kendilerini orduyla özdeşleştirmeleridir. 1931'de Mustafa Kemal'in grup çalışmalarına

önderlik ettiği Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti tarafından yazılan tarih ders kitaplarının "Türklük ve Askerlik" bölümünde bu anlayış şu şekilde ifade edilmiştir: "Türk en iyi askerdir. Türk Milleti, askerlik ruhu en mütekâmil olan millettir. Askerlik ruhu yüksek millet demek, derin ve engin irfan ve medeniyet tarihi yaşamış millet demektir. İnsanlığın ilk gününden beri bütün ana medeniyetlere ata olan Türk ırkında bu ruhun en mütekâmil derecede bulunması tabiidir." (Altınay & Tanıl, 2003: 142).

Şair "Türk Ocağı Gençlerine" adlı şiirin son bölümünde ise hareket sembolüyle kurtuluşu işaret eder. Yeryüzü ile sıkıntıyı imgeleştirir. Yükselmek ve yok olmakla "ya istiklal ya ölüm" söylemi arasında bir çağrışım oluşturur. Yürü, uğraş, muzaffer ol ile de "övün, çalış, güven" arasında bir çağrışım uyandırır.

"Kar, kış, dere, bayır, ırmak
Durma atıl koşmaya bak.
Yerler kirli, gökler ırak,
Ya yükselmek, ya yok olmak!
Yürü, uğraş muzaffer ol,
Azmin sana göstersin yol!" (Rıfat, 1997: 27)

Şiirin son kısmında Türk Ocağı Genci'nin kar kış demeden daima yükselmek için mücadele etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Genç, bu mücadeleyi bıraktığında yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır. Yapılacak mücadele gence zaferi getirecektir. Yol gösterici öge azimdir.

Şiirin genelinde şekillendirilen Türk Ocağı Genci, milli şuurun teşekkülü ve uyanmasını sağlamak için çalışan bir gençtir.

Milli bir devlet yapısını arzulayan genç, arzuladığı devletin devamı ve gelişmesi için çok çalışmalıdır. Bu uğurda rol model alacağı kişi Oğuz Ata'dır.

Irkî milliyetçiliğe dayalı gencin rehberi mitolojik kahraman Bozkurt'tur.

Sonuç olarak savaşçı bir kimliğe sahip olan Türk Ocağı Genci, atalarından aldığı ve sahip olduğu kan gücüyle savaşacaktır.

İdealize edilen Türk Ocağı Genci destansı özelliğe sahiptir. Dağlara boyun eğdirecek olağan üstü güçler ve vasıflarla donatılmıştır. Gencin varlığı sadece Anadolu

coğrafyası ile sınırlı değildir. Türk Ocağı Genci, Asya topraklarının bakiyesinden doğacaktır.

Şiirde soy bağı ve kahramanlık kutsanmıştır. Türk mitolojisindeki bozkurt, dağ, demir, kılıç, Ergenekon, at, vatan motifleriyle Türk Ocağı Genci tarihinden içinde bulunduğu zamana bağlanmış ve geleceğe yönlendirilmiştir. Geçmişin kahramanlıkları hatırlatılarak yeni kahramanlıklara hazırlanmıştır.

Oğuz Ata'dan başlayan kahramanlık süreci Türk Ocağı Genci'nde cesaret verici, yol gösterici, yüceltici bir söyleme dönüşerek devam etmiştir.

Turancı Gençlik; Turan ülküsünü kendisine şiar edinen gençliktir. Nihal Atsız'ın ortaya koyduğu ilkeler doğrultusunda bu gençlik idealize edilmiştir.

Bulguların tespit edildiği şiir: Turancı gençlik, Nihal Atsız'ın yazdığı "Türk Gençliğine" adlı şiirden yola çıkılarak açıklanmıştır. Ayrıca Atsız'ın Turancılık fikirlerinden yararlanılarak şiirdeki kavramlar ve semboller yorumlanmıştır. Elde edilen bulgularla gençliğe ait özellikler belirlenmiştir.

Nihal Atsız, 1931 yılında yazdığı "Türk Gençliğine" adlı şiirin başlığının altında şöyle bir açıklama yapar: "Adalar Denizinden Altayların da ötesine kadar bütün Türk Gençliğine." (Atsız, 1980: 66). Bu açıklama Turan düşüncesini özetlemektedir. Atsız, şiirine gençliğe tavsiyelerle başlar. Yerlilik algısı, gençliğin ait olduğu topraklara vurgu yapılarak öne çıkarılır:

Türk Gençliğine!
"Adalar Denizinden Altayların da ötesine kadar bütün Türk Gençliğine!"

"Yer bulmasın gönlünde ne ihtiras, ne haset.
Sen bütün varlığınla yurdumuzun malısın.
Sen bir insan değilsin; ne kemiksin, ne de et;
Tunçtan bir heykel gibi ebedi kalmalısın.

Istırap çek, inleme... Ses çıkarmadan aşın.
Bir damlacık aksa da, bir acizdir gözyaşın;
Yarı yolda ölse de en yürekten yoldaşın,
Tek başına dileğe doğru at salmalısın.

Ezilmekten çekinme... Gerilemekten sakın!
İradenle olmalı bütün uzaklar yakın,
Doludizgin yaparken ülküne doğru akın
Ateşe atılmalı, denize dalmalısın.

Ölümlerden sakınma, meyus olmaktan utan!
Bir kere düşün nedir seni dünyada tutan?
Mefkûresinden başka her varlığı unutan
Kahramanlar gibi sen, ebedi kalmalısın." (Atsız, 1980: 66)

Turancı Gençlik milli, dengeli, özverili, kırılan fakat eğilmeyen, iradeli, korkusuz, onurlu ve ebedî bir portreyle çizilir.

Gençlik etten kemikten uzak sıra dışı bir mahiyettedir. Olağanüstü vasıflar gençliğin özelliği olarak sunulur. Turancı Gençlik hedefine ulaşmak için davasında yalnız kalsa bile yılmamalıdır. Atsız'a göre gencin önündeki hedef millî olmalıdır: "Millet, millî bir hedef ister. Ancak o hedefi gördüğü zaman sürü olmaktan çıkıp insanlaşır, bencil olmaktan kurtulup fedakârlaşır. Bizim için en kutlu hedef Turancılıktır. Eskiden nasıl bir idiysek yine birleşeceğiz diye kendisini bir ülküye adamaktan daha kutlu ne olabilir? Bütün Türkleri birleştirmek hakkımız ve görevimizdir. Bizden zorla koparılanı geri almak adaleti yerine getirmektir. Turancılık bir büyüklük düşüncesidir. Büyüklük düşüncesi asil bir düşüncedir." (Atsız, 2011: 17).

Genç, hedefi yolunda ezilmekten çekinmeyecek ve geri kalmaktan sakınacaktır. Ülküye ulaşmak için ateşe atılmalı ve denize dalmalıdır. Ölümlerden sakınmamalı, umutsuzluktan utanmalıdır. Turan gencini hayatta tutan şey, ülküsünden başka bir şey değildir. Genç sonsuza dek varlığını sürdürmelidir. Hedefe ulaşmak için gösterilen her türlü çaba Turan gencini idealist bir şahsiyet yapar.

Atsız, şiirin birinci bölümünde gençliğin nasibini savaşmak olarak görür. Bu savaşta kaya gibi sert düşmanla karşılaşmak ve dağlarda ölümle sonuçlanan mücadele bir kader çizgisidir. Zorlu doğuşu, güçlü dirilişi, hedefi olan Kızılelma uğruna ölüşü, gençlik için mutluluk tablosu olarak tasvir eder.

"Sen ne elde ve dilde gezen billur bir sağrak,
Ne de sıska bir göğse takılan bir çiçeksin;

Senin de bu dünyada nasibin var: Savaşmak!
Kayalarla güreşip dağlarda öleceksin.

Yoldaşlık ederekten gökte güneşle, ayla
Aşarsın tepe, ırmak; yürürsün ova, yayla…
Hayata ne biçimde geldinse bir borayla
Daha sert bir kasırga içinde biteceksin

KIZIL ELMA uğrunda kılıç çekince kından
Bahtiyarlık denen şey artık geçmez yakından;
Mesut olup gülmeyi sök, çıkar hatırından.
Belki öldükten sonra bir parça güleceksin.

..... ” (Atsız, 1980: 68)

Turancı gencin önemli vasıflarından biri savaşçı olmasıdır. Atsız'ın milliyetçilik düşüncesi milletler arasında güçlü olanın kazanacağı doğal bir savaş düşüncesine dayanır. Atsız'a göre bir millet için en büyük tehlikelerden biri barış ve dostluk afyonu yutarak uyumaktır. O, "Yurtta barış, cihanda barış" sözünü tenkit eder. Çünkü bu görüş milletin maddi ve manevi enerjisini söndürmüştür. Onun için bu görüşü savunanlara ağır eleştirilerde bulunur. Ona göre, ülkülere kanla, kılıçla, dövüşle, millî kinle varılır. Bundan dolayı Atsız, Kıbrıs sorununun tek çözüm yolunu "savaş" olarak görür (Bakırgezer, 2003: 354).

Nihal Atsız'a (Atsız, 2003: 7) göre savaşmak, yaşamak için gereklidir. Çünkü milli çıkarların çatıştığı davaları bitirmek için, savaştan başka yol yoktur. Milletleri savaşa hazır bulunduran iki vasıta vardır: Biri maddidir, bunu "teknik" olarak tanımlar. Diğeri ruhidir, "ülkü" adını alır. Tarih göstermiştir ki, eşit maddi kuvvetler arasındaki çarpışmayı ruhi yönden üstün olan kazanır. Ruhi kuvvet, teknik kuvveti yaratabilir. Ruhi kuvvetten yoksunluk ise, maddi güç ne kadar büyük olursa olsun, bozgun demektir.

Atsız'ın idealize ettiği gençliğe savaşçı özellik yüklemesindeki ana gaye büyük ülkü Kızılelma'ya ulaşmak içindir. Atsız'ın Kızılelma'sı bütün Türkleri özgürlüklerine kavuşturup bir çatı altında toplayacaktır.

Genel olarak Kızılelma kavramı, eski çağlardan beri Türk cihan hâkimiyeti idealini sembolik olarak ifade etmiştir. En eski kaynaklardan başlayarak Kızılelma tabirinin nereden geldiği açıkça belirtilmeksizin erişilmesi istenen ülkü, elde edilmesi amaçlanan hayali yer anlamında kullanıldığı görülür (Gökyay, 2002: 259). Ayrıca Kızılelma Türk cihan hâkimiyeti ideali ve bu idealin sembolüdür.

Atsız, Kızılelma hakkında görüşlerini şöyle izah eder: "Bir milletin yürütücü kuvvetine 'ülkü' denir. Toplumlardaki kişileri birbirine bağlayan nesne, sadece kök birliği, çıkar ve ihtiyaç değil, bunlarla birlikte ve aynı zamanda ülküdür. Ülküsüz topluluk yerinde sayan, ülkülü topluluk yürüyen bir yığındır. Sözlük anlamı 'and' ve uzak hedef demek olan 'ülkü'; topluluğu aynı yolda yürüten bir kuvvettir ki bu uğurda insanlar birbirlerine karşı içten sözleşmiş gibidirler. Ülkü; ilk önce, insanların gönüllerinde, gönüllerinin derinliğinde, şuur altlarında, hayallerinde doğar ve kendini önce destanlarda gösterir. Sonra şuura geçer, büyük kılavuzlar tarafından açıklanır. Daha sonra da büyük kahramanlar, onu gerçekleştirmek için büyük hamleler yapar. Kızılelma ülküsü, Osmanlıların parlak çağlarında iyice belirip şekillenmiş ve konak konak, Türk büyüklüğünün, yükseklik fikrinin, ilâhî bir gayenin timsali hâline gelmiştir." (Atsız: 2003: 11-12).

Kızılelma ülküsüne ulaşmak için fetihler yapılması gerekmektedir. Fetihleri başaracak gücün sahibi gençlerdir. Fetihlerin sonunda büyük Türk devleti kurulacaktır.

Nihal Atsız şiirin üçüncü bölümünde olabilecek kötü şeyleri dile getirir. Gençliğin perişan olabileceğini, ümitsizliğe düşebileceğini, kahpelikle karşılaşabileceğini, sabrının tükenerek dağlarda mücadeleye çıkabileceğini, hayatın acı yüzüyle karşılaşabileceğini olası görür.

Bu tespitlerin sonunda ise tecrübeli yaşlıları temsilen kendisini ve gençleri arkadaşça el ele vererek hayatın her türlü zorluklarına birlikte gülerek karşı koymaya davet eder.

"Belki bir gün çöllerde kaybedersin eşini,
Belki bir gün ağlarsın kaçtı diye karına.
Işıksız kulübende boranın esişini
Dinleyerek çıkarsın bir ümitsiz yarına.

Gün olur ki mertliğin uğrar kahpe bir hınca;
Namert bir el arkandan seni vurur kadınca;
Bir gün sabrın tükenir... Silahını kapınca
Haykırarak çıkarsın yurdunun dağlarına...

Hayatın kamçısıyla sızar derinden kanlar,
Senin büyük derdinden başkaları ne anlar?
Vicdanını Paris'e, Moskova'ya satanlar,
Küfür diye bakarlar senin dualarına.

Hey arkadaş! Bu yolda ben de coşkun bir selim,
Beraberiz seninle, işte elinde elim.
Seninle bu hayatın gel beraber gülelim
Ölümüne, gamına, tipisine, karına…" (Atsız, 1980: 70-71)

Dizelerde bahsedilen yol Turancılık yoludur. Büyük ülkü için yola çıkmasını istediği gencin yanında olduğunu söyleyen Atsız, zorluklarla birlikte mücadele edileceğini dile getirir. Verilecek mücadelede kahpe eller her an dava gencini arkadan vurabilir veya bir kadının elleri dava gencini yolundan çevirebilir. Atsız, Turancı gencin bu tuzaklara düşmemesi için, karşılaşacağı durumu ona haber verir.

Atsız şiirin dördüncü bölümünde de savaşın tadını, gençlik için sevgiliden ve baba ocağından üstün tutar. Orhun Yazıtları'nın Çinlilerin oyunlarını, siyaset palavrasını ortaya koyduğunu ve Leninci yönlendirmelere gülünüp geçilmesini ister. Hükmetmeyi kan dökmeye bağlar. Çanakkale ve Sakarya Savaşı'nın zafere giden yolunun kan dökmekten geçtiğini dile getirir.

"Atandan kalmış olan kılıcı iyi bile,
Onu bütün gücünle vuracaksın çağında.
Savaş… Bunun tadını ey Türk sen bulamazsın,
Ne sevgili yanında, ne baba ocağında.

Siyasette muhabbet… Hepsi yalan palavra…
Doğru sözü "Kül Tegin" kitabesinde ara…

Lenin'den bahsederse karşında bir maskara
Bir tebessüm belirsin sadece dudağında.

Savaşmaktan kaçınır, kim varsa alnı kara;
Kan dökmeyi bilenler hükmeder topraklara…
Kazanmanın sırrını bilmiyorsan git, ara
"Çanakkale" ufkunda, "Sakarya" toprağında.

Yatağında ölmeyi hatırından sök, çıkar!
Döşeğin kara toprak, yorganındır belki kar…
Sen gurbette kalırsan, ben ölürsem ne çıkar?
Ruhlarımız buluşur elbet Tanrıdağı'nda…" (Atsız, 1980: 72-73)

Turancı Gençlik atasından aldığı kılıçla çağın değerleri ile savaşını yapmalıdır. Turancı gençliğin savaşçı özelliği sıklıkla vurgulanan bir öge durumundadır. Savaşını veren genç, gücü atasından emanet aldığı kılıçta bulur. Atsız, genci Türk tarihinin başladığı dönemlere götürür. Bu bir inşa olayıdır. Turancı gençlik kendini bulacağı çağlara geri döner.

Gençliğe yapılan en önemli nasihatlerden biri de gencin siyasetten uzak durmasıdır çünkü siyaset ve benzeri mücadeleler yalan ve palavradan ibarettir. Bundan dolayı şair doğru sözü Kül Tegin kitabesinde bulacağını Turancı gençliğe söyler. Gencin rol model alacağı karakter Kül Tegin'dir.

Tarihi bilgi verilerek Turancı gençliğin kendisini bulacağı kaynaklar şekillenmiştir. Savaşçı özelliği öne çıkarılan genç, yatağında ölmeyi unutmalıdır. Gencin yattığı döşek son nefesi vereceği topraktır. Şair büyük ülkü uğrunda ölen genç ile ancak Tanrı dağında buluşacaktır.

Şiirde adı zikredilen Tanrı dağı Turancılık ideolojisinin önemli kavramlarından biridir. Eski Türklerin mitolojik inanç sisteminde önemli bir yer tutan dağ, mitolojik yer ana kompleksine girmekle birlikte zamanla sahiplik kategorisi bağlamında da değer kazanmıştır. Türk halklarının hemen hemen hepsinde görülen dağ kültü mitolojide taş ve oba kültüyle sentez halinde bir durum sergiler. Tanrı dağı Türk soyunun neşet ettiği dağdır. Nitekim boyların, soyların ve kabilelerin birer kutsal dağlarının olması, soyun

kendi ecdadını dağ ruhuyla birleştirmesi bu iki mitolojik kategorinin ortak bir külte bağlanmış olduğunu gösterir (Bayat, 2006: 25).

Şair, bu sebeplerden dolayı ruhların buluşacağı adresi Tanrı dağı olarak göstermiştir. Ruhların toplandığı mekânın dağ olarak anılması İslâm inancıyla çelişmektedir. Atsız, tek tanrılı dinlerin ilahi niteliğini reddeder ve insanların bir tek Âdem ile Havva'dan türedikleri fikrini bilimdışı bir yobazlık olarak değerlendirir. Atsız'a göre İslâm kardeşliği ve İslâm birliği peşinde koşanlar millet hainidir ve İslâm'ın tanımadığı ırk ve renk ayrımını Türkçülerin tanıdığını vurgular. Türk millî birliğini, bölücü olabilir kaygısıyla, belirli bir din koşuluna bağlamaz (Bakırgezer, 2003: 354-355). Çünkü Atsız, Türk dininin Şamanizm olduğuna inanır (Atsız, 1971: 12).

Atsız şiirin son bölümünde ise Turancı Gençlik için zorlu bir hayat tablosu çizer. Gençliği kaderin zorluklarına karşı uyarır. Bu zorluklarla yapacağı mücadele sonunda ölürse mezar taşının garip olacağını hatta hiç olmayacağını belirtir.

"Mukadderat isterse seni yoldan çevirsin,
Sen hele bu yollarda yıpranarak aşın da,
Varsın bütün ömrünce bir an nasip olmasın
Yorgunluğunu gidermek serin bir su başında.

Bir gülüşten ne çıkar, ne çıkar ağlamaktan?
Kullar kancıklık eder, bela bulursun Hak'tan.
Gün olur ki bir yudum su ararsın bataktan,
Gün olur ki bir tutam tuz bulunmaz aşında.

Bir çığ gibi yürürsün bir lahza durmaksızın,
Bir ilahi kaynaktan geliyor çünkü hızın.
Duygular ölmüştür… Tapınılan bir kızın
Bir füsun bulamazsın gözlerinde, kaşında.

Istırabı kanına kat da göz kırpmadan iç!
Varsın gülsün ardından, ne çıkar, bir iki piç…
Bu varlık dünyasında yalnız senin hiç mi hiç
Bir şeyin olmayacak… Hatta mezar taşın da…" (Atsız, 1980: 74-75)

Turancı gençliğin Turancılık yolunda çilesi şiir boyunca artmaktadır. Turancı gençlik, mücadelesi hiçle de sonuçlansa, mezar taşı olmasa da mücadeleye devam etmelidir. Atsız, gençlikten son nefesine kadar bu davaya hizmet etmelerini ister. Davanın adı Turancılıktır. Turancılık düşüncelerinden dolayı eleştirilen Atsız iddialara cevaben şunları söyler:

"İkide bir yüzümüze çarpılan büyük günahlarımızdan biri de Turancılıktır. Turancıyız, ne olacak? Tarihi vatanımız olan bütün tutsak ülkeleri elbette kurtaracağız. Görevimiz bu değil mi? Böyle büyük bir ülküye bağlanmayıp da hayvani bir rehavetle zevk içinde mi yaşayacağız? Biz iki Türkistan'ı da, Azerbaycan'ı da, Kafkasya'yı da, İdil-Ural boylarını da, Kırım'ı kurtarmak için şuurumuz işledikçe, ayakta durabilecek gücümüz kaldıkça çalışacağız." (Atsız, 2011: 33).

Atsız'ın fikirleriyle idealize edilen Turancı Gençlik, genel olarak yüce bir davanın eridir ve savaşçısıdır. Sorumluluktan kaçmayan bir kişiliğe sahiptir. Gençlik gerçekleri görebilen, acı gerçeklere cesaretle bakabilen, haksızlık bilmeyen bir karakterde yetişmelidir.

Turancı Gençlik, ihtiras ve hasetten uzak duygulara sahiptir. Bireysel bir genç değil milleti temsil eden genel bir gençlik modelidir. İnsani vasıfların üstünde özelliklere sahiptir. Genç etten ve kemikten öte bir varlıktır. Tunçtan bir heykel gibidir. Bu özellik onun ebediyen diri kalmasını sağlayacaktır. Turancı gençlik ölümsüz kılınarak ebedi bir gençlik idealize edilmiştir.

Turancı Gençlik ülkü sahibidir. Bu ülkü için mücadele etmesi onun savaşçı kimliğini ön plana çıkarır. Genç savaşın tadını ne sevgilisinin yanında ne de baba ocağında bulacaktır. Savaşı atasından aldığı kılıçla ve kanla gerçekleştirecektir.

Gencin gücünün kaynağı atalarından gelmektedir. Tek başına bile kalsa mücadelesini sürdürecek olması onu kahramanlaştırır. Gencin ateşlerden sakınmaması, denizlere dalması olağan üstü özelliklere sahip olduğunu gösterir.

Turancı gençliğin en büyük hedefi Kızılelma uğrunda mücadele etmektir. Bu mücadelede kayalarla güreşmesi, güneşle ve ayla arkadaşlık etmesi genci destansı bir karaktere büründürür. Destansı özellik birçok milliyetçi gençlik örneklerinde görülen bir özelliktir.

Gencin eşini, çocuklarını Turan davası uğruna feda etmesi onu diğer gençlerden üstün duruma getirir. Gülme eylemini bile ölümden sonraya ertelemesi genci dava adamı yapar. Dava adamlılığı, Turancı gençliğin öne çıkan en önemli özelliğidir.

Turancı Gençlik'in rol model alacağı şahsiyet Kül Tegin'dir. Gencin besleneceği kaynak bu tarihi şahsiyettir. Lenin'i gençlere değer olarak sunan zihniyetlere karşı Türk tarihinde destansı bu karakter gençliğin karşısına çıkarılır. Zamanında Çinlilerin siyasi oyunlarına kanmamaları için Türkleri uyaran Kül Tegin'in yerini, bu dönemde Lenin'in Sosyalist Sovyetler Birliği siyasetine karşı gençleri uyaran Nihal Atsız almıştır.

Şiirde kullanılan Kül Tegin, Tanrı Dağı, Altaylar gibi tarihi kavramlar gence tarihi bir bilinç yükler. Irkî değerler hatırlatılır. Turancı Gençlik, atalarının soyunu devam ettiren tarihi bir şahsiyet haline getirilir.

Turancı Gençliğin, ülke sınırlarının dışındaki Türkleri tutsaklıktan kurtararak onları bir araya getirme ideali ile İslâmcı gençliğin ümmetçi anlayışı ve devrimci gençliğin bütün işçileri bir araya getirmeye dayalı anlayışı arasında benzerlik görülür.

Kür Şad Gençliği; 40 yiğidi ile Çin sarayını basarak esir Türkleri kurtarmaya çalışan destansı özelliklere sahip bir kahramanı kendine rol model alan gençliğin adıdır.

Bulguların tespit edildiği şiirler: Cemal Oğuz Öcal (1997), Fethi Tevetoğlu (1997), Arif Nihat Asya (1958), Fahri Ersavaş (1969), Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu (1970). Cemal Oğuz Öcal ile Fethi Tevetoğlu Kür Şad başlıklı şiir yazmıştır. Diğer şairler dörtlüklerde sadece bu ismi zikretmiştir. Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'nun ise Kür Şad İhtilali Destanı adlı bir şiir kitabı vardır (Gençosmanoğlu, 1970). Bu eserin konusu Nihal Atsız'ın "Bozkurtların Ölümü" adlı romanından alınmıştır. Romanda yaşananlar şiir formunda destansı bir tarzda anlatılmıştır.

Kür Şad gençliği, Cemal Oğuz Öcal'ın "Kür Şad" başlıklı şiirinde idealize edilmiştir. Cemal Oğuz da Nihal Atsız gibi Mayıs 1944'te ırkçılık ve Turancılık iddiasıyla yargılanmış ve beraat etmiş bir şairdir.

"Kür Şad" adlı şiir, şairin düştüğü bilgi notu ile başlar. Dipnotta Kür Şad adlı kahramanın kim olduğuna dair tarihi bilgilere yer verilir. Şair, adı Türk tarihinde şan ve şerefle geçen, ruhu Altay ve Tanrı Dağları'nda bir bayrak gibi dalgalanan, bu eşsiz Göktürk beyinin hiç bir zaman unutulmamasını ister.

Öcal, “Kür Şad” adlı şiirine Kür Şad’a methiyeler dizerek başlar. Onun tutsaklıktan özgürlüğe giden yolunu anlatır:

“Kür Şad yiğitlerin şâhıdır, şahı
Bütün Türklük onu övse yeridir.
Kür Şad’la dinmiştir ırkımın âhı
Bütün Türklük O’nu övse yeridir.

Baş yokken Turan’da Kür Şad var idi,
Türklüğe yürekten bağlı, yâr idi.
Tutsaklık O’na en büyük ar idi,
Bütün Türklük O’nu övse yeridir…” (Öcal, 1997: 355)

Kür Şad isminin geçtiği birçok dizede yiğit sıfatı bu isimle birlikte kullanılmıştır. Kür Şad dönemin gençlerine rol model olarak sunulmuştur. O, yiğit bir şahsiyettir. Yiğitlik, önemli bir özelliktir çünkü savaşçı kimliğin en belirleyici vasfı yiğitliktir.

Savaşçı özellik Kür Şad gencinde de görülen bir niteliktir. Bu bakımdan milliyetçi gençlik tiplerinde savaşçı kimlik ortak bir özellik gibidir.

Şair ikinci bölümde de “kırk er” ve Kür Şad motifini övgüyle işler:

“Ne vezir, ne sultan, ne hakandır O,
Nabzımızda vuran temiz kandır O.
Tarihte en büyük kahramandır O
Bütün Türklük O’nu övse yeridir.

Bir ateş sarmıştı O’nun içini,
Saldırdı “Kırk Er”le, titretti Çin’i.
Türklüğü kurtarmak içindi kini,
Bütün Türklük O’nu övse yeridir” (Öcal, 1997: 355)

Kür Şad herhangi bir unvanı olamayan bir gençtir. Bu özellik onu ulaşılabilir yapmaktadır. İsteyen her genç kendini Kür Şad rolünde görebilir. Rolü üstlenmek için özel bir sınıfa ait olmak, üstün bir unvana sahip olmak gerekmez.

O, en büyük unvanı taşıdığı kandan alır. Irkî milliyetçiliğin en önemli özelliği kan bağıdır. Dizelerde, Kür Şad gençliği ile kurulacak bağın kanla olacağı dile getirilir. Kim ki Türk kanı taşımaktadır, bu tarihi karakter gibi davranabilir.

Kür Şad kırk eri ile tutsak durumdaki Türkleri kurtarmak için harekete geçer. Bu eylem diğer şiirlerde de sıklıkla tekrar edilir. Eyleme geçişin anahtarı Kür Şad ve kırk arkadaşıdır. Kırk sayısı da tesadüfî değildir. İslâm öncesi Türk geleneklerinde, Allah'ın Âdem'in çamurunu kırk gün yoğurduğuna inanılması, tekrar diriliş esnasında göklerin kırk gün boyunca dumanla kaplanacağı ve dirilişin kırk yıl süreceği ifade edilir (Çoruhlu, 2006: 209).

Burada dikkat edilmesi gereken kırk sayısının hem İslâm öncesi dönem için hem de İslâm sonrası dönem için ortak bir sayı olduğudur. Kısmen de olsa idealize edilen Kür Şad gençliğinde de İslâmi etki görülmüştür denebilir. Fakat bu sadece kültürel etki boyutunda kalmıştır. Bu durum şairlerin yaşadığı coğrafyadaki kültür kodlarından etkilendiğinin bir göstergesidir.

Şair şiirin üçüncü bölümünde ise Kür Şad'ın istiklâle giden yoldaki ölümünü dile getirir:

"Tanrı Dağları'nın yeliydi Kür Şad,
Türklüğün coşkun bir seliydi Kür Şad
Rabbimin bir kolu, eliydi Kür Şad
Bütün Türklük O'nu övse yeridir.

Sürerken atını mavi ırmağa
İstiklal uğruna düştü toprağa
Kavuştu Göktürkler şanlı bayrağa,
Bütün Türklük O'nu övse yeridir" (Öcal, 1997: 355)

Şiirin bu bölümünde mekân vurgusu öne çıkmaktadır. Tanrı Dağı nerededir sorusu ister istemez gençliği Asya topraklarına götürecektir. Mekân algısında sadece Anadolu coğrafyası ile sınırlı olmayan bir anlayışın izlerini görmek mümkündür.

Kür Şad gençliği destansı bir özelliğe sahip olduğu "Rabbimin bir kolu, eliydi Kür Şad" dizesinde açıkça görülmektedir. Bu ifade ile tanrı konumunda bir vasıfla Kür Şad,

gençliğe sunulur. Bu özelliklerle daha önce zikredilen Atatürkçü gençlikte de karşılaşılmıştır. Fethi Tevetoğlu'nun Kür Şad adlı şiirindeki yer alan "Belirsiz gömüldüğü yer /Çünkü tanrılaşmış bir er" (Tevetoğlu, 1997: 377) dizeleri de bu iddiayı destekler mahiyettedir.

Kür Şad ve kırk arkadaşını temelde isyana götüren sebep tutsak durumda olan Türklerdir. Kür Şad gençliğinin en önemli özelliği hürriyet aşığı olmasıdır. Kahramanı savaşa, mücadeleye sevk eden başlıca sebep istiklal ve özgürlük hissidir.

Şair şiirin son bölümünde Kür Şad'ı överken halk şiirindeki mahlas geleneğinden de yararlanır.

"Türklüğün âşığı ey Uslu ozan!
Kür Şad'ın yanına şöyle bir uzan!
Tarihine altın destanlar yazan
Bu yiğidi Türklük öğse yeridir!" (Öcal, 1997: 355)

Şiirin son dörtlüğünde geçen Uslu Ozan, şairin takma adlarından birisidir. Şairin kendisine layık gördüğü yer Kür Şad'ın yanıdır. Nihal Atsız'ın ve Cemal Oğuz'un yaşadığı 1944 Turancılık davasından tutukluluk durumu bu tarihi olayı ve karakteri günümüze taşımaya sebep de olmuş olabilir. Şairlerin kendi tutsaklıklarını bütün bir Türk milletinin tutsaklığı ile eş görmeleri ve kendilerini kurtaracak bir gençliğin var olması için bu tarihi karakteri gençliğin karşısına çıkardıklarını söyleyebiliriz.

İdealize edilen Kür Şad gençliğinin öne çıkan vasıfları şunlardır: Kür Şad'ın elindeki altın yaylı okundan çıkacak şimşek ile Ergenekon aydınlanacaktır (Ersavaş, 1969: 5). Türk adının bugün anılıyor olması Kür Şad'ın tarihteki mücadelesi ile olmuştur (Akgün, 1969: 41). Kür Şad aslana benzetilerek cesaretin timsali olmuştur (Tevetoğlu, 1997: 377).

Kür Şad, Tanrı Dağları'nın yeli, Türklüğün coşkun seli ve aşığıdır. Tanrı Dağı'nın aslanı, dirilmeyi bekleyen Bozkurt'tur. Pençeleri Asya kadar kocaman, yumrukları Tanrı Dağı kadar iri bir şahsiyettir. Kür Şad, Tanrı kut soyunun altın halkasıdır. Gölgesi yedi iklim üzerine düşen bir yiğittir. Olağan üstü özelliklere sahip olması onu destansı bir tip yapar. Mehmet Kaplan'ın Gazi tipi (Kaplan, 2007: 101) ile benzerlik gösterir.

Özgürlük mücadelesinin timsalidir. Bu uğurda canını hiçe sayar (Asya, 1958: 190). Kür Şad aynı zamanda bozkurttur (Gemici, 1964: 101). Kür Şad'ı temsil eden gençler, bu destan kahramanını yeniden dirilecektir. Böylece Kür Şad gençliği, Türkleri yeniden özgürlüğüne kavuşturacaktır.

Kür Şad kanını taşıyan bugünkü yiğitler, bu kahraman sayesinde (Kırzıoğlu, 1961: 14) tarihte varlıklarını sürdürecektir. Şiirlerde Turancı gençlik gibi Kür Şad gençliğinin de insanlık tarihi boyunca ebedi olarak (Gemici, 1964: 53) varlığını devam ettireceği düşünülmüştür.

Sonuç olarak Kür Şad'ın, kocaman Çin sarayında ve kalabalık Çin ordusu karşısında kırk kişilik küçücük bir grupla ölümüne savaşarak özgürlüğe giden yolu açması aynı zamanda bir cesaret sembolüdür. Kür Şad azınlığa, çoğunluğa karşı mücadele ilhamı ve kazanma ümidi aşılayan sembolik bir kahramandır. Bu kahraman aynı zamanda efsanevi özelliği ile gençleri motive etme özelliğine de sahiptir.

Kür Şad, gençlik için şairlerin dilinde geçmişin kahramanlık destanıdır. Cesaretin ilhamıdır. Gençlerin her birinin olabileceği bir yiğittir. Vatan aşkıdır, özgürlük sevdasıdır. Kür Şad gençliğin örnek alması ve gerekirse düşman korkusunu yenmesi için rol modeldir. Küçük bir cesaretin kocaman orduları yenebileceğinin göstergesidir. Ayrıca bastırılan ve sindirilen özgürlük düşüncesinin de kıvılcımıdır.

Ülkücü Gençlik; devlete, vatana sahip çıkma ülküsü ile yaşamayı gaye edinen bir gençliktir. Bu uğurda varlığını ortaya koymaktan çekinmeyen asil duygulara sahiptir. İdealleri için yaşayan ve gerektiğinde bu idealler uğruna ölen bir gençlik modelidir.

Bulguların tespit edildiği şiir: Ülkücü Gençlik, Abdurrahim Karakoç'un "Zayıfım Sana" adlı şiirinden yola çıkılarak açıklanmıştır.

Şiir "Ülkücü genç kardeşlerime" ithafıyla başlar. Ülkücü Gençlik; Allah'ın buyruklarını yeryüzüne yaymak ve "Orkun"dan "Tuna"ya Türk Birliğini kurmak, Türklüğün umudu Türkiye'nin sonsuza kadar yaşaması için vardır (Aldemir, 1992: 15).

Karakoç, bu anlayışa uygun bir gençliği hayal etmiş ve şiirinde Ülkücü Gençlik'te görmek istediği nitelikleri şu şekilde sıralamıştır:

"Ya Allah, deyince yedi zinciri
Kıracak güçtesin, zayıfım sanma

Fikir koşusunda çok dingişleri
Yoracak güçtesin, zayıfım sanma

İlmi azık eyle, sabrı silah;
Gittiğin Hak yoludur, yardımcın Allah;
Kırk geceden sonra kırk milyon sabah
Görecek güçtesin, zayıfım sanma" (Karakoç, 1992: 22)

Şiir, Allah isminin zikri ile başlamıştır. Şairin "Ya Allah" nidası ile başlamasının sebebi genci, yedi büyük günah zincirinden -Allah'a ortak koşmak, büyücülük, adam öldürmek, harpten kaçmak, yetim malı yemek, faizcilik, namuslu kadına iftira etmek (Schımmel, 2000: 159)- kurtarmaktır. Bu günahlarla mücadele edecek azim ve sabır, Ülkücü Gençlik'in silahıdır.

İdealize edilen Ülkücü Gençlik bir işe başlarken Allah'ın ismini anarsa o işte muvaffak olacaktır. Bu hatırlatma aynı zamanda zihin inşası için çok önemlidir. Gençliğin azığı ilimdir. Bu gençlikte fiziksel özellikten çok içsel özellik öne çıkarılmıştır. Allah adı ile çıkılan yol, Hakk'ın yoludur ve gencin yardımcısı Allah'tır. Gencin, bu yolda tek silahı sabırdır. Silah ve sabır arasında kurulan bağlantıda sabrın tercih edilmesi Ülkücü Gençlik'te savaşçı kimlikten çok mücadeleci bir kimliği ön plana çıkarmıştır. Diğer milliyetçi gençlik modellerinde savaşçı kimlik daha fazla vurgulanmıştır.

Şair kırk sayı motifini özellikle seçmiştir. İslami gelenekte 40 sayısı önemli bir yere sahiptir. 40 gün arınma dönemidir. Hz. Muhammed ilk vahyini 40 yaşında almıştır. Ayrıca Hz. Muhammed'in adının başında ve ortasında bulunan mim harfinin sayısal değeri kırktır. Bu nedenle 40 sayısının peygamberin kendisine has bir sayı olduğu düşünülür (Schımmel, 2000: 268-70). "Kırk geceden sonra kırk milyon sabah" vurgusu, bu sürecin çok zorlu karanlık bir dönemden sonra çok güzel bir geleceğe dönüşeceğini müjdeler.

"Sevda kelep kelep, kin deste deste;
Eller tetiktedir, kulaklar seste;
En uzak menzile iki nefeste
Varacak güçtesin, zayıfım sanma

Günahkâr ne orman, ne balta, ne sap;
Akıl yor... müşkülü halletmez âsap;
Mazlumlar adına zalimden hesap
Soracak güçtesin, zayıfım sanma" (Karakoç, 1992: 22)

Bu bölümde şair, Ülkücü Gençlik'e bazı uyarılarda bulunur ve gençliğin uzak hedeflere varacak güçte olduğunu onlara hatırlatır. Ellerin tetikte oluşu ifadesi ile ülkücü gencin düşmana karşı daima hazır olması gerektiği vurgulanmıştır.

Karşılaşılan her türlü zorluk asabiyet ile değil akılla çözülmelidir. Gençlik mazlum halklar adına mücadele etmelidir. Zalime karşı durmalıdır. Allah yolundaki mücadelede gencin karşısına çıkacak herkes şairin gözünde zalimdir.

Karakoç, Ülkücü Gençlik'e gücünü hatırlatarak geçmişin hesabını sormasını ister. Mazlum ve mağdurların hamisi olması gerektiği bilincini aşılar.

Ülkücü Gençlik'in temel özelliklerinden bir diğeri de azim ve iradeli olmasıdır. Ülkü denilen uzak ve yüce hedef öyle kolayca ulaşılacak bir nokta olmadığına göre, o yola baş koyanların her türlü güçlüğe karşı koymaları gerekir.

"Kötülük beklenmez yiğitten, mertten
Milletim sizinle kurtulur dertten;
Haini, zalimi mübarek yurttan
Sürecek güçtesin, zayıfım sanma

Vaktiken çadır kur aşk diyarına;
Her şeyin sahibi sensin yarına;
Yumruğu Türklüğün düşmanlarına
Vuracak güçtesin, zayıfım sanma" (Karakoç, 1992: 22)

Milletin kurtuluşu Ülkücü Gençlik'in varlığına bağlanmıştır. Tarihi ve manevi değerlerle donanmış gençlik, ülkesinde yaşayan hainleri temizleyecek güçtedir.

İdealizm ile yetiştirilen bu gençlik yarınlar için daha güçlü bir iradeye sahip olacaktır. Sadece bugünü kurtarmak bugün için yaşamak idealizmle bağdaşmaz. Genç her bir adımını yarınların kurtuluşu için atmalıdır. Ülkü sahibi olmak bunu gerektirir.

"Mübarek" kavramı kullanılarak gence yaşadığı toprakların kutsal nitelikte olduğu hatırlatılır. Bu kutsal vatan topraklarından hainleri, zalimleri atacak güçte olan gençlik vakit kaybetmeden aşk diyarına çadır kurarak mücadelesine hazırlanmalıdır.

Ülkücü Gençlik şuna inanmalıdır ki mücadele ne kadar çetinleşse, ne kadar girift de olsa, ne kadar içinden çıkılmaz, baş edilmez duruma da gelse, asla yılgınlık gösterilmeyecek, asla mücadeleden geri dönülmeyecektir. Türkiye'yi ve Türk insanını gayri millî her şeyden arındırmak gerekmektedir.

Sonuç olarak Ülkücü Gençlik, muhafazakâr milliyetçi çizgide olan bir gençliktir. Dinin kutsallarını öncelemeyi ve bunları hayatına geçirmeyi amaçlar. Dinin karşı çıktığı büyük günahlardan kaçınır.

Düşmanlarını yenecek fikri altyapıya sahiptir. En büyük azığı ilim ve sabırdır. Mücadelesi fikir temellidir. Silah ve benzeri araçlarla mücadele ikinci plandadır. Diğer milliyetçi gençlik modellerinde savaşçı özellik birinci sıradadır. Bu özellik Ülkücü Gençlik'i diğer milliyetçi genç modellerinden ayırır.

Gittiği yol Hakk'ın ona gösterdiği yoldur. Bu yolda yardımcısı Allah'tır. Bütün gücünü dini değerlerinden alır. Elde ettiği güçle düşmanları ile çok rahat mücadele edebilir. Ülküsüne Allah'ın yardımıyla ulaşacaktır.

Ülkücü Gençlik'in diğer bir hedefi mazlumlara yardım etmektir. Bu gençlikten kötülük beklenmemelidir. O yiğit ve mert bir karaktere sahiptir. Bu karakterle Türk milletini her türlü sıkıntıdan kurtaracaktır. Hainleri, zalimleri kutsal vatan topraklarından kovmak en önemli görevidir. Türklüğün düşmanları ile mücadele etmek onun kutsal davasıdır.

Karakoç'un "Yumruğu Türklüğün düşmanlarına vuracak güçtesin" dizesi, Arif Nihat Asya'nın Fetih Marşı adlı şiirindeki "Yüzüne çarpmak gerek zamanın fendini.../Göster: Kabaran sular nasıl yıkar bendini?/ Küçük görme, hor görme, delikanlım kendini./ Şu kırık abideyi yükseltecek taştasın;/ Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın.!" dizelerindekiyle aynı hisleri taşır. Şair, gençliğe taşıdığı özellikleri hatırlatır. Bu özellikle ezilenleri bulundukları yerden kaldırabileceğini, vatanı ve milleti yüceltebileceğini bildirir.

Şiirde dini özelliklerin ön plana çıkarıldığı bölümlerde Ülkücü Gençlik'in Âsım karakterine yaklaştığı görülür.

Fetih Gençliği; İstanbul'un fethinden etkilenerek yeni fetihler için çaba sarf eden ve insanlığı baskı ve zulümden kurtarmaya çalışan bir gençlik modelidir. Fatih Sultan Mehmed'i rol model almıştır.

Bulguların tespit edildiği şiirler: Fetih Gençliği, Arif Nihat Asya'nın "Fetih Marşı" ile "Kalk Yiğidim" adlı şiirlerindeki veriler ışığında belirlenmiştir.

Fetih Marşı'na, İstanbul'un fethi için yapılan hazırlıklar hatırlatılarak başlanır. Bugün de aynı hazırlıkların gençlik tarafından yapılması gerektiği vurgulanır.

"Yelkenler biçilecek, yelkenler dikilecek;
Dağlardan çektiriler, kalyonlar çekilecek;
Kerpetenlerle surun dişleri sökülecek
Yürü: hala ne diye oyunda oynaştasın?
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın." (Asya, 1994: 181)

Fetih Gençliği, muazzam tarihi tecrübe birikimi ile Türk milletini yeniden ayağa kaldırıp eski ihtişamlı günlere kavuşturabilecek kapasitedir (Çetin, 2011: 238). Şair bu kapasiteyi ortaya çıkarmak için şiirin bütün bölümlerinin sonunda "Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın." dizelerini tekrar ederek gençliğe fetih bilincini sürekli aşılar.

Şair, Fetih gencini hedefler doğrultusunda harekete geçirmek ister. Metin ideolojik bir şiirdir. Türk gençliğini Türk-İslam düşüncesi doğrultusunda bilinçlendirmeyi gaye edinir. Şiirde Fatih Sultan Mehmet'in 21 yaşında iken 1453'te İstanbul'un fethi olayının değişik noktalarına değinilerek Türk gençliğine özgüven aşılamak ve onun iradesini hedefe kilitlemek amaçlanır (Çetin, 2011: 138). Fethin her kademesindeki zorluk dizelere yansıtılarak gencin hedefe varma hususunda iradesinin güçlenmesi istenir.

Asya, gençliğe fethi gerçekleştirebilmesi bilmesi için nelerden vazgeçebileceğini şöyle haykırır.

"Sen de geçebilirsin yardan, anadan, serden....
Senin de destanını okuyalım ezberden...
Haberin yok gibidir taşıdığın değerden...

Elde sensin, dilde sen, gönüldesin baştasın...
Fatihin İstanbul'u fethettiği yaştasın." (Asya, 1994: 181)

Karadan gemiler yürütmek, aşılması imkânsız gibi görülen İstanbul surlarını çürük bir diş gibi söküp atmak, gençlerin örnek almaları gereken olaylardır. Bütün bu işleri 21 yaşındaki Sultan Mehmet gerçekleştirmiştir. "Sen" de Fatih'le aynı yaştasın ve "Sen" de ataların gibi büyük işler başarmaya adaysın ifadeleri özellikle vurgulanmıştır.

Gençliğe taşıdığı kutsal değerleri hatırlatacak bütün öğeler, şiirde kullanılarak gençliği harekete geçirmek için uğraş verilir. Şiirde kullanılan dağ, kerpeten, sur gibi kavramların hemen hepsi mücadele edilmesi gereken zorlukları, savaşları çağrıştıran özelliktedir. Türk gençliğinin fetih sorumluluğunun büyüklüğü ve önemi seçilen kavramlarla gençliğe aktarılır.

Şiir Osmanlı tarihinin en parlak levhalarını ve kültürel değerlerini anlatan nitelikleriyle adeta hem gençliğe ilham hem de telmih sanatının en güzel örneklerini verir.

"Yüzüne çarpmak gerek zamanenin fendini...
Göster: Kabaran sular nasıl yıkar bendini?
Küçük görme, hor görme, delikanlım kendini
Şu kırık abideyi yükseltecek taştasın;
Fatihin İstanbul'u fethettiği yaştasın.!

Bu kitaplar Fatih'tir, Selim'dir, Süleyman'dır.
Şu mihrap Sinanüddin, şu minare Sinan'dır.
Haydi, artık uyuyan destanını uyandır.
Bilmem, neden gündelik işlerle telaştasın
Kızım, sen de Fatihler doğuracak yaştasın!" (Asya, 1994: 181)

İçinde bulunulan, idrak edilen modern çağ, insanlık dışı hile ve düzenlerle doludur. Sürekli kötülük üretmektedir. İnsanı insanlıktan, kendi fıtratından, kutsal değerlerden, insanlıktan uzaklaştırmaktadır. Fetih Gençliği, zamanın hilelerini yenmek için tarihte büyük değer olarak var olmuş Selim'i, Süleyman'ı, Sinan'ı kitaplardan okumalı ve bu şahsiyetleri örnek almalıdır.

Şair, gençliği zamanın kötülüğünden ve hilelerinden kurtarmak için gençliğe şu yöntemi gösterir: Ataların bilgisi ile kuşanmak ve o bilinçle mücadele vermek. Bu yöntemler gençliği tuzaklara düşmekten koruyacaktır. Fetih Gençliği (Çetin, 2011: 242) ruhunda, kalbinde, bedeninde; milletine, atalarına özgü büyük işler başarabilme kabiliyetine, dehasına, bilgi, bilinç, iman, inanç birikimine sahiptir. Gencin bu birikime ulaşması için, geçmişinde barındırdığı kahramanlık destanını uyandırması gerekir.

Ayrıca şiirde sorumluluk sadece erkek cinsi üzerinden anlatılmamıştır. Genç kızların da milletine, tarihine, değerlerine, dinine, vatanına karşı sorumlu olduğu söylenmiştir. Sorumlu bir Türk kadını hatalara karşı, bilinçli davranma, hedef belirleme, etrafını bilgilendirme ve bilinçlendirme görevini yerine getirmelidir. Fakat şaire göre (Çetin, 2011: 243) Türk kadını süs püs, eğlence, oyun, tüketim, gezip tozma gibi insanı çürüten, yozlaştıran, aptallaştıran, amaçsızlaştıran, sıradanlaştıran, metalaştıran faaliyetlerle vakit geçirmektedir. Fatihler yetiştirecek Türk kızları milli sorumluluklarının farkına varmalıdır ve erkeğiyle aynı amaç doğrultusunda çalışmalıdır.

Bu çalışmada siyasi fikirlerin şekillendirdiği gençlik modellerinin hiçbirinde erkek kadın ayrımı yapılmamıştır. İlk kez Fetih Gençliğinde iki cinsiyet de ayrı ayrı zikredilmiştir. Eserde olumlu manada her iki cinsiyetin de sorumlulukları hatırlatılmıştır. Fetih Gençliği'nin bütünüyle fetih bilinci ile kuşanması gerekmektedir.

"Delikanlım, işaret aldığın gün atandan
Yürüyeceksin... Millet yürüyecek arkandan!
Sana selam getirdim Ulubatlı Hasandan...
Sen ki burçlara bayrak olacak kumaştasın;
Fatihin İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Bırak, bozuk saatler yalan yanlış işlesin!
Çelebiler çekilip haremlerde kışlasın!
Yürü aslanım, fetih hazırlığı başlasın...
Yürü, hala ne diye kendinle savaştasın?
Fatihin İstanbul'u fethettiği yaştasın!" (Asya, 1994: 182)

Sinanlardan, Süleymanlardan sonra şair gençliğin önüne cesaretin timsali Ulubatlı Hasan'ı çıkarır. Kalenin burçlarına özgürlüğün sembolü olan bayrağı diken şahsiyet

gençliğe hatırlatılır. Fetih Gençliği'nin kalitesi "Sen ki burçlara bayrak olacak kumaştasın" dizesi ile aktarılır.

Gençliğin mayası bayrakla özdeşleşmiştir. Bayrak hürriyetin, özgürlüğün, bağımsızlığın sembolüdür. Gençliğe bu değerler hatırlatılarak gençliğin özgürlüğü için, çağın prangalarından kurtulmak için, harekete geçmesi gerektiği ifade edilmiştir. Fetih Gençliği (Çetin, 2011: 243) milli tarih bilgi ve bilinciyle iyice kuşandıktan sonra, atalarından aldığı işaretle, onların gösterdiği yolda ilerleyecek, Türk milletine önderlik edecek ve yol gösterecektir.

Zamanın getirdiği değerler insanlığı yok etmektedir. Bu tehlikeye karşı şair gençlere "Kalk Yiğidim" adlı şiiri ile seslenir. Zamanın getirdiği kötü değerleri yok edecek bir fetih gerekmektedir. Bu fethi gerçekleştirecek gençlik, bir an önce doğrulmalı ve tarih sahnesinde yerini almalıdır.

"Dağları, taşları, akar sularıyla
Şu tanıdık toprakta
Bir büyük dünya parçası
Fatihini aramakta.

Dünyayı ahiretten ayıran
Duvarları yık da gel,
Ay doğar gibi, gün doğar gibi
Şu kıpkızıl ufuktan çık da gel!'

Kalk yiğidim, yine dağ başını duman aldı.
Parçalandı bir kıtanın toprakları;
Aslan payını aslan olmayan aldı...
Kalk yiğidim, yine dağ başını duman aldı." (Asya, 1994: 14)

Şair, gençliği zamanın dertlerine, sıkıntılarına çare olmak için harekete geçirmek ister çünkü bu zamanda gerçekleşen olayların niteliği yalan yanlıştır. Eğer Fetih Gençliği hızlı davranmazsa, kalkıp doğrulmazsa, harekete geçmezse bu yalan yanlış işler kendisini, milletini, maddi ve manevi değerleri yok edecektir.

Zaman, çağın Fatih'ini aramaktadır. Bozuk düzenleri yıkmak için, kalelerinin burçlarına Türk bayrağını dikmek için bir gençlik gerekmektedir. Asya, sabırsızlıkla bir gençliğin gelmesini şiirinde "Duvarları yık da gel / Şu kıpkızıl ufuktan çık da gel" (Asya, 1994: 14) dizeleri ile haykırır. Bütün bu bekleyiş "Bir büyük dünya parçası / Fatihini aramakta" dizeleri ile somutlaşır.

Asya, Fetih Gençliği'nin karşısına Fatih Sultan Mehmet'i rol model olarak çıkarır. Bir an önce bu gençliğin içinden bir Fatih çıkmalı ve bütün dünyanın beklentisine umut olmalıdır. Bu acelecilik ve kurtarıcı gençlik beklenti hissi Necip Fazıl'da (Kısakürek, 1969: 10) da görülmüştür.

Sonuç olarak idealize edilen Fetih gençliği, Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaşta bir gençliktir. Fetihler gerçekleştirecek bilinçtedir. Bu bilince ermek için rol model alacağı kişilik Fatih Sultan Mehmet'tir.

Fetih Gençliği anadan, sevgiliden, candan vaz geçecek kadar fedakârdır. Bütün bu değerlerden vaz geçebilmesi genci idealist yapar. Taşıdığı tarihi değerler bu gençliğin milletin gönlünde ve dilinde olmasını sağlamıştır. Baş üstüne taşınan bir gençliktir.

Fetih Gençliği, zamanın hileleriyle, kötülükleriyle mücadele edecek özelliktedir. Zamanla yok olan Türk-İslâm medeniyetini yeniden inşa edecek kapasitededir. Medeniyetin inşası Fatih, Selim, Süleyman, Sinan gibi tarihi şahsiyetlerin yollarından gidilerek gerçekleştirilecektir.

Fetih Genci kahramanlık destanlarını yeniden canlandıracak özelliğe sahiptir. Bu vasıf gençliği nispeten destansı kahraman rolüne sürekler. Tarihi bu rolle milletini gafletten uyandıracaktır.

Fetih Gençliği de diğer milliyetçi gençlik modelleri gibi atalarından alacağı işaret ve güçle tarih sahnesine çıkacaktır. Zaman kaybetmeden fetih hazırlığına başlayacaktır. Fetih hazırlığı genci hayatın zorluklarına karşı diri tutacaktır.

Şiirler Fetih Gençliği için birer nutuk niteliğindedir. Gençlere önce şanlı tarihin şanlı kahramanlarını hatırlatır. O kahramanların kahramanlıklarını destanlaştırır. Sonra da gençleri aynı kahramanlıklara yönlendirir. Gençlere hedefler verir ve gençleri ulvi duygularla yüreklendirir. Bir kere olan bir daha neden olmasın, umudunu gençlerin ruhuna hâkim kılmak ister.

"Dünyayı ahiretten ayıran / Duvarları yık da gel, / Ay doğar gibi, gün doğar gibi / Şu kıpkızıl ufuktan çık da gel! " dizeleri Fetih Gençliği'ne olağanüstülük kazandırır. Olağan üstü vasıflar bütün milliyetçi gençlik modellerinde görülen ortak özellik olarak belirmiştir.

Büyük Doğu Gençliği; Necip Fazıl Kısakürek'in düşünceleri doğrultusunda idealize edilmeye çalışılan gençlik modelidir. Anadolu'nun değerleri ile beslenen, tarihini bilen ve İslami değerleri kabul eden bir gençliktir.

Bulguların elde edildiği şiirler: Aman (Kısakürek, 1974:262), Sakarya Türküsü (Kısakürek, 1974:233), Muhasebe (Kısakürek, 1974: 236), Zindandan Mehmet'e Mektup (Kısakürek, 1974: 257), Büyük Doğu Marşı (Kısakürek, 1974: 230)

Büyük Doğu Gençliği'nin ilk yapacağı iş uyanıp yatağından kalkmaktır. Necip Fazıl "Aman" adlı şiirinde, gençlikten yerine getirmesini istediği uyanışı dile getirir:

"Genç adam at yorganı!
Sana haram uyuman!
Aman, efendim aman!
Efendim, aman, aman!" (Kısakürek, 1974: 262)

Şiirin genelinde; ahir zamanın kötü olduğu, memleketin durumunun tufan gününden yaman olduğu anlatılır. Evlerin delik deşik, doğan çocuklarının azman gibi olduğu resmedilir. Midelerin büyüdüğü, beyinlerin küçüldüğü vurgulanır. Fikirlerin azalıp değersizleştirildiği, değeri olmayan düşüncelerin ise sahiplenildiği bir ortamdan bahsedilir. Ülkenin milli servetinin boş yere harcandığı belirtilir. İmanın camilere hapis edildiği, küfrün belindeki silaha güvenerek fermanlar buyurduğu dile getirilir. Ahlaki yozlaşmanın hat safhaya çıktığı ve bu dünyadan hayır umulamayacağı kanaati ileri sürülür.

Şair, memleketin içinde bulunduğu bu durumu anlattıktan sonra gençliğe seslenir. Büyük Doğu genci, öncelikle üzerindeki yorganı atmalı ve yatmaya son vermelidir. Durum vahimdir. Bu durumda uyumak haramdır. Genç, bir an önce uyku bataklığından kurtulmalı ve dirilmelidir.

Necip Fazıl Kısakürek, veciz bir anlatımda gençlikten beklentilerini şöyle dile getirir: "Eyüp oyuncaklarından aşağılık, işporta malı ve alçı üzerine tunç yaldızlı ülkü

müsveddelerini bilen, en beyinsiz ve ham yobaz taassubuyla idare edilen vatan ve millet istismarcılığına ve daha nelere kadar, artık yutmayacak bir gençlik olmalıdır. Nesil, bir, yarım ve çeyrek asırdır tamtakır, kuru bakır, aç ruhunu doyurabilecek sahici mefkûre 'hakikat için hakikat'ten başka ne olabilir? Genç adam, aziz gayenin yolunu açan yüzlerce yıl gerideki atalarıyla, yüzlerce yıl ilerideki torunların arasında bağlayıcı, birleştirici bir görevle vahye davet eden bir kişiliktedir. Cambazhane hayvanlarının faaliyet şartları dışında üstün insan memuriyetini arz eden, öz ağabeylerini tanıyan ve onların nasıl takdim edilmek istendiğine dikkat eden ve onlar hakkında ve gün ışığında ve yüzüne karşı gence atfedilen yalanı, bizzat kalbine danışarak, yeryüzünün en kötü dalaveresini bilen bir gençlik ortaya çıkmalıdır." (Kısakürek, 1947: 3).

Büyük Doğu Gençliği, kendini oyuncaklarla, süslerle kandıranların oyununa gelmemelidir. Gençlik hakikatle yüzleşip gerçekçi fikirlerin peşinden gitmelidir. Geçmiş ile gelecek arasında kurulacak köprünün baş mimarı olmalıdır. Bu birleştirmeyi vahiyden alacağı güçle yapmalıdır. Şair, değerli bir yol açan geçmişteki insanlar ile gelecek nesilleri buluşturacak bu görevi Büyük Doğu Gençliği'ne yükler. Vahiy bilincini kuşanmak İslâmi gençliğin ortak özelliğidir.

Bu manaya göre genç: "İlk vasfıyla fatihtir; nefsinin, dünyasının, işinin ve davasının fatihidir. Fatih olmanın ilk şartı da ıstırap ve çile çekebilmektir. Istırap ve çile genç adamın sermayesidir. Istırap yâni oluş hummasıdır. Genç; çatlayan tohum, pişen maden, kaynayan su, doğum sancısı çeken her şeydir. Genç, güneşe açılan yapraklar gibi ideal kapmaya, inanmaya en istidatlı bünyedir. Bütün bu davalar gençlik elinde yürüyecektir." (Kısakürek, 1969: 121). Yorganı üzerinden atan genç aynı zamanda dirilişini de gerçekleştirecek hamleyi yapmış olacaktır. Bu yolda çekeceği çile onu davası karşısında olgunlaştıracak ve bünyesini güçlü darbeler karşısında yıkılmaz kılacaktır.

Bu genç adam, ana baba ocağına bağlı Anadolu çocuğudur. Bu vatan tapusunun üstünde, mal sahipliğinin Allah'ın kulu ve Peygamber'in ümmeti mührüyle ışıldadığını bilen aşk delikanlısıdır (Kısakürek, 1951: 8). Kulluk bilincine sahip olma Büyük Doğu Gençliği'ne büyük bir sorumluluk yükler. Gereği gibi kul olma mücadelesi onun şanını da yüceltecektir. Bu yolda ona rehberlik yapacak kişi peygamberdir. Şair, gençliğin karşısına rol model kişilik olarak Hz. Muhammed'i çıkarır.

Necip Fazıl Kısakürek, Sakarya Türküsü adlı şiirinde "ayağa kalk" nidasıyla ve bir komutan edasıyla gençliğin harekete geçmesi için tekrar seslenir. Şair, şunu bilmektedir ki önemli olan gencin harekete geçecek adımı atmasıdır. Bu hamleden sonra işler daha da kolaylaşacaktır. Çünkü iki yüz yıldır uyuyan bir milletin gençlerini harekete geçirmek çok da kolay değildir. Bu bilinçle, Kısakürek bu şiirin genelinde de gençliği harekete geçirecek emirleri sıralar.

"Yol O'nun, varlık O'nun gerisi hep angarya;
Yüzüstü çok süründün, ayağa kalk Sakarya!" (Kısakürek, 1974: 233)

Necip Fazıl, 1949 yılında yayımlanan Büyük Doğu dergisinin birinci sayısında Sakarya Türküsü'nün sonuna; "İş bu şiir vecd, aşk ve iman gençliğine ithaf olunur." ibaresini eklemiştir. Hatta açıklamanın devamında "İş bu şiir 1950 yılı İnönü mükâfatına talip değildir." demiştir.

Sakarya Türküsü baştanbaşa gençlik için yazılmamıştır ama bazı dizeler gençlik için büyük önem arz etmektedir ve yukarıda verilen tarihi bilgi ışığında şiir gençliği heyecanlandırmak, gençliğin zihnindeki külleri savurmak ve gençliği diriltmek için de yazılmıştır denebilir. Şiirde Büyük Doğu'yu kuracak olan neslin dava çilesi Sakarya nehri simgesiyle, onunla özdeşleştirilerek verilir (Çetin, 2011: 225).

Necip Fazıl, Büyük Doğu fikrini Anadolu'da verdiği konferanslarında gençlere anlatma fırsatı bulmuştur. Necip Fazıl'ın bu fikri anlatmak için Maraş, Konya, Aydın, Gaziantep, Nizip, Kilis, Ankara, Kırıkkale, Erzurum, Yozgat, Tavşanlı, Tosya, Amasya, Bursa, Akhisar, Salihli, Manisa, Simav, Gönen, Demirci, Elazığ, Malatya, Trabzon, Rize, Kütahya, Kayseri, Diyarbakır ve Urfa gittiği kentlerden bazılarıdır (Kısakürek, 1969: 11). Konferanslarının sonunda özellikle yukarıdaki beyti, zamanı varsa da bütün şiiri okumuştur. Amaç şairin doğrudan gençliğe seslendiği dizeler üzerinden Büyük Doğu (Anadolu Gençliği) gençliğini idealize etmektir.

Şiirde ayağa kalkacak olan genelde Türk milletidir. Özelde ise Anadolu gençliğidir. Anadolu'nun bağrından akan Sakarya nehri gibi ayağa kalkacak gençlik, bu milletin kurtuluşuna vesile olacaktır. Bütün varlığın sahibi Allah'tır. Bu bilinç, gençlere aşılanmalıdır. Yapılacak her eylem O'nun adına yapılmalıdır. Bu sayede gençlik O'nun adına yapacağı her işte başarılı olacaktır.

Sakarya, Necip Fazıl Kısakürek'in deyimiyle "topyekûn" bir millettir. Millet su gibi durulur, durdurulur; çağlar, sel olur, taşar.

"Çatlıyor, yırtınıyor yokuşu sökmek için.
Hey Sakarya, kim demiş suya vurulmaz perçin?

Rabbim isterse, sular büklüm büklüm burulur
Sırtına Sakarya'nın Türk tarihi vurulur." (Kısakürek, 1974: 231-32)

Bu dizelerde Milli Mücadele dönemindeki zorluklar, Sakarya Meydan Muharebesi ve Büyük Doğu Gençliği Sakarya nehrinin çatlayan ve zorlanan kıvrımlarında teşbih edilir. Bütün bu zorluklara rağmen Allah'ın isteği ve inayeti sayesinde Büyük Doğu Gençliğinin Sakarya'dan alacağı güçle Türk tarihinde yeni bir zafer ve başlangıç noktası olacağı söylenmektedir.

Necip Fazıl Kısakürek'in gençliğe seslendiği diğer bir şiir "Muhasebe" şiiridir. Necip Fazıl'ın 1947'de yazdığı "Muhasebe" şiiri sosyolojik temelde tarihsel bir tahlil örneğidir. Olumsuz bir değişime maruz kalmış bir cemiyetin izahı şiir üzerinden yapılmıştır, Şair medeniyetsiz ve sadece kültürel Batılılaşma sürecinde benliğinden kopup başkalaşmaya sürüklenen bir cemiyetin hüzün verici görüntüsüne tanıklık etmektedir. Türk toplum hayatı ve aile kurumu şiirin merkezini oluşturur. Şiirde "genç" sözcüğü dört kez tekrar edilmiştir. Bu sözcük, gençliğe karşı beslenen umudun sesi durumundadır (Erol, 2014: 395-396).

"Genç adam, al silâhı; iman tılsımlı kılınç!
İşte bütün meselem, her meselenin başı,
Ben bir genç arıyorum, gençlikle köprübaşı!
Tırnağı, en yırtıcı hayvanın pençesinden,
Daha keskin eliyle, başını ensesinden,
Ayırıp o genç adam, uzansa yatağına;
Yerleştirse başını, iki diz kapağına;
Soruverse: Ben neyim ve bu hal neyin nesi?
Yetiş, yetiş, hey sonsuz varlık muhasebesi?" (Kısakürek, 1974: 236)

Büyük Doğu Gençliği, üzerinde biriken tarihin kötülüklerini atıp bir nehir gibi çağlamalıdır. Gençliğin kendini sorgulamaya başlaması bir gelişmedir. Akacağı yatağı bulması için kendini muhasebe etmesi gerekir. "Ben neyim ve bu hal neyin nesi? /Yetiş, yetiş, hey sonsuz varlık muhasebesi?" dizeleri şairin içinde olduğu ruh halini anlatmaktadır.

Şiirde geçen "genç" imgesi, cemiyeti yok oluşa giden bir yıkılışın eşiğinden kurtaracak duyarlı ve dinamik insan gücünü karşılamaktadır. Söz konusu gençten çözüm olma noktasında "Ben neyim ve bu hal neyin nesi?" diye bir muhasebe yapması beklenir (Erol, 2014: 396). Bu muhasebe gence doğru yolu gösterecek ve genci istenen başarıya ulaştıracaktır. İman kılıcını eline alan ve yatağından çıkan genç, her meseleyi bu muhasebe kabiliyeti ile çözecektir.

Yapacağı muhasebe ile genç adam kendine geldikten sonra iman silahını eline almalıdır. Çünkü İslam inkılâbının ruhunu dökeceği kalıp gençliktir. İslam inkılâbının ruh ve fikir muhtevası erimiş bir maden gibi o kalıba dökülecek, o kalıpta mükemmel şekline kavuşacaktır. Davayı yüzde yüz gençlik işi haline getirmek, İslam inkılâbının başlıca çilesidir. Büyük Doğu Gençliği, sahabeler ve onların gerçek bağlarından başka kendisine hiçbir ruhî örnek kabul etmeyecek ve bu ruhu baştanbaşa yepyeni fakat aslına tam uygun olarak nefsine ve maddeye işleyecektir (Kısakürek, 1951: 2).

Peygamber, gençliğin önünde bir rehber olacak ve çağın girdabından, bunalımından, imansızlıktan gençliği kurtaracaktır. Peygamberin yolundan giden gençlik, Sahabe unvanı alacaktır. Gençlik geçen zaman içinde bir şekilde menfi yönde değişmiştir. Sıra o gençliği müspet anlamda dönüştürmeye gelmiştir. Peygamber yolunun seçilmesinin bir başka sebebi de bazı şahsiyetlerin yolunun tarih sürecinde gençliği yanlışa sürüklemiş olduğunun düşünülmesidir. Sahabe unvanı alacak bir gençlik inşası, Âsım karakteri ile ortak bir özellik taşır.

Şaire göre bu genç adam, eşyanın özüne ve hadiselere hâkim olmalıdır. Eşyadan alacağı hakikat bilgisini çağın sorunları ile yüzleştirmelidir. Çağın Firavunlarına taş taşıyan bir esir olmamalıdır. Viyana'dan Yemen'e kadar işgal edilen bütün toprakları kurtaracak çabayı göstermelidir (Kısakürek, 1969: 8). Büyük Doğu Gençliği bu bilince, yapacağı muhasebe ile ulaşacaktır. İç dünyasında gerçekleştireceği bu devinim dış dünyaya da yansıyacak ve mücadele başlayacaktır.

Necip Fazıl Kısakürek, "Zindandan Mehmet'e Mektup" adlı şiirinde Büyük Doğu Gençliği'nin özelliklerini anlatmaya devam eder. Gençliğe, yapacağı mücadele sonucunda başarıya ulaşacağını müjdeler.

"Sen bir devsin, yükü ağırdır devin!
Kalk ayağa, dimdik doğrul ve sevin!
Mehmed'im, sevinin, başlar yüksekte!
Ölsek de sevinin; eve dönsek de!
Sanma bu tekerlek kalır tümsekte!
Yarın elbet bizim, elbet bizimdir!
Gün doğmuş, gün batmış; ebed bizimdir!" (Kısakürek, 1974: 257)

Büyük Doğu Genci, bir an önce harekete geçmeli ve zorluklarla boğuşmalı ki mücadelenin sonunda arzulanan gençlik şekillenebilsin.

Necip Fazıl, bu dizelerde, oğlunu bir dev olarak görür çünkü devler büyük sorunları çözer. Güzel değerler için ölmek daha güzel şeylere kavuşturacaktır. Ölümle hedefe varılacağına inanır. Ebedi olan davanın ebedileşeceğine güvenir.

Necip Fazıl Kısakürek, Büyük Doğu Genci'nin oluş safhasını şu cümlelerle izah eder: "Yirmi altı yıl boyunca hamurunu gözyaşlarımızla ıslattığımız ve öz ellerimizle yoğurduğumuz ruhçu, kökçü, şahsiyetçi, asliyetçi, tek kelimeyle mukaddesatçı gençlik maya tutmaya başlamıştır. Mukaddes dâvayı emanet edebileceğimiz yepyeni bir nesil gelmektedir. Ezelle ebed arasındaki ayaksız köprünün her ân yeni, genç nesli geliyor. Bu arada, inkârcı, maddeci, solcu, sözde ilerici, gerçekte putperestler kadar gerici gençliğin, meydan yerine hâkim malûm ölçülerden kuvvet alarak gösterdiği cümbüşlere ve yalancı gelişmelere aldanmayan bir gençlik karşımızda durmaktadır." (Kısakürek, 1969: 13). Kısakürek'e göre meydan yerindeki göndere bu gençliği çekecek gün yakındır.

Necip Fazıl Kısakürek'in özelde kendi oğlunda genelde ise Büyük Doğu Gençliği'nde görmek istediği özellikler şunlardır: Bu gençlik; İslam dinin özünü bilmeli, mekân ve zamanın hâkimiyetini derin bir aşk ile hissetmelidir. Ham yobaz ve kaba softa tiplerden uzak durmalıdır. Kâfire karşı mukaddesatını korumayı öğrenmelidir. Batı taklitçiliğinden uzak durarak, Yahudi ve emperyalistlerin tesirlerini ortadan kaldırmak

için mücadele etmelidir. Gerililik, ilerilik gibi safsatalara boyun eğmemeli, uyanık olmalıdır. Siyasette, idarede, edebiyatta, fikirde, sahte kahramanlarla gerçeklerini ayırmayı bilmeli. Milliyetçiliği, sadece belli başlı bir ruhun zarfı diye anlamamalı, mazruf dururken zarfı mefkûreleştirmemeli ve bu zarfın mekânının Anadolu olduğunu kabul etmelidir. Hatta daha ileri giderek Anadolucu özelliğe bürünmelidir. Durmadan kendini nefis muhasebesine çekmeli, maddenin değil ruhun muhatabı olmalıdır. Maddecilerin yolunun kolay kendi yolunun çetin olduğunu unutmamalı, bu zorlukla mücadele için aşk ehli olmak zorundadır (Kısakürek, 1959c: 16). Anadolu'nun sahibi olduğunu unutmayan gençlerin bu coğrafyaya hâkim olacağı gün yakındır. Ayrıca şair, rahat ölmeyi Büyük Doğu Gençliği'nin var olmasına bağlamaktadır.

Şair; incelenen şiirlerin genelinde gençliğe "uyan", "kalk" diye başlattığı uyarısını "Büyük Doğu Marşı"nda mutluluk ve sevinç duyarak "yürü" emri ile sonlandırır.

"Yürü altın nesli, demir Oğuz'un
Adet küçük, zaman çabuk, yol uzun.
Nur yolu izinden git, KILAVUZ'un
Fethine çık, doğru, güzel, sonsuzun!" (Kısakürek, 1974: 230)

Şaire göre; Oğuz'un demir dağı eriten altın nesli, az zamanda uzun yolları aşacaktır. Peygamber'in kılavuzluğunda, İslam'ın nurlu yolunda sonsuz güzelliği fethedecektir.

"Avlanır, kim sana atarsa kement,
Ezel kuşatılmaz, çevrilmez ebet.
Allah'ın seçtiği kurtulmuş millet!
Güneşten başını göklere yükselt!

Aynası ufkumun, ateşten bayrak!
Babamın külleri, sen, kara toprak!
Şahit ol, ey kılıç, kalem ve orak!
Doğsun BÜYÜK DOĞU benden doğarak!" (Kısakürek, 1974: 230)

Allah'ın seçtiği kurtulmuş milletin gençleri, başını göklere yükseltmelidir. Gence kim bir tuzak kuracak olursa kurduğu tuzakta boğulacaktır. Harekete geçen Büyük Doğu

Genci sonsuzluğun fethine çıkacaktır. Sonsuzluk hissi, genci Allah'a kavuşturacak ve genç kurtuluşa erecektir. Sonsuzluk fikri Diriliş gençliğinde de vurgulanmıştır.

Kısakürek, gün doğsa da gün batsa da sonucun değişmeyeceğini söyleyip sonsuzluğu göstererek, büyük müjdeyi vermiş ve gençlik inşasını sonlandırmıştır.

Sonuç olarak idealize edilen Büyük Doğu Gençliği, her şeyden önce zamanın ve mekânın sahibinin kuludur. İslâm dininin nuru ile aydınlanan, kendine Peygamber'i rehber edinen ve yaşadığı çağda sahabeleri örnek almayı hedefleyen bir gençlik olarak şekillenmiştir.

Âsım isminin sahabe ismi olduğu göz önünde bulundurulursa Büyük Doğu Gençliği ile Âsım arasında sahabeye benzeme ortak bir değerdir.

Gençliğin önderi Peygamber ve sahabelerdir. O'nun yolundan giden gençlik Sahabe unvanını alacaktır. Necip Fazıl; bir ayağı ezelde, bir ayağı ebette bir gençlik düşünmüştür.

Gençliğe yüklenen sonsuzluk bilinci, ölümden sonraki ebedi hayat için mücadele etmeyi gerektirmektedir. Genç bu dünyada yapacağı her türlü amelin karşılığını ölümden sonra alacağı umudunu taşımalıdır. Ölüm sonrası ebedilik ve dirilik özelliği Diriliş gençliği ile benzerlik göstermektedir.

Büyük Doğu Gençliği, ana baba ocağına bağlı Anadolu çocuğudur. Bu vatan tapusunun üstünde, mal sahipliğinin Allah'ın kulu ve Peygamberin Ümmeti mührüyle ışıldadığını bilir. Yaptığı her eylemi Allah adına yapmaktadır. Elindeki tek silah iman silahıdır.

Büyük doğu gençliği Anadolucudur. Mukaddesatçıdır. Aşk, heyecan sahibidir. Çağın sorunları ile mücadele edecek vasıflara sahiptir. Dostunu ve düşmanını tanıyan bir gençliktir.

Necip Fazıl Kısakürek, Büyük Doğu Gençliği'nde "mazi, hâl, istikbal" paradigmasını (değerler dizisi) mükemmel bir bileşimle halkalanmış görmek ister. Gençlik, şanlı maziden aldığı dersle içinde bulunduğu durumdan çıkardığı vazifeyle geleceği mükemmel şekilde planlamalı ve bu planı cesaretle uygulamalıdır.

Diriliş Gençliği; Sezai Karakoç'un ortaya koyduğu diriliş felsefesinin kaidelerini bilen ve bu felsefenin ortaya koyduğu değerlerden beslenen gençlik modelidir. Diriliş

gençliği bu dünyayı öte dünya için değerlendiren ve öldüğünde de dirilen bir gençliktir. Diriliş Gençliği, Sezai Karakoç'un idealize ettiği bir gençlik modelidir.

Bulguların tespit edildiği şiir: Bu gençlik, Karakoç'un "Masal" adlı şiiri üzerinden incelenmiştir.

Bu şiirde, yedi oğlu Batı'ya giden Doğulu bir babanın hüzünlü öyküsü anlatılır. Batı'ya giden altı oğul çeşitli mevki ve makamlar elde etmelerine karşılık, o uygarlığın içinde kimliklerini yitirirler, eriyip yok olurlar. Yedinci oğul, diğerlerinin uğradığı hazin sondan kendini kurtarabilmiş bir tiptir. Her türlü güçlüğe rağmen Doğulu olarak ölmek ister. İşkenceye, zulme, açlığa dayanarak milli değerleriyle yaşamak için mücadele eder. Şiirin sonunda Yedinci oğlun tutumu bir insanlık anıtı gibi yüceltilir. Halk anlatılarında en küçük kardeş, genellikle ideal insan tipini (Karataş, 2013: 323) temsil eder. Karakoç'un "Masal" şiirindeki en küçük oğul da böyle bir tiptir.

Baba oğul ilişkisi üzerine yazılan şiirlerin ortak yönlerinden biri ideal gençlik modelini oluşturma çabasıdır. Haluk ve Asım'da olduğu gibi Karakoç da, masal şiirinde baba-oğul ilişkisi üzerinden ideal gençlik modelini şekillendirmiştir. Diriliş davasının yolcularını er, eren ve pir diye gruplara ayıran Karakoç, 1975'ten sonra artık bu yolun bir eren'i, belki de piri olarak etrafında oluşan gençlere davasını anlatmaya, benimsetmeye çabalamıştır (Karataş, 2013: 121-22). Bu gençlik Karakoç için, Diriliş idealinin temel taşıdır. Gençlik, Diriliş ideolojisiyle yetişecek ve ileride bu davaya sahip çıkacaktır.

Şiirin isminin "masal" olarak belirlenmesi de önemlidir. Şaire göre (Karakoç, 2011: 43-44) masal bir millete ait semboller tarihinin çağrışımının ipuçlarını verir. Tarihi semboller ağı da geçmiş zamandan gelip çağı ayakta tutan önemli değerlerdir. Çocuk, kendini bilir bilmez bu sembollerle karşılaşır ve hayatının her dönüm noktasında yeni bir yoruma ulaşır. Bu çocuğun yetişmesi, yarın büyüyünce, belki de uğrunda canını bile esirgemeyeceği millet ülküsüne ulaşması, masalların çocuğa yüklediği sembollerle gerçekleşir. Çocuk büyüdükçe masaldaki semboller değişecek, bu sefer, masal sembollerinin yerini din ve devlet sembolleri alacaktır.

Şair, çağın insanına Doğu'nun kadim masalını anlatarak millete ait sembollerin çocuk gelişimindeki öneminin kavranmasını ister. Şair bu konudaki görüşlerini şöyle açıklar: "Ülke için çocuklara yönelik programlar, tam bir yıkımdır. Çocuklar, kendi masal kahramanlarını öğrenmeden, isimleri bile Türkçeleştirilmemiş, Müslümanlığa

uyarlanmamış Amerikan, Japon, Avrupalı masal kahramanlarıyla, adları ve sanlarıyla tanışmakta ve isimleri, cisimleri, dinleri, âdetleri, ülkeleriyle haşır neşir olarak bunları benimsemekte ve ruhuna geçirmektedir. Bir yandan kolaya kaçıp hazır programlara konmanın rahatlığı, diğer taraftan aşağılık duygusuyla kendi ruhundan kopmanın duygusuzluğu içinde yabancıların eliyle, çocuklar için böyle bir asimilasyon hareketi yıllardır sürüp gitmektedir. Allah'ın bir kulu sesini çıkarıp bu duruma bir şey söylememektedir. Hiç bir ülkede, kendi toplumundan bir şey almadan, benliğini yabancı ülkelerden oluşturan çocuk tipi bulunacağını düşünmek mümkün değildir." (Karakoç, 2014: 57). Bu programlarla Batı medeniyetlerinin Türk gençliğinin kültürüne ters değer yargıları bilinçli bir şekilde empoze edilmektedir.

Karakoç'un hedefinde ait olduğu millete özünü yansıtacak doğru masalı şiir yoluyla anlatma yatmaktadır. Bu masal, içindeki karakterlerle Anadolu kültürüne ait bir masaldır. Şaire göre Türkiye, çağın ve ülkenin problemlerini kendine dert edinmiş bir insan modeline gebe olmanın sancılarıyla kıvranmaktadır:

Karakoç, şairi milletinin sözcüsü ve yol göstereni olarak görür. Masal şiirinde de şair Diriliş Gençliği'ne yol göstermek ister. Masal şiiri, Diriliş Gençliği'ni doğuracak bir özellik taşır. İçinde bulunduğu zamanı tanımak, anlamak, bilmek ve sezmek gencin birinci ödevi olduğu için bu şiirle ödev yerine getirilmiştir. Masal şiiri, Diriliş Gençliği'nin yapacağı önemli işleri gençlere hatırlatır. Bu hatırlatma işlemi ile gençliğin şekillenmesi gerçekleşir.

"Doğuda bir baba vardı
Batı gelmeden önce
Onun oğulları batıya vardı" (Karakoç, 2014a: 409)

Şiir, birinci bölüme dört temel kavramla başlar: Doğu, Batı, baba, oğul. Bu dört temel kavram üzerinden şiirde verilmek istenen mesajlar açıklanmıştır.

Şiirde açıklanması gereken birinci kavram Doğu'dur. Karakoç'a göre Doğu için ideal eskidedir. Mükemmellik eskiye yaklaşıldığı ölçüdedir. Doğu mutlakçıdır. Doğu için gerçek ve değer hiç değişmemektir (Lekesiz, 2003: 39-40). Çünkü Doğu, insanın üstüne masal etkisini bırakır (Karakoç, 2012d: 60).

Karakoç şiirde Batı'nın çirkin yönlerini göstererek Doğu'nun aydınlık yüzünü, olması gereken yüzünü Diriliş Gençliği'ne sunar. Karakoç'a göre Batı (Karakoç, 2011: 148), Türk milletini sömürüyorsa bu milleti daha iyi tanıdığı içindir. Başkaları bir insanı kendinden daha iyi tanıyorsa, insan peşin olarak köleleşmiş demektir. Kendinden çok başkasına ait demektir. İki yüzyıldır Doğu'nun Batı önündeki durumunun tahlili budur.

Karakoç (Karakoç, 2011: 222) Doğu'nun Batı'dan üstün olduğuna inanmaktadır. Doğu İslam'ı temsil etmektedir. Batı ile Doğu'nun varlık mücadelesi Hak ile Batı'(lın) mücadelesidir. Şair, Doğu'nun üstün geleceğini bilerek fikirlerini paylaşır, gençliğe öz güven kazandırmak adına asıl amacını gerçekleştirir çünkü Doğu'da ufuk açıktır. Sorular kimi zaman düşüncelere, kimi zaman da düşünceleri de atlayarak ilhama çıkar. Doğu, bilerek bilmeyerek cevabını ilhamdan ister. Bundaki maksat düşüncenin yorulacağı fakat ilhamın yorulmayacağı hususudur. Doğu üretkendir ve nice doğumları bu yüzden içinde barındırır.

Diriliş Gençliği, kendini, kendi değerlerini kısacası Doğu'yu iyi tanıması gerekmektedir. Kendi dirilişini gerçekleştirmenin başlangıç noktası tam da burasıdır. Kendini tanımayan bir gencin insanlığı diriltecek gücü bulamayacağı kesindir. Diriliş Gençliğinin oluşumdaki ilk adım kendini tanıma olarak belirir.

Birinci bölümdeki ikinci kavram Batı'dır. Batılılar, yüz yıllardır Doğulunun özünü değiştirmek istemiştir. Batı medeniyeti, insanlığın trajedisini iyice korkunç hale getirmiş ve kronik hale dönüştürmüştür (Karakoç, 2011: 315). Batı'nın tarih boyunca gerçekleştirdiği sömürü coğrafyasındaki insanların huzursuzluğu buna kanıttır. Bugün bile bu coğrafyalara gözyaşı hâkimdir. Çağın büyük savaşları bu bölgelerde gerçekleşmiş ve bu savaşlar çok sayıda insanın ölümüne neden olmuştur. Batı'nın verdiği mücadelenin altında tüm dünyaya hâkim olma ideali yatar. Batı; zorla, silahla, siyasetle bu hâkimliğini de sürdürmek ister. Çünkü Batı kendi efendiliğini, başkasının köleleşmesinde, uşaklaşmasında bulur (Karakoç, 2011: 295).

Batı; karşısındaki insanları, toplulukları köleleştirdikçe Batı'nın kendi efendiliği, üstünlüğü kesinleşecektir. Geleceğe hükmetme noktasında bu üstünlüğü korumak zorundadır. Batının tarihi kendini efendi kılmak için verdiği mücadeleden ibarettir. Batı, kendi iç irinini, dünyanın dört bir yanına saçıp durmaktadır. Bütün bu çabanın faturası Doğulu insanlara kesilmektedir (Karakoç, 2013: 97). Sonuçta Doğulunun kanı

döküldükçe Batı'nın diriliği artmaktadır. Kendi refah seviyesi üst noktalara ulaşmaktadır. Doğulu aç kaldıkça kendisi doymaktadır. Bu bağlam devamlı olarak bir tarafta acıyı diğer tarafta ise mutluluğu getirmektedir. Şaire göre Batı bizi hayata kavuşturma iddiasıyla bir kabre koymuştur (Karakoç, 2011: 487).

Batı'nın diriliği Doğu üzerinden olmaktadır. Batı medeniyeti kendi bekası için her şeyi göze almıştır. Kendi dirilikleri pahasına onlarca insanın ölümü gerekse bile hiç tereddüt etmeden bunu yerine getirecektir. Bunun için Batı, Doğu'yu batırmıştır. Batı, insanoğlu için aldatıcı, büyüleyici zehirleme metoduna başvurmuştur ve sonunda Doğu'yu zehirlemiştir (Karakoç, 2011: 629-30). Karakoç bir taraftan Batı'nın olumsuz yönlerini aktarırken diğer taraftan Batı'nın aciz kaldığı yönleri "Doktorun Karşısında" şiirinde Diriliş Gençliği'ne sunar.

"Bilirim bilirim İncil'den yola çıktınız
Ama yolu çabuk şaşırdınız
İncil'den kendinize bir şeyler katacağınıza
Kendinizden İncil'e çok şeyler kattınız
Sevdiniz öyle sevdiniz ki sevdiğinizi tutup mermere işlediniz
Ama sonra tutup mermere taptınız
Mermeri kadeh kadeh
Bir alacakaranlık gibi içtiniz
Sonra kustunuz mermeri
Çağlarca kustunuz mermeri
Ey mermer kusan ırk
Ey oruçsuz tiyatro
Acıkmış iftirasız acıkmışlar
Güneşten başka ne bulmuşsa yemiş olanlar" (Karakoç, 2014a: 311-312)

Batı, gerçek İncil'i tahrif etmiştir. Sevdiğini resmederken, heykelleştirirken araç olmaktan çıkarmış, amaç yapmış sonra da ona tapmış. Taptıklarını Doğu'ya taptırmak istermiştir. Doğu'ya kötülük ve putçuluk ihracına başlamıştır.

Şiirdeki bilinç, Batı karşısında, Diriliş Gençliği'ne direnme gücü verecektir. Karakoç'a göre (Karakoç, 2013a: 27) Batı, Hristiyanlıktan devraldığı kırık dökük utanmayı Rönesans'tan sonra büsbütün yitirmiştir. Batı'nın her şeyi tam olsa da, neticede

Batı utancını yitirmiş bir medeniyettir ve sağlıksızdır. Çünkü diri olmak Allah önünde utanmak demektir. Utanmayan insan paslıdır. O zaman da ona Allah'ın nuru vurmayacak demektir. Allah'ın nurunun vurmadığı insan ise diri değildir.

Batılılar, çürük veya zayıf taraflardan milletlere nüfuz etmeye çalışmıştır. Batı'nın yalnız geçmişte kalan hileleri geçerli değildir. Batı'nın geçmişteki hileleri kadar ondan daha fazla, bugün de hileleri vardır ve gelecekte daha da fazla olacaktır. Çünkü Batı'nın imkânları arttığı için, bilimsel çalışmalarını da bu yönde seferber ettikleri için, mutlaka milletleri çürütecek, içten içe çökertecektir (Karakoç, 2013b: 114). Batı'nın Türk milletini kendine benzetmek için ilk yaptığı iş Doğu'yu tanımak olmuştur. Batı, Doğu'yu tanıdıkça zayıf yönlerini bulmuş, buralardan nüfuz edeceği yöntemleri geliştirmiştir. Batı, Anadolu insanını böyle çok yönlü tanıdıkça bu coğrafyaya daha rahat girmiştir.

Diriliş Gençliği'nin oluşumundaki ikinci adımın adı Batı'yı tanımaktır. Önce kendini tanıyan, bilen gençlik ikinci aşamada Batı'yı bilmelidir. Batı'nın ilmi ve teknik yönünü bilip o noktada kalmamalıdır. Olayların iç yüzüne vakıf olmalıdır. Genç, karşısına çıkacak Batı'nın geçmişini, iç yüzünü, planlarını bilmeden başarıya ulaşamayacak, yenilecektir. Bu devirde kendini bilmek yeterli gelmemekte düşmanı da bilmek gerekmektedir. Diriliş Gençliği, bu bilince ererek mücadelesine devam etmelidir.

Açıklanması gereken üçüncü kavram Oğul'dur. Şiirde anlatılan tam yedi oğulun hikâyesi vardır. Hepsinin hikâyesi de birbirinden farklıdır. Yedi sayısı tesadüf olarak seçilmemiştir. Yedi rakamı üzerine söylenen bilgiler bunu ispatlayacak ölçüdedir. Yedi bilgeliğin sütunlarıdır. Philo'ya göre ruhsal ve maddi gelişim şu şekildedir: İlk yedili dönemin sonunda süt dişlerin yerine gerçek dişlerin çıktığını; ikinci yedili dönemin sonunda ergenliğin başladığını ve üçüncü yedili de gençlerin sakallarının çıktığını söyler. Dördüncü yedili yaşamın yüksek noktasıdır, beşinci evlilik zamanıdır. Altıncı yedili düşünsel olgunluk getirir, yedinci yedili ise akıl aracılığıyla ruhu yüceltir **(**Schimhel, 2000: 140). Belki de yedinci oğul, altı kardeşten elde ettiği tecrübe ile diri kalmayı başarmıştır.

Yedi oğulun başından geçenler anlatılarak Batı medeniyetinin tehlikeli yönleri Diriliş Gençliği'ne gösterilir. Her bir oğul bilge konumunda şiirde rolünü oynar. Batı karşısında hayatlarını feda eden yedi oğul, özelde gençlere genelde insanlığa Batı

karşısında diri kalmaya yardımcı olacak hikmetleri öğretir. Şiirin sonunda da görüleceği üzere yedinci oğul dirilişin muştusunu sunar.

Birinci bölümdeki son kavram Baba'dır. Şiirde Baba bilge bir kişiliğe sahiptir. Hikmetin temsilcisidir. Çocuklarının ölümlerini tabiat olaylarının varlığıyla veya kendinde oluşan ilhamlarla anlar. Baba, peygamber edası ile şiirde yerini alır. Çünkü Karakoç'un tabiriyle Peygamber (Baş, 2008: 302), insana en büyük haberi getiren, insanı varoluşun bir saçmalık olmadığı bilincine erdirerek, Allah'ın varlığını insana ileten, üstün şartların üstün insanıdır. Peygamber aynı zamanda bir medeniyet kahramanıdır. Sadece kötünün yıkıcısı değil, iyinin de kurucusudur. Batı'yı önce yıkmak sonra da yeniden inşa etmek ve diriltmek için oğullarını Batı'ya gönderen baba, bu amaç için birçok sıkıntıya da katlanır ve olaylar karşısında Hz. Yakup sabrı sergiler. Karakoç'a göre Hz. Yakup pirliğin sembolüdür. O, gençliğe değişimi ve kutlu gelişimi gösterir (Baş, 2008: 319). Diğer bir yönüyle baba kavramı, aydını da temsil etmektedir çünkü aydın, olayların künhüne vakıftır. Müslüman aydının üç ödevi vardır: Birinci ödev; kendini bilmek, ikinci ödev; Doğu'yu bilmek, üçüncü ödev de; Batı düşünce ve edebiyatının, güçlü ve zayıf noktalarına varıncaya kadar bilmektir (Karataş, 2013: 145). Aydın, elde ettiği bilgiler ışığında zamanı ve zamanın ruhunu diriltmelidir.

Baba motifi, Diriliş Gençliği'ne şu bilinci kazandırır: Gençlik; kendini yetiştirirken bilgili, hikmet sahibi, âlim insanlara ihtiyaç duyacaktır. Bu insanlardan öğreneceği değerler kendine katkı sağlayacaktır. Gençlik çevresinde bilge birini arayıp bulmalı ve onun karşısında diz çökmelidir. Diriliş yolu zor bir yoldur. Diriliş Genci olmak daha da zordur. Gençlik kendini diriltecek rol modelleri kendine bulmalıdır.

Sonuç olarak Doğu'da bir baba, adanmışlık ve inançla oğullarını Batı'ya gönderir. Baba, Doğu'nun sahibidir. Ancak Batılı olmamış Doğu, kendinde, Batı'yı diriltecek gücü bulacaktır. Onun için Baba, Batı'yı diriltecek oğullarını birer birer Batı'ya gönderir. Bu eylemler aynı zamanda Diriliş Gençliği'nin oluş aşamalarıdır. Her bir oğulun yaşayacağı deneyim Diriliş Gençliği'ne hikmet olarak dönecek, bu hikmetler gençliğin dirilişini gerçekleştirecektir. Şiirde Baba ile oğul sembollerinin seçimi Hz. Yakup ile oğulları arasındaki bağlantıya da bizleri götürebilir.

Doğu'nun söz sahibi Baba, Batı gelmeden, çocuklarını birer birer Batı'ya gönderir:

"Birinci oğul batı kapılarında

Büyük törenlerle karşılandı
Sonra onuruna büyük şölen verdiler
Söylevler söylediler babanın onuruna
Gece olup kuştüyü yastıklar arasında
Oğul masmavi şafağın rüyasında
Bir karaltı yavaşça tüy gibi daldı içeri
Öldürdüler onu ve gömdüler kimsenin bilmediği bir yere
Baba bunu havanın ansızın kabaran gözyaşından anladı
Öcünü alsın diye kardeşini yolladı" (Karakoç, 2014a: 409)

Giden oğul, Doğulu babanın ilk oğludur. Batı bunun farkındadır. Ona büyük ilgi gösterir. Baba'nın onuruna söylenen söylevler oğlu gurur girdabına sokmuş olmalı ki kuştüyü yastığa başını gönül rahatlığı ile koyabilmiştir. Böylece Batı, övgü ve rahatlıkla Doğu'yu uyutmuş. Kimsenin fark edemeyeceği şekilde birinci oğlu öldürmüştür. Bu yöntem, gençliğe, zehri balla yedirmeyi ve toplumu gizli çürütmeyi anlatır. Bu anlatım Orhun Yazıtları'ndaki Çinlilerin hilelerini anımsatır.

Batı'nın en büyük tehlikesi Doğu'ya rahatlığı sunmak olmuştur. Rahata erme, dünyaya dalmanın birinci aşamasıdır. Dünyaya dalma ahireti unutturmaktadır. Ahireti unutma ise insana varlık sebebini unutturur ve insanın ölümden sonra dirilme düşüncesi zayıflar. Birbirine bağlantılı bu haller, her çağda insanın karşısına çıkabilir. Diriliş Gençliği'nin en önemli özelliği diriliş bilincinden uzaklaşmamaktır. Ölüm sonrası dirilişi anlamak için bu dünyada dirilen Diriliş Gençliği, asla ve asla ahireti unutmamalıdır.

Batı medeniyeti, bir tehlike medeniyetidir. Diğer medeniyetlerde tehlike hep dışta olduğu halde, Batı medeniyetinde tehlike içtedir. Tehlike, her medeniyet için bir korku iken, Batı medeniyeti için bir yaşayış sebebidir. Adeta o olmazsa Batı yaşayamaz (Karakoç, 2011a: 63). Batı'nın birinci etkisi inancı zayıflatmak olmuştur. İnanç zayıflaması Batı'yla temasın sonucunda beliren olumsuz bir durumdur. Bu inanç kaybı, bir medeniyetin öbür medeniyetle karşılaşmasından doğan kaybı aşmıştır. Ortada bir vakıa vardır. Doğu'nun Batı'ya karşı koymak istediği her seferde Doğu yenilmekte onun gücü karşısında ezilmektedir (Karakoç, 2011: 264).

Diriliş Gençliği, Batı ile yapacağı mücadelede dikkatli olmalıdır. Batı'nın her sunduğu imkânı kullanmamalıdır. Bu imkânın artı ve eksi yönünü araştırıp ona göre

atacağı adımı belirlemelidir. Batı medeniyetinin hilelerine, tuzaklarına karşın tedbirini almalıdır. Gençliğin diri kalması bu tedbirlere bağlıdır.

Baba, birinci oğlunun öldüğünü, havanın ansızın kabaran gözyaşlarından anlar. Baba ilham sonucu bu bilgiye ulaşmıştır. Bu hissiyat şiir boyunca sürecektir. Baba'nın yaşadığı bu olayla, Hz. Yakup'un, Hz. Yusuf'un kokusunu hissetmesine bir telmih yapılmış da olabilir.

Baba aldığı ilham sonucunda bir karar verir ve birinci oğlunun öcünün alınmasını ister. Öç alma aynı zamanda savaş çağrısıdır. Baba, gelecek kuşaklara anlatılabilecek destan kahramanını tarih sahnesine çıkarmak için ikinci oğlunu Batı'ya gönderir.

"İkinci oğul Batı ülkesinde
Gezerken bir ırmak kıyısında
Bir kıza rastladı dağların tazeliğinde
Bal arılarının taşıdığı tozlardan
Ayna hamurundan ay yankısından
Samanyolu aydınlığından inci korkusundan
Gül tütününden doğmuş sanki
Anne doğurmamış da gök doğurmuş onu
Saçlarını güneş destelemiş
Yıllarca peşinden koştu onun
Kavuşamadı ama ona
Batı bir uçurum gibi girdi aralarına
Sonra bir kış günü soğuk bir rüzgâr
Alıp götürdü onu
Ve ikinci oğulu
Sivri uçurumların ucunda
Buldular onulmaz çılgınlıkların avucunda
Baba yağmurlardan anladı bunu
Yağmur suları acı ve buruktu" (Karakoç, 2014a: 409-10)

Batı, ikinci oğlu öldürmek için, kadın hilesini kullanır. Gönlünü bir kadına kaptıran ikinci oğul, sevdiğine kavuşma uğruna hedefinden sapar. Sevdiği için yaşamaya başlayan

oğul, maalesef kendini uçurumların kıyısında bulur ve bu tehlikeden kendisini kurtaramaz.

Ortaya çıkan durum için Karakoç farklı bir tespit yapar: "Bir Asyalıyla bir Avrupalıyı ayıran belli başlı özelliklerinden biri de duygu soyluluğudur. Avrupa, Asya'yı biraz da bu duygusunu istismar ederek yener, çiğner. Şimdi de daha kötüsü, bu duygu soyluluğunu da ortadan kaldırmak için elinden geleni yapmaktadır." (Karakoç, 2011: 354). Temiz duygulara sahip ikinci oğul aldanır ve temiz duygu seline kapılır. Genç bütün enerjisini aşkının peşinden giderek harcar. Aslında bu durum her çağda Batı'nın yaptığı bir büyüdür. Karakoç'a göre: "Batı'dan Doğu'ya doğru bir akşam karanlığı çöker, dünyanın üstüne. Bu karanlık çok uzaklardan geçen bir cisme ait olduğundan, gölgeyi biçiminden teşhis etmeye imkân yoktur. Bir büyücü soluğunun sarı safran renginde bir gölgedir. Gençliği saran bir samyelidir. Üniversiteleri saran bir Harut ve Marut efsunudur." (Karakoç, 2011: 428).

Gölge peşinde koşmak, Diriliş Gençliği'ni hakikatlerden uzaklaştırmaktadır. Batı'nın renkli dünyası gençliği saran bir gölgedir. Hem de efsunlu bir gölgedir. Bu büyünün etkisinde kalan gençler çölde serap arayan kişinin durumuna düşeceklerdir. Suyu buldum diye sevinen genç, hakikatin acımasız yüzüyle karşılaşacak ve bir serabın peşinden gittiğini anlayacaktır. Karakoç Masal şiiriyle, Batı'ya gitmemiş veya Batı'da yaşayan Diriliş Gençliği'ni kadın tehlikesine karşı uyarmıştır.

Batı hikmeti yok etmek için nefsi kabartma yolunu seçmiştir. Hikmet kayboldukça madde insana hâkim olmaktadır. Diriliş Genci'nin en önemli ödevi Batı'yı aydınlatacak merhametini, hikmetini nefsi uğruna harcamamalıdır. Gençlik, idealleri uğruna bu tehlikelerden uzak durmalıdır. Yoksa Batı kendi bekası için bu tür hamleleri geçmişte yapmış, gelecekte de yapacaktır.

Müslümanın kalbindeki merhameti keşfetmek için çaba sarf etmeyen Batı, aslında büyük bir nimete kavuşma fırsatını da kaçırmıştır çünkü kendisini diriltecek Doğu'nun merhametinden nasiplenememiştir ve bir uçurum gibi gençle kadının arasına girerek genci uçuruma itmiştir. Şiirde söylenmeyen ama Batı kültüründe görülen akıl almaz çılgınlıkların içinde gencin hayatı sona ermiştir.

Bütün bu acılara rağmen Baba, üçüncü oğlunu da Batı'ya gönderir.

"İşin künhüne varsın diye
Yolladı üçüncü oğlunu
Üçüncü oğul Batıda
Çok aç kaldı ezildi yıkıldı
Ama bir iş buldu bir gün bir mağazada
Açlığı gidince kardeşlerini arayacaktı
Fakat batının büyüsü ağır bastı
İş çoktu kardeşlerini aramaya vakit bulamadı
Sonra büsbütün unuttu onları
Şef oldu buyruğunda birçok kişi
Kravat bağlamasını öğrendi geceleri
Gün geldi mağazası oldu onu parmakla gösterdiler
Patron oldu ama hala uşaktı
Ruhunda uşaklık yuva yapmıştı çünkü
Bir gün bir hemşehrisi onu tanıdı bir gazinoda
Ondan hesap sordu o da
Sırf utançtan babasına
Bir çek gönderdi onunla
Baba bu kağıdın neye yarayacağını bilemedi
Yırttı ve oynasınlar diye köpek yavrularına attı
Bu yüklü çeki
İyice yaşlanmıştı ama
Vazgeçmedi koyduğundan kafasına" (Karakoç, 2014a: 410-11)

Üçüncü oğul, kardeşlerinin başına gelenlerin iç yüzünü öğrenmek için Batı'ya gönderilir. Üçüncü oğul, Batı'da çok az bir süre kalmıştır ama bu kısa süre içinde kendisinde büyük bir değişim olmuştur. Bu değişikliğin adı batılılaşmadır. Bu süreç Batılı değerlerin doğruluğunun her şart altında kabul edilmesiyle başlar ve Doğulu insan Batılı bir bireye benzetilene kadar devam eder.

Karakoç batılılaşmayı şöyle açıklar: "Başka kültüre adapte olma, başkasının kalbiyle yaşama denemesine girişmekten farksızdır. Sanatta ve düşüncede batılılaşma, Batı kalbiyle Doğulu olmak gibi bir hilkat garabetidir. Bu adaptasyonlarda çıkan en

büyük güçlük de kalbin doku uyuşmazlığına benzer bir zaman uyuşmazlığından, geçmiş zamanla gelecek zamanın anlaşamamasından ileri gelir. Doğuluya bu kalp takıldı takılalı, gözleri iyi görmez oldu, kulakları iyi işitmez oldu. Mistik bir vücuda yaşantısız bir beyin, duygulu bir vücutta gözsüz kulaksız bir kalbin varlığıdır. Batılılaşmanın özü de budur." (Karakoç, 2011: 49).

Şairin "Açlığı gidince kardeşlerini arayacaktı" ifadesi batılılaşmanın anahtar ifadesidir. Çünkü Batı medeniyeti insanlığa sunduğu hiçbir değeri son diye sunmaz. Sonrasının hayalini kurdurarak sunar. Daima daha iyisi ve daha yenisi algısı oluşturur. Karakoç'a (Karakoç, 2011: 566-67) göre Batı, yavaş yavaş zamanı kendi lehine çevirir ve Doğu'ya ait ne varsa unutturur. Nem ve rutubet nasıl bir duvara işlerse, Batı yaşayışı da, Doğulu insanın hayatına öyle işler. Batı tesiri ulaştığı her yerde insanlara bir daha uyanması kolay olmayacak bir afyon etkisi yapar. Batı tesirine uğramış ülkeler, rutubetin çarptığı insanlar gibidir. Yüzleri, rutubet vurmuş bir duvara dönmüştür.

Üçüncü oğulun batılılaşması engellenemeyecek, çünkü Batı'nın değerleri ile yaşam onu kuşatmıştır. Batı'da çalışmış, kendi işinin patronu olmuş fakat asli görevini unutmuştur. Zenginliğin içinde, babasına ve insanlığa yapacağı yardım artık maddileşmiştir. Hâlbuki baba, oğlunu manevi bir diriliş sağlasın diye Batı'ya göndermişti. Kapital ahlâk üçüncü oğulun bütün bünyesine sirayet etmiş. Yüce görevinden onu uzaklaştırmıştır. Oğul, babasına kapital ekonominin değeri "çek" koçanını göndermiş. Baba ise ideal bir insan özelliği göstererek Peygamber irfanından aldığı güçle Batı'nın en değerli metaını köpeklere fırlatıp atmıştır. En değerli meta olan parayı Doğu insanın köpekleri için oyuncak yapmıştır.

Bu hareketiyle Baba; ahlak sahibi, idealleri olan bir insan olarak belirir. Batı'dan gelen Doğu'da olmayan bir değeri ayaklar altına alır. Baba merak edip çekin mahiyetini öğrense belki de Batı'nın büyüsüne kapılacaktır fakat baba, nefsinde bu sorulara dur demeyi başarmış ve dünya malını köpeklere atarak değersizleştirmiştir. Diriliş Gençliği'ne de mesajı şu olmuştur: Batı'nın ekonomik değerleri insanın manevi değerlerini yok etmektedir. Bu konuda gençler dikkatli olmalıdır.

Diriliş Gençliği ekonomik değerler karşısında sahip olduğu manevi değerlerini kaybetmemelidir. Maddi değerler, manevi değerlere galebe çalmamalıdır. Kapital ahlak beraberinde birçok değersiz kavramı da günlük hayata sokmuştur: borsa, çek, faiz, kara

para vb. Diriliş Gençliği ticaret hayatında zenginleşebilir fakat kendi kutsallarını koruyacak iradeye de göstermelidir.

İdealinden vaz geçmeyen baba yaşlanmasına rağmen dördüncü oğluna da Batı'ya gönderir.

"Dördüncü oğlunu gönderdi Batıya
Dördüncü oğul okudu bilgin oldu
Kendi oymak ve ülkesini
Kendi görenek ve ülküsünü
Günü geçmiş bir uygarlığa yordu
Kendisi bulmuştu gerçek uygarlığı
Batı bilginleri bunu kutladı
O da silindi gitti binlercesi gibi
Baba bunu da öğrendi sihirli tabiat diliyle
Kara bir süt akmıştı bir gün evin kutlu koyunundan" (Karakoç, 2014a: 411)

Karakoç, Batı'nın ilginç bir yönünü dördüncü oğul üzerinden bizlere gösterir. Batı'nın ürettiği bilgi aklı önceleyen ve vahyi öteleyen bir bilgi türüdür. Onu elde ettikçe insanın bilgi sahibi olduğu doğrudur fakat insan vahiyden uzak bir bilgiyle hayata bakmaya başlar. Batılı bilgiyi elde eden Doğulu bir aydının vereceği ilk tepki kendi geçmişini yok saymak olacaktır. Şiirde yabancılaşmanın bir başka boyutu aydınla kültürü arasındaki uzaklaşma üzerinden örneklendirilmiştir. Şaire göre Doğu'nun gelenek ve ülküsü vahiy temelli olduğu için Batı kaynaklı bilgi, ilk olarak bu değerlere karşı insanı yabancılaştırır. Sonrasında bilginin emrinde çalışan bireyler oluşur. İnsan, şahsiyetin kaybolduğu unvanların ortaya çıktığı bir bilgi hiyerarşisi içinde hayatı okumaya başlar.

Dördüncü oğulun düştüğü ve gelecekte Diriliş Genci'nin düşeceği en büyük tehlike bilginin kaynağının değişmesi tehlikesidir. Batı, bilgisinin kutsallığını Doğulu insana kabul ettirmiştir. Artık o bilgi ile hareket etmeye kim niyetlenirse niyetlensin ortaya Batılı bir amel çıkacaktır. Diriliş Gençliği için metafizik alana kapalılık büyük bir yıkımdır.

Bu yıkımdan kurtulmak için Diriliş Gençliği'ne Karakoç şunları söyler: "Doğu'nun, hatta Batı'nın ve bütün insanlığın derdine merhem vahiydir. Aklı da duyarlılığı da düşünceyi de inancı da ruhu da insanın bütün meleklerini de bir düzene

koyan vahiydir. Bu neslin yarasına şifa, Kuran'dan gelecektir. Vahiy onaracaktır yarayı. Mermerle alelade taş arasındaki farktan daha büyük bir fark vardır, vahiyle yetişmiş nesille klişe akıl nesli arasında." (Karakoç, 2011: 310).

Diriliş Gençliği kendini diriltmek için vahye kulak vermek zorundadır. Diriliş, vahiy olmadan gerçekleşmeyecektir. İdeal gençliğin varlığı vahye bağlanmıştır. Bu özellik İslami gençlikte ortak bir değerdir. Diriliş Gençliği de kendini, etrafındakileri, Batı'yı diriltmek için vahiyle bağını kurmak ve koparmamak zorundadır.

Baba dördüncü oğlunun da kayboluşunu sihirli bir tabiat dili ile öğrenmiştir. Evinin en kutlu yerinden kara bir süt akmıştır. Sıra beşinci oğuldadır.

"Beşinci oğul bir şairdi
Babanın git demesine gerek kalmadan
Geldi ve batının ruhunu sezdi
Büyük şiirler tasarladı trajik ve ağır
Batının uçarılığına ve doğunun kaderine dair
Topladı tomarlarını geri dönmek istedi
Çöllerde tekrar ede ede şiirlerini
Kum gibi eridi gitti yollarda" (Karakoç, 2014a: 411)

Beşinci oğulun Batı edebiyatında kendine bir yer arayışı, varlığının sonunu getirmiştir. Batı'nın edebiyatından, sanatından biriktirdikleri ona Doğu'ya dönecek gücü vermiştir. Bu da acılı bir aldanışın sonudur. Karakoç'a göre millet olmak (Baş, 2011: 395-96), kendine has bir edebiyata sahip olmayı gerektirir. Çünkü edebiyat, toplumları kendi varlıklarının bilincine erdiren en etkili kültür platformudur. Edebiyatı uzun süre ihmal eden halklar, giderek silinip unutulurlar. Karakoç, kültür gibi edebiyatın da yerli bir kökten beslenmesi gerektiğini düşünür. Ancak bu, kendine kapanma şekline dönüşmemelidir.

Beşinci oğul, bilgi kazanımında denge kuramamıştır. Batı'dan beslendikçe Doğu'dan uzaklaşmış ve kum gibi eriyip gitmiştir. Karakoç (Baş, 2011: 397), her şeyin olduğu gibi edebiyatın da muhtevasının hakikatten nasibini almış olması gerektiğini savunur. Bir eseri değerli kılan, edebiyat gücüyle birlikte hakikat özü taşıması, insanın kalbiyle yakından ilgili olmasıdır.

Beşinci oğul bütün bu niteliklerden uzak kalmış ve kendisine, edebiyatına yabancılaşmıştır. Sanat açısından susuz kaldığı devrelerde bile yine susuzluğunu Batı'nın sanatıyla gidermeye çalışmış ve yok olmuştur.

Metafizik âlemden yoksunluk, insanı yaratılış gayesinden uzaklaştırmaktadır. Dirilmek için Batı'nın edebiyatına yaslanan beşinci oğul gücünü her geçen gün kaybetmiştir. Diriliş Gençliği, gücünü mutlak suretle Doğu edebiyatından, sanatından, felsefesinden almalıdır. Karakoç, bu dünyanın anlam kazanması için dirilmenin ilk önce bu dünyada olması gerektiğine inanmaktadır.

Diriliş gençliğinin beşinci oğuldan öğreneceği en önemli ders; kendi edebiyatını öğrenme bilgisidir. Kendi edebiyatı ile yetişecek gençlik, varlığını daha sıhhatli bir şekilde devam ettirebilecektir.

Burada unutulmaması gereken en önemli husus Doğulu babanın oğullarını Batı'ya gönderirken bir hicret bilinci ile göndermesidir. Oğullar hicret bilincini unuttukça birer birer Batı medeniyetinin içinde kaybolup gitmişlerdir. Diriliş Gençliği'nin buradan çıkaracağı en önemli sonuç şudur: Batı kapıları sonuna kadar zorlanmalıdır. Batı'ya gitmemek diye bir çözüm gündemde olmamalıdır fakat bu gidiş hicret bilinci ile olmalıdır. Hicret bilinci ile yapılan gidişle hem kendisi dirilecektir hem de Batı'yı diriltecektir. Bu bilinç dışında Batı'ya yapılacak her sefer amacından sapacaktır.

Baba altıncı oğlunu da yollar Batı'nın kalbine, güzel bir haber getirsin diye kendine.

"Sıra altıncı oğulda
O da daha batı kapılarında görünür görünmez
Alıştırdılar tatlı zehirli sulara
İçkiler içti
Kaldırım taşlarını saymaya kalktı
Ev sokak ayırmadı
Geceyi gündüzle karıştırdı
Kendisi de bir gün karıştı karanlıklara
Baba ölmüştü acısından bu ara" (Karakoç, 2014a: 411-12)

Baba büyük bir sabırla altıncı oğlunu da Batı'ya gönderince, Batı bildik hamlesini yapar ve tatlı zehri, kapısına kadar gelen altıncı oğula sunar ve onu zehrine alıştırır. Tatlı

zehir içen altıncı oğul kendisinden geçer. Böylece ideali biten, hayalleri yıkılan oğul kaldırımların üstüne serilir. Altıncı oğulun yıkılışıyla baba da yıkılır.

Karakoç, Diriliş gençlerini içki tehlikesinden korumak ister. Çünkü sarhoşluk kötü bir haldir. Sarhoşluk namaza, hakikate yaklaşamamanın adıdır. Altıncı oğul günlük miracından mahrum kalmıştır. Diriliş Gençliği, bu bataklıktan kurtulmak için çağlar ötesinden gelen sese kulak vermeli ve zararı faydasından çok olan içkiden uzak durmalıdır.

Şaire göre yeni Haçlı seferleri kötü fiillerin yayılması yoluyla yeniden başlamıştır. Metodu, dolaylı metottur. Bu metot, gençliği İslâm din ve geleneklerinden ayırmak ve genel Hıristiyanlık geleneklerini 20. yüzyıl modernlik ve lâiklik yaşayışı olarak yerleştirmek, böylece genç adamı ilk anda Hıristiyan etmek mümkün olmasa da, kendi tarihî ve sosyolojik çevresinden kopartarak, rengi az belirgin Hıristiyan ortamına oturtmaktır (Karakoç, 2011: 19). Altıncı oğulun yaşadığı bu acı tecrübe Diriliş Gençliği'ne ışık olacak hikmeti öğretir. İçkiden uzak durmak gençliğin en önemli davranışı olacaktır.

Doğulu Baba altı oğlunun ölüm acısına dayanamayarak ölür. Sıra yedinci oğula gelmiştir. Ona emir verecek Baba ise yoktur. Yedinci oğul geçmişinden aldığı tecrübe ile yola çıkar:

"Yedinci oğul büyümüştü baka baka ağaçlara
Baharın yazın güzün kışın sırrına ermişti ağaçlarda
Bir alın yazısı gibiydi kuruyan yapraklar onda
Bir de o talihini denemek istedi
Bir şafak vakti Batıya erdi
En büyük Batı kentinin en büyük meydanında
Durdu ve tanrıya yakardı önce
Kendisini değiştiremesinler diye
Sonra ansızın ona bir ilham geldi
Ve başladı oymaya olduğu yeri" (Karakoç, 2014a: 412)

Doğulu bir babanın yedi oğlundan altısının Batı'da teker teker tükenişini şiirleştiren şair, yedinci oğlun Batı'nın tüm baskı alanlarına rağmen "yitme"diğini; direnen bilinciyle

insaniliğine tutunarak "öl"düğünü/"ol"duğunu aktarır. Yedinci oğul'un kent merkezinde yabancılaşıp kaybolmaması için girmiş olduğu çabayı şairin 'dur'mak' ve 'oy'mak'/'kaz'mak eylemleri üzerinden hissettirmesi dikkat çekicidir. Şiirde 'başladı oymaya' ve 'kazdı durmadan kazdı' kelime gruplarıyla 'yedinci oğul'un kendini keşfettiğini, 'kaz'ma" eylemi neticesinde varoluşunun kökenine ulaşarak 'ruhu'nu keşfettiğini dolayısıyla da insani olana yöneldiğini söylemek mümkündür. Bu noktadan sonra ise bedensel olarak "ölmek" hiçbir anlam ifade etmez. Çünkü "yedinci oğul" ruhsal anlamda "yitmeden" var olmuştur (Tüzer, 2010: 334-335).

Bunun temel nedeni de Yedinci oğul Batıyla savaş için kendi mevziisini kazabilmiştir. Bu eylemle genç diri kalmanın ilk şartını yerine getirir: "Ey genç! Başladığımız noktaya dönmüş bulunuyoruz. Bir Hendek Savaşında olduğu gibi, hem hendeğin dışından kuşatılmışız, hem de Medine'nin içinden. Kendi eksikliklerini görür ve giderirsen, olgunlaşır, yetişir, aldatıcı umutlara bel bağlamazsan, yalnız, Kur'an'ın sahibine güvenir ve dayanırsan, içini bir Kur'an Medine'sine çevirirsen ve dışını da bir Kur'an Medine'sine dönüştürmek için en azından başını ortaya koyarsan, korkma, ileri geç ki zafer arkandan gelsin (Karakoç, 2011a: 203).

Diriliş Gençliği de kendini Batı karşısında diri kılmak için dininden, tarihinden, kültüründen aldığı değerlerle kendine ait bir mevzi kazanmak zorundadır. Eğer Batı medeniyeti karşısında kendini koruyabileceği bir mevzi sahibi olursa tehlikeleri bertaraf edebilir.

"Başına toplandı ve baktılar Batılılar
O aldırmadı bakışlara
Kazdı durmadan kazdı
Sonra yarı beline kadar girdi çukura
Kalabalık büyümüş çok büyümüştü
O zaman dönüp konuştu:
Batılılar!
Bilmeden
Altı oğlunu yuttuğunuz
Bir babanın yedinci oğluyum ben

Gömülmek istiyorum buraya hiç değişmeden

Babam öldü acılarından kardeşlerimin
Ruhunu üzmek istemem babamın
Gömün beni değiştirmeden
Doğulu olarak ölmek istiyorum ben
Sizin bir tek ama büyük bir gücünüz var:
Karşınızdakini değiştirmek" (Karakoç, 2014a: 412-13)

Yedinci oğul Batılıların karşısına kendini bilerek ve kendine inanarak çıkmıştır. Altı kardeşinden elde ettiği bilgelik ve hikmet ile Batı'nın karşısındadır ve ne yapacağının bilincindedir. Yedinci oğul, Batı'nın en iyi yaptığı iş "değiştirmek" olduğu için bu tuzaktan uzak durmuştur.

Aslında "değiştirmek" Batı'nın kendine benzettiği noktanın diğer adıdır. Batının tek gücü budur. Ondan uzak kalmak kurtuluşun adıdır çünkü diğer altı oğul bu durumdan kurtulamamıştır. Yedinci oğul dua etmiştir ve yardım gecikmemiştir. Gelen ilhamla kendisini bir çukurun içine gömmeye başlamıştır. Yaptığı eylem zamanı durdurmuştur. Batı sarhoşluk içinde bu eylemin nedenini bulmaya çalışırken yedinci oğul Batı'nın bu dikkatine aldırmayarak ikinci tehlikeden de kurtulmuştur.

Yedinci oğul hendeğini kazmış, gelecek saldırıları beklemiştir. Batı kentinin içinde kendi hendeğini kazmayı başarmıştır. Savaşa hazırlanmıştır ama öncelikle kendini Batı'ya tanıtmak istemiştir. Aslında bu bir başkaldırıştır. Bir diriliştir. "Batılılar! /Bilmeden /Altı oğlunu yuttuğunuz /Bir babanın yedinci oğluyum ben" dizeleri Batıya kendisini tanıtma haykırışıdır.

Tehlike geçmemiştir. Onun için Batı'dan bir şey ister: Kendisini gömdürmek. Bu bir kurtuluştur aslında. Hz. Yusuf'un kendini zindana gönderilmesini istediği gibi yedinci oğulda kendini gömdürmek ister. Nasıl ki Hz. Yusuf zindandan manen güçlenerek çıkmıştır yedinci oğulda bilmektedir ki değişmeden gömülürse daha güçlü bir şekilde dirilecektir.

Diriliş Gençliği'nin en büyük silahı kendini tanımasıdır. Gençlik; diriliş uğrunda değişmemek için gerekirse kendine bir kuyu kazıp bu kuyunun içinde yıllarca kalmalıdır.

"Beni öldürseniz de çıkmam buradan
Kemiklerim değişecek toz ve toprak olacak belki

Fakat değişmeyecek ruhum
Onu kandırmak için boşuna dil döktüler
Açlıktan dolayı çıkar diye günlerce beklediler
O gün gün eridi ama çıkmadı dayandı
Bu acıdan yer yarıldı gök yarıldı
O nurdan bir sütuna döndü göğe uzandı
Batı bu sütunu ortadan kaldırmaktan aciz kaldı
Hâlâ onu ziyaret ederler şifa bulurlar
En onulmaz yarası olanlar
Ta kalplerinden vurulmuş olanlar
Yüreğinde insanlıktan bir iz taşıyanlar" (Karakoç, 2014a: 413)

Yedinci oğul kararlıdır. Batı'ya meydan okumaya devam eder. Kendisini öldürseler de mevziisini terk etmez. Çünkü Batı medeniyetinin en büyük meydanında bir mevzi kazanmıştır ve kendisini oraya gömmüştür. Ölmek onun için bir kurtuluştur. Yedinci oğul bir kahraman kimliğine bürünür. Kahramanlığın birinci şartı feragattir ve her türlü tehlikeyi göze almış ve hakikati söylemekten çekinmemiştir. Kahraman şahsını topluma adamıştır çünkü Kahraman Allah'a inanan ve o inanç uğruna fedakârlık sınırı tanımayan bir olağanüstü şartların adamıdır (Karakoç, 2011: 341). Yedinci oğlun temsil ettiği genç kahramanlık vasfına sahiptir. O öldüğünde ruhu değişmeden kalacaktır. Bedeni toprak bile olsa kazanan kendisi olacaktır. Diriliş Gençliği de mücadelesini verirken gerekirse kahraman vasfını taşıyacak eylemlere başvurmalıdır.

Batı, dil dökmesine rağmen yedinci oğlu yerinden çıkaramamıştır. Sonunda Yedinci oğul, nurdan bir sütuna dönüşür. Karakoç'ta sütun kavramı dirilişin gerçekleştiği noktadır. Dirilişin somutlaştığı evredir. Doğulu baba kendisini en zor anda bile unutmayan oğluna maveradan seslenir ve diri kalmanın ipuçlarını verir:

"Oğul, dedim. Değişmen gerek. Bir nehirsin, deniz olmalısın. Hakkıyla savaşmaya çalıştın. Ama bir tek Sütunsun. Sütunsun. Büyük yapını aramalısın. Kuyuyu, gurbeti, kervan köleliğini, zindanı, Nil ve sarayı görmelisin. Çağ içinde Kıssa-ı Yusuf'tan bir nağmesin.

- Oğul, dedim. Savaştan önce savaş hazırlığı gerek. Medine'den önce hicret gerek. Pratikten önce teori gerek. İşten önce düşünce gerek. Sesten önce nefes lazımdır. İlim, ahlâk ve aşk medresesinde diz çökmek gerek.

- Oğul, dedim. Savaşı biliyorsun, öğrendin. Biraz da barışı öğren. Benliği yok etmeyi öğren. İslâm'ın karşısında olanlara karşı en sarp kaya ol, ama Müslümanların önünde de en yumuşak ova, toprak. Toprak ol oğul, İslâm'ın en gür ekini yetişsin diye toprak ol, toprakların en yumuşağı ol.

- Oğul, dedim. Toprak damların altında büyüdün. Yanık toprakların oğlusun. Aslını unutma. Aslın gibi mütevazı ol." (Karakoç, 2011: 652-53).

Bu öğütler ışığında yedinci oğul Batının en büyük meydanında sütun oluvermiştir. Genç kendinden sonra gelecek nesilleri bu sayede kurtaracaktır. Karakoç "Fırtına" adlı şiirde "Ben her taşı beş yüz yıl önce konmuş/ Bir camiye tutunarak buluyordum kendimi/ Bir yağmadan böyle kurtarıyordum kendimi" (Karakoç, 2014: 162) diyerek Batı medeniyeti içerisinde ortaya çıkacak Doğulu bir sütunun Dirilişe ilham olacağı kanaatindedir.

Karakoç'a göre (Karakoç, 2011: 645-46) inançta, düşüncede, bilimde, sanat ve edebiyatta bir sütun olmak, çınarlaşmak, anıtlaşmak gerekmektedir. Her Diriliş Genci, bu idealle yetişmeli, dünyaya bu ideal uğruna kendi ağırlığını duyurmalıdır. Müslüman, olduğu yerde bir sütun dikmelidir. Daha doğrusu bir sütun olmalıdır. Müslüman, bulunduğu yerde bir sütun gibi kökleşmeli, toprağa kök salmalıdır. Bir ülkede böyle böyle inanç sütunları yükselmelidir. Sonra o sütunlar birleşerek, kemerlerle bağlanarak büyük bir yapının temel taşları olacaktır ve her sütun beyazlığıyla, arılığıyla yanını yöresini aydınlatacaktır. Her sütun, namaz miracından ve oruç cihadından bir mucize çizgisi olacaktır. Her sütun, İslâm hayatının bir anıtıdır. Ayrıca her sütunun sütun başlığı Kur'an'dır.

Batı kentlerinin merkezinde yapılacak bir eser şehri farklılaştıracak ve şehri Müslüman kılacaktır: "Müslüman kenti, yalnız minarelerinden beş vakit müezzinlerin Allah ismini andığı bir kent değildir. Çeşmesiyle, kubbeleriyle, camileriyle, minareleriyle, türbeleriyle, fabrikalarıyla ve nihayet bunların içinde insanlığın şanı inanç sütunu olan insanlarıyla bir zikir tablosudur. Müslüman, ev ve aileye sütundur. Aile, okula, fabrikaya, orduya ve devlete sütundur. Okul, fabrika, ordu ve devlet, bütünüyle

topluma sütundur. Bir mimarî yapıda, her sütun nasıl bütün yapıyı yaşarsa, her Müslüman da öbür Müslümanla yaşar. Müslümanlar, birbirinden haberli sütunlardır. Dıştan haberli değil, içten haberlidir. Müslümanlar, namazda ve savaşta sütunlar gibi sağlam ve dik saf bağlarlar. İnançta, düşüncede, bilimde, sanat ve edebiyatta bir sütun olmak gerekir. Diriliş Gençliği bu idealle yetişmeli, dünyaya bu ideal uğrunda kendi ağırlığını duyurmalıdır." (Karakoç, 2011: 647). Otaya çıkan ve çıkacak sütunların gölgesinde insanlık dirilişi yaşayacaktır. Yedinci oğul kendini gömerek sütunlaşacağı zamanı beklemeye durmuştur. Bilir ki o gün geldiğinde hem kendi hem de Batı ve tüm insanlık dirilecektir.

Diri kalmanın formülü bu öğütlerdedir. Gençlik bu öğütleri harfiyen yerine getirmek zorundadır. Diriliş bu formülde gizlidir. Masal şiirinin bütünden ve Karakoç'un fikirlerinden yola çıkarak Diriliş Gençliği'nin genel özellikleri şöyle sıralanabilir:

Diriliş genci, geçmişini iyi öğrenmeli ve içinde bulunduğu şartları da tespit etmelidir. Gençlik, Hz. Muhammed'i (S.A.V) her durumda, her şartta örnek almalıdır. Şaire göre gençliğin kalbini Peygamber sevgisiyle doldurmak en büyük ödevdir.

Diriliş Gençliği, Kur'an'ın diriltici özelliği ile dirilmiştir. Kendini diriltmeyi başaran bir nesil ancak etrafındakileri diriltebilir. Gençlik sadece kendisi için varlığını korumamalıdır. Hem Doğu'nun dirilmesi için hem de Batı'nın dirilmesi için mücadele etmelidir.

Diriliş Gençliği, iki evreli bir süreç yaşar. Birinci evrede hayata başlar ve hayatı tanır. İkinci evrede ise Diriliş şuuruyla fikir planında kendini yetiştirir ve kendisine verilen hedefe doğru harekete geçer. Hak ve hakikat aşığıdır. Basit şeylerle oyalanmaz, özgürlüğü kısıtlanamaz ve aldatılamaz. Toplum için kendini feda eder ve hürriyetine giden yolda ardına bakmadan yürür.

Diriliş Gençliği; inancıyla, geleneklerinden ve atalarından öğrendiği ahlâkla aklını ve ruhunu donatacaktır. Batılı değerlere ve dünyevi zevklere aldırmadan hedefine yürüyecektir. Hem kendini, hem Doğu'yu hem de Batı'yı kurtaracaktır.

Bu gençlik, Doğu ve Batı medeniyetinin değerlerini en ince ayrıntılarına kadar bilen bir gençliktir. Batı karşısında öz güven sahibidir. Kendi dirilişini gerçekleştirmenin başlangıç noktası kendini tanımasıdır. Kendini tanımayan bir gencin insanlığı diriltecek gücü bulamayacağı kesindir.

Gençliğin diriliğinin kaynağı utanma duygusudur. Diriliş Gençliği, özünde öncellikle Allah'a karşı utanma hissi barındırmalıdır. Çünkü utanma hissinin varlığı gence dirilik katacaktır. Bu hissin kaynağı vahiydir ve Doğu medeniyetinin değerleridir.

Diriliş Gençliği Batı'nın hilelerine karşı uyanık olmalıdır. Bu gençliğin asli görevleri arasında Batı'yı bilmek olmalıdır. Genç bu medeniyeti tanıyıp hilelerine karşı davranış sergilemesi gerekmektedir.

Diriliş Gençliği kendine rol model olarak irfan hikmet ve ilim sahibi kişileri bulmalı, onların terbiyesinden geçmelidir. Bu değerli insanların yol gösterici vasıflarından faydalanarak istikametini belirlemelidir. Üzüntüye kapılmamalı, diriliş için daima ümit var olmalıdır.

Gençlik, Batı'nın sunacağı müreffeh hayata aldanmamalıdır. Bu rahat hayat gence ahireti unutturabilir. Şaire göre ahireti unutan bir gençlik, diriliğini kaybeder. İnsanlığın sorunlarına derman olamaz. Batı'nın bu hilesi karşısında genç, kendini dünyevileşmeye kaptırmamalıdır. İncelenen İslami gençliğin ahiret endişesi taşıması ortak bir değerdir.

Diriliş Gençliği nefsine sahip olmalıdır. Gayri meşru ilişkilerden kaçınmalıdır. İçki, faiz gibi İslam'ın haram kıldığı unsurlardan uzak durmalı. Kötü fiiller içinde bulunmamalıdır. Batı'nın değerlerini kabul eden gençlik, belli bir süre sonra batılılaşmaya başlayacaktır ki bu da Diriliş Gençliği için büyük bir tehlikedir.

Son olarak idealize edilen Diriliş Gençliği kendi kültürüne sahip çıkmalıdır. Kendi tarihini ve edebiyatını öğrenmek zorundadır. Tarih ve edebiyat kültürün bir parçası olduğu için gençlik bu değerleri özümsemelidir. Kendi tarihini ve edebiyatını bilmeyen bir gençlik diri kalamayacak ve insanlığı diriltecek bir medeniyet tasavvur edemeyecektir.

Devrimci gençlik; sosyalizmin ilkelerini benimsemiş, yaşadığı toplumda devrim için çabalayan, halkların özgürlüğü için mücadele eden gençliktir. Toplumcu Gerçekçi şairlerin şiirlerinde idealize edilen gençlik, "Devrimci Gençlik" başlığı altında incelenmiştir.

Bulguların tespit edildiği şiirler: Nezir Seyyit'in "Genç Sosyalistler Marşı", Nazım Hikmet'in "Gençlik Marşı" "Benerci"; Attila İlhan'ın "Revolution", Süreyya

Berfe'nin "Sierra Maestra'da", Metin Demirtaş'ın "Che Guevera", Hasan Hüseyin Korkmazgil'in "Kızılırmak" adlı şiiri.

Nezir Seyyit'in yazmış olduğu "Genç Sosyalistler Marşı" adlı şiirde sosyalist kelimesi, gençlik isminin sıfatı durumundadır. Genel olarak da bu şiirde sosyalizmin belirgin özellikleri işlenir ve bu özellikler gençliği idealize eder.

İşçiler için gün doğumu, işe başlamaktır. Fabrika mekânında işçiler devleştirilmekte, yüceltilmektedir. Burjuvaya karşı işçi sınıfı dayanışma içinde gösterilmektedir. Sosyalizm aydınlık bir düşünce ve yaşam sistemi olarak sunulmaktadır.

Gün doğuyor, gün doğuyor! Yine iş başı vakti,
Fabrikada iki kez devdir şimdi işçiler,
Dayanışma, bildiriler… Kavganın tam saati,
Düşsün burjuvaların maskesi birer birer.

Uykusuz gecelerden
Geldi genç sosyalistler
Karanlığın zırhını
Deldi genç sosyalistler. (Seyyit, 1998: 73)

Şiirin birinci bölümü yoğun sol terminolojiye ait kavramları içermektedir. İşçi, bildiri, kavga, burjuva gibi kavramlar sosyalizm ile yeniden tanımlanmıştır. Şiirde ilk olarak açıklanması gereken temel kavram sol terimidir.

Sol teriminin 1789 Fransız Burjuva Devrimi'nden sonra 1792'de I. Cumhuriyet'in anayasasını hazırlamak üzere toplanan Konvansiyon Meclisi'nde kürsüye göre en solda ve en yukarıda oturan Jakobenler Kulübü üyesi Dağlılar denen radikal devrimci kanada atfen kullanıldığı bilinir. Klasik Marksist literatürde rastlanmayan; Lenin'de, nitelemenin kaynağına gönderme yapılarak radikal veya aşırı anlamı yüklenen terim günümüzde sosyal demokrasiden sosyalizme, komünizmden anarşizme ve sendikalizme kadar, düzene emek odaklı eleştiri getiren çeşitli akımları içerse de ideolojik içerikten çok siyasal örgütlerin, partilerin politik yelpazedeki yerlerini belirlemek için kullanılmaktadır. Kavramsal anlamda "sol" dendiğinde ise, başta emekçi sınıflar olmak üzere ezilenlerin haklarından yana, toplumsal baskı ve eşitsizliklere karşı, düzenin

değişmesini öneren düşünce ve hareketler anlaşılır. Bu anlamda sol, düzenin muhafazasını savunan sağ'dan değişim, dönüşüm, kurulu düzeni aşma amacıyla farklılaşır ve yine bu nedenle isyankâr ve devrimci bir kimliğe bürünür (Baydar, 2011: 13).

Şiirde ikinci temel kavram olan sosyalizm ise devrimci bir değişimle, toplumun büsbütün farklı bir çizgide yeniden kurulması anlamına gelmektedir (Huberman, 2009: 63). Özel mülkiyet, piyasa ekonomisi ve kâr esasına dayanan kapitalizme bir tepki olarak doğmuştur. Sermaye sahipleriyle işçiler arasındaki eşitsizliği, servet ve refah farklarını ortadan kaldırma iddiasındadır (Görgün, 2009: 382). Bu iddia kapitalizm ile savaşı kaçınılmaz kılmıştır. Yapılacak savaşta en önemli güç gençliktir.

Türkiye'de sosyalizm sözcüğünün duyulması, bu kavramın gündeme gelmesi, 19. yüzyılın son yıllarına doğrudur. İkinci Meşrutiyet'ten itibaren Rumeli'den, Selanik'ten başlayarak İstanbul'a yayılan işçi hareketleri, Osmanlı Meclisindeki Ermeni mebuslar, kendisini Osmanlı sosyalisti olarak tanımlayan Vlahov Efendi'nin varlığı sosyalizmin Osmanlı coğrafyasındaki izleridir. Ayrıca grevler, işçi hareketleri; Türkiye Komünist Fırkasının 1920 Eylül'ünde Bakü'de Mustafa Suphi başkanlığında kuruluşu gibi gelişmeler Türkiye'de sol ve sosyalist fikirlerin yayılmasında önemli etkileri olmuştur. Türkiye solunun sonraki gelişme sürecinde iki temel kaynak belirginleşir: İçerde Türk ulus devletinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş süreci, dışarda 1917 Bolşevik devrimi. Türkiye'de sol/sosyalizm, başlangıçta bu iki pratikten çıkmıştır (Baydar, 2011: 15).

Sosyalist fikirlerin ve siyasal oluşumların toplum hayatında daha görünür hale gelmesi, ülke siyaseti içerisinde etkili olmaya başlaması ve ağırlığını hissettirmesi 1960'lı yıllarda mümkün olmuştur (Doğan, 2011: 140). Özellikle 1965-1975 döneminde gençlik hareketleri, bütün dünyada geleneksel politikaları ve politika yapma araçlarını terk ederek doğrudan eylemin ve sokağın yörüngesine girmiştir. Öğrenci hareketlerinin radikal kesimleri, parlamentoyu ve parlamenter temsil sistemini bir kenara iterek kendi öznelliklerini ortaya çıkaran yollara yönelmesi gençliği de etkilemiştir (Akın, 2008: 88). Bu süreçte gençlik eylemlerin ve grevlerin dinamosu durumuna gelmiştir.

Nezir Seyyit'e göre Devrimci Gençlik, bütün enerjisi ile sosyalist değerlere sahip çıkmalıdır. Bu değerlerin başında da işçiler gelmektedir. Devrimci Gençlik, vahşi

kapitalizmin ezdiği işçilerle birlikte kavganın içinde yerini almalıdır. Emeği sömürülen işçilerin emeklerinin karşılığını alabilmeleri için kavga şarttır ve vakti gelmiştir. Bu kavga dünyaya hâkim olan burjuvazinin sahte yüzünü ortadan kaldıracak ve bütün vahşiliğini gözler önüne serecektir.

Şiirde burjuvazinin maskesinin düşürülmesi Devrimci Gençlik için bir görevidir. Burjuvazi anamalcı üretim düzeninde üretim araçlarını ellerinde bulunduranlarla çıkarları bunlara bağlı olanların oluşturduğu sınıftır (Hançerlioğlu, 1996: 55). Gençlik bu sınıf ile savaşmalı ve emekçinin hakkını bu sınıftan almalıdır.

Devrimci Gençlik, emekçinin hakkını almak için savaş verecektir. Gençliğin vereceği savaşla burjuvazinin kaleleri, şatoları yıkılacak; toprağı ve anamalı elinde tutan tekelci burjuva yok edilecektir. Devrimci Gençlik için bir başka görev de, diğer halk kitlelerini yönlendirmektir. Bu mücadelede asıl olan gençliğin kendi yerinin nerede olduğunu ve kendi temel görevinin ne olduğunu bilmesidir.

Şiirde karanlık olarak gösterilen, kapitalizmin etkileridir. Bu karanlık bir zırh gibi emeğin ve insanlığın üstünü kaplamıştır. Ayrıca insanlığa yaşam hakkı da tanımamaktadır. Karanlığın zırhını delmek için gece gündüz çalışan devrimci genç sosyalistlerdir ve elde edilecek her türlü başarı da onlarındır.

Şiirin ikinci bölümünde zaman kavramı, Ekim, Haziran, Mayıs devrimleriyle; liderlik ruhu Lenin'le; gençlik de genç heyecanı da sosyalistlerle simgeye dönüştürülür:

"Ekim'de vardılar onlar. Haziran Mayıs'ta var!
Damarda, yürekte Lenin: o en büyük usta var.
Grevlerde yürüyüşte öndedir genç sosyalist
Faşizmin çizmesine göğsü dağ gibi duvar
Kurtulmuş yarınlara
Son söz onlarda biter,
Parti'den hız alarak
Doğru genç sosyalistler" (Seyyit, 1998: 73)

Şair, marşın bu bölümünde Rusya'da gerçekleşen 25 Ekim 1917'deki Bolşevik Devrimi'nden başlayarak İngiltere-Fransa işçi hareketlerini, Meşrutiyet işçi hareketlerini,

Küba, Çin devrimlerini ve 27 Mayıs Darbesi'ni çağrıştırarak sosyalist gençlik hareketlerine övgüler dizer.

Özellikle 1968 kuşağı diye adlandırılan kuşak, "Ekim'de vardılar onlar/ Haziran Mayıs'ta var!" dizelerinde söz edilen aylarda ön saflarda kendilerine baskı unsuru oluşturan güçlere karşı direniş göstermiştir. Ayrıca "Ekim" ayının vurgulanması sosyalist devrimci bilincin enternasyonel bir seviyede tutulduğunu gösterir.

Şaire göre "Ekim" ayı Rusya için neyse Küba için de, Türkiye için de aynı öneme sahip olmalıdır; çünkü Türkiye sosyalizminin dış kaynağı 1917 Bolşevik devrimidir. Ekim ayı; Çarlık Rusya'sında mağdurların, tarihin intikamını almak için ayaklandığı, proletaryanın zincirlerini kırdığı, sermaye düzeninin ezilenlerin balyozuyla yıkıldığı bir aydır ve devrim heyecanının dünyayı sardığı günleri bünyesinde barındırır (Baydar, 2011: 15).

Şiirde vurgulanan diğer bir kavram da devrim kavramıdır. Marksistler, toplumu değiştirmek için devrimin zorunlu olduğu düşüncesindedirler. Kapitalizmden sosyalizme geçişin, herhangi bir anda değil, ancak dönüşüm için koşulların olgunlaştığı zaman olabileceği inancıdırlar. Devrim, ayaklanma ya da başkaldırma ile hükümet kadrolarının, egemen sınıfın birinin üyelerinin elinden ötekine geçmesini sağlayan bir nöbet değişimi değildir. Marksistler için devrim teriminin daha derin bir anlamı vardır. Marks'ın öngördüğü devrim ise, iktidarın kapitalist sınıftan işçi sınıfına geçmesi anlamına gelir (Huberman, 2009: 91-92).

Şiirde bahsedilen Ekim Devrimi ezilen ulusların hayatında yeni bir kapı açmıştır. Ekim Devrimi'nin zaferi Batı'daki proleter sosyalist devrimlerle Doğu'nun sömürge ve yarı sömürge ülkelerindeki ulusal demokratik devrimler arasında bir köprü kurmuştur (Piao, 1990: 58). Ayrıca 1917 devriminin başarılı olması, sosyalist Türk aydınları arasında Marksizm'in çok radikal bir teori de olsa uygun koşullarda iktidar olunabileceği fikrini aşılamıştır (Belge, 2008: 30).

Şair "Damarda, yürekte Lenin/ o en büyük usta var" dizeleri ile gençliğin önüne rol model olarak Lenin'i çıkarmıştır ve gençliğe büyük usta olarak takdim etmiştir. Diğer gençlik modellerinde de görülen gençliğin karşısına rol model çıkarma refleksi, sosyalist gençlikte de devam etmiştir.

Gençliğin Lenin'den örnek alacağı en önemli özellik onun devrimci özelliğidir. Ayrıca devrimci gençliğin en büyük görevi devrim mücadelesinde gerekli sorumluluğu yüklenmektir.

Türkiye sol siyasi hareketinde önemli bir yere sahip olan Devrimci Gençlik (Dev-Genç) grubunun marşında da özellikle devrimcilik, gençlikle birlikte anılmıştır: "İşçi köylü gençlik/ Devrim için ölürüz/ Vedat Taylan, Mehmet Battal/ Devrim için öldüler/ Devrimciler ölür ama/ Devrimler durmaz sürer." (Pekdemir, 2008: 750).

Bu yüzden devrimlerin devam etmesi için gencin devrimci özelliğini kaybetmemesi gerekir. 1965-1971 döneminde Türkiye'de sol hareketi, özellikle devrimci gençlik hareketini etkileyen iki devrim örneği vardır: Vietnam devrimi, Küba devrimi. Devrimci gençlik hareketi içinde, devrimin uzun bir halk savaşıyla zafere ulaşılacağı saptaması neredeyse tartışılmaz bir doğrudur (Erkiner, 2008: 536). Mahir Çayan'a göre, bütün ideolojik ayrılıkların temeli devrim isteyip istememeye değil devrim yapmak için yola çıkmaya, savaşmaya cesaret edip edememeye dayandığından devrim için savaşmayana sosyalist denemez (Kozaklı, 2008: 503).

Türkiye'de Devrimci Gençlik, proletarya dediği ezilen emekçi sınıfın hakları için burjuva olarak adlandırdığı işveren veya üst sınıfla mücadeleye girişmiştir. Bu mücadeleyi fikir ve eylem alanında yürütmüştür. Fikir alanındaki düşünceleri sosyalizmi savunan şairlerce şiirlerle yansıtılmıştır. Şiirler, Sosyalist Gençlik için mücadeleye güdüleyen marş ve slogana dönüştürülmüştür.

Attila İlhân devrim anlayışını "Revolution" adlı şiirinde şu şekilde dile getirir:

"sarmaşıklı bir ev güneşli tertemiz camları
yine chopin'den revolution'u çalar komşumuz
sen işinden ben işimden dönünce akşamları
soframız hazır taze ekmek limon çiçekleri
billur bardakta şeker gibi tatlı suyumuz
sonra ben sana nâzım'dan şiirler okurken
üşüşür penceremize gece kelebekleri
artık dalar gönlümüzce büyük şeyler düşünürüz
neler düşünürüz sevgilim neler düşünürüz
her sıçrayış bir birikişe bakar

her birikiş bir sıçrayışı hazırlar
baştan başa tarih birikip sıçramalarla doludur
yine chopin'den revolution'u çalar komşumuz
saat kulesi gecenin on birini vurur
varıp deliksiz uyuruz uyuruz sabahleyin
bıraktığımız yerden hayata başlamak için" (İlhan, 2010a: 102)

Revolution parçası şaire sosyalizmin başarısını hatırlatır ve şairin evinde huzur bulmasına katkıda bulunur. Şairin sevgilisine Nazım Hikmet'ten şiirler okuması da içinde ümit ve güzellikler uyandırır.

Süreyya Berfe "Sierra Maestra'da" adlı şiirinde sınırları aşan bir mücadelede öldürülen sekiz gencin öyküsü üzerinden Devrimci Gençliğin öyküsünü anlatır. Küba'da on yıl süren baskıyı, infazları tiyatro üslubuyla dramatize eder. Yabancı topraklarda verilen devrim mücadelesi Türkiye sınırlarına taşınarak gençliğe örnekler sunulur.

"Domuz kurşunu
İspanyol komutanı Valmasede
Dört dönüyordu
Asın diyordu
Kesin diyordu
Sekiz yiğit genç
Sehpaya giderlerken
Sömürücü Federico Capdevilla bile dayanamadı
Söktü yüzbaşı üniformasını
Vazgeçti kılıcından
Sierra Maestra yankılanıyordu
Küba çınlıyordu
"Taze et! Genç kan!"
On yıl
Yel gibi esti bu ses
Deniz gibi kabardı
Irmaklar gibi coştu
Ağaçların yapraklarından

Silah namlularından
Her dilden
Ve her ağızdan
Bir tek ses çıkıyordu
Bölünmez parçalanmaz bir ses
"Taze et! Genç kan!" " (Berfe, 2014: 44)

Nazım Hikmet de Devrimci Gençliği "Benerci" üzerinden anlatır. Benerci aslen Hintli'dir ve devrim için mücadele verirken Britanya polisi tarafından şüpheliler arasına alınır. Bu gencin en önemli özelliği inkılapçı olmasıdır. Devrimci gence aşk motifini ekleyerek geleceğe dönük bir hareketle duygusallığı birleştirir.

II
"Vaziyeti telhis edelim hele.
BİR:
Benerci inkılâpçı bir gençtir.
Hazım zamanlarını, boş gecelerini değil,
boydan boya ömrünü vermiştir ihtilâle...
İKİ:
Birinci bapta öğrendik ki,
Benerci âşığıdır Britanyalı bir kızın.
Yani, delikanlımızın
kalbine bir taş
düşmüş.
Kırmızı saçlı bir baş
düşmüş
ve kalbi
dalga dalga halkalanıyor...
İki, A:
Benerci riyaset ederken gizli bir içtimaa
altı yoldaşıyla yakalanıyor." (Hikmet, 1994a: 23)

Uluslararası bu mücadele örnekleri, şairler tarafından Türkiye gündemine taşınarak Devrimci Gençliğin emperyalizme karşı verilen mücadelede yalnız olmadığı hatırlatılmaktadır.

Devrimci genç, kavgacı bir özelliğe sahiptir. Çalışmada karşılaşılan birçok gençlik modelinde kavgacı, savaşçı vasıflar gençlik tasavvurlarının ortak özelliği olarak tespit edilmiştir.

Tarihi süreç içinde gençlik hareketinin radikalleşen kesimlerinin ne parlamenter mücadeleyle ne de darbeci eğilimlerle bir sonuç alınabileceğine kanaat getirmesi, gerilla mücadelesini ön plana çıkarmıştır. Bir yandan gerilla mücadelesiyle etkileyici sonuçlar alan Filistin Kurtuluş Hareketi, Amerikan ordularını küçük düşürücü bir yenilgiye uğratmayı başaran Vietnam Gerilla Hareketi, Cezayir, Küba, ve Kongo'nun başarılı ulusal kurtuluş mücadeleleri, öte yandan Latin Amerika gerillaları, bu yönde ilerleyen gençlik önderleri için önemli bir ilham kaynağı teşkil etmiştir. Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de gerilla mücadelesinin esas ilham kaynağı Küba Devrimi'dir. Özellikle de devrimden sonra Bolivya'da yeni bir devrimci mücadeleye başlamak için Küba'dan ayrılan Che Guevara'dır (Akın, 2008: 96).

Devrimci gençliğin mücadele aşamasında rol model alacağı ikinci kişilik Che'dir. Dönemin şairleri bu şahsiyete şiirlerinde yer vererek gençliğin onu tanımasını sağlamışlardır.

Metin Demirtaş "Che Guevera" adlı şiirinde Türkiye'deki Devrimci delikanlıları Che Guevera ile özdeşleştirir. Ülkücü Gençlik için Kür Şad ne ise Devrimci Gençlik için de Che Guevera odur. Kongo, Vietnam şair için ortak mekân; Che Guevera da şair için ortak kahramandır.

"Bizim de delikanlılarımız vardır Che Guevara
Yokluklardan biyol kopup gelmiş
Üç zeytin, az ekmek üniversitelerde
Su gibi kızlar çarpar önce, alkol vurur
Öfkeli dolanır caddelerde
Ve başkaldırır akılları duya eren de
Çünkü Vietnam, hepimizin Vietnam'ı
Kongo, hepimizin Kongo'su

Bir kere özsu yürümüştür dallara
Patlayacaktır ağır sancılarla karanlıklar
Varmak için o güzel yarınlara
Bizim de dağlarımız vardır" Che Guevara (Demirtaş, 1977: 73)

Che, devrimcidir. Enternasyonalisttir. 1967'de Bolivya'nın ormanlarında askerlerce öldürülmüştür. Che'nin öldürülmesi ilginç bir tarihsel dönemde olmuştur. Dünyanın her yanında, özellikle de Avrupa ve Amerika'da 1968 rüzgârı esmektedir. Gençlik her yerde başkaldırmakta, zamanın egemen değerlerini sorgulamaktadır. Siyasi ve kişisel özgürlükler için üniversiteleri işgal eder, sokaklarda polisle çatışır. Böylesi bir dönemde, Che kendisini bilmeyen, tanımayan milyonların bayrağı olur. Devrimciliğiyle, özverili yaşamı ve ölümüyle, enternasyonalizmiyle, sömürge durumundaki halkların bağımsızlığı için hayatını feda etmesiyle, devrimci gençliğin simgesi durumundadır (Margulies, 2004: 214). Che figürü bugünün Türkiye'sinde de devrimci gençliğin şekillenmesinde önemli bir karakterdir.

Seyyit Nezir'in Sosyalist Marşı'na göre Rusya'da devrim gerçekleşmiştir. Sırada Devrimci genci bekleyen Türkiye ve diğer ülke halklarının devrimleri vardır. Şair sosyalist gençleri, Komünist Partisinin önderliğinde ve Lenin'in yolunda devrime doğru yönlendirir. Geleceği aydınlık ve umut dolu olarak görür.

"İşçinin emekçinin gürbüz yaratkan kolu
Dövüyor emperyalzmi, umut dolu, şan dolu!
Sarıyor yürekten halkı; dirençle, şarkılarla
Yürüyor genç sosyalist, yolu Lenin'in yolu.
Parti'nin ışığıyla
Ufuk aydınlık, duru
Genç sosyalistler biz
Sonsuz ufuklara doğru" (Seyyit, 1998: 73)

Devrimci gencin en tehlikeli düşmanı emperyalizmdir. Emperyalizm, anamalcı üretim biçiminin tekelcilik aşamasıdır. Emperyalizm deyimi ilkin 1880'lerde İngilizce olarak imparatorluk rejimi yandaşlarının öğretisi anlamında kullanılmıştır. Emperyalizmin temelinde anamalcı tekelcilik vardır. Tekelcilik serbest rekabetin tam

zıddıdır. (Hançerlioğlu, 1996: 127). Devrimci Gençlik emperyalizmin sömürü düzenine karşı çıkmalıdır. Bu uğurda gerekirse silahlı mücadele etmeli ve yarınlar için ölümü göze almalıdır.

Şiirde dile getirilen diğer bir kavram "parti"dir. Şairin dile getirdiği parti Rusya da kurulan Komünist Enternasyonal (Komintern) partisidir. 1919 yılında Moskova'da kurulmuştur. Partinin kuruluş amacı; dünyadaki diğer komünist partilerin faaliyetlerini koordine etmek, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin hayata geçirdiği ideolojik ve siyasi amaçları yönlendirmektir. Hem işçi sınıfı hareketleri arasındaki bağı güçlendirmek hem de dünya devrimini gerçekleştirme yolunda gereken ideolojik yönlendiriciliği sağlamak için Komünist Enternasyonal kurulmuştur (Gökay, 2008: 339). Partinin önündeki esas görevin komünist toplum yaratmak olduğu söylenebilir. Bu toplum, proletarya ve emekçi sınıfların iktidarlarını korumalarına ve sağlam bir temel oluşturmalarına yardım edecek bir toplumsal düzen yaratma görevinin üstesinden gelebilir (Lenin & Stalin, 2011: 86-98). Gençlik, komünizmi ancak eğitim ve öğrenimindeki her adımını proletaryanın ve emekçilerin eski sömürü toplumuna karşı verdiği kesintisiz mücadeleye uygun atmak suretiyle öğrenebilir. Burjuvaziye karşı mücadele için disiplinli, bilinçlendirilmiş gençlik kuşağına ihtiyaç vardır. Devrimci gençlik, partinin ışığı altında sonsuzluğa doğru yürüyüşünü devam ettirecektir.

Parti uluslararası bir nitelik taşıdığı için devrimci genç, parti bünyesine katılmakla Türkiye sınırlarını aşarak bütün devrimci gençlerle bir araya gelme şansını yakalayacak ve ortak bir akıl oluşturacaktır. İslami gençlikte var olan ümmetçi anlayış kısmen bu duruma benzetilebilir.

Bununla birlikte Komünist Enternasyonal Partinin görevi, Atatürkçü Gençliğin şekillenmesinde rol oynayan halkevlerinin görevine çok benzemektedir. İki kurumda da, kurumun ilkeleri doğrultusunda gençlik yetiştirilmektedir.

Şairin son bölümde kullandığı önemli kavramlardan biri de halktır. Halk (Kaplan, 2006: 270), sosyalizmde adeta kutsanır. Bütün eylemler halk için yapılır ve halk özgürlüğüne kavuşturulur. 1950 yılından sonra bazı şairler Anadolu insanının hayatına Marksist açıdan bakarlar. Bu çığırı İstiklal Savaşı yıllarında Moskova'ya giden, orada sıkı bir Marksist terbiye gördükten sonra Anadolu'ya gönderilen Nazım Hikmet açar.

Hikmet (Bezirci, 1997: 14); şiirlerinde sanatından ödün vermeksizin, ilkelliğe, dogmatikliğe, şematikliğe ve popülistliğe kapılmaz. Devrimci tutumla halk için şiir yazar. Şiirlerini kitlelere ulaştırır ve bu şiirleri halka mal eder. Şiirlerini halktan kişilere okur, onların görüşlerini öğrenir. Eleştirileri can kulağıyla dinler ve değerlendirir. Bu durum Nazım Hikmet'in şiirlerinin halk tarafından benimsenmesini sağlar.

Nazım Hikmet "Gençlik Marşı" adlı şiirinde gençliğe halk kavramını tanıtır ve temel görevlerini hatırlatır. Nazım, tavrını halktan yana koyarak gençliğe yerini ve tarafını gösterir:

"Yenilmez bayrağıyız ilerinin
Güzel yurdumuzda halktan yanayız
Düşmanıyız karanlığın gerinin
Dünyada barıştan halktan yanayız

Halk için gerçekten hürriyet için
İleri ferah bir memleket için
Çelik bir imanla yürüyelim biz
Biz su katılmamış yurtseverleriz
Halka açılmalı ardına kadar
Bilimi hapseden altın kapılar
Büyük Türk halkının hakkıdır bilgi
İçtiği su yediği ekmek için" (Hikmet, 1996: 207)

Nazım Hikmet muhalif bir duruş sergileyerek şiirde ilericiliği övmüş, geçmiş tarihi ve değerleri karanlık olarak değerlendirmiştir. Şiirde öne çıkan felsefe, yurtseverliği gençliğe tanıtmaktır. Yurtseverliğin gereklerini gençlik kavradığında yarınlar daha ferah olacak ve güzel bir memlekete kavuşulacaktır. Bunun için öncelikle halkın kurtuluşu gereklidir. Halkın varlığı yarınların varlığı ile doğru orantılıdır. Güzel yarınlar inşa etmek gençliğin yurtsever kimliğine bağlıdır.

Yarınlara sahip çıkacak Devrimci Gençlik, son olarak Hasan Hüseyin Korkmazgil'in "Kızılırmak" adlı şiirinde "Temmuz" adıyla belirginleşir. Temmuz şairin oğludur. Kızılırmak şiirinin son bölümünde şair, sözü oğluna getirerek davasını oğluna

emanet eder (Türk, 2011: 14) ve yarınlara sahip çıkacak bir neslin oluşumuna önayak olur.

"Bir oğlum olacak adı temmuz
Uykusuz
korkusuz
beter mi beter
ben beynimi satarak yaşıyorum
o benden proleter" (Korkmazgil, 1996: 76)

"bir oğlum olacak adı temmuz
karataşın göbeğinde aşk
karataşın göbeğinde barış
karataş çatladı çatlıyacak
bende bitmeyen kavga
onda yeniden başlıyacak" (Korkmazgil, 1996: 76)

Hasan Hüseyin Korkmazgil, şiirin devamında oğlundan beklentilerini sıralar. O, oğlunun proleter kimliği ile kendi mücadelesini sürdüreceğine inanmaktadır. Şair oğluna bu mücadelede yorulmamasını ve dava uğrunda yıkılmamasını öğütler.

Sonuç olarak idealize edilen Devrimci Gençlik'in başlıca görevi; halkını anlamak, halka ileriye gitmeyi öğretmek, halkın izleyeceği yolu ve beklediği mutluluğu gerçekleştirmektir.

Devrimci Gençlik, sosyalizmin ilkeleri doğrultusunda idealize edilen bir gençliktir. Bu gençlik, sosyalist değerlere sahip çıkar. Devrimci gençlik vahşi kapitalizmin ezdiği işçilerle omuz omuza mücadele verir. Bu mücadelede Devrimci Gençlik'in kavgacı ve mücadeleci yönünü ön plana çıkar.

Devrimci Gençlik için en önemli görevlerden biri burjuvazi ile savaşmaktır. Bu savaş dünyaya hâkim olan burjuvazinin sahte maskesini ortadan kaldıracak ve bütün vahşiliğini gözler önüne serecektir.

Karanlığı ile emeğin ve insanlığın üstünü kaplayan kapitalizm de devrimci gençliğin düşmanları arsındadır. Karanlığın zırhını delmek için gece gündüz çalışan devrimci genç, emeğin gerçek sahipleriyle aynı saftadır.

Devrimci genç eylemlerin ve grevlerin dinamo gücüdür. Bu gencin rol model alacağı şahsiyet Lenin'dir. Gençlerin Lenin'den örnek alacağı en önemli özellik ise onun devrimci özelliğidir.

Devrimci gencin en tehlikeli düşmanı emperyalizmdir. Devrimci gençlik emperyalizme karşı verilen mücadelede en ön saflarda yerini almalıdır. Gençliğin bu mücadelede rol model alacağı kişi ise Che Guevara'dır. Che, enternasyonalisttir ve savaşçıdır. Bu yönleriyle gençliğe ilham olmaktadır.

Devrimci genç, Komünist Enternasyonal Partisinin bir üyesidir. Bu partinin ideolojisi etrafında şekillenir. Partinin uluslararası bir mahiyette olması Devrimci Gençliğin mücadelesini ülkesinin sınırlarının ötesine taşımasını sağlamıştır. İslamcı Gençlik'in ümmetçi anlayışı çerçevesinde dünya genelindeki Müslümanların sorunlarıyla dertlenmesi ile Devrimci Gençlik'in dünya genelindeki emekçilerin sorunlarıyla ilgilenmesi arasında bir benzerlik kurulabilir.

Devrimci gençlik, yarınları aydınlatacaktır ve halkının refahı ve hürriyeti için kalkınmış bir ülke için yurtsever kimliği ile hayatının sonuna kadar mücadelesine devam edecektir.

Devrimci Gençlik; fabrika, işçi, burjuva, emperyalizm, kavga, dayanışma, enternasyonal, sosyalist, grev, parti, Che Guevera, Lenin, Küba, sevgili, yarın, ümit... gibi kavramlar etrafında idealize edilmiştir.

Mehmet; Anadolu'da yaşayan, ekmeğinin peşinde olan, namuslu, erdemli bir şekilde hayat mücadelesi veren gençliğin adıdır.

Bulguların tespit edildiği şiirler: Mehmet (Başaran, 1953: 13), Mehmet (Gürcan, 1967: 125), Mehmet (Bektaş, 1981: 5), Mehmedim ! (Önol, 1967: 227) Mehmedim (Akdağ, 1967: 260), Mehmedim (Azgur, 1997: 401-402), Mehmedim (Necati, 1971: 79), Mehmedime (Endik, 1944: 8), Mehmed'in Kore'den Anasına Mektubu (Püsküllüoğlu, 1967: 280), Mehmedi'in Destanı (Ersavaş, 1997: 401-402), Zonguldaklı Mehmet'e (Levent, 1954: 15), Arslan Mehmedim (Zorlutuna, 1997: 235), Mehmet Sıradağları

(İlhan, 2010a: 63), Mehmedin Öyküsü (Demirbaş, 1970: 16-19), Aldı Mehmet (Başaran, 1976: 21), Memleket-Ahmet-Mehmet (Irgat, 1991: 175), Çarmıhtaki Yeni Mehmet (Gruda, 1964: 29-33), Çanakkale ve Mehmet (Kırzıoğlu, 1961: 76) Cabbar Oğlu Mehmed (İlhan, 2006: 19-23), Yedi Memetler (Dağlarca, 1963:5-60) Memetlerin Türküsüne Önsöz (Çapan, 2008: 52) Anasından Mehmede Mektup (Zorlutuna, 2008: 269), Kimsesiz Mehmedlere (Karakoç, 1984: 30) Mehmed'e Mektup (Birdir, 1972: 30). Zindan Mehmet'e Mektup (Kısakürek, 1974: 257), Bir Ülkem Vardır Benim (Kocadağ, 1967: 125), Kağnıların Türküsü (Atmaca, 1953: 72), Serseri (Özkan, 1950: 32), Dünya Döndükçe (Arıburnu, 1960: 56), Bir Yolcuya (Onan: 1941: 25), Hudutta Nöbet (Abalı, 1944: 15), Düşü Etin Tırnağın (Damar, 1990: 124), Dilek (Damar, 1986: 43), Aç Ekin (Çapan, 2008: 66), Durum (Başaran, 1953: 16), Dövüşüyoruz Kore'de Devlerden Üstün (Ertepınar, 1962: 89), 1 Mayıslar Gelmiyor Mu? (Gültekin, 1980: 25-27), Bizim Destan'dan, Ses Duvarı (Karaer, 2005: 106).

Bu şiirlerden hareketle Mehmet tasavvurunun genel özellikleri belirlenmiştir. Bu özellikler çerçevesinde bu gençliğin vasıfları ortaya çıkarılmıştır.

Mehmet adının konuluşu Ali Çapan'ın "Aç Ekin" şiirinde dile getirilmiştir.

"Aç ekin
Kadın sallamaya kalmadan orağı
Bir can yürürdü
Belinden aşağı
Kadının oturduğu toprak
Kuru ve sıcaktı
Oğlunun göbeğini
Elindeki orakla kesti
Ve oğlunun kulağına
Usulca
"Mehmet"
Dedi." (Çapan, 2008: 66)

Şair ekin zamanı tarlada doğan bu çocuğun adını "Mehmet" koymuştur. Mehmet adı burada özel bir ad değildir. Acılar içinde doğan çocukların genel adıdır. Mehmet aynı zamanda fakirliğin, garibanlığın, yoksulluğun, kimsesizliğin, çaresizliğin de adıdır.

Mehmet'in genç biri olduğu şiirlerde özellikle öne çıkarılmıştır. Mehmet gençtir, askerdir, işçidir, çiftçidir. Şiirlerde geçen yaş aralığı bunu ispatlamaktadır.

Ahmet Demirbaş "Mehmet'in Öyküsü" adlı şiirinde Mehmet'in yaşının on altı olduğunu belirtir. Bu yaş gençliğin başladığı dönemi gösterir. Bu şiirde de Mehmet açlığa ses çıkaran ve yoksulluğa karşı duruş sergileyen, şehirde ve şehirlinin yanında aş arayan bir gençtir.

"16 yaşına girmişti Mehmed
Kasları henüz kuvvetlenmişti
- Ana dedi ana..
gayri açlığa paydos
dünya iyi insanlarla dolu
sağ olsun şeherli" (Demirbaş, 1970: 16-19)

Turan Özkan'ın "Serseri" adlı şiirinde ise Mehmet'in yaşı on sekizdir. Kanın kaynadığı bir çağda olduğu vurgulanmıştır. Bu yaş gençliğin delikanlılık dönemidir.

"Yaş on sekizi bulmuş,
Kan kaynamış,
Bir de âşık olmuşsun üstelik amma
Çalgıcının kızı sana göre değil..
Bir okumuş efendi ister
Bey ister.
Sen ki Mehmedim,
Küfürle şarkıdan başka okumak bilmezsin
Gözlerin nasıl parlıyor onu görünce" (Özkan, 1950: 32)

Şiirde Mehmet'in âşık olmasından bir trajedi doğar. Çünkü âşık olduğu kız, okumuş ve zengin birisini beklemektedir. Bu vurgu ile Mehmet'in şahsında bütün fakir ama ilkeli Anadolu gençliğinin aşk acısı anlatılmıştır. Bu mahiyetteki aşklarda sınıf farklılıklarından dolayı kavuşma ya hiç olmamıştır ya da zor gerçekleşmiştir.

Son olarak Süreyya Endik'in "Mehmedime" adlı şiirinde Mehmet'in yirmi yaşında olduğu vurgulanır. Şiirlerde Mehmet'in yaşı on altı ile yirmi yaş aralığındadır. Bu yaş aralıkları gençlik dönemini kapsar.

Bazı şiirlerde ise doğrudan Mehmet'in yaşı söylenmemiştir. Gençliğe ait özellikler dile getirilerek Mehmet'in genç biri olduğu vurgulanmıştır.

Mehmet Akdağ, Mehmet'in yiğit biri olduğunu söyler. Yiğitlik, koçluk gençler için söylenen bir sıfattır. Bazı kullanımlar da ise gençlere direkt olarak yiğit diye hitap edilir. "Yavrum" ve "koç yiğidim" kelimeleri ile de gençlik olgusu desteklenmiştir.

"Dayan arslan yavrum dayan.
Allah Allah sesin duyan
Kırat bile nal istemez.
Zafer sana taç yiğidim
Korkma bağrın aç yiğidim
Yaz adını koç yiğidim
Tarihe masal istemez" (Akdağ, 1967: 260)

Bazı şiirlerde ise Mehmet'in savaşçı kimliği öne çıkarılarak Mehmet övülmüştür. Gençlik tasavvurlarının çoğunda "savaşçı özellik" ortak bir değer olarak tespit edilmiştir. Gencin savaşçı olması onu cesur, yiğit, kahraman yapar. Kahramanlık vasfı gençlikte görülmesi gereken en önemli özelliktir.

Sunullah Arısoy "Sabrın Gülü" adlı şiirinde Türk tarihinin değerli zaferlerinin kazanıldığı mekânları sıralamıştır. Tarihteki bu zaferlerde Mehmet, savaşçı kimliği ile en öndedir. Başkahramandır.

"Macar ovalarında at koşturan,
Evet, Anadolulu Mehmet'ti.

Kafkas dağlarında kalan yüz bin ölü,
Evet, Anadolulu Mehmet'lerdir.

Evet, yalnız Anadolulu Mehmet'ti
Altı yüz yıl Doğu'dan Batı'ya at koşturan..

Öldükçe çoğalan, çoğaldıkça ölen.
Ölen, evet. Ve hiç yaşamayan!" (Arısoy, 1970: 44-46)

"Öldükçe çoğalan, çoğaldıkça ölen" dizeleri Mehmet'in sıradan biri olmadığını gösterir. Mehmet, olağan üstü özelliklere sahiptir. Özellikle destansı kahramanlarda olağanüstü özellik ön plana çıkmaktadır.

Attila İlhan "Cabbar Oğlu Mehmet" adlı şiirinde Mehmet'in hürriyet, vatan, mübarek topraklar ve namus için Fransız'a silah çektiğini söyler. Bu kutsal değerler uğruna Mehmet savaşır. Güç ve cesaretle savaş meydanlarında yerini alır.

"silkinip kalkmış ayağa
gel haberi öteden verelim
çıkmış dağlara kendiliğinden
cebbar oğlu mehemmed
fransız'a silâh çekmiş
hür yaşamak uğruna
ırz uğruna namus uğruna
ana için baba ve kardeş için
şu mübarek topraklar
şu mübarek vatan için" (İlhan, 2006: 19-24)

Mehmet, savaşçı özelliğiyle Anadolu'nun kurtuluş mücadelesinde büyük çaba sarf etmiştir. Mehmet'in şahsında birçok Anadolu genci de bu mücadeleye katılmış ve zaferler elde etmiştir.

"Osman Beğ'e, Orhan Beğ'e sancak eri sendin,
Fatih'le , Yavuz Yıldırım'ın askeri sendin.

Ey Varna, Mohaç, Çaldıran'ın şanlı levendi,
Ülkün, kılıcın, tek sabanın her zoru yendi." (Önol, 1967:227)

Mehmet; bu şiirde ise Osman Bey'in, Orhan Bey'in, Fatih ve Yavuz'un askeridir. Mehmet sadece bugüne ait bir model değildir. Tarihî bir şahsiyettir. Mehmet'in asker özelliği ön plana çıkarılmıştır.

Fahri Ersavaş "Mehmed'in Destanı" adlı şiirinde Mehmet'in kahramanlık destanını yazar. Mehmet portresini cephelerde hazır, cesur ve yiğit bir asker olarak çizer:

"Elinde parıldar süngün her zaman,
Yiğitsin, yenilmez Türksün Mehmed'im
Savaşta düşmana vermezsin aman,
Yiğitsin, yenilmez Türksün Mehmed'im

Tarihte dünyaya hükmeden sendin,
Düşmanı her yerde çökertti fendin.
Varna'da kâfiri yok edip, yendin,
Yiğitsin yenilmez Türksün Mehmed'im

Saymakla biter mi hiç zaferlerin?
Kosava, Zigetvar senin eserin.
Niğbolu'n, Sakarya'n Dumlupınar'ın,
Yiğitsin yenilmez Türksün Mehmed'im" (Ersavaş, 1997: 401-402)

Şiirde Mehmet'in savaşçı özelliği destansı bir havada anlatılmıştır. Savaşçı özellik Necmettin Halil Onan'ın "Bir Yolcuya" (Onan, 1941: 25) adlı şiirinde de vurgulanmıştır. Mehmet yaşarken de mezardayken da eşsiz bir kahramandır.

"Bu ıssız, gölgesiz yolun sonunda
Gördüğün bir tümsek, Anadolu'da
İstiklâl uğrunda, namus yolunda
Can veren Mehmed'in yattığı yerdir." (Onan, 1941: 25)

Mehmet istiklâl, namus uğrunda can vererek bir mezar tümseğinde sembolleşir. Gelip geçenlerin saygı duyacağı bir kahraman olmuştur. Mehmet ayrıca kurtarıcı bir kahraman (Kırzıoğlu, 1961: 76) olarak da tasvir edilmiştir.

İncelenen şiirlerde; Mehmet adının seçilişi, Mehmet'in aşkı, çalışması, gayreti, yaşı, mücadelesi, genç oluşu, fiziği, kahramanlığı ve sıra dışı özellikleri anlatılmıştır. Örneğin "Alnında Hilâl'in ezeli nûru ışıldar" (Önol, 1967: 227) dizesinde Mehmet'in alnındaki parlaklık normal bir parlaklık değildir. Bu parlaklık sıra dışıdır.

Nedret Gürcan'ın "Mehmet" adlı şiirinde, Mehmet'in bilekleri demir gibidir. Mehmet; kavgadan korkmaz, inadına dövüşür.

"Bütün yumruklar savruldu bir kavgada
Karı gibi durur mu hiç şimdi Mehmet?
Döğüştü ki ne döğüştü, gösterdi inadına
Demir gibi bir çift bilek." (Gürcan, 1967: 125)

Kolay kolay bükülmeyen bilekler gücün simgesidir. Mehmet sadece savaşların kahramanı değil kavgaların da kahramanıdır.

Necmettin Halil Onan'ın "Bir Yolcuya" adlı şiirinin devamında Mehmet'in kanından bahseder.

"Bu tümsek, koparken büyük zelzele,
Son vatan parçası geçerken ele,
Mehmed'in düşmanı boğduğu sele,
Mübarek kanını kattığı yerdir!..." (Onan, 1941: 15)

Mehmet'in kanı mübarek bir kandır. Bu kan vatanın kurtuluşu için akıtılmıştır. Düşman bu kanın içinde boğulmuştur. Kanın kutsanması Mehmet'i bir milletin parçası durumuna getirmiştir. Milliyetçi Gençlik moddellerinde bu özellik ön plana çıkarılmıştır.

Mehmet Gürcan "Mehmet" adlı şiirinde Mehmet'i bıyıkları at yelesi ve babasından kalma öfkesiyle rüzgârda hareketlenen bir görüntüye büründürür.

"Bütün renkler dağıldı bir rüzgârda
Bıyıklar al atın telesi Mehmet
Sanki babadan miras, öç almaya
O korkusuz ateş yürek." (Gürcan, 1967: 125)

Mehmet'in bıyığı al atın telesidir. Saçlarının rengi karadır (Cengiz, 1981: 5). O korkusuz bir yüreğe sahiptir. Kahraman bir kişiliğin özellikleri bu vasıflarla sürdürülmektedir.

Mehmet'in özellikleri benzetmeler üzerinden de anlatılmıştır. Bu benzetmelerde aslan figürü en sık kullanılan benzetme ögesidir. Aslan kahramanlığın, cesaretin ve gücün simgesidir.

Ali Fuat Azgur'a ait "Mehmedim" adlı şiirde Mehmet, kükreyerek savaş meydanında mücadele eder. Tehlikeye karşı gözünü kırpmaz. Mermilere, havanlara rağmen savaşını sürdürür. Şiirin genelinde ise destan kahramanı gibi resmedilmiştir.

"Ne ana, ne sıla, ne yâr hayâli,
Bir gör Mehmed'teki kükremiş hali.
Kırpmadı gözünü yağmur misâli,
Mermi yedi, havan yedi Mehmed'im." (Azgur, 1997: 401-402)

Büyük Doğu Gençliği gibi Mehmet de bu şiirde anadan, yardan, sıladan, candan geçmiştir ve ölümün üstüne korkusuzca yürümüştür.

Halide Nusret Zorlutuna "Aslan Mehmedim" adlı şiirinde düşmanın karşısına aslan özelliklerine sahip Mehmet'i çıkarır. Mehmet'teki kan Tanrı'nın armağanıdır. Bu vasıf onu kutsallaştırır.

"Gölgeni görsün de titresin düşman,
Şu yüce dağa bir yaslan Mehmed'im!
Tanrı'dan armağan kalbindeki kan
Ah arslan Mehmed'im ! Arslan Mehmed'im!

Ezelden kahraman Türk, er oğlu er!
Yurda yan bakanı devir, yere ser!
Silaha ne hacet! Bakışın yeter,
Ah arslan Mehmed'im ! Arslan Mehmed'im!" (Zorlutuna, 1997: 235)

Mehmet kahramandır, arslandır ve düşmanını korkutan bakışlarla silahsız da düşmanını yenebilecek güçtedir. Milliyetçi Gençlik örneklerinde kan olgusu kutsanmıştır. Mehmet'in Türklüğü ön plana çıkarılmış ve o bir milletin kahramanı yapılmıştır.

Ali Fuat Azgur ise Mehmet'i şaha kalkmış vatana benzetmiştir. Vatan ve at benzetme ögesi olarak kullanılmıştır.

"Bu, öyle bir iman, öyle cehid ki,
Secde eder cümle canlı ve bitki,
Bir temmuz akşamı Allah şahid ki,
Şaha kalkmış vatan idi Mehmed'im." (Azgur, 1997: 401-402)

Mehmet, bir başka şiirde ise yaralı bir kartala (Gürcan, 1967: 125) benzetilmiştir.

Attila İlhan'ın "Mehmet Sıradağları" adlı şiirinde Mehmet, Anadolu'nun sıradağları gibidir. Şair, Mehmet ile kendini özdeşleştirir. Şaire göre Mehmet demek Attila İlhan demektir.

"boş bir taş varsa bu ülkede üstünde ben varım
bir fabrika gibi soluklu yerinde duramayan
kaç kulaç boş varsa bu denizde üstünde ben varım
bir şubat vapuru gibi puslu duman duman
eylül ocaklarından simsiyah ben çıkarım
iktisat fakültesi'ndeki akşam aydınlığıyım
yağmurlu camlardan saygıyla kitaplara vuran
ne kadar mehmed varsa kuşkusuz benim adım
yunus emre'den bu yana mehmed sıradağlarıyım" (İlhan, 2010a: 63)

Mehmet taşta, vapurda, suda, fakültede yaşar; Yunus Emre'den beri – ki bu tarih 13. yüzyıla uzanır – sıradağ olarak Türkiye'de nesilden nesile yükselen bir değerdir. Böylece Attila İlhan, Mehmet figürünü 13. yüzyıldan başlatmış olur.

Sosyal hayat içinde Mehmet, sadece savaşçı, kahraman biri değildir. Hayatın her safhasında farklı özelliklerle Mehmet'e rastlamak mümkündür. Tarihsel kimliğinin yanında Mehmet hayatın içindedir. Fakat yine de o basit biri değildir. Bu özelliği bütün şiirlerde vurgulanmıştır.

Mehmet rol model olarak gençliğin önüne çıkarılır. Her bir şair kendi siyasi görüşü doğrultusunda Mehmet'e bir rol verir. Bu rolle birlikte Mehmet yüceltilmiştir. Örneğin toplumcu gerçekçi şairlere göre Mehmet işçidir, emekçidir.

Burhan Kocadağ “Bir Ülkem Vardır Benim” adlı şiirde Mehmet’in elinin nasırlı olduğunu söyler. İşçiye ait elin tasviri yapılır. Eldeki nasırlar onun emekçi biri olduğunu göstermektedir. O bir dilim ekmek için ırgatlık yapmaktadır.

“Tüm evren içinde bir ülke vardır benim
Yemyeşil ot biçer ovalarında
Eli nasırlı Mehmedim
Şafaktan gün batıncaya dek
İki büklüm ter döker o biçim
Irgat ırgat dolaşmak
Bir dilim ekmek için” (Kocadağ, 1967: 125)

Cephede aslan olan, havada uçan Mehmet; memleketinde açtır, yerlerde sürünerek çalışmaktadır. Bu bir tezattır aynı zamanda.

Hamit Levent “Zonguldaklı Mehmet’e” adlı şiirde işçi biri olarak Mehmet’i anar. Kömür ocaklarındaki işçilerin kaderini Mehmet üzerinden anlatır. Mehmet çalışacak ve memleketi yoksulluktan kurtaracaktır.

“Gömülmüş altındasın yerin
Elinde kazman başında lamban
Terin bulanmış kömürüne
Çalışman lazım Mehmedim

Kazmanın ucunda medeniyet
Kara olsun rengi üzülme
Kömür diye bağırıyor memleket
Çıkarman lazım Mehmedim” (Levent, 1954: 25)

Savaşta tüfeğiyle, kılıcıyla, süngüsüyle tasvir edilen Mehmet bu şiirde maden işçisi olarak kazmasıyla, lambasıyla tasvir edilmiştir. Kömür işçilerinin malzemeleri ve giysisi savaş kostümüne dönüştürülmüştür.

Emre Gültekin’e ait “1 Mayıslar Gelmiyor mu?” adlı şiirde “Memet” işçi sınıfının ismidir. Halkın yüreğinde yaşayan gençtir. Hayatın zorluklarına bir emekçi olarak karşı durur.

"Kuş uçmaz kervan geçmez
Bir yer değildir
Halkımın yüreği

Gecelerin gözünde kırmızı
Takmış da koluna gider yıldızı

Yaşam
Alnımıza sıkılmış bir kurşundur
Memet arkadaş" (Gültekin, 1980: 25-27)

Turhan Özkan "Serseri" adlı şiirde Mehmet'i çaresiz bir hamal olarak resmeder. Mehmet, küçük yaşlarda en ağır işlerde çalışmak zorunda kalmıştır. Sosyal hayattaki düzensizliğin kurbanı olmuştur. Sosyal adaletsizlik onu zor durumda bırakmıştır.

"İki serseriden meydana gelmiş de
Naçâr serseri olmuşsun..
Anan,
Bir yaz gecesinde Allaha bırakmış talihini,
Baban,
Onu da tanımazsın..
Günahı kimin boynuna Mehmedim?
Yedisinde kayıkçı,
Dokuzunda hammal olmuşsun;
Sen her şeyden bihaber,
Hükümetten, insanlardan,
Evden, handan,
Sen çâresiz hammal olmuşsun!.."(Özkan, 1950: 26)

Gerçekte zor durumda kalan sadece Mehmet değildir. Ülke insanın 1950'li yıllardaki durumu Mehmet'in hayatı gibidir. O; çaresizlerin, fakirlerin, darda kalanların sesi olmuştur.

Ali Çapan "Memetlerin Türküsüne Önsöz" adlı şirinde Mehmet'i çoban olarak resmeder. Bir baş soğan, darı ekmeği ve ümit Mehmet'in azığıdır.

“ “Kırlangıçlı köy” derler bir köyünde Anadolu’mun
Bir yiğit kişi vardır
-Koruma bekçisi çoban Memet-
Her gününde Tanrı’nın doğan güneşle birlik
Işık dağlardan düze inmeden daha
Azık çıkınında bir baş acı soğan ve darı ekmeği
Kadının sancısına eş bir yeni oğul derdi
Ve elinde değneği” (Çapan, 2008: 52)

Mehmet Anadolu’da yaşar. Savaşta en önde savaşır, hayat mücadelesinde de en önde koşturur. Güneşle doğar güneşle batar. Ekmeğinin peşinde koşar.

Orhan Arıburnu’nun (Arıburnu: 1960: 52) “Dünya Döndükçe” adlı şiirinde umut ve ekmek teması özellikle öne çıkarılır: Ümit fakirin ekmeği/ Ye Mehmet ye/ Ye Mehmet ye/ Ye Mehmet ye.

Birçok şiirde Mehmet’in öyküsü köyde başlar. Köydeki zor şartlara dayanmak zordur. Ağa zalim bir kişilik olarak Mehmet’in karşısına çıkarılır. Mehmet, ağa ile yaptığı mücadelede yenilir ve gurbete çıkar.

Ahmet Demirbaş’ın “Anadolu Dramı” adlı şiirinde anlatılan binlerce gencin öyküsüdür. Özellikle köyünde tutunamayan gençlerin öyküsü ortak bakış açısı ile anlatılır. Köy düzenine başkaldıran Mehmet insanca yaşamak için büyük şehre göç eder.

“fabrikasında işe koyacak
ceplerin parayla dolacak
parayla oy oy …
tek danası vardı Mehmedin
canı gibi tek
ucuza satıverdiler Ali Ağaya
paranın birazını anası aldı
Mehmed anasının elini öptü.
-Sağlıcakla kal anam
duanı eksik etme heç
Mehmedim oradan zengin dönecek

Merak etme heç…
arkasından soğuk su döktü anası
elleri havada, kaybolana dek baktı…" (Demirbaş, 1970: 16-19)

Mehmet, gurbet yoluna umutla gider. Mehmet'in geride bıraktığı anasına dönme hayali vardır. Zengin olma hayali vardır. Ve bu hayali büyüten "oy!, oy!" ünleminde istediği kızla evlenme, çoluk çocuk sahibi olma, traktör alma gibi düşünceleri vardır.

Ahmet Demirbaş, "Anadolu Dramı" adlı şiirinde 1970'lerdeki Anadolu'nun dramını anlatmaktadır. Başkarakter Mehmet'tir. Anadolu kentlerinden İstanbul'a başlayan göç dalgası birçok dramı da beraberinde getirmiştir. Yaşanan acılar bütün bir ülkenin acısıdır. Bu acıları bütün bir milletin adı olan Mehmet yaşamıştır.

"hadi Mehmed biraz daha çabuk
İstanbul'a
gerçekten İstanbul'a oy…
şehirliyi rakı masasında buldu
rakı burnuna pis pis koktu
şehirli bir işaret yaptı
küçük kürsüye oturdu
tam iki saat öyle durdu..

Memedler trenlerle otobüslerle
İstanbul'a gidiyor
İstanbul'a gidiyor Memedler
Oy!.. Oy!.. **"**(Demirbaş, 1970: 16-19)

Şair, Mehmed'ini içki masasındaki şehirlinin yanına götürmüştür. İstanbul'a giden Anadolu insanı buradaki şehirli yaşam karşısında ürkektir.

Abdürrahim Karakoç "Kimsesiz Mehmedlere" adlı şiirinde kimsesizlik duygusunu Mehmet ile özdeşleştirir. Metmet'in en büyük garibanlığı gurbette oluşudur. Mehmet, memleketine dönemez. Gurbetlik ise zordur. Bu acı göç etmek zorunda kalan birçok Anadolu insanının ortak acısıdır.

"Sen tozlu yolların garip yolcusu,

Kaderin gayene uymaz Mehmed'im.
Yaşamak uğrunda ekmek kaygusu
Dizlerinde derman koymaz Mehmed'im.

Mahzun gözlerinde biriken yaşlar,
Sılayı andıkça akmağa başlar.
Yatağın topraktır, yastığın taşlar...
Gözlerin uykuya doymaz Mehmed'im

Ardıçlı dağlardan sökerken şafak,
Nasıl ki dalından düşer bir yaprak,
Senin de son göçün öyle olacak...
Ölürsen kimseler duymaz Mehmed'im." (Karakoç, 1984: 30)

Karakoç'un Mehmed'i ekmek kaygısıyla yorgun, gözü yaşlı, memleket özlemi ile dolu, gurbet ellerde bir yaprak gibi yalnız ve güçsüz olarak yaşayıp ölecektir. Mehmet bütün kimsesizlerin de adıdır. Kimsesizlik Mehmet'in garibanlığını göstermektedir.

Sonuçta şairlerin ideolojik görüşlerine göre Mehmet'in özelliklerinin değiştiği görülür. Her bir şair hayata bakış açısına göre bu gence anlam yükler. Onu kendi görüşü doğrultusunda resmeder.

Öncelikle Mehmet tarihi değerlerin sembolüdür. Osman Bey, Orhan Bey, Yavuz Sultan Selim, Fatih gibi tarihi şahsiyetlerle ismi anılır (Önol, 1967: 227). Tarihi kişilik olarak sunulur (Akdağ, 1967: 260). Mehmet, Niğbolu Zaferi'nden Sakarya Zaferi'ne kadarki süreçte, zaferler getiren tarihi bir kahramandır (Ersavaş, 1997: 401-402). Savaşçı özelliği ön plandadır.

Kısaca Türk tarihinin başlangıcından bugüne kadarki süreçte idealize edilen Mehmet, genç bir kahraman olarak şiirlerde yerini almıştır (Zorlutuna, 1997: 235). "Asya'dan aldım türkü Avrupa'ya getirdim" dizeleri Mehmet'in tarihi görevini anlatan dizelerdir (İlhan, 2010: 63-64).

Mehmet Anadolu'da yaşayan temiz yürekli genci de temsil eder (Gürcan, 1967: 125). O, tarlada çalışan, emeğe alın teri katan genç bir emekçidir. Ekmeğin hikâyesi onun ellerinden çıkmıştır (Atmaca, 1953: 72). Ayrıca Zonguldak'ta çalışan genç emekçilerin

de temsilcisidir. Üç kuruş için gemiler, evler, kavaklar boyayan bir işçidir (Cengiz, 1981: 5).

Şiirlerde Anadolu insanın ezilen yönü, Mehmet üzerinden anlatılarak dramatize edilmiştir. Genç oluşu dramı artıran bir sebeptir (Özkan, 1950: 32). Genç Mehmet'in hayat hikâyesini Anadolu'nun köylerinden şehre göç eden insanların acıları oluşturur (Demirbaş, 1970: 16-19).

Mehmet kimi zaman bir dağdır, kimi zaman bir bayır. Ayrıca hürriyetin temsilcisidir. Yenilen ekmek bizzat Mehmet'in kendisidir. Her işin başı hatta harbin ve barışın adı da Mehmet'tir (Başaran, 1953: 13)

Mehmet; yalansız, cömert, kirli işlere karışmamış, dünyayı kurtaracak kadar gücü olan, halkın umudu ve sevincidir. O, mücadelesinde acı çeken peygamberlere benzetilerek şahsı kutsallaştırılmıştır (Başaran, 1976: 21).

Mehmet cephededir, en öndedir. Cesurdur, yiğittir, kahramandır. Mehmet tarladadır; çalışkandır, garibandır. Mehmet gurbettedir; ümitlidir, hüzünlüdür. Bütün bu özellikler Mehmet'in daha geniş kitleler tarafından benimsenmesini sağlamıştır. Mehmet tasavvuru bu genel özellikler sayesinde farklı siyasi görüşler tarafından sahiplenilmiştir.

Her türlü siyasi görüş kendine yakın bir Mehmet oluşturmuştur. Mehmet'tin gençliğini ön plana çıkaran şairler, 1923-1980 yılları arasında Türkiye'de yaşanılan her türlü acıyı bu gençlik modelinin şahsında dramatize etmiştir.

Mehmetçik; Mehmet'in cephedeki karşılığıdır. Vatanını düşman işgalinden kurtarmaya çalışan, canını seve seve feda eden gençliğin adıdır.

Bulguların tespit edildiği şiirler: Mehmetçiğin Mektubu (Lebit, 1934: 7-8), Mehmetçiğin Destanı (Aşık Ömer, 1940: 12-13), Mehmetçik Geçerken (Arıkbağ, 1964: 25-26), Mehmetçik'e (Tansel, 1964: 137), Ya Bizimdir Ya Kimsenin (Tevetoğlu, 1964: 142), Mehmetçikten Ayşe'sine (Arınç, 1964), Cefakâr Mehmetçik (Dündar, 1964: 69), Mehmetçik (Tarancı, 1967: 198), Mehmetçik (Okay, 1967: 269), Mehmetçiğe Gazel (Mengüçoğlu, 1967: 16), Mehmetçik (Okay, 1968: 52), Mehmetçik (Öğütveren, 1968: 11-12), Mehmetçik (Kalaba, 1968: 36), Mehmetçiğin Bıraktığı Boşluk (Dağlarca, 1975: 18), Mehmetçik (Karakoç, 1977: 10), Mehmetçik (Dağlarca, 1983: 85), Mehmetçik (Ortaç, 1997: 197), Mehmetçiğin Türküsü (Karauğuz, 1997: 217), Mehmetçik (Burdurlu,

1997: 285), Dövüşen Mehmetçik (Kocatürk, 1997: 299-300), Eşsiz Mehmet (Öcal, 1997: 358), Mehmetçik (Pınar, 1997: 368), Mehmetçik (Yılanlıoğlu, 1997: 386), Aldı Mehmetçik, Görelim Ne Dedi (Bayraktar, 1997: 515), 30 Ağustos (Tecer, 1997: 232), Dumlupınar İnsanına (Çağlar, 2003: 239), Vatan Türküsü (Dağlarca, 2010: 28-29), Mehmetçiğin Dediği (Dağlarca, 2010b: 385), Anlaşma Anıtı (Dağlarca, 2010: 819), Mehmetçik'e Kaside (Çamlıbel, 2011: 25).

Milli Mücadele'de vatanını ve milletini cephede silahla savunan Mehmetçik, savaş sonrası dönemde de edebiyatımızda genç bir kahraman olarak yerini almıştır. Mehmetçik'in kim olduğu ve temel özellikleri şiirlerde en fazla işlenen iki ana konudur. Şairler genel anlamda okuyucuya bu kahramanı tanıtmak isterler.

Metin Önal Mengüçoğlu "Mehmetçiğe Gazel" adlı şiirinde Mehmetçik'i değişik yönleri ile tanıtır.

"Bire yüz veren tarlada som altın bir başaktı o
Suların sustuğu yerde, hep deniz deniz aktı o,

Malazgirt'te en ön safta bürünmüştü beyazlara
Kosava'da kahramanca, kalbe inen mızraktı o.

Ayasofya saflarında secdeye eğilen baştı
Koşup velî ellerine yapışan bir dudaktı o.

Kana boyanmış kılıç taşıyan nasırlı eldi
Plevne'de kan kan akan, mukaddes bir ırmaktı o.

Aşıp Haliç zincirini, karada yüzen gemiydi
Namaz vakti İstanbul'da, yürüyen bir ayaktı o.

Kim bilir, belki gurupta süzgün süzgün batan güneş
Belki de kuşluk öncesi başlayacak şafaktı o…" (Mengüçoğlu, 1967: 16)

Şair için Mehmetçik tarlada bereketli başak, Malazgirt'te beyaz kefenini giymiş Alparslan, İstanbul'un Fethi'nde alnı secdeli, dudağı dualı Fatih'tir. Şiirde Mehmetçik'in destansı özellikleri ön plandadır. Ayrıca şair, bu tasavvurun sadece Cumhuriyet dönemine ait olmadığını Türk tarihinin değişik dönemlerinde de var olduğunu dile getirir.

Mehmetçik, Malazgirt'ten Kosova'ya birçok zaferin komutanıdır. Tarihi başarıların da mimarıdır.

Dizelerdeki "Altın bir başak", "dalgalanan bayrak", "mukaddes bir ırmak", "batan bir güneş" benzetmeleri bu tasavvuru olağan üstü bir kahramana dönüştürür. Bu özellikleriyle Mehmetçik destansı özelliklere sahip kahramandır.

Fazıl Hüsnü Dağlarca "Yedi Mehmetler" adlı şiirinde yedi Mehmet'i teker teker tanımlar. Yedinci Mehmet'i anlattığı bölümde olağan üstü özelliklerle donatılan Mehmet, Mehmetçik haline dönüşür.

"Allah Allah, şaştı bütün dağlar, bütün gök,
Şaştı dost düşman.
Bu kimdir, bu kaçıncı Memet'tir,
Ölülerde dirilerde dondu kan.

Görsen efsane, görmesen efsane,
Duysan efsane.
Uzak mıdır bayraktan düşen,
Yakın mıdır ne?

Bir parıltı, bir parıltı tarihten,
Tanrıca dik.
Yurdun ulusun kutsal gücü,
Bu yedinci Memet, Memetçik." (Dağlarca, 1964: 60)

Bahattin Karakoç da Mehmetçik'i tanımlarken onun kutsal bir kahraman olduğunu söyler. Ayrıca bu kahramanın babası devlet, anası ise güzel vatandır.

"İlk onun adı okunur her kutsal kavgada;
Halk yolda yürüyenlerin en önündedir

Babası yiğit devlet, anası güzel vatan;
O, mutluluk tüten her ocağın dumanındadır

Mehmet! Mehmet! Diye uğuldar rüzgâr;

Mehmet'in rüzgârı kendi içindedir.

Vatan aşkı bin dağ gibi çökmüş Mehmet'in yüreğine
O, bu dağı taşımanın sevincindedir." (Karakoç, 1977: 10)

Şiirde her kutsal kavgada Mehmetçik'in isminin anılması önemli bir vurgudur. Rüzgârın bu kahramanın ismini uğuldaması gence olağanüstü özellik katar. Mehmetçik, devlet babayla vatan ananın evladıdır. Neslin devamı, büyük kavganın sembolüdür.

Şair Haşim Nezihi Okay, "30 Ağustos Kahramanı Mehmetçik'e" aslı şiirinde Mehmetçik'in cephedeki durumunu şöyle tasvir eder:

"İman dolu bir abidesin, bir koca setsin
Tarih seni söyler, sen ezelsin, sen ebetsin
Bir şanlı zafer yâdı taşır her köşe, her yer
Göğsünde yanıp söndü bu dağlar bu denizler
Her yer o büyük kudretinin yâdını saklar
Ondan tutuşur böyle ufuklar, al şafaklar
Bir hamlede bir şimşek olup ufka gerildin
Süngünle nihayet koca bir tarihi sildin
Alnın senin Allaha bakan bir granittir
Dünya bilir azmin ne yavuzdur, ne yiğittir" (Okay, 1967: 269)

Tarihin başından sonuna dek Mehmetçik, kahramanlığıyla ve cesaretiyle bilinmiştir ve bilinecektir de.

Tahsin Burdurlu "Mehmetçik" adli şiirinde Mehmetçik'i dinî değerlerle tanımlar. Bu açıdan kahramanın kutsallığı önemsenir. Mehmetçik, tarihî bir karakter olan Mete Han'a benzetilir. İki kahramanın halkı için yaptığı mücadele eşdeğer görülür.

"Sen, ezelden kopa gelmiş, yüce bir şan yelisin,
Sen benim gür soyumun şahlanan iman selisin!..
Sana nispetle sönük, mucizeler, harikalar,
Sana nispetle cılız, arş'a değer şahikalar!..
Gez o tarihteki haşmetli şeref bağlarını,
Oku mâzin efsaneleşen çağlarını.

Gör yakından, o asil varlığının aslı nedir ?
Gör, neler yaptı cihangir Atan on bin senedir.
Dinle bak, sanki duyulmakta savaş gulgulesi,
Sanki depretmede beş kıt'ayı Türk zelzelesi!..
Şahlanan al atın üstünde uçarken Mete Han,
Sanki savrulmada bozkırların üstünde cihan…" (Burdurlu, 1997: 285)

Burdurlu, Mehmetçik'in soyundan gelen üstünlüğüne ve dünyadaki önemine yöneldiği şiirinde destansı bir başarıyı anlatmaya, devleştirmeye çalışmıştır.

Genel anlamda birçok şairin önemsediği ikinci önemli konu Mehmetçik'in görevidir. Vasfi Mahir Kocatürk Mehmetçik'in vazifesini "Döğüşen Mehmetçik" adlı şiirde anlatır.

"En ön safta bulunan manganın en önünde,
Savaşın en alevli, en kızışmış gününde,
Süngü takmış, tüfekle yerinden fırlayarak,
Bir yarım Tanrı gibi döğüşen Mehmed'e bak!
Sanki bütün bu savaş, bu yangın, bu fırtına,
Gök Tanrı'nın verdiği oyuncakmış ona,
Yürüyor tek başına bütün düşmana doğru,
Titriyor karşısında neredeyse koca ordu.
Kurşundan, şarapnelden korkusu yok yürüyor;
Ona karşı bir silah çekmek, çevirmek ne kadar zor!
Başaklar arasında gezer gibi gidişi;
O kadar kolaylıkla başarıyor bu işi." (Kocatürk, 1997, 299-300)

Mehmetçik bu şiirde de kahramanlıkta en öndedir, düşmana doğru yürümektedir ve bir çiftçinin başaklar arasındaki rahatlığıyla düşmanların arasında dolaşmaktadır. Düşman askerleri onun için buğday başağı kadar güçsüz ve dayanıksızdır. Masalsı ve gerçek ötesi bir yüceltmedir bu.

"Bir yarım Tanrı gibi dövüşen Mehmet'e bak!" dizesi Mehmetçik'i tanrılaştırmaktadır. Bu özellik milliyetçi gençlikte de görülmüştür. Bu, kahramanın aşırı derecede yüceltilmesinden kaynaklanan bir durum olsa gerektir.

İsmail Hakkı Yılanlıoğlu "Mehmetçik" adlı şirinde bu gençliğin cesaretini öne çıkarmaktadır.

"Savaştan savaşa koşan Mehmedim,
Kükremiş dev gibi coşan Mehmedim,
Aşılmaz surları aşan Mehmedim,
Düşman leşlerinin doldur meydana.

Milletin timsâli, misâli sensin,
Vatanı bağrına basıp sevensin.
Şehid olurken de tasasız, şensin
Adın değer vallah billah cihana." (Yılanlıoğlu, 1997: 386)

Bu şiirde Mehmet, savaşta en öndedir, cephede ölüme gitmektedir. Bu gidiş şan ve şeref için değildir. Mehmetçik, barışta namsız, nişansız ve köşesine çekilmiştir. Çünkü o, gösteriş için değil vatan için savaşmıştır.

Savaşçılık bu gençliğin önemli özelliğidir. Mehmetçik, bütün değerli vasıflarını savaşarak elde etmiştir. Durağan bir tip değildir. Cephelerdeki mücadelesi onu destan kahramanı yapmıştır.

Ahmet Kutsi Tecer de büyük kahramanı "30 Ağustos" adlı şiirinde anar. Ona göre Mehmetçik, zaferin kahramanıdır. Ona yakışan en güçlü değer zaferdir.

"Geçer tunç adımlar, demir göğüsler,
Geçer Mehmetçikler, geçer subaylar,
Hepsinin alnından zaferden süsler,
Geçer hayâlimde bir bir alaylar.

Ne var bu dünyada sana yakışan
Alnında bir zafer sabahı kadar,
Sen Mehmetçik, söyle büyük kahraman,
Sana zafer kadar yakışan ne var?" (Tecer, 1997: 232)

Mehmetçik öyle büyüktür ki onun zaferi de büyük olur. Bu durumda o zorluklarla büyür, büyüdükçe destanlaşır ve daha büyük düşmanları yener.

Ramazan Korkmaz, Ahmet Kutsi Tecer'in yazdığı bu şiirin açıklamasında Mehmetçik için şunları söyler: "Mehmet için, "memleket aşkı", "memleket namusu" kendi varlığının üstünde çok yüce ve yüksek değerlerdir. Hiçbir çıkar düşünmeden atılan Mehmet "bu toprağın düşkünü"dür. Buradaki "düşkünü" sözü müptelâsıdır, ondan başka gözüne hiçbir şey görünmez anlamında kullanılmıştır. Yani toprağa gönlüyle bağlı bir neferdir. Toprağın işlenmesini ve "korunmasını beraber yürüten bu kişi" en temiz en güzel insanlığa sahiptir, kahramandır. Tarih bu kahramanlıkların ispatıyla vatan için hiçbir gaye beklemeden canını feda eden Mehmetçik, ölüme "meçhul asker" olarak mitik ve destansı bir kişilik de kazandırır. Meçhul asker Mehmetlerin tamamıdır. Yaşayan, vatanı koruyan dinamik güç, bir insanlık abidesidir. İsimsiz Mehmetler yılmaz yıkılmaz bir iradeyle vatan için döğüşüp şehit olurlar. Bu "yaman savaş"ta tükenen Mehmetçikler Türk'ün türkülerine düşen siluetleriyle Meçhul Asker olarak ebediyete kadar yaşayacaklardır. Yurdun "dağı taşı" hep bu şehit na'şının birer mahşerî parçasıdır. Böylece vatanlaşan bir Mehmetçik imgesiyle karşılaşırız." (Korkmaz, 2002: 243-245).

Sonuç olarak idealize edilen Mehmetçik, canı pahasına cephede savaşan bir kahraman, milletin cephedeki temsilcisi ve adıdır. En büyük vazifesi vatanı düşmanlara karşı korumaktır.

Mehmetçik savaş zamanlarında ortaya çıkan biridir. Bu genç cephe gerisine güven, düşmana korku verir. Hayatın bütün evrelerinde görülen bir şahıs değildir. Barış zamanında kabuğuna çekilir.

Mehmetçik, cephede vatan ve namus için savaştığından kutsal bir kahramandır. Bütün bir milleti temsil etmektedir. Diğer gençlik modellerinden ayrılan yönü sadece gençliği temsil eden bir örnek olmayışıdır. Türk milletinin kadın-erkek bütün bireylerinin cephedeki ortak adıdır.

Mehmetçik, Altaylardan Viyana kapılarına kadar savaşan, en son eseri de Kurtuluş Savaşı olan (Öğütveren, 1968: 12) bir savaşçıdır. Yaşadığı mekân savaş cepheleridir.

Mehmetçik şiirlerde; som altın bir başak, deniz, adı destanlaşmış şehir, dalgalanan bayrak, kalbe inen mızrak, secdeye eğilen baş, veli ellerine yapışan bir dudak, kılıç taşıyan nasırlı el (Mengüçoğlu, 1967: 16), ezgili ok, karlı dağ (Karakoç, 1977: 10), büyük kahraman, iman dolu bir abide, koca set, granit alın, tunçtan baş (Okay, 1967: 269), yağız göğüs, insan soyunun yüz akı (Burdurlu, 1997: 285), aslan gibi nefer, şanlı kahraman,

milletin gözbebeği (Arıkbağ, 1964: 25), yurdun bekçisi (Öğütveren, 1968: 12), pınar, rüzgâr (Kalaba, 1968: 36), cefakâr (Dündar, 1964: 69) benzetmeleri kullanılarak tasvir edilmiştir.

Mehmetçik aynı zamanda kutsal özellikleri olan bir kahramandır. Mukaddes bir ırmak, şehit (Mengüçoğlu, 1967: 16), iman seli (Burdurlu, 1997: 285), yarım Tanrı gibi dövüşen (Kocatürk, 1997: 299) savaşçıdır. Bütün bu benzetmelerle onun kutsallığı ön plana çıkarılmıştır.

Mehmetçik'te yoğun olarak olağan üstü özellikler de görülür. Bu yönünü anlatan benzetmeler ise şunlardır: Karada yüzen gemi, batan güneş, şafak (Mengüçoğlu, 1967: 16), bir ışık depremi (Karakoç, 1977: 10), elleriyle bomba tutan, göğsünde süngüler kıran (Kocatürk, 1997: 299), kükremiş dev (Yılanlıoğlu, 1997: 386), tunç adımları olan, demir göğüs sahibi (Tecer, 1997: 232), göklere yükselen sesin sahibi, mukaddes nöbeti tutan, (Öğütveren, 1968: 12), dağ gibi iri, şimşek (Kalaba, 1968: 36), yıldız gibi parıldayan (Pınar, 1997: 368).

Bütün bu ibareler Mehmetçik'i yüce bir kahraman haline getirmiştir. Türk şiirinde Mehmetçik, yapılan bu benzetmelerle destansı bir kahramanın adı oluverir.

Her hangi bir ideoloji bağlamında anlatılamayacak olan Mehmetçik, idealize edilen gençlik içerisinde bağımsız gençlik modeli olarak öne çıkmaktadır ve ortak bir model olmuştur. Mehmet ne kadar toplumun genelini ilgilendiriyorsa Mehmetçik de aynı ölçüde savaşta bütün bir milletin genel temsilcisi, cesareti, yüreği ve kahramanı durumundadır.

Ayşe; Anadolu'da yaşayan genç bir kız ve aynı zamanda ideal sevgilidir. Köyde yaşayan genç kızların ortak adıdır. Birçok erkeğin hayallerini süsler. Ona kavuşmak için türlü gayretler gösterilir. Ayrıca çoğu zaman da kavuşulamayan genç bir sevgili olur.

Bulguların tespit edildiği şiirler: Ayşe (Başar, 1943: 94-95), Ayşe (Okan, 1937: 23), Ayşe (Erdoğan, 1969: 26-27), Ayşe (Basmanoğlu, 1941: 17), Ayşe'm (Geçer, 1965: 6), Ayşem (Melal, 1962: 104), Ayşecik (Melal, 1962: 63) Ayşe'nin Aşkı (Uşaklı, 1941: 98-99), Ayşe, Sana (Çamlıbel, 2011: 183), Ayşe Bacım (Karacaören, 1962: 54-55), Ayşem Diye (Karabulut, 1963: 35).

Bu şiirlerden yola çıkarak Ayşe'nin özellikleri belirlenmiştir. Bazı yönlerden Ayşe ile Mehmet arasında sıkı bir bağ olduğu görülmüştür.

Şiirlerde Ayşe ile Mehmet gençliğinin doğumunda aynı benzerlikler vardır. Mehmet tarlada zor şartlarda, Ayşe de yol artasında aynı zorluklar içinde doğmuştur.

Şukûfe Nihal Başar Ayşelerin doğumunu "Ayşe" adlı şiirinde şöyle dile getirir:

"Ak bulutlar içinde yola doğarsın Ayşe;
Alacadır tan yeri, bekle ağlarsın Ayşe.
Toprağa adaklanmış bir incecik fidansın,
Biraz da başkaları kırılsın, varsın Ayşe" (Başar, 1943: 94)

Toprağın üzerinde zorlu koşullarda gerçekleşen doğum, Ayşe'nin yine toprak üzerinde devam edecek zorlu hayatını da sezdirmektedir.

Toprak ile kurulan bağ Mehmet ve Ayşe gençlik modellerinde ortak bir durumdur. Doğum zorluklar içinde gerçekleşir. Bu doğum her iki gençliğin hayatını da acı ile başlatır. Doğumlarının şekli fakirliği, garibanlığı, çaresizliği resmeder.

Şiirlerde değişik benzetmelerle Ayşe tasvir edilir: Ayşe bir incecik fidana benzetilmiştir (Başar, 1943: 94). Yüzü gül rengindedir. Yanakları al rengindedir. Elleri kınalıdır (Uşaklı, 1941: 98). Sararmış yaban gülü gibidir (Çamlıbel, 2011: 183). Ayşe aynı zamanda taze bir bahardır (Okan, 1937: 26). Bu özellik onun genç olduğunu gösterir. Zülfü burcu burcu kokmaktadır (Erdoğan, 1969: 26). Saçları güneş gibi sapsarıdır (Melal, 1962: 62). Dudakları kızıl lale gibidir (Melal, 1962: 62). Ayşe Anadoluludur. Eşinin eridir, hamuru pişirendir. Ekini ekendir (Başar, 1943: 94-95).

Bütün bu özellikler Ayşe'yi değerli kılmaktadır. Ayşe, genç kızların rol modeli durumuna gelmiştir. Ayşe'nin yaşadığı sevinçler ve hüzünler genç kızların ortak sevinçleri ve hüzünleri olmuştur.

Behçet Karacaören "Ayşe Bacım" adlı şiirinde Ayşe'nin toplumdaki değişik rollerini açıklar. Ayşe, yaşlıysa anadır. Gençse ve evliyse bacıdır. Bekârsa sevgili, eş adayıdır. Nasıl ki her yiğidin gönlünde bir aslan yatarsa her Mehmet'in gönlünde de bir Ayşe yatmaktadır.

"Dinledin mi Mehmet'in türküsünü
Kör yüreklere işler
Gelin oldun Ayşe Bacım

Ana oldun
Kulaklarımızda
Ninnilerin sıcaklığı var
Elimizde ekmek
Bardağımızda su
Saksıda çiçek
Sen kokar" (Karacaören, 1962: 54-55)

Ayşe, Mehmet'in sevdiğidir. Burada vurgulanan tema şudur: Ayşe Anadolu gençlerinin sevdiği kızın ismidir. Mehmetlerin gönlünde bir Ayşe vardır. Onun için Ayşe tasvirleri genel bir tasvir olarak yapılır. Ayşe köy yaşamında, Anadolu'da kadının adıdır ve hayatın her noktasında onun varlığı sezilir.

Necmettin Basmanoğlu "Ayşe" adlı şiirinde Ayşe'den ayrılmanın zor olduğunu söyler. Hayali her an göz önündedir. Ayşe pınardır, özlemdir, hasrettir.

"Ayrılık yakıyor, yandım ah Ayşe,
Ağladım, adını andım ah Ayşe,
Hayalin gitmiyor, yaşlı gözümden,
Su gibi gönlüme akıver Ayşe.

Bir sabah çıkagel, yüzün göreyim,
Sen tatlı pınarsın, ben de dereyim.
Ak, süzül koynuma, göğe ereyim,
Kolunu boynuma sarıver Ayşe." (Basmanoğlu, 1941: 17)

Şiirlerde aşk acısı, sevgiliye duyulan hasret Ayşe örneği üzerinden dile getirilir. Bütün hayaller ortak tema üzerinden anlatılır. Aşka dair itiraflar bu isme dayandırılır ve acılar açığa çıkarılır.

Ayşe de Mehmet gibi köyde yaşar. Köy hayatı ile içli dışlıdır. Köyün sıkıntıları bu genç kızın da sıkıntıları olmuştur. Ayşe'nin şehir hayatına dair hayallerinin varlığına incelenen şiirlerde rastlanmamıştır.

Nafiz Geçer "Ayşe'm" adlı şirinde Ayşe'nin yaşadığı mekânı ve bu mekândaki hayallerini anlatır.

"Ayşe'm gelir pınardan
Testi elinde.
Kaval çalar çoban uzaktan,
Ben ise ıraktan, ta ıraktan
Gelirim köyceğize.
Yaşaran gözlerimi
Görünce Ayşe'm;" (Geçer, 1965: 6)

Ayşe, yoğun olarak köy hayatı içinde resmedilir. Köydeki gençlerin sevdasının adı Ayşe'dir. Ona kavuşma hissiyatı ağır basan bir duygudur. Şairler bu duyguyu ön plana çıkarırlar fakat genelde kavuşma gerçekleşmez.

Mehmet Necati Öngay "Duman" adlı şiirine "Ayşe'ye mektup" ibaresiyle başlar. Gurbetten sevdiğine seslenir.

"Ruhumun vazosunda solar bütün çiçekler
Rüzgârları dinlerim sesini var mı diye.
Gönlüm umutsuz, fakat gözlerim seni bekler
Bana kuşlar gülüşür ozan ağlar mı diye.

Varlığın ilki duman, varlığın sonu duman
Duman olan varlığa bir derinden bak Ayşe.
Senden uzak illerde derdine derman uman
Elinde dalgalanan kızıl bir bayrak Ayşe." (Öngay, 1935: 11-12)

Gurbete çıkan Mehmetlerin akılları ve duyguları köyde kalmıştır. Şehir hayatının yoğunluğunda bile Ayşe'nin hayali kurulur. Onun hasreti ile yanılır. "Kavuşamayan âşıkların sitemi Ayşe'yedir." dizeleri bu duyguyu anlatır.

Ömer Bedrettin Uşaklı "Ayşe'nin Aşkı" adlı şiirinde genç kızın duygularını dile getirir. Ayşe'nin aşka dair hislerini açığa çıkarır.

"Kız Ayşe, dilber Ayşe!
Halıyı sen ger Ayşe!
O zengin çocuğunu
Sana vermezler Ayşe!..

Gözlerin yine doldu;
Gül yüzün yine soldu;
O kınalı elinde
Kirkidin ateş oldu...” (Uşaklı, 1941: 98-99)

Ayşe’nin aşkında da bir dram vardır. Sevdiği genç zengindir ve Ayşe’nin bu genç ile kavuşması zor görünmektedir. Aynı durum Mehmet’in aşkı için de söz konusudur. Ortak değerler bu iki genci birebirine yaklaştırır.

Anadolu’nun fakir gençleri ortak acıları yaşar. Bir tarafta genç erkeklerin temsilcisi Mehmet, diğer tarafta genç kızların temsilcisi Ayşe vardır. Her iki genç de sevdiklerine fakirliklerinden dolayı kavuşamamaktadır.

Necmettin Halil Onan “Kapanmaz Yaralar” adlı şiirinde Ayşe’nin zoraki evliliğindeki zavallılığını, acısını anlatır:

“Karşıki tepeye çıkan yokuşta
Türküler, naralar coştu büsbütün.
On beşe girmeden gelin olmuş ta
Ayşecik köyünden gidiyor bugün

Bir kâbus çökmüş de garip gönlüne
Genç kızlar gülerken o yas bağlıyor;
Zavallı Ayşecik her geçen güne
Tel duvak altında sessiz ağlıyor.” (Onan, 1933: 89)

Ayşe’nin kaderi de Mehmet gibidir. Acılar içinde yaşar, türlü sıkıntılara göğüs gerer. Onun yaşadığı zorlukların en büyüğü istemediği biriyle küçük yaşta evlendirilmesidir. Bu olay büyük bir hüzün doğurur.

Ayşe’nin dramı Anadolu’da yaşayan bütün Ayşelerin de dramı oluverir. Her genç kız için Ayşe’nin yaşam öyküsü model durumundadır. İsmini dillendirmeyen birçok genç kız kendi yaşadığı acıyı Ayşe’ye yazılan dizelerde bulur.

Sonuçta idealize edilen Ayşe köyde yaşayan genç kızların genel adıdır. Ayşe; zor şartlarda doğumuyla, düğünüyle, özlemiyle, hüznüyle, derdiyle, kederiyle, aşkıyla, hayaliyle, köydeki bir genç kızı temsil eder.

Ayşe de Mehmet gibi Anadoluludur. O, Anadolu kültürünün kadına yüklediği sorumlulukları kendi gücü ölçüsünde yerine getirmeye çalışır. Kimi zaman da bu yükün altında ezilir.

Ayşe'nin hayattan büyük beklentileri yoktur. Tarlada çalışan işçidir. Köy işlerinde maharetlidir, çalışkandır. Ayşe; saflığı, dürüstlüğü temsil eder. Fakir oluşu garibanlığını artırır.

Ayşe ile Mehmet'in ortak acıları ve sevinçleri vardır. İdealize edilen bu gençlik, şiirlerde özel adları ile zikredilir fakat ülke gençlerinin duygularını temsil ederler. Anadolu'nun genç erkeklerinin ve genç kızlarının rol modeli durumundadırlar.

4.1.1. Gençlik çağı ve ruhunun, 1923-1980 yılları arası Türk şiirindeki yansımalarına ait bulgular.

Gençlik, şiirlerde belirli bir yaş aralığını kapsayan bir dönem olarak tanımlanmamıştır. Daha çok, gençliğin bir hâl olduğu vurgulanmıştır ve tanımlamalar bu hâl üzerinden yapılmıştır. Gençliğin şiirlerdeki özellikleri şu şekilde sıralanabilir: Hâlden hâle geçme özelliği, hayatı keşfetme özelliği, ölümsüzlük özelliği, aklın alamayacağı işler yapma özelliği, delilik özelliği, âşık olma özeliği, avarelik özelliği, geçicilik özelliği, vb.

Bulguların tespit edildiği şiirler: "Ölçü" (Hikmet, 1996: 138), "Aydan Sesler" (Güntel, 1946: 25), "Gençlik" (Onan, 1936: 65-66), "İşim Acele" (Kısakürek, 1974: 108), "Nedamet" (Dağlarca, 2007: 153), "Fiilsiz Dünya" (Dağlarca, 2010a: 32), "Şayet Aşk" (Necatigil, 1994: 39), "Küçük Dua" (Kansu, 1944: 96), "Yirmi Altıncı Türkü" (Dinamo, 1976a: 77), "Duvardaki Resmime" (Belli, 1976: 64), "Delikanlılık Üstüne İkinci Şiir" (Demiraslan, 1952: 32), "Gençlik" (Kurdakul, 1983: 312), "Romantik Gençliğim" (Çelebi, 1998: 46), "Değil" (Güleç, 1963: 5), "Babalar ile Çocuklar" (Cumalı, 2011: 200), "Miras" (Koryürek, 1971: 3-5), "Gençlik" (Necatigil, 1997: 47-48), "Ah! Neydi Benim Gençliğim" (Kanık, 2011: 100), "Yaşamakla" (Çankaya, 1976: 11), "Gençlik Böyledir İşte" (Tarancı, 1958: 58), "Ada'dan Ayrılırken" (Ozansoy, 1964: 87), "Geçen Yıllar" (Aşkun, 1949: 63), "Hayat" (Aşkun, 1949: 60), "Hokkabaz" (Akdora, 1954: 44), "Uzasın Bahar" (Aşkun, 1949: 31), "Ayışığında Gösterdiler Resmimi" (Abacı, 1980: 12), "Bizim Baharımız" (Ozansoy, 1929: 15), "Miras" (Koryürek, 1971: 3-5), "Otuzuncu Bahar" (Belli, 1976: 48), "İşim Acele" (Kısakürek, 1974: 60), "Karacaahmet" (Kısakürek, 1974:

101), “Kirli Yüzlü Melekler” (İlhan, 2005: 99), “Erkilet Güneydir Gölge Bürümez” (Ertepınar, 1973: 31), “Uçtu Uçtu” (Tarancı, 2013: 190), “Gençlik Böyledir İşte” (Tarancı, 2013:165), “Paydos” (Tarancı, 2013: 191), “Yirmi Üçüncü Sonet” (Dinamo, 1976b: 27), “Bu Dert Beni Adam Eder” (Behramoğlu, 2008: 28), “Gönül Bu” (Ozansoy, 1936: 85), “Gramofonda Beş Plak” (Onan, 1933: 17), “Aynalar” (Dıranas, 1988: 134), “Eskici” (Geçer, 1960: 41), “Yaşanamayan Gençlik” (Durbaş, 1980a: 26), “Yeis” (Orhon, 1944: 28), “Burada Bir Kalp Çarpıyor” (Çağlar, 1933: 15), “Yol Türküsü” (Hikmet, 1994:162), “Bilmeyenler” (Cengiz, 1974: 80), “Başşehir” (Belli, 1976: 48), “Gönlüm” (Aşkun, 1949: 45), “Akdeniz” (Cumalı, 2011: 144), “Miras ve Güneşin Ölümü” (Koryürek, 1971: 3-5), “Çaylar Şirketten” (Durbaş, 1980a: 25), “Gramofonda Beş Plak” (Onan, 1933: 17), “Bir Güzele” (Cumalı, 1971: 241-242), “Kasaba Hapishanesinde” (Kansu, 1955: 62), “Abbas” (Tarancı, 2014: 192), “Geçen Bir Şenlik” (Ozansoy, 1936: 84), “Rüya” (Orhon, 1944: 28), “Bir Yudum Daha” (Onan, 1933: 14), “Gençken II” (Necatigil, 1997: 24), “Varsa Ev” (Necatigil, 1997: 93-94), “Gençsek Mavi Kıravatlı” (Akdağ, 1968: 25), “Bir Babanın Temennisi” (Alpay, 1974: 26), “Şayet Aşk II” (Necatigil, 1997: 39), “Altıncı Sonnet” (Dinamo, 1976b: 10), “Dertten Derde Salan Gençlik” (Belli, 1976: 64), “Gönül” (Esin, 1942: 15), “Dar Odalarda Eskiyen” (Burkay, 1967: 14),

Hâlden hâle geçme gençliğin birinci özelliğidir.

Nazım Hikmet, “Ölçü” adlı şiirinde gençliği sevgi kavramı ile tanımlamıştır. Sevginin varlığı, sevgi için yapılan fedakârlığın derecesi “genç” tanımının sınırlarını belirlemiştir. Gençlik şaire göre, bir yaş değil bir hâldir. Hâl devam ettikçe gençlik de devam edecektir. Hayata karşı duruş gençliğin tanımlanmasındaki en önemli etkendir. Sevebilmek, kişinin sevdiği için yapabilecekleri gençliği açıklayan diğer eylemlerdir.

“Sevdiğin müddetçe
ve sevebildiğin kadar,
sevdiğine her şeyini verdiğin müddetçe
ve verebildiğin kadar gençsin.” (Hikmet, 1996: 138)

Gençlik şaire göre elindekini verebilmektir, güçtür, iktidardır, elinden bir şeyler gelmektir, hayata yön verme etkisini sürdürebilmektir. Gençliği tanımlamak, sevgiyi

tanımlamak gibi kolay bir iş değildir. Gençlik hâlinin net bir çizgisinden veya renginden bahsetmek de mümkün görünmemektedir.

Nazım Hikmet'le benzer düşüncelerde olan Mahmut Nedim Güntel de "Aydan Sesler" adlı şiirinde hayatın tamamına yayılan bir gençlik tanımı yapar. Sevebilme yetisinin varlığı devam ettikçe kişinin genç kalacağını vurgular. Dizelerinde gençlik hissinin bir ömre yayılmasını arzular. Sevme duygusunun ortaya çıkışı ile gençlik başlar.

"Gençlik, hayat boyunca değişmeyen ahenktir,
Sevebilmek sırrıdır, ne çizgidir, ne renktir.
Bakışı söndüğü gün ölen güzel gözlere,
Görüşü güzel bir kör imrenir mi boş yere?
Bir hayata çevirmek istersen bir masalı,
Yaşamaktan başka bir işin daha olmalı." (Güntel, 1946: 25)

Şairlere göre hayatın gençlik çağında her yönüyle keşfedilmeye başlanması gençliğin ikinci özelliğidir. Çocukluktan ergenliğe geçişle birey etrafındaki her şeyin yavaş yavaş farkına varmaya başlar. Şaire göre hayat bu dönemde yeniden anlam kazanır.

Halil Onan "Gençlik" adlı şiirde, gençliğin başlangıcını yirmi yaş olarak kabul eder. Şahiner'e göre (Şahiner, 2013: 1): "Yirmili yaşlardaki gençler, uzun süreli anılar oluşturmak ve karmaşık muhakemeler yapabilmek için zihinsel kapasitelerinin en üst noktasında olur. Üretkenliğin de bu yıllarda zirve yapma olasılığı vardır. Bu yaşlar insanların üretkenlikte sınır tanımadığı bir dönemdir. Birçok yazar, sanatçı ve müzisyen bu yaşlarda en yaratıcı dönemlerini geçirir." Bu dönemde daima genç kalan kalp; azmi, dinamizmi, cesareti, mücadeleyi, aşkı, gayreti simgeler.

"Yirmi yaş rüzgârları uğuldadıkça başta
Gönül engine çıkmış bir gemidir. Bu yaşta
Duygu hürdür, fikir hür, ömür baştanbaşa hür;
Kalp başka türlü duyar, göz başka türlü görür.
Hayat, san'at, tabiat, kadın, her şey güzeldir
Arzu ömre bu çağda mâna katan bir eldir.

Ey dolmaya başlayan kalbin ilk arzuları!

Esrarlı kızıl günler! Ey gençlik arzuları!
Ömür neye değerdi sizinle süslenmese
Bu çağdan sonra bir kalp ziyaya, renge, sese" (Onan, 1936: 65-66)

Gençlik döneminin, çocukluk çağından ve olgunluk döneminden farklı olduğu bilinmektedir. Şiire göre gönül engine çıkmış bir gemi özelliği taşır. Duygu, fikir, ömür özgürdür. Bu yaşta hayat, sanat, tabiat ve kadın güzel olarak algılanmaya başlanır. Gençliğin arzuları ömrü süsleyen yegâne değerdir. Kişi benliğinin farkına varmaya ilk bu dönemde başlar. Kişinin hayatı anlamlandırması gençliğinin başladığı dönemle paralellik gösterir.

Necip Fazıl, "İşim Acele" adlı şiirinde gençliğin başladığı dönemde zaman ve mekânın uğradığı değişikliği veciz bir şekilde dile getirir. Zaman ve mekân sınırlarını, tanımlarını kaybetmiştir. Gençliğin karşısında hiçbir şey olduğu gibi görünmemektedir.

"Mevsimler boğum boğum
Zamanın ipliğinde.
Başı görünmez doğum,
Sonu ölçülmez hayat
Hayvan, nebat ve cemaat,
Hepsi ilk gençliğinde." (Kısakürek, 1974: 108)

Ergenliğin sonu ve yetişkinliğin başlangıcı arasındaki dönem "ilk gençlik dönemi" olarak bilinir. Bu süre içerisinde gençler, anne ve babalarından koparak akranlarıyla duygusal ilişkiler yaşama arayışına girer.

Fazıl Hüsnü Dağlarca da "Nedamet" adlı şiirinde, dikkatleri ilk gençlik günlerine çeker.

"Nerde ilk gençliğin sabahlardan büyük uyanışı
Ve bir şişe gibi gönlü çeken akşamlar.
Bütün kuşların bütün dairelerinden sonra
Nerde aşk illerinden alnıma gelen rüzgâr." (Dağlarca, 2007: 153)

Gençliğin ilk günleri ile hayatın tadı belirir ve bu tat şaire sabahlardan daha büyük bir zevk verir. Her doğan güneş yeni bir tadı gence müjdeler. Gençlik çağında hayatın

bütün görsel ölçüleri değişir. Ergenlikle ve ergenlikten sonra en önemli duygu "aşk"tır. Şiirlerde gençlik çağının güzelliği ile aşkın güzelliği arasında bir bağ kurulur.

Fazıl Hüsnü Dağlarca "Fiilsiz Dünya" adlı şiirinde ilk gençlik dönemini anar. İlk gençlikte görülen rüyaların güzelliğine değinir ve bu rüyalar ile güzel geçen ömür arasında bir ilişki kurar. Güzel rüyaların hiç bitmemesini ister. Rüyaların tadı gençlikte daha farklıdır: "Rüyalar bastırılmış, günlük yaşamda doyuma ulaşmamış, gerçekleşmemiş beklentilerin gerçekleşmesi ve doyuma ulaşmasıdır. Böylece günlük ya da geçmiş yaşantıların yarattığı kaygı, endişe, korku gibi insana elem veren duygu durumları rüya aracılığıyla haz ve mutluluğa dönüşebilir." (Köknel, 2004: 224).

"Dalgaların, mavi dalgaların daha arkasında
En güzel hatıralar ki en eski.
Bütün hayatın nedameti kadar ki sonsuz
İlk gençliğin rüyaları kadar güzel belki." (Dağlarca, 2010a: 32)

Şiirde mavi, mutluluğun rengidir ve mavi dalgalar, mutluluğun art arda gelmesiyle sürekliliği anlatır. Bu mutluluk sıralamasının en güzeli, en eskileri gençlik günleridir.

Gençlik, güzellik kavramının en fazla hissedildiği evredir. Bu durum gençliği diğer evrelerden farklı bir yere konumlandırır. Yaşamın tüm aşamaları içinde belki de en çok anımsananın gençlik çağı olmasının sebebi bu durum olabilir.

Behçet Necatigil "Şayet Aşk" adlı şiirde ilk aşkını anlatır. İlk gençlik aşkının, ilk göz ağrısının acısına alışmak genci zor durumda bırakır. Şairin hayatındaki sonraki acılar artçı sarsıntılardır ve daha az yakıcıdır.

"Sana gölge verecek dallar
Fışkırır ancak gençlikten
Büyüt bu fidanı ey genç
Hazır yeşermişken!" (Necatigil, 1994: 39)

Bütün bu yoğun duygular içerisinde gençlik, özenle büyütülmelidir. Çünkü gençlik dönemi, içinde büyük değişimleri, gelişimleri ihtiva eden fırtınalı ve sancılı bir dönemdir. Gençler tıpkı yaşamın başlangıcındaki bebekler gibi kırılgan ve dayanaksızdır ve bu açıdan kabuk değiştiren ıstakozlara benzerler. Istakozlar kabuk değiştirme döneminde

zayıf ve savunmasız olurlar. Eğer yaralanırlarsa bu yaranın izini tüm yaşamları boyunca taşırlar. Dolayısıyla gençlik, bireyin zayıf ve savunmasız olduğu tehlikeli bir dönemdir (Bozgeyikli, 2010: 13). Genç bu dönemde daha dikkatli olmalıdır. Gençliğin kırılgan yapısı bilinerek davranışlar kontrol edilmelidir.

Gençlikte ölümsüzlük hissinin ortaya çıkması bu dönemin üçüncü özelliğidir. Şairler gençlik duygularının sonsuza kadar sürmesini ister. Bu güzel duyguların kaybolmasını istemezler.

Ceyhun Atuf Kansu "Küçük Dua" adlı şiirde güzelliğin ölümsüz adına ancak gençlik çağının çelenkler sunmaya layık olduğunu söyler. Gençlik-sonsuzluk kavramları arasındaki bağın ortak noktası güzelliktir. Ölümsüz olma hissi gençlikte belirginleşir. Genç kalma hissi, gençlik çağında yaşanılan güzel duyguların etkisinde ortaya çıkar. Bu duyguların hiç bitmemesini isteme, ister istemez sonsuzluğu çağrıştırır. Sonsuzluk hissinin kaynağı gençlik çağının bizzat kendisidir. Sevgileri büyüten bu çağdır. Sevginin alevini artıran da gençliktir.

"En güzel çelengi, sevgiyi sunuyor
Gençlik; güzelliğin ölümsüz adına,
Ocaklarda büyük sevgiler yanıyor,
Kutlu özlemlerin dağları ardında." (Kansu, 1944: 96)

Hasan İzzettin Dinamo da "Yirmi Altıncı Türkü" adlı şiirinde gençliğin ölümsüzlük duygusuna sahip olduğundan bahseder. Sonsuzluk hissinin oluşmasına bu çağ zemin hazırlar. Gençlik hissi devam ettiği müddetçe kişi hayatının sonsuza kadar devam etmesini ister.

"Taştan, serviden bir orkestra
Çalmakta ha babam çalmakta,
Dizilmiş sessizliğin bahçesinde sıra sıra.
Gençliğin ölmezlik duyguları
çarptı başını taşlara" (Dinamo, 1976a: 77)

Aklın alamayacağı işlerin yapılması gençliğin dördüncü özelliğidir. Şemsi Belli "Duvardaki Resmime" adlı şiirinde gençlik döneminde yaptıklarını sadece bu çağa has kılar.

"Gönülde heyecan... damarda kandın...
Hayatta her şeyi ölümsüz sandın
Sevgi meydanında bir kumandandın,
Kaleler fethettin... aldın gençliğim!" (Belli, 1976: 64)

İnsan en coşkun dönemi olan gençlikte, çılgın eylemler yapabilir. Gençlik, insan psikolojisine ayrı bir dinamizm katar. Bu dinamizmle kişi, gücünün yetmeyeceği işleri yapabilecek gücü kendinde bulur. Şiirde gençlik, bir kumandandır. Sevgi hedeftir, engeller düşmandır ve gençlik en büyük savaşını sevgiyi elde etmek için harcar. Bu dönemde zaman algısı da farklıdır. Zaman olumlu manada durağandır ve asla bitmeyecek gibi algılanır. Genç çevresindeki her şeyin kalıcı olacağına inanır.

İlhan Demiraslan "Delikanlılık Üstüne İkinci Şiir" adlı eserinde komşu kızlarına âşık olmanın gençlik duygusunun yönelişlerinden biri olduğunu söyler. Bu ve buna benzer birçok yöneliş gençlikte yoğun olarak gerçekleşir. Bu yöneliş, gençlik çağına özel bir durumdur.

"İlkin komşu kızlarına vuruldum
Sonra başkalarına
Gençlik ayrı bir şey biliyorum
Neler yaptırmadı bana." (Demiraslan, 1952: 32)

Şükran Kurdakul "Gençlik" adlı şiirinde başının döndüğü yılların gençlik yılları olduğuna değinir. Bu durum gençlik çağının başka bir özelliğidir.

"Irmağında başımın döndüğü yıllardı
Geçtiğim her yerde benden bir şeyler kaldı.

Benimdi tüm ağaçları düş ülkemde
Serüvenlerle sarmaş dolaş ülkemde

İlk gençliğin gizleri coşkuya dönüşürken
Yaşama bir yelken gibi açıldığı sezilen

Unutulmaz sevinçlerin peşindeki
O adam, özgürlüğünü bana yedirdi sanki." (Kurdakul, 1983: 312)

İnsan, hayatın her deminde bir iz bırakmak ister. Gençlik, olgunlaşmanın hazırlık evresi olduğu için bireyler bu süreçte olumlu olumsuz birçok deneyim kazanır. Deneyim kazanılması için hayattan da bir şeylerin eksilmesi gerekir.

Asaf Halet Çelebi de "Romantik Gençliğim" adlı şiirinde romantik gençliğini bu ruh hali içinde resmetmektedir.

"ejderhalar çıkarıyorum
duvar kovuklarından
alevler çıkarıyorum
yağmur karaltılarında
hazin
yürüyorum

uzattım ellerimi
çok uzaklara gitmiş
yıldızları düşürmüş gelirken
yıldızsız kalınca gece
uyunur
tavanı yok siyah gök
sırtüstü yere yattım
tavansız göğe düşüyorum." (Çelebi, 1998: 46)

Delikanlılık da denilen bu dönemde şairlerin çılgınca düşünceleri mısralar aracılığıyla açığa çıkar. Gencin yaşamı mayın tarlasında yürüyen bir askerin kendine çıkış yolu bulmak için duraklayarak, dolanarak yol almasına benzer (Yörükoğlu, 2007: 112). Bu duygular içinde bir gencin yaptıklarına şaşmamak gerekir. Genç, kendi yaptıklarına kendisi bile inanamaz. Bu evrede yapılan eylemler kişiyi hayrete düşürür. Akıl bu çağda yerini duygulara bırakır. Genç daha çok hissi davranır. Hisler de kişiye akıl almaz işler yaptırır.

Genç, deli cesaretini her şartta dener. Kaybedeceği şey sadece canıdır. O yüzden gençken bütün riskler, maceralar zevkle ve korkusuzca denenir. Oysa olgunlukta kaybedilecek şeyler artacaktır. Bunlar; iş, eş, çocuk, makam, mal, sağlık, huzur...

sıralanıp gidecektir. İşte genç, bütün bunları bilmez sadece aşkı bilir. Aşk onun için her şeyden vazgeçmeyi gerektirecek bir duygudur. Olgunlukta ise aşk sevgi olacaktır.

Delilik vasfı gençliğin öne çıkan beşinci özelliğidir. Delilik vasfı bu çağa nispet edilmektedir.

Azmi Güleç "Değil" adlı şiirinde gençliğin delilik özelliğine değinir. Bu deliliğin üst yaş sınırını kırk yaşın altı olarak belirler.

"Gerilmiş bulutlar gök çardağında,
İnsan toprak gibi kendi tavında,
Her şey olur biter gençlik çağında
Yaş delicesine, kırkında değil." (Güleç, 1963: 5)

Bu dizelerde gençlik çağının delice bir özelliğe sahip olduğu vurgulanır. Bu özelliği ile gençlik, insan ömrünün diğer evrelerinden ayrılır. Gençlik dönemi kanın deli dolu aktığı dönemdir. Delikanlılığın yoğun bir şekilde hissedildiği çağda insan delice yaşlardadır. Kırkında olmamak, çılgınca yapılan davranışları bir ölçüde masum gösterebilir. Yaşın çılgın özelliği genel anlamda gençlik dönemini hatırlatır. Bir taraftan tecrübe kazanılırken diğer taraftan ömrün delice evresi olan gençlik uçup gider.

Necati Cumalı "Babalar ile Çocuklar" adlı şiirinde gencin özelliğini anlatırken deli sıfatını kullanmıştır. Aşkı yoğun bir ihtiras ile yaşayan genç ömrünü aşk uğrunda harcamıştır. Bu, akıllı bir kişinin yapacağı bir eylem değildir. Delilik vasfı, gence çılgın eylemler yaptırmıştır.

"Ah, gençlik! Deli gençlik!
Mahdum Beyinki gençlik
Şöyle böyle gençlik hepimizinki
Meselâ muhaliflerinki
Meselâ muvafıklarınki
Dergi çıkaranlarınki, şiir yazanlarınki...
Hangimiz bir çağda
Bu dünyayı beğendik?
Hangimiz düzeltmek istemedik ki..." (Cumalı, 2011: 200)

Enis Behiç Koryürek de “Miras” adlı şiirinde gencin özelliğini anlatırken deli sıfatını kullanmıştır. Delilik vasfıyla, ne yapıldığının bilinmemesi, gençliğin yıpratılması, hırpalanması ve yapılanlardan zarar görülmesi vurgulanmıştır. Aşktan gördüğü zarar, çektiği acı, tattığı yangın gencin deliliğine verilmiştir.

“Ey bütün gençliğini hırpalamış deli genç!
O kadar çırpındığın, o kadar mest olduğun
Lâhzalardan ne kaldı?... Bugünkü yorgunluğum!
Sen ki aşkı en çılgın ihtirası ile tattın.
Varlığının boynuna alevden kement attın!
Avlanıp sürüklendin lezzetten ıstıraba...
Sandın ki sürüklendin hakikatten seraba!..
Ne ateşli bûseler vardı dudaklarında!” (Koryürek, 1971: 3-5)

Avarelik gençliğin altıncı özelliğidir. Avarelik kavramı şiirlerde gençlik çağının bir vasfı olarak belirtilmiştir. Genç, hiçbir eyleminde sınırlı olma kaygısı gütmez ve aklının sınırlarını zorlar.

Behçet Necatigil, “Gençlik” adlı şiirinde gençlik günlerini avarelik günleri olarak açıklar. Gençlik; başıboşluğun, aylaklığın yaşandığı zaman dilimidir.

Şaire göre genç, yokluğunu duymamaktan ve avarelikten büyük haz almaktadır. Gencin hüzünlerinin kitaplar arasında dolaşması, gencin mahrumiyet içinde fakat vurdumduymaz olması özlenen bir durumdur.

“Hey gençlik, gençlik, gençlik
Avarelik günleri
Ne tatlıdır o yok mu
Duymamak yokluğunu
Dünyada hiçbir şeyin.

Hey gençlik, gençlik, gençlik
Kitaplarda bulanmış
Bir gencin hüzünleri
Elde yok, avuçta yok

Mahrumiyet günleri" (Necatigil, 1997: 47-48)

Coşkulu, atılgan ve çalkantılı bir dönem olan gençlik; hayallerin, tutkuların ve ideallerin filizlendiği, sıkı arkadaşlıkların yaşandığı bir evredir. Kendini kanıtlama ve kendi kimliğini bulma çabalarının yoğunlaştığı bir dönemde gençten normal davranışlar beklenilmez. Gencin yaptığı birçok eylem toplumsal sınırları zorlasa bile kendi içinde olağan bir durumdur. Genç kâh mücadeleci, kâh bezgindir. Kâh kahraman kâh derbederdir. Kâh idealist kâh avaredir.

Avarelik günleri Orhan Veli'nin "Ah! Neydi Benim Gençliğim" adlı şiirinde etraflıca tanımlanmaktadır. Şaire göre avarelik; eğlencedir, umursamazlıktır, hüznü tanımamaktır. İçmek, ağlamak, saza ve sinemaya, aile bahçesine, parka gitmek, sevdiğinin dizinin dibinde oturmak gençliğin güzel ve özlenen yönleridir.

"Nerde böyle hüzünlenmek o zaman
İçip içip ağlamak
Uzaklara dalıp şarkı söylemek
Hafta sekiz ben eğlentide
Bugün saz, yarın sinema
Beğenmedin Aile Bahçesi
Onu da beğenmedin, parka;
Sevdiğim dillere destan;
Sevdiğim
Meyil verdiğim
Ben dizinin dibinde el pençe divan
Samanlık seyran
Nerde,
Nerde,
Nerde böyle hüzünlenmek o zaman!" (Kanık, 2011: 100)

Avarelik hali hissidir. Gençliğin farklı bir özelliğidir. Aklın verileri bu dönemde fazla da önemsenmez. Aristo, gençlik çağını sürekli bir sarhoşluk olarak tanımlar. Sarhoş kişiden ne denli tutarlı ve uyumlu davranış beklenirse gençten de o kadarı beklenebilir.

Gençlikteki çelişkileri, dengesizlikleri, duygusal çalkantıları bu nedenle bir hastalık olarak değil "sağlıklı bir çılgınlık" olarak adlandırabiliriz (Yörükoğlu, 2007: 126).

Gençlik, telaşlı bir çağdır. Romantiklik had safhadadır. Hüzünlü olmanın gençlik çağında yeri yoktur. Bütün duygular mutlu olmaya şartlanmıştır. Gençlikteki bütün eylemler mutluluğu yaşamak içindir.

Gençliğin yedinci ve son özelliği bu çağın geçici oluşudur. Gençliğin geçiciliği, birçok şair tarafından sıklıkla dile getirilmiştir. Gençliğin sona ermesi şairlerde hüznü ortaya çıkarmıştır. Gençliğin bir daha yaşanmayacak olmasını kabullenmek zor bir durumdur.

Erol Çankaya "Yaşamakla" adlı şirinde gençliğin geçiciliğini anlatır. Gençliğin sesi gürdür, arkadaşlıkları kol koladır. Grev nöbetçileri, kalabalık haykırışları, evrensel duyguları, zindan mutlulukları gençliğin şiiridir.

"Sesim volta boylarını tutmazsa
Kol kola girmeleri arkadaşlıkları
Grev gözcülerini, çelik somunları
Issız dağı ıssız köyü ıssız boranı
Ve birden kalabalıkları
Sesim sevgilimi bile kuşatmazsa
Yüreğim dünyaya katılamazsa
Yüreğim zindanların loşluğundan yeşeremezse
O zaman anlarım artık geç kalınmıştır
Şiir gençlik gibi bir şeydir ve gitti gider" (Çankaya, 1976: 11)

Çankaya, şiirin tanımı ile gençliğin tanımı arasında benzerlik kurmuştur. Şiirin tanımı için kurulacak bütün cümleler gençliğin tanımı için de kurulabilir. Şiirin yazılması için gerekli ilhamın şairden uzaklaşması gibi gençlik de bir anda yaşanır ve geçer. İlhamın kısa bir süre için gelmesi ve uzaklaşması ile gençlik çağının çabuk geçmesi arasında benzerlik vardır.

Cahit Sıtkı Tarancı "Gençlik Böyledir İşte" adlı şiirde gençliğin geçiciliğini anlatır. Gençliğin bir anda var olup bir anda yok olması trajik bir durum ortaya çıkarır: "Trajik, Cahit Sıtkı Tarancı şiirinin en fonksiyonel temalarından birisidir. Tarancı, trajik derinliği

hayat-ölüm, varlık-yokluk gibi zıtlıkların varlığı üzerine kurmuştur. Varlığın mahiyetinde olan bu çift kutupluluk ilkesi, var olanların en önemli çıkmazlarından birisidir. Çünkü hayat, kendini bu çift kutupluluk ekseninde kurarken aynı zamanda içinde bulunduğu bu durumu anlamlandırmaya çalışır." (Özcan, 2011: 2). Gençlik çağının bir anda gelip gitme özelliği genel bir özellik niteliğindedir ve gel-/git- sözcükleri arasında zıtlık vardır. Gençliğin insan bedeninden uzaklaşması şairi çaresizlik içinde bırakır.

"İçimi titreten bir sestir her gün.
Saat her çalışında tekrar eder:
Ne yaptın tarlanı, nerede hasadın?
Elin boş mu gireceksin geceye?
Bir düşünsen yarıyı buldu ömrün.
Gençlik böyledir işte, gelir gider;
Ve kırılır sonra kolun kanadın;
Koşarsın pencereden pencereye.

Ah o kadrini bilmediğim günler,
Koklamadan attığım gül demeti,
Suyunu sebil ettiğim o çeşme,
Eserken yelken açmadığım rüzgâr
Gel gör ki, sular batıya meyleder,
Ağaçta bülbülün sesi değişti,
Gölgeler yerleşiyor pencereme;
Çağınız başlıyor ey hâtıralar." (Tarancı, 1958: 58)

Gençlik, karar verme evresinin en riskli dönemidir. Genç işini, eşini, yaşayacağı mekânı seçecektir. Bu seçimler diğer değerlerden vazgeçmesine neden olacaktır. Gencin bu durumu zorlu ve sancılıdır. Kararlar verilecek, kararlar değiştirilecektir. Ya verilen kararda bocalanılacak ya da verilen karardan sonra arkaya bakmadan hayata devam edilecektir.

Halit Fahri Ozansoy da "Ada'dan Ayrılırken" adlı şiirinde mevsimlerle beraber kendindeki değişimi sorgulamaktadır. Tabiat ölüp ölüp dirilirken şairin gençliği bir daha geri gelmeyecektir. Bu hâl şairi düşündürecektir.

"Yarın,
Belki her gün, her dakika, her an
Düşüneceğiz baharını Ada'nın.
Düşüneceğiz nisan yağmurlarından
Çamlıkların nasıl tazeleştiğini,
Nasıl serin serin yelpazeleştiğini.
Düşüneceğiz mehtapta denizi.
Düşüneceğiz gençliğimizi..." (Ozansoy, 1964: 87)

Gençliğin geçiciliğini bazı şairler tabiat kavramı ile izah etmiştir. Tabiat kendi döngüsü içinde ölüp tekrardan dirilir. Bahar ölü doğayı tekrardan canlandırır. Doğanın bu uyanışı, bu dirilişi insanları etkiler. Şairler, hayatın zorlukları karşısında gençliği çoğu zaman bir sığınak olarak görür.

Vehbi Cem Aşkun "Geçen Yıllar" adlı şiirinde gençlik ile mevsimler arasında bir bağ kurmuştur.

"Gençlik bir mevsimmiş, pek az eğlendi,
Ne durdu, ne de bir lahza dinlendi,
Bir ömür boyunca menekşelendi,
Yaz bahçelerinde vardı uykuya" (Aşkun, 1949: 63)

Şiirde gençliğin geçiciliği mevsimler üzerinden anlatılmıştır. İnsan ömrünün dört evresi; bebeklik, gençlik, erişkinlik ve yaşlılık, dört mevsime benzetilmiştir. Mevsimlerin sona ermesi gibi insan ömrünün bir mevsimi olan gençlik de kalıcı değildir: "Ömür yavaş yavaş geçer ve orta yaşa doğru insan ilerler. Artık bahar sona ermiştir. Saçlarda birkaç beyaz tel vardır, yüzdeki çizikler derinleşmiştir. Kış mevsimi, yani yaşlılık gelir çatar." (Tuncer, 2013). Ortaya çıkan bu tablo şairi derinden etkiler.

Vehbi Cem Aşkun "Hayat" adlı şiirinde de gençliğin geçiciliğini sadece mevsimlerle değil, çiçek simgesini de kullanarak anlatır.

"Meğer o tozpembe gördüğüm hayat,
Ne aşkmış, ne hicran, korkunç bir yolmuş.
Kaçırdım yılları bilmeden heyhat,
Gençliğim bir çiçek saksı da solmuş

Bir mevsim beklenmez bir geçkin dalda,
Gönül özlediğin bulur visalde,
Gençlik ne yazık ki solar hayalde
Bakarsın bir ömür, bir hiçle dolmuş" (Aşkun, 1949: 60)

Gençlik bir çiçek gibi saksılarda solmaktadır. Bir çiçek hassaslığında olan gençliğin süresi, çiçeğin canlı kalma süresi ile bir tutulmuştur. İhtiyarlığın gelmesi gençliğin geçiciliğini gösteren en büyük delildir. Birçok şair ihtiyarlık evresinde gençlik çağına yoğun olarak özlem duyar. Gençlik bir anda ihtiyarlıkta özlenen bir evre olur.

İskender Fikret Akdora "Hokkabaz" adlı şirinde gençliğin hızla bitişini göz kapaklarının hızla kapanıp açılması eylemini kullanarak anlatmıştır.

"Ne varsa özlenecek,
Bir dere, beş, on çiçek,
Lüle, lüle hatıralar…
Gençlik!..
…..
Aç gözünü, kapa gözün
Gençliğin gitmiş
Aman başka kapama" (Akdora, 1954: 44)

Zamanın geçmesine dur diyemeyen şair, ömrün en güzel çağının da geçmesine dur diyemez. Birçok hatırayla geçmişi anar durur. Göz her açıp kapanışında ömrü tüketir. Şair gözlerini kapamamak için uğraşır. Gençliği uzun süre yaşamak için zamanı durdurmaya çalışmak beyhude bir uğraştır.

Vehbi Cem Aşkun "Uzasın Bahar" adlı şiirinde baharın uzamasını ister. Bu yolla gençliği de daha uzun sürecektir.

"Giden gençliğimden elimde kalan,
Sonsuz arzularla, bir de yürektir,
Bir yığın hatıra, bir geçmiş zaman,
Sonra hep beklenen gelmeyecektir." (Aşkun, 1949: 31)

İnsan hayatındaki çöküntü, gençlik hatıralarından başka elde avuçta hiçbir şey bırakmayacaktır. Elde kalan sadece geçmişte yaşananlardır. Gençliğe geri dönme, asla gerçekleşmeyecektir. Bu bir yazgıdır. Gençlikten elde kalan sadece arzular ve bu arzuları yaşatan kalptir.

Kaybolan gençliğin bulunabilecek tek adresi resimlerdir. Başka hiçbir yerde gençliğin izine rastlanmaz. Bedenen ve ruhen bir daha hissedilemeyecek bu çağ, belki bir siyah beyaz fotoğrafta belki de renkli bir fotoğrafta insanın karşısına çıkacaktır.

Tahir Abacı "Ayışığında Gösterdiler Resmimi" adlı şiirde resimlerle gençlik arasında bir bağlantı kurar.

"Ayışığında geçerken gösterdiler resmini
Oturdum yıkılmış bir ağacın tümseğine
Ayın tül örtüsünü sıyırarak baktım
Bin yıl yaşamış gibi bu bahçede
Bin yıl acı çekmiş gibi
Kayıp gidiyordu elimden resim
Resim değil, gençliğim…" (Abacı, 1980: 12)

Resimler, geçmiş günleri canlı bir şekilde göz önüne serer. Zihinlerde canlanan gençlik, acıları hatırlatır. Şiirde abartma yapılarak gençlik elden gittikten sonra geçen zaman bin yıl olarak tanımlanmıştır. Acının şiddeti, abartılı bir şekilde dile getirilmiştir.

Resimlerdeki değişimlerin yanında şairlerdeki fiziksel değişiklikler de gençliğin geçtiğini hatırlatmaktadır. Bu fiziksel değişimin en göze batanı saçların beyazlamasıdır. Saçların ağarması geçen zamanın insan üzerindeki en etkili izleridir. Silinemeyecek olan bu izler ömrün sonuna kadar kişiyle varlığını devam ettirir. Giden gençliğin izleri kalıcı bir hâl alır.

Halit Fahri Ozansoy, "Bizim Baharımız" adlı şiirinde bu durumu serap kavramını da kullanarak daha belirgin hale getirir.

"Serap olan ilk gençlik günlerimiz geçeli
Gizli bir azap ile kalplerimiz burkulur.
Alnımızı okşayan baharın çiçek eli
Her yıl saçlarımızı daha ağarmış bulur." (Ozansoy, 1929: 15)

Enis Behiç Koryürek de "Miras" adlı şirinde yaşlılıktan dolayı bedende meydana gelen değişikliklere değinmiştir. Beyaz saçların belirmesi gençlik çağının bittiğinin delilidir. Beyazlaşan her bir saç teli insana yaşlandığını söyler.

"Ey şair, sönmededir o coşkun duaların;
Ne kadar zavallıdır gençlik iddiaların!
Gözlerinde parlayan kıvılcımlar silinsin!
Sen eski genç değilsin; sen artık genç değilsin!
Tek, tük beyaz saçlar var bugün şakaklarında!" (Koryürek, 1971: 3-5)

Gençlik çağının hızlı geçtiğini hatırlama kişiyi kaygıya sürükler. Saçlardaki beyazlığın artması kaygının temel nedenidir. Saçlarda beyazlık arttıkça yaşlılık, yaşlılık kaygısına bağlı olarak da ölüm kaygısı ortaya çıkar.

Şemsi Belli de "Otuzuncu Bahar" adlı şiirinde de saçlarındaki akların çoğalmasını, gençliğin hızlı geçmesini kaygıyla dile getirir. Beyaz saçların çoğalması şairi, hayatı sorgulamaya sevk eder.

"Ne tez çoğalıvermiş saçlarımdaki aklar...
Düşündüm... düşünmeden nasıl yaşayacağım?
Her satırı aşk dolu defterimde yapraklar...
Düşündüm ne tez geçmiş koskoca gençlik çağım." (Belli, 1976: 48)

Necip Fazıl Kısakürek ise "İşim Acele" adlı şiirinde gençlik çağını bir günlük süse benzetmiştir. "Bir günlük" ifadesi gençlik evresinin kısa sürdüğünü anımsatır. Gençliğin geçiciliği bir hakikat olmasına rağmen insanoğlu bu duruma çare aramaktadır. Nefis doymamakta, işler yarım kalmakta ve insanın ömrü kısa olduğundan işi de acelecidir.

"Gökte zamansızlık hangi noktada?
Elindeyse yıldız yıldız hecele!
Hüküm yazılıyken kara tahtada
İnsan yine çare arar ecele

Gençlik… Gelip geçti… Bir günlük süstü

Nefsim doymamaktan dünyaya küstü
Eser darmadağın, emek yüzüstü;
Toplayın eşyamı, işim acele" (Kısakürek, 1974:60)

Gençliğin kalıcı olmadığını Kısakürek, "Karacaahmet" adlı şiirinde de vurgular ve genç kalmanın yollarını arar ve mezarlıkta bulur. Şairin anlayışına göre taşın, servinin yanında dünyada kalıcı ve geçn olan tek şey ölümdür.

"Varmak o iklime ki, uğramaz ihtiyarlık;
Ebedi gençliğin taht kurduğu yer, mezarlık.

Ebedi gençlik ölüm, desem kimse inanmaz;
Taş ihtiyarlar, servi çürür, ölüm yıpranmaz." (Kısakürek, 1974: 101)

Kısakürek, genç kalmanın tek yolunun ölüm olduğunu dile getirir. Ölmek genç kalmanın bir formülü gibidir. Zaman mezarlıkta durmuştur. Artık genç ölü, asla ihtiyarlamayacaktır. Ahiret inancında insanların cennette genç bir yaşta olacağı düşüncesi şaire ölümü düşündürmüştür. Bu, genç kalmak için bir formüldür.

Zamanın hızlı geçtiği de şairler tarafından ıslarla şiirlerde vurgulanmıştır. Attila İlhan da "Kirli Yüzlü Melekler" adlı şiirinde dünyanın dönme hızının artmamasına rağmen, gençlik günlerinin hızlı geçtiğini düşünür.

"yel üfürdü su götürdü gençliğimizi
elimiz boşa geldi meydanlarda kaldık
meydanlar serseri biz serseri
sağımız sefalet solumuz ölüm
işte geldik gidiyoruz
kahrolasın
kahrolasın istanbul şehri" (İlhan, 2005: 99)

Toplumsal değerler uğruna yapılan mücadelede, gençliğin harcanması ve bitmesi şiirde paylaşılmıştır. Rüzgârın hızı ve suyun akış hızı geçen zamanın hızını anlatmak için özellikle dile getirilmiştir. Bir dava uğruna harcanan gençlik, şairin iç dünyasında acıyla yer edinmiştir.

Attila İlhan "Kirli Yüzlü Melekler" adlı şiiri hakkında yaptığı açıklamada şunları söyler: "Aklımca, savaş yılları İstanbul'undaki 'sefil' çocukların şiirini yazıyorum. Oysa şiir, hele yayımlandıktan sonra klâsik, halk ve divan edebiyatımızdaki 'kalendermeşrep' şiirleri çizgisinde algılandı. Belki de o yüzden sevildi. Tuhaftır, Türk okuru, belki de uzun bir şiir geleneğinin (şarkının da) etkisinde, 'perişanlık' şiirlerini sever. Bunda sakın imparatorluğun son iki yüzyılın sürekli göçler, yenilgiler, toplumsal kargaşalıklar içinde geçirmemizin rolü olmasın. Toplumsal güvencesizlik, insanı kaderciliğe sürükler. Buna İslam'dan gelen 'tevvekkül' de katıldı mı tamam." (İlhan, 2005: 159).

Coşkun Ertepınar "Erkilet Güneydir Gölge Bürümez" adlı şiirinde gençliğin hızla yaşanmasını kuş örneği ile anlatmıştır. Gençlik de bir kuş gibi şairin avuçlarından uçup gitmiştir. Bir daha geri dönmeyecektir. Kuşların yakalanmasındaki güçlükle gençliği elde tutmanın güçlüğü benzerlik göstermektedir.

"Erciyes'in karşısında Erkilet
Güneye bakar, günlük güneşlik..
Göklerine çizilmiş bir yüz
Hayalimde,
Kırlangıç misali uçan gençlik." (Ertepınar, 1973: 31)

Cahit Sıtkı Tarancı da "Uçtu Uçtu" adlı şiirinde gençlik çağını kuşa benzetmiştir. Çocukları eğlendirirken kendisi hüzünlenmektedir. Şair, uçan gençliğinin geri gelmeyeceğini, bir daha eline geçmeyeceğini bilir. Etrafındaki çocuklar ona gençliğinin sona erdiğini hatırlatmaktadır.

"Uçtu uçtu leylek uçtu
Uçtu uçtu masa uçtu
Uçtu uçtu Semahat uçtu
Uçtu Uçtu
Ne uçtu sanırsınız çocuklar
Uçtu uçtu gençliğim uçtu" (Tarancı, 2013: 190)

Cahit Sıtkı "Gençlik Böyledir İşte" adlı şiirinde ise gençliğin geçiciliğini veciz bir şekilde anlatır.

"İçimi titreten bir sestir her gün,
Saat her çalışında tekrar eder:
"Ne yaptın tarlanı, nerede hasadın?
Elin boş mu gireceksin geceye?
Bir düşünsen! Yarıyı buldu ömrün.
Gençlik böyledir işte, gelir gider;
Ve kırılır sonra kolun kanadın;
Koşarsın pencereden pencereye.

Ah o kadrini bilmediğim günler,
Koklamadan attığım gül demeti
Suyun sebil ettiğim o çeşme,
Eserken yelken açmadığım rüzgâr!
Gel gör ki, sular batıya meyleder,
Ağaçta bülbülün sesi değişti,
Gölgeler yerleşiyor pencereme;
Çağınız başlıyor, ey hâtıralar." (Tarancı, 2013:165)

Bu dizeler giden gençliğin bir daha gelmeyeceğini tekrar tekrar vurgular. Gençlik çağının geçmesi ile artık beden de diriliğini kaybetmiştir. Bedenin gücü gençlikten gelir. İnsanın denge unsuru olan kollarının işlevini yitirmesi ve gücün azalması sonucu hayat zorlaşır. İnsanın acizliği ön plana çıkar. İnsan istese de gençliğine kavuşacak enerjiyi bulamaz.

Cahit Sıtkı "Paydos" adlı şiirinde ise gençliğinde karşılaştığı her türlü mutsuzluğun baş aktörü olarak şahsını göstermektedir. Aldığını geriye vermeyen dalgalar gibi hayat da şairin ömründen aldıklarını geri vermeyecektir. Şair, yaptığı hatalar sonucunda gençliğini kendi elleriyle mahvetmiştir. Şaire göre insan, gaflet içinde yaşamış; ev ve evlat edinmemişse onun cenazesi ortada kalacaktır. Bu yüzden zamanında ev bark, çoluk çocuk sahibi olunması gerektiğini vurgular.

"Paydos bundan böyle çılgınlıklara;
Sert konuşmaya başladı aynalar.
Yetişir koştum aşkın peşi sıra;

Bitirdi beni bu içki, bu kumar.

Ne saklayayım gaflet ettiğimi,
Elimle batırmışım gençliğimi;
Binip gideceğim en güzel gemi!
Aldığını geri vermez dalgalar.
.....
Yaş ilerliyor... Artık geçti bizden;
Kişi ev bark edinmeli vakitken,
Gün gelince biz değil miyiz ölen?
Cenazemiz yerde kalmasın dostlar!" (Tarancı, 2013: 191)

İzettin Dinamo "Yirmi Üçüncü Sonet" adlı şiirinde elinden gidenlerin başına gençliğini koymaktadır. Gençlik gidince şairliği ve hürriyeti de gitmiştir. Dinamo, şair olma enerjisini gençliğinden almıştır. Gençliğin getirdiği deli duyguların tercümanı olmuştur.

"Gitti hem gençliğim, hem şairliğim,
Hürriyetim
Nasıl dayandım şaşarım hâlâ bu acıya
Benzetildim yurttaşlarımın gözünde umacıya" (Dinamo, 1976b: 27)

Ataol Behramoğlu da "Bu Dert Beni Adam Eder" adlı şiirinde gençliğin elden gitmesini farklı duygular içinde anlatmıştır. Gençliği anne ve şeker olarak algılamıştır.

"İkide bir yüreğimi dağa taşa diker oldu
Şunca yıldır karanlıkta göz kırpmaktan bıkar oldum
Benim annem şeker annem gençlik elden gitti gider." (Behramoğlu, 2008: 28)

Mevsimlerin bitmesi ve kuşların uçup gitmesi gibi gençliğin de bir daha geri dönmesi imkânsızdır. Bu olaylar zincirine Halit Fahri Ozansoy "Gönül Bu" adlı şiirinde sevgililerin gitmesini de eklemiştir. Gençliğin ve giden sevgililerin ortak paydası bir daha geri dönmemeleridir. Ozansoy hayatında istediklerini elde edemeyince yaşadığı gençliği "yaşanmamış gençlik" olarak algılar.

"Gönül bu! Gene sevmek, gene sevilmek diler,
Ne kadar yüz buruşsa, ne kadar saç ağarsa.
Bu arzu alev gibi ne kadar ruhu sarsa,
Ne gençlik döner gelir, ne geçen sevgililer!" (Ozansoy, 1936: 85)

Necmettin Halil "Gramofonda Beş Plak" adlı şiirinde kalbini parça parça etme pahasına kaybolan gençliğin hüznünü yaşar. Gençlikte yaşanan aşkın tadı başkadır. Aşk deli dolu yaşanmıştır. Aşk uğrunda harcanan gençliğin hatırlanması şaire hüzün verir. Hatıra gelen aşklar ve sevgililer de hüznün derecesini artırır.

"Bir sonbahar gecesi açık penceresinde
Aya dalan bir kadın ince titrek sesinde
Kaybolan bir gençliğin hüznünü yaşatıyor;
Kalbini parça parça rüzgârlara atıyor." (Onan, 1933: 17)

Ahmet Muhip Dıranas da "Aynalar" adlı şiirinde kaybolan gençliğini arayanlardandır. Gençliğini kaybettiği yer odalardır. Evin odaları insan hayatının en mahrem mekânlarıdır. Şairin kendisine ait bütün anılar bu mekânlardadır. Şair, gençliğini arama işini aynanın karşısında gerçekleştirir çünkü en son gördüğü yer aynalardır. Aynaların yalan söyleme ihtimali yoktur. Kişi aynada kendi halini en doğal şekliyle görür.

"Gençliğimi kaybettim birtakım odalarda;
Kaybolan gençliğimi aradığım aynalarda
Ölüler dolaşıyor böğürlerinde elleri,
Aynı şeyi arayan akraba hayalleri." (Dıranas, 1988: 134)

İlhan Geçer "Eskici" adlı şiirinde gençliğini boş sevgiler peşinde harcamıştır. Bu yüzden şairin gençliği geçip gitmiştir. Gençliğin hiç bitmeyecekmiş gibi olması şairi aldatmıştır.

"Bir bahtı kara eskitti bilmezsin
Şu altı delik iskarpinleri
Boş sevgiler peşinde harcadı
Hiç bitmeyecek sandığı gençliğini" (Geçer, 1960: 41)

Gençliği yaşayacak imkânları bulamamak da kötü bir haldir. Gençlik çağının sonsuz isteklerine kısıtlı imkânlarla cevap vermek çaresizliğin diğer bir adıdır. Elde olmayan imkânlarla gençliği doya doya yaşamak zordur.

Refik Durbaş da "Yaşanamayan Gençlik" adlı şiirinde yaşanmamış gençliği elde tutmanın hiçbir kıymeti olmadığını söyler. Sevincini tadamadığı ve sevdasına doyamadığı gençliğini elden çıkarmak ister.

"midesi bulananlara naylon ver
başı dönenlere aspirin ver
yaşamadığın gençliğinden ver
tadamadığın sevincinden ver
doyamadığın sevdandan ver." (Durbaş, 1980a: 26)

Orhon Seyfi Orhon ise "Yeis" adlı şiirinde gençlik çağının süresini kırk yıl olarak belirler. Bu süre bilimsel olarak belirlenen yaş aralığından daha uzun bir süreyi kapsar. Buna rağmen şair istenmeyen bir bitişin farkındadır. Kendisini sarı bir yaprağa benzeterek sonbaharı çağrıştıran ruh halini resmeder.

"Yazıklar olsun ki geçti boş yere
Kırk yılı sürüyen şu gençlik çağım.
Şimdi ben dalından kopmak üzere
Kıvrılan bir küçük sarı yaprağım." (Orhon, 1944: 28)

Sonuç olarak, şiirlerde gençlik çağının kendine has özellikleri değişik bakış açıları ile anlatılmıştır. Gençlik kavramı şairler tarafından kendi ifadeleriyle açıklanmıştır. Avarelik, başıboşluk, hayatın keşfi, aşk, sevda, delilik, işsizlik, umursamazlık, hızlılık, geçicilik gençliğin belli başlı hâlleridir. Gençliğin başladığı ve bittiği ortak bir yaş aralığı şairler tarafından belirtilmemiştir. Gençliğin bir hâl olduğu, ön plana çıkarılmıştır. Bu hâl içinde olan bütün bireyler kendilerini genç sayabilir. Gençliğe dair biyolojik özelliklerden tanımlamalarda bahsedilmediği görülmüştür. Onun yerine gençlik durumları ve duyguları dile getirilmiştir.

Gençlikte insan, aklın alamayacağı eylemler yapabilir. Aklî olgunluğun tamamlanmadığı bu çağda bireyin yaptığı eylemlerde büyük tutarsızlıklar görülür. Bu

tutarsızlıkların temelinde zıtlıklar vardır. Gencin psikolojisinde meydana gelen büyük değişiklikler zıtlıkları doğurur. Gülme-ağlama, mutluluk-mutsuzluk, hayat dolu olma-hayattan bıkma halleri gençlikte sık sık görülen durumlardır.

Yine bu dönemde genç heyecan içindedir ve bu heyecan gencin başını döndürür. Delilik özelliği de gençliğin en önemli özelliğidir. Genç, delice işler yapmaya daha fazla meyillidir. Gencin bu dönemde aldığı sıfat delikanlı sıfatıdır. Kanın deli dolu akmasına bağlı olarak gencin psikolojisinde de bir delilik hali ortaya çıkar. Delilik halinin sürmesi durumunda gence avarelik hâkim olur. Genç başıboş, aylak bir durumda günlerini geçirmek ister. Rahat rahat çılgınlık yapmak ister. Bu çağda duygular, fikirler hürdür.

Gençlik dönemi ileriki yaşlarda ve olgun fikirlerle değerlendirildiğinde şairlerin bu dönem için kendilerini sorguladığı görülmüştür. Bu sorgulamalar pişmanlıklar doğurmuştur. Gençliğin değerinin bilinmemesinden, yanlış yerlerde harcanmasından, sevgilerin değersizliğinden, hatıraların hüznünden ve geri gelmeyeceğinden duyulan üzüntüler gençlik şiirlerinin ana temasını oluşturmuştur.

Şiirlerde gençliğin özellikleri şiirlerde benzetme ögeleri kullanılarak ifade edilmeye çalışılmıştır. Yapılan benzetmelerde gençlik; ateşli bir kalbe (Çağlar, 1932: 13), bahara (Bingöl, 1949: 48), bozkıra (Kansu, 1978: 67), Bursa bıçağına (Kansu, 1978: 67), çiçeğe (Aşkun, 1949: 69), çocuksu oluşa (Baranus, 1975: 46), hazineye (Cengiz, 1974: 80), kırlangıç misali uçan kuşa (Ertepınar, 1973: 31), selvi fidanlarına (Egeden, 1943: 41), sele (Edip, 1929: 17), süse (Onan, 1936: 65-66) benzetilmiştir.

Gençliğin özellikleri tamlama grupları içerisinde verilerek de açıklanmıştır: Bursa bıçağı gençliği (Kansu, 1978: 67), ilk gençliğin gizleri (Kurdakul, 1983: 312), ilk gençliğin rüyaları (Dağlarca, 2007: 28), ilk gençliğin uçarı kanı (Abacı, 1977: 72-73), ilk gençliğin sabahlardan büyük uyanışı (Dağlarca, 2010a: 200), kaybolan gençliğin hüznü (Onan, 1933: 17), gençliğimin dalı (Kansu, 1978: 67), gençliğimin ilk elemleri (Ozansoy, 1955: 25), gençliğin ölmezlik duyguları (Dinamo, 1976: 77), gençliğimin kıymeti (Basmanoğlu, 1941: 50), ilk gençliğin o uçarı kanı (Abacı, 1977: 72), gençliğin ateşi (Âşık, 1953: 4), gençliğimin çiçekleri (Arolat, 1960: 65), gençliğimin aynası (Durbaş, 1980b: 46), gençliğin kıymeti (Basmanoğlu, 1941: 50), gençliğin arzuları (Onan, 1936: 65).

Gençlik sıfat tamlaması kelime grubu içerisinde de yer almıştır: çocuksu gençlik (Baranus, 1975: 46), deli gençlik (Koryürek, 1971: 3-5), dertten derde salan gençlik (Belli, 1976: 64), dişi gençlik (Geçer, 1960: 59), kırlangıç misali gençlik (Ertepınar, 1973: 31).

Gençliğin şiirlere yansıyan son özelliği bu çağın kalıcı olmadığıdır. Gençliğin geçici oluşu şiirlerde en yoğun işlenen özelliktir. Gençliğin, şairlerin hayatından uzaklaşması şiirlerde hüzün temasını doğurmuştur.

Şairler gençliğin sona ermesini anlatırken tabiata ait; mevsim (Aşkun, 1949: 63), bahar (Cebeci, 1964: 17), bozkır (Kansu, 1978: 67), çiçek (Arolat, 1960: 65) kavramlarını benzetme ögeleri olarak kullanmışlardır. Amaç, bu çağın doğal bir şekilde sona ereceğini anlatmaktır.

Özellikle mevsimlerin sona ermesi, çiçeklerin solması, yeşeren doğanın sararması gibi benzetmeler, gençlik çağının sona ermesini anımsatmak içindir. Ayrıca serap (Ozansoy, 1929: 63) benzetmesi de gençliğin geçiciliği için kullanılan kavramlardandır. Serabın bir anda ortadan kaybolması gibi gençlik de bir anda yaşanıp sona ermektedir.

En etkili benzetmelerden biri de kurşun öğesi (Abacı, 1980: 30) ile yapılan benzetmedir. Kurşunun namludan çıktıktan sonra bir daha geri namluya dönemeyeceği gibi gençlik de bir daha yaşanamayacaktır.

Şairler, gençlik çağının kaçış ve sığınak kaynağı olarak güzel algılanan yönünü sıklıkla vurgulamışlardır. Şiirlerde gençliğin değeri farklı yöntemlerle açıklanmıştır. Gençlik çağına yemin edilmesi, gençliğin değerli eşyalarla anılması, gençliğin çok sevilen şeyler uğruna feda edilmesi, gençliği yeniden yaşama hissinin oluşması, gençlik çağının bir kaçış ve sığınak nesnesi olan yönünü ortaya çıkaran ifadelerdir. Gençliğin boş yere harcanmaması için yapılan öğütler de gençliği değerli kılmıştır.

Şiirlerde gençliği değerli, mutlu, kaçış ve sığınak nesnesi kılan ana özellikler şunlardır: Çılgınlık yapmak, gençliği değerli nesnelere benzetmek, gençliği değerli varlıklar uğruna feda etmek, gençliği deniz kabul etmek, gençliği hazine kabul etmek, gençliği hiçbir şeyle değişmemek, gençliği hülya olarak görmek, gençlik çağına yemin etmek, masum olmak.

Şairlerin gençliğin değerli oluşunu vurgulamak için başvurdukları ilk yöntem gençlik çağına yemin etmektir.

Behçet Kemal Çağlar "Burada Bir Kalp Çarpıyor" adlı eserinde gençliğinin başına davası için yemin etmiştir. Bu yeminle gençlik değerli ve kaçış kaynağı haline gelir. Bir tarafta yapılan yemin, diğer tarafta da şairin gençliği vardır. Kavuşmayı istediği şeyler için gençliğini ortaya koymak şairin mücadele edeceğini, en güzel yıllarını bu uğurda harcamayı göze aldığını gösterir.

"Vuslat, mal olmazsa da kana ve gözyaşına
Bir gün yemin etmiştim gençliğimin başına" (Çağlar, 1933: 15)

İslam inancına göre yeminini bozmanın, yemininden caymanın bir cezası vardır. Kur'an-ı Kerim'de: "Allah sizi, kasıtsız olarak yaptığınız yeminlerinizden sorumlu tutmaz. Fakat kasıtlı yaptığınız yeminlerinizden sizi sorumlu tutar. Bozulan yeminin kefareti (cezası), ailenize yedirdiğinizin ortalamasından on yoksulu yedirmek veya giydirmek yahut da bir köle azat etmektir. Verecek bir şey bulamayan kimse için de üç gün oruç tutmaktır. İşte yemin ettiğiniz zaman yeminlerinizi bozmanın cezası budur. Yeminlerinizi koruyun. İşte Allah ayetlerini size böyle açıklar ki şükredesiniz." diye buyrulmuştur. (Kur'an'ı Kerim Meali, 2011:121). Halk arasında da değerli varlıkların üzerine yemin edilir. Yemin edildikten sonra yeminden vazgeçmek zordur.

Şairlerin gençliğin değerini anlatırken kullandıkları ikinci yöntem; değerli nesneler ile gençlik arasında ilişki kurmaktır. Buradaki amaç değerli eşyalarla gençlik birlikte zikredilerek gençliğin somut hale getirilmesi ve nesnenin değerinin gençliğin değeri ile eş tutulmasıdır.

Nazım Hikmet "Yol Türküsü" adlı şiirinde krallığın simgesi altın taç ile gençliği bir arada anar. Kralın gücü tacından gelmektedir. Şair ufukları önüne katacak gücü gençlikte bulur ve gençliğin yorulmaz, kuvvetli gücüne kaçarak ve sığınarak mutluluk algısını dile getirir. Gençliğin başına geçirilen taç, gençlik çağını kral mertebesine yükseltmekte ve değerli kılmaktadır.

"Alnımızda yanar gençliğin tacı
Yorgunluğun anasını satarız

Elimizde neşemizin kırbacı
Ufukları önümüze katarız

Göğsümüz kuvvetli, gönlümüz temiz
Tükenmez yolları tüketiriz biz
Ne saray, ne hamam, ne han isteriz
Nerde gün batarsa orda yatarız" (Hikmet, 1994:162)

Gençlik; güçlüdür, temiz kalplidir. Genç; değerli bir amaç uğrunda yorulmaz, mal mülk istemez ve neşeyle yoluna devam eder.

Gençliğin değerini anlatmak için kullanılan diğer bir nesne ise hazinedir. Hazineler kralların gücüne güç kattığı gibi gençlik çağı da insanın hayatına güç katar. Kişi bu güçle birçok işin üstesinden gelebilir.

Alpay Cengiz "Bilmeyenler" adlı şiirinde gençliğin değerini hazine imgesi ile anlatır.

"Şu dünyanın pek komik, her hâline gülmeyen
Gönlünün aynasına konmuş tozu silmeyen
Talihinden durmadan şikâyet eder durur
Gençliğinin hazine olduğunu bilmeyen" (Cengiz, 1974: 80)

Gençlik hazine kadar değerlidir. İnsan gençliğinde bu dönemin kıymetini bilemeyebilir. Şair özellikle gençliğin değerinin farkına varılması sonucu kişide olumlu değişikliklerin olacağını ifade eder. Hayata tekrardan tutunacak güç, bizzat gençlikten gelir. Bu yüzden bu çağın üzerine konmuş tozlar hemen silinmelidir. Hayata dair şikâyette bulunanlar, gençliğin kıymetini bilmeyenlerdir.

Gençliğin değerinin anlatılması için kullanılan üçüncü nesne şaraptır. Şarap, Antik çağlardaki inançlarda kutsal sayılan bir içecektir. Üzümün sıkılmasından elde edilen suyun uzun süre saklanabilmesi ve bu süreçte hiçbir şeye gerek duyulmaması şaraba mistik bir değer kazandırmıştır ve şarabı, tanrılara sunulan bir armağan haline getirmiştir. Ayrıca uygarlıklar şaraba verdikleri değeri, paraların üzerine asma bitkisini ve şarap testilerini basarak da göstermişlerdir (Atalar, 2009: 2).

Şemsi Belli "Başşehir" adlı eserinde duvardaki resmine yazdığı şiirde gençliğin değerini şarapla mukayese etmiştir.

"Bir zaman lezzetli bir şarap gibi
Altın kadehlere doldun gençliğim!
Ruhumdan ses veren bir mızrap gibi
Her aşktan, her telden çaldın gençliğimi!

Önünde diz çöktü nice kadınlar.
Seller gibi coşup, taştın her bahar.
Söyle bana şimdi, elinde ne var?
Beni dertten derde saldın gençliğim!" (Belli, 1976: 48)

Şaraba benzetilen gençlik, altın kadehlere doldurularak bir kat daha değerli hale getirilir. Şemsi Belli duvardaki resmine yazdığı şiirde gençliğin değerini şarapla mukayese etmiştir. Şaire göre şarap; genci coşturur, konuşturur, dertlendirir ve değişik duygulara salar.

Gençliğin değerinin anlatılması için kullanılan dördüncü varlık ılık rüzgârdır. Ilık rüzgârın hafif hafif eserek insanın gönlünde hoş bir his oluşturması ile gençliğin insan bedenine kattığı hoşluk birbirine denktir. Ilık rüzgârın insanı rahatlatıcı bir yönü vardır. Gençlik de insan psikolojisine ayrı bir rahatlık verir. Yavaş yavaş yaş ilerlerken gönül genç kalmaktadır ve ihtiyarlığı kabul etmemektedir. Şairin gençliği, bedeni terk etse de ruhu terk etmemektedir.

Vehbi Cem Aşkun "Gönlüm" adlı şiirinde yaşının ilerlemesi ile ihtiyarlığın geldiğini anlatarak gençliği rüzgâra benzetiyor ve gençlik zamanlarına kaçışın hazzını yaşıyor. Fakir olsa da kendini, yaşlansa bile gençlik çağında hissederek kocamayacağını dile getiriyor.

"Yaşım ilerledikçe gönlüm geri kalıyor,
Bir türlü yer etmiyor, gönlümde ihtiyarlık.
Bu tabiî yolculuk gözlerimi alıyor,
Gençlik tatlı bir rüzgâr, nefesleri çok ılık.

Gerçi gençlik rüzgârları ufkumda pek az esti,
Ömrün bu mevsiminden nasibim yoksulsa da
Fakat sanma ki gayri umudu kesti,
Kocalmayacak bir gün yaşım yüzü bulsa da" (Aşkun, 1949: 45)

Necati Cumalı da "Akdeniz" adlı şiirinde gençliğin değerini anlatırken gençliği Akdeniz'e benzetmiştir. Denizin insan ruhuna kattığı güzellikler ile gençliğin insana tattırdığı güzellikler eş değerdedir. Akdeniz de gençlik hâlleri gibi değişkendir; dalgalı, rüzgârlı, masmavi veya durgundur.

"Kenarında doğdum büyüdüm
Huyum iklimine benzedi
Tembelim, sıcağı severim
Havana suyuna alıştım
Ayrılsam hasta olurum
Ne kadar güzel maviliğin Akdeniz
Beş kardeşim mavi gözlü
Ben değil,
Her vakit üzülürüm

Akdeniz gençlik gibidir
Bir bakarsın mavi
Bir bakarsın yeşil
Bir bakarsın birdenbire değişir
Bembeyaz kesiliverir" (Cumalı, 2011: 144)

Bu çağın değerli oluşunu anlatmak için beşinci yöntem değerli eşyalar karşılığında gençliğin değiştirilmemesidir. Her ne pahasına olursa olsun gençlik hiçbir şeye feda edilmemelidir.

Enis Behiç Koryürek "Miras ve Güneşin Ölümü" adlı eserinde gençlik, vazgeçilmez ve hiçbir bedelle değiştirilemez. Şairin gençliği ilhamıdır, şiiridir, emeğidir; bunların toplamı da yine kendi gençliğidir. Bu yüzden şair gençliğini elmaslarla bile değişemez.

"Benim "dâr-ı dünyâ" da ne malım var, ne
mülküm!
Kimseyi ihya etmez bana gelecek ölüm
Bir demet kafiyem var; mirasım budur ancak!
İlhamımın perisi bu mirasa konacak.
Bu mirasın kıymeti olsa da, olmasa da
Değişemem doğrusu bir yığın elmasa da!
Çünkü bunlarda benim bütün bir gençliğim var" (Koryürek, 1971: 3-5)

En değerli eşyaya karşılık gençlik asla değiş tokuş malzemesi yapılmayarak bu çağın değeri vurgulanmıştır. Enis Behiç, yazdığı şiirleri elmaslara değiştirmemesinin sebebi olarak bunları gençliğinde yazmasını, gençliğinin duygularının bunlarda olmasını gösterir. Gençlik, değerli bir mücevher olan elmasla anılarak zihnimizde daha da somutlaşır ve maddi değeri çok yüksek olan elmas gençliğin değerini artırır.

Bu dönemin değerini anlatmanın altıncı yöntemi de değerli varlıklar uğruna gençliğin harcanmasıdır. Gençlik elde edilecek kıymetli varlık karşısında hiç tereddüt edilmeden feda edilir. Bu eylem yapılırken verilen mesaj çok açıktır: En değerli varlık olan gençlik, elde edilecek aşk ve sevgi değeri uğruna hiç tereddüt edilmeden feda edilebilir.

Şiirlerde genel olarak gençlik hayatta kalabilme uğruna, aşk uğruna ve sevgiliye kavuşma uğruna feda edilir. Aşkın ve sevginin değerine karşı şairlerin ellerinde en değerli varlıkları gençlikleridir. Şair aşkı için geleceğini verecektir. Bu aynı zamanda şairin aşkı için yıllarını feda edeceğini, dağları deleceğini, çöllere düşeceğini, gurbete çıkacağını, yıllarca uzak diyarlarda kalacağını, gerekirse zindanlara gireceğini, aşkının peşinden koşturacağını da çağrıştırır.

Refik Durbaş "Çaylar Şirketten" adlı eserinde hayata tutunduğu tek değeri gençlik olarak niteler. Hayatta kalabilmek için en son çare olarak en değerli varlığı olan gençliğini ortaya koymayı göze alır. Hayatını kazanmak için gençliğini harcamaktan çekinmez.

"Neyim vardı gençliğimden başka
Harcayacağım
Çiklet satmakla başlasam işe emeğin gücü tükenme-

sin diye” (Durbaş, 1980a: 25)

Necmettin Halil Onan “Gramofonda Beş Plak” adlı şiirinde gençliğin elden gitmesini anlatır. Elde olamayan hiçbir şey, şairin gözünde hakikat değildir.

“Bir sonbahar gecesi açık penceresinde
Aya dalan bir kadın ince titrek sesinde
Kaybolan bir gençliğin hüznünü yaşatıyor;
Kalbini parça parça rüzgârlara atıyor.
Bir elem tortusuymuş kalan bin bir emelden,
Çılgın bir aşka bedel gençliği gitmiş elden.
Gençlik yalansın... Fakat en doyulmaz yalansın.
Genç kadın yanma, varsın kalp o yalana kansın.” (Onan, 1933: 17)

Şairin bu hayatta kazanacağı diğer bir değer de aşk’tır. Aşk, Arapça kökenli bir kelimedir. “Aşeka” kelimesinden türemiştir. Aşeka, sarmaşık demektir. Sarmaşık, bir yerlere tutunarak büyüyebilen bir bitkidir. Aşk da böyledir. Sarmaşık gibi âşık da maşuka sarılarak ona tutunarak ayakta durur. Sarmaşığın bir özelliği de sarıldığı ağacı içten içe kurutması, bitirmesidir. Nitekim aşk da insanı sarınca onu içten içe eritip yok eder (Gül, 2012: 153).

Necati Cumalı “Bir Güzele” adlı şiirinde sevgilisinin huyuna feda ettiği şeyler arasında gençliğini birinci sırada sayar. Daha sonra da şanı, şöhreti sıralar. Değerler sıralamasında gençliğini ilk sırada zikretmiştir, çünkü şairin elindeki en değerli varlık gençliğidir. Şair hayatta elde etmek istediği duygulara, sevgililere, tatlara karşılık gençliğini feda etmeye razıdır. Açık yüreklilikle de bunu itiraf eder.

Cumalı, ömrünün en değerli evresini ikinci bir değer olan aşkı kazanmak için harcamıştır. Gençliğini, aşkına bedel olarak ödemeye ve feda etmeye hazırdır. Cumalı’nın sevgiliyi değerli yerlerle karşılaştırma üslubunda Divan Şiiri etkisi görülür. Sevgilisinin güzelliğini, endamını İzmir ve İstanbul’dan üstün tutar

“Kız, sendeki bu güzellik
Sendeki boy bos,
İzmir’e, İstanbul’a değer.
Kaşın gözün bir yana,

Sözün sohbetin çekilir.
Haline, tavrına can kurban.
Feda olsun huyuna
Gençliğim, şanım, şöhretim.
Ah! Şairim, dertliyim, kara bahtlıyım.” (Cumalı, 1971: 241-242)

Şair, aradığını bulma uğruna değerlerinden vazgeçmeye de razıdır. Gençliğinden vazgeçme hükmü bireysel bir hükümdür. Bu hükmün sonunda ölüm de olsa şair aldığı karardan vazgeçmeyecektir. Genç her sahada tek başına hüküm sahibi olmaya çalışır. Bu hüküm, bir şeyi ya heyecanla kabul etme ya da reddetme şeklinde ortaya çıkabilir.

Ceyhun Atuf Kansu da “Kasaba Hapishanesinde” adlı şiirde sevgilisi için girdiği hapishanede gençliğini feda etmiştir. Şairin gençliği buğdaylar gibi başkaları için güzel olan bir gecede ezilmiştir ve buna gecenin yalnızlığında ayın parlaklığı şahittir.

“Ne var ki ben suçluyum yatıyorum aşk yüzünden.
Sizlerse özgür geziniyorsunuz,
Bütün bu suçlara ortaklık ederek.
Dostça ay dostça git de bak oraya
Gençliğimle buğdaylardır ezilmiş yatan
Senin işittiğin o güzel gecede.” (Kansu, 1955: 62)

Ali Mümtaz Arolat “Fırtına Başlarken Geçen Atlı” adlı şiirde aradığı hülya için gençliğinin güzelliklerini hiç düşünmeden feda eder. “Gençliğimin Çiçekleri” tabiri gençliğin güzel, geçici, narin ve değerli oluşuyla da yorumlanabilir. Fakat bu güzellikler bir hülya uğruna solacaktır. Şair değer verdiği başka bir varlığı elde etmek için sahip olduğu başka bir değerinden vazgeçmek zorundadır. Şair basit bir eylem adamı değildir. Samimiyetini en değerli varlığından vazgeçerek sevdiğine göstermektedir. Bu davranış şairi, sevgilisi karşısında yüceltir.

Gençlik çağının değerini vurgulamayı sürdüren şairler özellikle gençliğin insan ömrünün özlenen evresi olduğunu da vurgular. Bu yöntemle gençliğin değeri ön plana çıkarılır.

Cahit Sıtkı Tarancı "Abbas" adlı şiirinde gençliğin değerini o dönemi tekrar yaşama arzusu duyarak anlatır. Gençlik değerlidir ve yaşlılıkta insan o döneme kaçmak, sığınmak ve onları tekrar yaşamak ister.

"Haydi Abbas, vakit tamam;
Akşam diyordun işte oldu akşam.
Kur bakalım çilingir soframızı;
Dinsin artık bu kalp ağrısı.
Şu ağacın gölgesinde olsun;
Tam kenarında havuzun.
Aya haber sal çıksın bu gece;
Görünsün şöyle gönlümce.
Bas kırbacı sihirli seccadeye,
Göster hükmettiğini mesafeye
Ve zamana.
Katıp tozu dumana,
Var git,
Böyle ferman etti Cahit,
Al getir ilk sevgiliyi Beşiktaş'tan;
Yaşamak istiyorum gençliğimi yeni baştan." (Tarancı, 2014: 192)

Şairdeki gençliği tekrar yaşama, gençliği özleme, gençliğe sığınma duygusu gençlik çağının değerini açıklar mahiyettedir. Güzel olanın, değerli olanın kıymeti elden gittiğinde daha da artar.

Şairin şiirde bahsettiği Beşiktaşlı sevgili; "derbeder ve bohem yaşantısının ışığa ve aydınlığa dönük yüzü gibidir. Kısa süreli küsmeler, ayrılıklar ve yeniden barışmalarla yaklaşık dört yıl süren bu gönül macerası, onun 'Düşten Güzel' adlı şiirine kadar karşılık bulan ilk ve tek aşkıdır. Şair, gerek şiirlerinde gerekse hatıralarındaki bütün geriye dönüşlerinde bu Beşiktaşlı sevgilisini yâd etmeden kendini alamaz." (Korkmaz, 2002: 12). Beşiktaş'tan sevgili getirilince şairin kalp ağrısı dinecek, şair gençliğine dönecek ve elden giden gençliğini sevgilisi sayesinde yeniden yaşayacaktır. Aslında şair için sevgiliye kaçış, gençliğe kaçıştır.

Halit Fahri Ozansoy "Geçen Bir Şenlik" adlı şiirinde geçmişi ile yaptığı yüzleşmede gönlünün her daim gençliği aradığını söyler. "Saksılarda güllerin solması" dizesi yaşlılığın kaçınılmaz son olduğunu vurgulamak için söylenmiştir. Gençliği aramak ve hatırlamak ve gençlik zamanlarına sığınmak bu duygu yoğunluğu içerisinde tek kurtuluştur. İhtiyarlıkta gençliğin hatırlanması ve o döneme duyulan özlem gençliği değerli kılar, kaçış ve sığınma kaynağı yapar. Şairin ölüm anında bile en kıymetlisi gençliğidir.

"Sabah çoktan ağardı üstünde o bahçenin.
Baktım ki, saksılarda kalmamış solmayan gül.
Yıllar geçse üstünden nice coşkun gecenin
Ölürken de gençliği arar zavallı gönül!" (Ozansoy, 1936: 84)

Orhan Seyfi Orhon "Rüya" adlı şiirinde gençliğini gördüğü güzel rüyasından uyandırılmamayı ister. Yaşı ilerlemiş bir insan psikolojisinin anlatıldığı dizeler belki de bütün ihtiyarlar için geçerlidir. İhtiyarlık insan ömrünün son demidir. Bu yaşın getirmiş olduğu birtakım sıkıntılar vardır. Zihnî anlamda en önemli sıkıntı, geçen ömrün bir daha geri gelmeyeceği gerçeğinin anlaşılmasıdır. Bu durum şairde sığındığı bu gençlik rüyasından uyandırılma endişesine neden olur.

"Gördüğüm bir ışık dünya;
Gençliğimi buldum güya.
Aman bitmesin bu rüya;
Uyandırma beni kuzum!" (Orhon, 1944: 28)

Necmettin Halil Onan "Bir Yudum Daha" adlı eserinde ömrün değerinin gençlikte yaşanılanlarla alakalı bir durum olduğunu söyler. Hayatın tadını gençlikte alan beden ve ruh, ihtiyarlıkta aynı tadı bulamayınca gençliğin değerini aramaya koyulur. Şairin ömrünü süsleyerek değerli kılan, gençliğin arzularıdır.

"Ey dolmaya başlayan kalbin ilk arzuları!
Esrarlı kızıl günler!.. Ey gençlik arzuları!
Ömür neye değerdi sizinle süslenmese?

Gelmeden gençliğin o mukadder yarını,
Ben kalbimin, ruhumun bütün kapılarını
Gerilen kollarımla ardına kadar ittim.
Biriken yıllarımı arzularda erittim." (Onan, 1933: 14)

Behçet Necatigil "Gençken II" adlı şiirinde etrafındaki insanlardan kendisini hoş görmelerini ister. Geceleri sarhoş dolaşmasının, bir genç kızla konuşmasının anlayışla karşılanması gerektiğini düşünür. Sebep olarak da gençliğini gösterir. Eylemlerin meşruluğunu belirleyen kişinin genç oluşudur ve bu gençlik hâlleri sığınılacak bir durumdur.

"Ben şayet geceleri sarhoşsam
Delil gösterin içtiğime
Bir kızın yanına gidip konuşsam
Çok mu görülmeli gençliğime" (Necatigil, 1997: 24)

Behçet Necatigil "Varsa Ev" adlı şiirde de genç birisinin sokaklardan hevesini almasını ister. Gençlik çağının en önemli hallerinden biri de kişiye masumluk özelliği kazandırmasıdır. Bu çağ gencin etrafında dokunulmazlık duvarı oluşturur. Gençlikte birçok eylem sorgulanamaz özelliktedir. Genci serbest bırakma, genci kazanma adına bazen tercih edilen bir yöntemdir. Gençliği yaşama arzusu her şeyin önüne geçer.

"Oğullar uzaklaşır, kızlar uzaklaşır
Bir zaman için benden,
Oluruna bırak, gençtir, derim,
Hevesini alsın sokaklardan." (Necatigil, 1997: 93-94)

Tevfik Akdağ "Gençsek Mavi Kıravatlı" adlı şiirinde gençliğin özel bir durumunu anlatır. Şairin gençliğini yaşaması ona haz veren bir durumdur. Şaire göre gençlikte her şey olur ve bu mutlu durum sorgulanmamalıdır. Ayrıca şair, her istediğini yapabilir. Çünkü özgürlüğüne, gençliğinde kavuşmuştur.

"sorulursa gençliğini yaşıyor
büyük bir haşmetle
hazır yemekleriyle kendi devrinin

elinde tütün âsâ gibi bir cıgarayla
ispirtolu içkilerle frank biçimi" (Akdağ, 1968: 25)

Son olarak şiirlerde, gençliğin değeri anlaşılması için öğütlere yer verilmiştir. Şiirlerde yer alan öğütler, gençliğin değerini bilmeyip de gençliği boş yere harcayanlar için söylenmiştir.

Gençlik oyunlarda harcanacak kadar önemsiz bir evre değildir. Cengiz Alpay "Bir Babanın Temennisi" adlı şiirinde oğluna ölen insanları hatırlatarak ölümün olduğu bir dünyada ömrün en değerli evresi olan gençliğin boşu boşuna heder edilmemesini öğütler.

"Sakın leke sürdürme soyuna, benim oğlum
Gençliğini harcama, oyuna benim oğlum
Güneş ve ay ışığı yıkamış pırıl pırıl
Layık ol ecdadının huyuna benim oğlum" (Alpay, 1974: 26)

Sonuç olarak yemin, deniz, aşk, umut, çılgınlık, masumluk, hazine, altın taç, şarap, ılık rüzgâr gibi değerli kavram ve varlıklarla gençlik nitelenerek bu dönemin kıymeti daha somut bir şekilde açıklanmıştır. Bu değerler; gençliği ihtiyarlıkta kaçılan, sığınılan nesneye dönüştürür.

Ayrıca şairler aşklarına ulaşma pahasına gençliklerini feda etme yolunu tercih ederek sevgili karşısında samimiyetlerini göstermişlerdir. Gençliğin boş şeyler uğruna harcanmaması gerektiği vurgulanarak gençliğin kıymetinin bilinmesi istenmiştir. Gençlik, şairler üzerinde güzel bir etki bırakmıştır. Genç olma birçok olayın tatlı bir sebebidir.

Şairler, gençliği yaşarken duydukları mutluluğu şiirlerini yazarken de duymuş, gençliğe kaçış ve sığınma eğilimine girmiş. Hatta gençliğe dönme arzularını ortaya koyarak o zaman dilimini yeniden yaşamayı düşünmenin bile kendileri için ne kadar güzel olduğunu dizelerinde anlatmış. Aynı zamanda gençlikteki tutum ve davranışlarını sorgulayarak öz eleştirilerini de yapmış. Bazı davranışlarını değerli ve haklı bulurken bazı davranışlarını da gençliğin masumiyetine vermişlerdir.

Şairler, gençliğin sığınılacak nesne yönlerini anlatırken de; mevsim (Aşkun, 1949: 63), orman (Kocagöz, 1988: 126), fidan (Necatigil, 1994: 39), ateş (Çağlar, 1932: 13),

bayrak (Abacı, 1977: 72), hazine (Alpay, 1974: 80), şarap (Belli, 1976: 48), kumandan (Belli, 1976: 48), ateşli bir kalp (Çağlar, 1932: 13), çocuksuluk (Baranus: 1975: 46) vb. kelimeleri kullanmışlardır. Bu ve benzer kelimelerle gençliğin birlikte anılması zihinlerde gençlikle ilgili mutlu algılar oluşturmuştur.

Şairler bazen de gençliği anlatırken kaygı ve hüzün verici ifadelere başvurmuştur. Bu durum gençlikle ilgili kaygı ve hüzün kaynağı olarak mutsuz algıları ortaya çıkarmıştır. Bu algılar şairlerin gençliklerinde istediklerini elde edememesinden kaynaklanmıştır.

Şiirlerde gençliği değersizliğe, kaygı ve hüzne sevk eden sebepler şu hâllerle anlatılmıştır: Aşk acısı çekilmesi, avareliğin baş göstermesi, deliliğin baş göstermesi, gençliğin boşa geçirilmesi, gençliğin geçiciliği, gençliğin hızlı geçmesi.

Behçet Necatigil "Şayet Aşk II" adlı şiirinde aşkın şiddetine gençlikte dayanmanın zor ve hüzün verici olduğunu söyler. Aşk, bir sihir gibi oluşuyla gencin aklını başından alır ve genci aşkının esiri eder. Duygular karşısında akıl; ezilir ve mantıklı kararlar veremez

"Aşkın şiddetine katlanmak zor gençlikte
Kurbanlar verilir bazı bazı
Onunla, bir onunla tahammül:
İdeal, rüyaların kızı." (Necatigil, 1997: 39)

Gençlik çağında aşkın zor geçmesi şairin bu deneyimlerden mahrum olmasından kaynaklanmaktadır. Sonuçta sevdiğini elde edemeyen şair için hayat kaygı ve hüzün verici bir havaya bürünür.

Hasan İzzettin Dinamo'nun "Altıncı Sonnet" adlı şiirinde gençlik, aşkın kollarında mutlulukken düşlerde hüzne, kâbusa dönüşür. Gençlik dönemi fiziksel, ruhsal ve duygusal olarak bir değişim dönemidir. Bu dönem fırtınalar dönemi olarak da adlandırılır. Aşka yakalanan gencin sağlık durumu normal değildir. Bu normal olmama hali, şairi gençliğini boşa geçirmişlik duygusuna götürür. Aşkı elde edememiş olma durumu gençliği yaşanmaz hale getirir. Zamanla gencin psikolojisine hüzün hâkim olur. Bu ruh hali içinde uyuyan genç kâbuslar görmeye başlar.

"Bir sarısabır çiçeğiydim bitmiş kayalarda
Çiğner geçerdi beni sevdalı çobanlar.
Gençlik, aşkın kollarında geçirirken sar'a
Beni kara düşlerde kovalardı yılanlar." (Dinamo, 1976b: 10)

Şemsi Belli "Dertten Derde Salan Gençlik" adlı şiirde gençlikten şikâyet eder. Gençlik şaire dert, keder getirmiştir. Şairin elinde hiçbir şey kalmamıştır. Sadece elinde bir şey kalmamanın hüznü ve pişmanlığı vardır. Şair, gençliğe sitem etmekte ve bu durumu sorgulamaktadır.

"Önünde diz çöktü nice kadınlar.
Seller gibi coşup, taştın her bahar.
Söyle bana şimdi, elinde ne var?
Beni dertten derde saldın gençliğim!" (Belli, 1976: 64)

Necmettin Esin "Gönül" adlı şiirinde aşkından dolayı gençliğinin eriyip gittiğinden bahseder. Şair, aşkını elde edemediği için acısını yüreğinde hissetmektedir. Gençlik en çok aşk konusunda mustariptir. Gençlik çağında duyguların yoğunluğundan dolayı birey bu hisse çok sık kapılır. Mumun erimesi gibi gençlik de sevda hasreti karşısında erir, harap olur. Sonuçta şair gençlik yüzünden acılar çeker, elem duyar ve hüzünlenir.

"Dikildin bir nur gibi karşıma bir baharda
Erittin gençliğimi belirsiz bir diyarda,
Yedi yıldır adını dile dolar anar da
Elemini bağrına bürüme geldi gönül." (Esin, 1942: 15)

Kemal Burkay "Dar Odalarda Eskiyen" adlı şiirinde kaybolan gençliğinden bahseder. Gençliğinin nereye gittiğini bilmemektedir. Kaybolan bir nesnenin yeniden bulunma ihtimali vardır. Ancak kaybolan gençliğin yeniden bulunma ihtimali yoktur. Gençlik kaybolmuş önemli bir değerdir. Şair çocukluğunu da gençliğini de kaybederken şiirlerini ve kitaplarını da kaybetmiştir. Gençliğini şiirleriyle özdeşleştirmiştir ve bunların kayboluşundan kaynaklanan hüznü dizelerinde dile getirmiştir.

"Söğüt ağaçlarını hiç düşünmem
Küçük okullu kız gülüşü ak

Yollar boyunca uçarı
Küçük okullu kız gülüşü ak
Yollar boyunca uçarı
Çocukluğumu da yitirdim gençliğimi de
Ne kitaplarım var ne şiirlerim şimdi" (Burkay, 1967: 14)

Gençlik hakkında hüzün ve kaygı verici düşünceleri oluşturan temel olgulardan biri de şairlerin sevdiklerine kavuşamamalarıdır. Sevdiklerine kavuşamayan şairler gençliklerinden şikâyet etmiş, kaçış sergilemiştir. Aşkın yokluğu hüzün getirmiştir ve bütün bir gençlik dönemi değersiz görülerek hüzünlü duygularla anlatılmıştır.

Gençlikle ilgili diğer bir hüzün verici durum ise gençliğin hızlı geçmesidir. Bu durum da şairleri kaygı ve hüzünlü duygulara sürüklemiştir.

Şairler gençliğin hızlı geçmesini anlatırken şiirlerde; sel (Aşkun, 1949: 55), rüzgâr (Onan, 1936: 65) kavramlarını kullanmıştır. Rüzgârın hızlı esişi ile gençliğin hızlı bir şekilde yaşanması arasında bir ilişki kurulmuştur. Sel kavramı için de durum aynıdır.

Sel metaforu, geçtiği yeri yıkıp kirletmesiyle rüzgâr metaforu da estiği yeri viraneye çevirmesiyle ilişkilidir. Aşk gencin hayatında aniden başlar geride ruhî enkazlar bırakarak hızla sona erer.

Gençliğin kısa sürede sona erişi anlatılırken ilham duygusu (Çankaya, 1976: 11) ile bir bağ kurulmuştur. Şairin ihtiyacı olan ilhamın geliş hızıyla gençliğin hızlı geçmesi arasında doğrudan bir ilişki vardır. Ansızın gelen ilham ve ansızın tükenen gençlik benzetmelerde bir arada kullanılmıştır.

Bu çalışmada gençlik çağı tematik açıdan şiirlerde alıntı, saptama ve yorumlarla detaylı olarak incelenmiştir. Gençliğin yaşa dayalı bir dönem olmadığı, hayatın her yönüyle gençlikte keşfedilmeye başlandığı, sonsuza kadar yaşama hissinin ortaya çıktığı, aklın sınırlarının zorlandığı, delilik özelliğinin görüldüğü, avarelik özelliğinin bulunduğu, gençliğin geçici olduğu gibi özellikler ön plana çıkmıştır.

Gençliğin değeri; gençlik çağına yapılan yeminlerle, şairlerin aşklarına kavuşma pahasına gençliklerini feda edişiyle, gençliği yeniden yaşama hissinin oluşmasıyla, değerli eşyalar karşısında gençliğin seve seve feda edilişiyle anlatılmıştır.

Gençken her şey hoş görülür. Çılgın hâller masumdur. Hayat dolu dolu yaşanır. Bütün bu durumlar şairlerce bir kaçış ve sığınak kaynağı olarak görülür. Haz verici algılar olarak şiirlere konu olur.

Şairlerin gençliklerinde istediklerini elde edememeleri, imkânsızlıklar içerisinde olmaları, aşklarına kavuşamamaları, gençliğin hızlı geçmesi ise kaygı ve hüzün kaynağı algısına neden olmuştur. Gençlikte hâkim olan hüzün, kaygı ve var olan hayattan kaçış duyguları şiirlerde daha yoğun olarak işlenmiştir. Gençliğin geçici özelliği de şairlerde baskın olarak karşılık bulmuştur. Bu durum karşısında şairler güçsüz ve çaresizdir. Zaman, şairlerin karşısına düşman olarak çıkmıştır.

Gençliğe tekrar dönme isteği şairlerde ortak bir irade olarak görülmüştür. Gençliğin sona erişi de engellenemez bir yazgı olarak ifade edilmiştir.

Şairlerde gençlik, ya bir kaçış ve sığınak kaynağı ya da bir kaygı ve hüzün kaynağı oluşturan etkiler bırakmıştır. Bu etkiler " Kaçış ve Sığınak Nesnesi Olarak Gençlik" ve " Kaygı ve Hüzün Nesnesi Olarak Gençlik" özellikleriyle incelenmiştir.

4.1.2. 1923-1980 Arası Dönemde Türk Şiirindeki İdealize Gençlik Örneklerinin Âsım ve Halûk ile Etkileşimine İlişkin Bulgular:

Âsım ile etkileşim içinde olan idealize gençlik modelleri:

İslami gençlik (Büyük Doğu Gençliği, Diriliş Gençliği) tasavvurlarının oluşmasında temel kaynak, Kur'an-ı Kerim ve bu gençliğin rol model aldığı şahsiyet Hz. Muhammed (S.A.V) olduğu için, bu gençlik Âsım'ın bir devamı niteliğindedir. Ülkücü gençlik ve Fetih gençliği de; dinin kutsallarını öncelemeyi ve bunları hayatına geçirmeyi amaçladığı için Âsım'a benzemektedir.

Halûk'un etkileşim içinde olan idealize gençlik modelleri:

Atatürkçü gençlik; Atatürk'ün emanet olarak bıraktığı devrimleri savunma, yaşatma, Cumhuriyeti muasır medeniyetler seviyesine yükseltme, pozitif bilimler ışığında yetişme yönleriyle Halûk tasavvuruna benzemektedir. Haluk'un Batı'dan getireceği ateş ile Atatürkçü gencin ülke geneline taşıdığı rejim ateşi arasında ateşin aydınlatma işlevi adına bir etkileşim söz konusudur. Batı değerlerine sahip çıkmış ve bu

değerlerin ülkesinde yaşanması için çaba sarf etmiştir. Bu yönüyle Halûk ile etkileşim içinde olduğu görülmektedir.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde 1923-1980 arasında Türk şiirinde idealize edilen yeni gençlik tasavvurlarının varlığına ait bulgulara, alt problemlere ait tartışmalara yer verilmiştir.

5.1. 1923-1980 arası dönemde Cumhuriyet Devri Türk şiirinde Âsım ile Halûk gibi idealize edilen yeni gençlik örneklerine ait bulguları tartışma

Cumhuriyet devrinde cereyan eden siyasi akımlar toplumun her kesiminde etkili olmuştur. Osmanlı döneminde başlayan Türkçülük, Batıcılık ve İslamcılık akımları Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasından sonra birtakım değişiklikler ile etkilerini sürdürmüştür. O dönem için bir anlamda kötü gidişata çare olmak gayesiyle biraz da tarihsel şartların zorlamasıyla ortaya çıkan bu ideolojiler Cumhuriyet döneminde ise bir kurtuluş reçetesi olmaktan ziyade dünyayı anlamlandırma gayretinden beslenen kimliklere dönüşürler. Bu düşünce akımları doğal olarak en fazla toplumun dinamik gücünü oluşturan gençliği etkilerler. Bu süreç, gençlerin bir fikir etrafında kümelenmelerinin yanında aynı zamanda ayrışmalarının da önünü açar.

1923-1980 tarihleri arasında Türk şiirini doğrudan etkileyen fikir akımları; Atatürkçülük, Milliyetçilik, İslamcılık ve Sosyalizm etkisindeki Toplumcu Gerçekçiliktir. Özellikle milliyetçilik ve sosyalizm ideolojileri İkinci Dünya Savaşının seyrine bağlı olarak desteklenmiş veya baskı altına alınmıştır. Savaşa girmemek adına her türlü politik hamleyi yapan Türk hükümeti savaşın seyrine göre ideolojik gruplar üzerinde baskı uygulamıştır. Başlangıçta şartlar Almanya lehine seyrettiği için sosyalist gruplar üzerinde, ilerleyen süreçte ise Almanya'nın savaşı kaybetme ihtimalinin yükselmesi üzerine milliyetçi gruplar üzerinde sindirme politikası uygulamıştır. İkinci dünya savaşı sonrasında Tek Parti (Milli Şef) döneminin sona ermesi ile birlikte toplumda farklı siyasi görüşler daha gür bir ses ile ifade edilmeye başlanmıştır. Bu süreçle birlikte Milliyetçi söylem, İslâmî söylem ve Toplumcu Gerçekçi-Marksist söylem de siyaset sahnesinde yerlerini almış. Edebi metinler üzerinde farklı siyasi görüşe sahip şairlerin kendi zihinlerindeki gençliği bu siyasi söylemler ışığında şekillendirmeye çalıştığını görmek mümkündür. Bu dönemde edebiyatın politik söylemle yakın bir ilişki içerisine girmesi şiirde estetik ölçülerin geri plana itilmesi gibi bir problemin doğmasına sebep olmuştur.

Bu süreç içerisinde inkılaplardan beslenen Atatürkçü söylemde bir süre daha gücünü korumaya devam etmiştir.

Politik söylemin çok güçlendiği bu dönemde bu söylemin dışında kalmayı tercih eden kendi poetik tavrının yanında topluma ait ideal değerlerin, her türlü siyasi etkiden uzak tutularak gençlik üzerinde görülme arzusu kimi şairler tarafından kabul görmüş ve herhangi bir siyasi kimliği olmayan fakat toplumun her kesiminin kabul ettiği değerlere göre şekillenen gençlik modelleri de bu dönemde bağımsız gençlik tipleri olarak şiirlere yansıtılmıştır. Elbette ki kaçınılmaz bir şekilde belirli bir dünya görüşünden ilham alan bu şairler, güncel politik söylemin dışında kalarak tarafsızlığını korumaya çalışmış, derinden derine kendi gençlik tasavvurlarını inşa etmeye çalışmışlardır. Aynı zamanda marjinal kimlik tanımlamalarının uzağında kalan bu gençlik tasavvurları siyasi konjonktüre bağlı olarak gelişen baskılardan uzak kalmayı da başarmıştır.

5.2. Gençlik çağı ve ruhunun, 1923-1980 arası Türk şiirindeki yansımalarına ait bulguları tartışma

Şairler yaşlılığın verdiği hüzünlü ruh halinden kurtulmak için gençliklerine geri dönüşler yapmış ve o dönemi tekrar yaşama arzusu duymuşlardır. Gençlikle ihtiyarlığı karşılaştırmış ve gençliğin değeri üzerinden açıklamalarda bulunmuşlardır.

Dolu dolu geçen gençlik dönemi şairlere yaşama azmi kazandırmıştır. Fakat ömrün hızla geçmesi, gençliğin elden gitmesi ve tekrar yaşanamayacak olması ise şairlerde derin kaygılar ortaya çıkarmıştır. Kaygı ve hüzün kaynağı olan mutsuz geçmiş, gelecekte mutluluğa dönüştürülmek istenmiştir.

Genel anlamda şiirlerde kaygı ve hüzün kaynağı olarak yer bulan mutsuz gençlik, hatırlanmak istenmezken, kaçış ve sığınak olarak algılanan mutlu gençlik de şairlerin içinde bulundukları karamsar durumdan çıkışın bir formülü olduğunu düşündürmektedir.

5.3. Âsım ile Halûk tasavvurlarının 1923-1980 yılları arası dönemdeki Türk şiirinde idealize edilen gençlik ile etkileşimine ait bulguları tartışma?

Âsım ve Halûk, 1923 sonrası inşa edilmek istenen gençlik modellerinin bir kısmını kısmi ölçüde etkilediği tespit edilmiştir. Âsım, İslami referanslara sahip gençlik ile etkileşim içinde olması kaçınılmazdır. Aynı kaynaktan beslenmeleri, dünyevi ideolojilerle kıyaslandığında din gibi çok esnek olmayan değerler manzumesinin

belirlemiş olduğu sınırlar içinde kalma zorunluluğu İslamcı gençlik tasavvurlarının birbirinden etkilenmesini zorunlu kılar. Bütün bu benzeşme yönündeki zorlayıcılıklara rağmen ciddi farklılaşmalar da söz konusudur. İslamî kaynakların yorumlanma biçimi bu farklılaşmayı zaman zaman derin ayrılıklara dönüştürse de yorum esnekliği taşımayan özellikle itikadî konularda fikir birlikteliği bu gençlik tasavvurlarını birbirine bağlar.

İslamcılık akımından etkilenen şairlerin hassasiyetleri ölçüsünde gençlik tiplerinde İslami vasıflar belirginleşmiştir. Çalışmada ortaya konulan Ülkücü Gençlik, Fetih Gençliği, Büyük Doğu Gençliği, Diriliş gençliği Âsım ile benzer özelliklerin var olduğu söylenebilir. Âsım'ın eyleme dönük tarafı, İslamî konulardaki hassasiyeti, temel kaynaklara yönelik vurgusu ve ötekileştirmeyen tavrı nedeniyle diğer gençlik tasavvurları üzerinde kuşatıcı bir etkiye sahiptir. Akif'in milli mücadele yıllarındaki tavrı ve İstiklal Marşı şairi olmasının sağladığı toplumsal meşruiyetin muhafazakâr camia üzerindeki etkisi de Âsım tipinin merkezi konumunu güçlendirmiştir. Bu kaynaktan beslenen bazı gençlik tasavvurlarında aksiyoner tavır daha çok öne çıkarken bazılarında ise İslamî konulardaki hassasiyet aksiyoner tavrı geri plana iter.

Batıcılık fikrinden etkilenen şairlerin ise Halûk'ta var olan Batılı değerleri kendi gençlik modellerinde görmek istedikleri açıkça görülmektedir. Özellikle Atatürkçü Gençlik, Batı'nın aydınlanma felsefesine ait vasıflar öne çıkmaktadır. Milli mücadele sonrasında belirlenen yeni hedeflerin merkezinde Batılılaşma arzusu kök değer olarak konumlandırılmıştır. Diğer bütün değerler ilhamını bu kök değerden alır ve sınırlarını ona göre belirler. Halûk'ta olduğu gibi bu gençlikte de dini değerler önemini kaybetmiş hatta karşıt değerlere dönüştürülmüştür. Çünkü Batı'nın değerler manzumesi içerisinde fiziki dünyanın dışında kalan aşkın değerlere yer yoktur.

Bu bağlamda hayal edilen Yeni Türkiye'yi inşa edecek gençlik tasavvurunun Halûk'a olan benzerliği kadar farklılıkları da söz konusudur. Çünkü Halûk, evrensel değerlerden beslendiği gibi milliyet fikrinden de yoksundur. Atatürkçülüğü merkeze alan gençlikte ise gelecek tasavvuru daha çok milliyet fikri üzerine inşa edilir. Aslında bu yönelimin kaynağı da Batı düşüncesidir. Bu durum Batılı devletlerdeki uluslaşma sürecinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Ulus devlet yapılanmasının ve zorlu bir savaş sürecinden yokluklar içinde çıkmış millete özgüven aşılamanın bir gereği olarak düşünülen bu tavır Halûk'tan farklılaşmanın ana kaynağıdır. Sonuç olarak bu farklılara

rağmen Türk şiirindeki gençlik tasavvurlarına ilham veren ikinci önemli kaynağın Halûk olduğu rahatlıkla söylenebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Cumhuriyet Devri Türk Şiiri'nde İdealize Gençlik (1923-1980) başlıklı bu çalışmada; Cumhuriyetin ilanı ile başlayıp 1980 yılına kadar devam eden dönemde yazılan Türk şiirindeki idealize edilen gençlik modelleri araştırılıp ortaya konmuş ve bu modellerin Halûk ve Âsım ile arasındaki benzerlikleri, elde edilen veriler ışığında analiz edilmiştir.

Çalışmanın problem cümlesinde belirtilen idealize gençlik şiirlerde irdelenmiştir. Birinci bölümdeki gençlik, ideolojik hayatın edebiyata aksettiği dönemden itibaren görülen örneklerdir. Bunlar, bir ideolojinin tanıtımını, propagandasını veya benimsetilmesini sağlamayı amaçlayan gençlik modelleridir. Bu amaçla ortaya konan idealize gençlik, sadece ideolojinin değer yargılarına göre oluşturulmuştur.

İdeolojilerin şiirde karşılık bulması sonucu ortaya çıkan bu özellikteki gençliğin ilki, Atatürkçü gençliktir. Kurulan yeni rejimin temsilcisi durumunda olan bu gençlik, aynı zamanda rejimin sahibi ve koruyucusu durumundadır. Atatürk, Cumhuriyeti gençliğe emanet etmiş. Cumhuriyeti koruma ve yüceltme görevi de gençliğe verilmiştir. Bu emaneti taşıyabilecek vasıflardaki gençlik, dönemin şiirlerinde bir model olarak belirmiştir.

Atatürkçü genç; Cumhuriyetçilik, Halkçılık, Milliyetçilik, Laiklik, Devletçilik, İnkılapçılık ilkeleri doğrultusunda yetiştirilen bir gençliktir. Rejimi koruma görevini üstlenen Atatürkçü genç, olağanüstü özelliklere de sahiptir. Atatürkçü gençlik; dokunulmaz, eleştirilemez bir konumdadır.

Atatürk'ün emanet olarak bıraktığı devrimleri savunacak, yaşatacak ve Cumhuriyeti muasır medeniyetler seviyesine yükseltecek gençlik idealize edilmiş ve de yüceltilmiştir. Pozitif bilimler ışığında yetişecek gençlik yarınları aydınlatacaktır. Atatürkçü genç bu yönüyle Tevfik Fikret'in Halûk tipine benzemektedir.

İkinci olarak idealize edilen gençlik milliyetçi gençliktir. 19. yüzyılın güçlü akımlarından biri olan milliyetçilik, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyetinin temel ilkelerinden biri olmuştur. Bir ulus oluşturma refleksi, milliyetçilik akımının Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde etkili olmasına vesile olmuştur.

Milliyetçilik akımından etkilenen şairlerin idealize ettiği gençlik; Türk Ocağı Gençliği, Turancı Gençlik, Kür Şad Gençliği, Ülkücü Gençlik, Fetih Gençliği isimlerini almıştır.

Milliyetçilik akımının şekillendirdiği ilk gençlik, Türk Ocağı Gençliği'dir. Olağanüstü özelliklere sahip bu genç aynı zamanda destansı özelliklere de sahiptir. Bu gençlik, savaşçıdır ve kutsal bir soya sahiptir. Bu gencin yaşadığı mekân Altın dağları ve Asya'dır. Kızılelma idealine sahip çıkmak en önemli amacıdır. Oğuz Ata bu gencin rol model alacağı kişiliktir.

Diğer bir milliyetçilik anlayış Turancılıktır. Bu akımın idealize ettiği gençlik, ırkî değerleri öncelemektedir. Bu gençlikte ırk üstünlüğü söz konusudur. Turancı gencin değeri, ırkından gelmektedir.

Turancı genç, tarih bilincini önemser. Orta Asya tarihini bilir ve kendine ondan dersler çıkarır. Türklerin İslam öncesi döneme ait bütün değerlerini, tarihi kutsalları olarak kabul eder.

Turancı Türk genci, bireysel bir örnek değil milleti temsil eden genel bir örnektir. Ülkü sahibidir. Bu ülkü için mücadele etmesi, onun savaşçı kimliğini ön plana çıkarır. Milliyetçi çizgide idealize edilen gençlikte savaşçı kimlik, ortak bir özelliktir.

Turancı Türk gencinin en büyük hedefi, Kızılelma'ya ulaşmaktır. Bu gencin rol model alacağı kişi Kül Tegin'dir. Gencin besleneceği kaynak da bu tarihi şahsiyettin öğretileridir.

Turancı Türk gencinin ülke sınırlarının dışındaki Türkleri bir araya getirme ideali ile İslamcı gençliğin ümmetçi anlayışı ve Devrimci gençliğin bütün işçileri bir araya getirme amacı arasında, benzerlik görülür.

Milliyetçi anlayışın idealize ettiği üçüncü gençlik, Kür Şad Gençliği'dir. Kür Şad, Tanrı kut soyunu temsil eder. Onun gölgesi yedi iklim üzerine düşmektedir. Olağan üstü özelliklere sahip olması onu destansı bir tip yapar. Kür Şad ile gençlik arasında kan bağı vardır. Kür Şad'ın Çin sarayını basarak Tük milletinde özgürlük düşüncesini uyandırması, gençlere örnek olacak davranıştır. Kür Şad'ı rol model alan gençlik, Türkleri tekrardan özgürlüğüne kavuşturacaktır. Düşmanlara karşı yeni bir mücadele

başlatacak ve Türk birliğini sağlayacaktır. Gençlik, Kür Şad'ı manevi anlamda yeniden diriltmekle de sorumludur.

Kan bağına dayalı milliyetçiliğin yanında bazı şairler İslam dini ile milliyetçi değerleri birleştirmiş ve muhafazakâr çizgide bir milliyetçilik anlayışına sahip olmuştur. Bu anlayışın gençlik modeli, bir taraftan Türklüğün değerlerini kabul etmiş; diğer taraftan da bunları İslam'ın değerleri ile bütünleştirmiştir.

Ülkücü Gençlik, muhafazakâr milliyetçi çizgide inşa edilen bir gençliktir. Dinin kutsallarını öncelemeyi ve bunları hayatına geçirmeyi amaçlar. Dinin karşı çıktığı büyük günahlardan kaçınır. Ülkücü gencin diğer bir hedefi, mazlumlara yardım etmektir. Hainleri, zalimleri kutsal vatan topraklarından kovmak en önemli görevidir. Türklüğün düşmanları ile mücadele etmek, onun kutsal davasıdır. Dini özelliklere sahip Ülkücü Gençliğin, Âsım karakterine yaklaştığı görülür.

Milliyetçi çizgide idealize edilen son gençlik Fetih Gençliği'dir. Gençlik, Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştadır. Fetihler gerçekleştirecek bilinçtedir. Bu bilince ermek için rol model alacağı kişilik de Fatih Sultan Mehmet'tir.

Fetih Gençliği zamanla yok olan Türk-İslam medeniyetini yeniden inşa etmeyi amaçlar. Bu medeniyetin inşası; Fatih Sultan Mehmet, Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman gibi tarihi şahsiyetlerin gittiği yollardan gidilerek gerçekleşecektir.

İdeolojik temele dayalı üçüncü grup gençlik, İslamcı söyleme sahip şairlerin idealize ettiği gençliktir. Batılı değerlerin İslami değerleri yok etmesine yönelik çalışmalarına karşı verilen tepki, İslamcılık olarak Türk siyasi tarihinde yerini almıştır.

Şairler, şiirlerinde milletin ve devletin kurtuluşunu dini değerlere dayandırmışlardır. Batılılaşmaya dur diyecek imanlı bir gençliğin varlığı, arzulanan bir durumdur. İslamcı gençliğin temelinde, iman vardır. Gençlik, imandan aldığı güçle dirilecek; Batılı değerlerin işgaline dur diyecektir. Çünkü Batı emperyalizmi her geçen gün maddi ve manevi değerleri yok etmektedir.

Bu sorunu çözmek ve yok etmek için idealize edilen ilk gençlik, Necip Fazıl'ın Büyük Doğu Gençliğidir. Büyük Doğu felsefesi ile yetişecek gençlik, İslami değerlere sahip çıkacak ve Anadolu'da mücadelesini verecektir.

Büyük Doğu Gençliği, İslâm dini ile aydınlanan, peygamberi rehber edinen ve yaşadığı çağda sahabeleri örnek alan bir gençliktir. Büyük Doğu gençliği ile Âsım arasında sahabeye benzeme yönü ortak bir değerdir.

Büyük Doğu Gençliği, Anadolucudur. Çağın sorunları ile mücadele edecek vasıflara sahiptir. Mukaddesatçılığı bünyesinde barındırmaktadır.

İslâmî söylemin ikinci gençlik modeli, Diriliş Gençliği'dir. Sezai Karakoç, ölen insanlığı ve vicdanları Diriliş Gençliği ile diriltmeyi hedeflemiştir.

Diriliş Gençliği, İslâmî değerleri özümseyerek önce kendi dirilecek daha sonra da bütün insanlığı diriltecektir. Karakoç'a göre Hesap Günü'nden önce insanlığı hesaba çekecek, kıyamet vaktinden önce kıyamet şuuruna erecek bir gençlik gelecektir.

Diriliş Gençliği, Kur'an'ın diriltici özelliği ile dirilmiştir. Ancak kendini diriltmeyi başaran bir nesil etrafındakileri de diriltebilir. Gençlik hem Doğu'nun dirilmesi için hem de Batı'nın dirilmesi için mücadele etmelidir.

İslâmî gençlik modellerinde ortak özellikler vardır. Bunlar; ümmetçi anlayışa sahip olmak, rol model olarak Hz. Muhammed (S.A.V)'i örnek almak, sahabe gibi yaşamaya çalışmak, Kur'an-ı Kerim'den beslenmektir. Bütün bu değerler İslâmî söyleme sahip şairlerin idealize ettiği gençliği Âsım ile ortak bir paydada buluşturmuştur.

İdeolojik temele dayalı son gençlik, Devrimci Gençlik'tir. Rusya'daki 1917 Bolşevik Devrimi'nin etkisiyle, Marksist ve Sosyalist felsefenin öğretilerinin halk kitleleri tarafından kabul edilmesi sonucu Devrimci Gençlik ortaya çıkmıştır. Bu siyasi görüşü benimseyen şairler de şiirleriyle bu gençlik anlayışının sanat hayatındaki temsilciliğini yapmıştır. Kapitalist değerlerin karşısında devrim ile mücadeleyi seçen gençlik, şairlerin gündeminde olmuş ve şiirlerinde yer almıştır.

Devrimci Gençlik, emeğin yanındadır. Emeğin safında mücadelesini vermiştir. Devrimci gencin önünde lider olarak Lenin vardır. Bu gençlik, Lenin'in açtığı yoldan ilerleyip devrime ulaşmayı hedeflemiştir. Devrimci Gençlik, fikir temelinde ise kendisini Marks'ın öğretilerine ve sosyalist değerlere adamıştır.

Devrimci genç, Komünist Enternasyonal Partisinin bir üyesidir. Düşman olarak emperyalizmi seçmiştir. Emperyalizme karşı verilen mücadelede en ön saflarda yerini alacaktır. Gençliğin bu mücadelede rol model alacağı kişi ise Che Guevara'dır.

Devrimci gençle dünyanın bütün işçileri ve emekçileri aynı taraftadır. Bu özellik, İslamcı Gençliğin ümmetçi özelliği ile şekil yönünden örtüşmektedir.

Ayrıca çalışmada, siyasi akımlar yoluyla idealize edilen gençlik dışında bir milletin genç erkeklerini ve genç kızlarını siyasi gaye gütmeden temsil eden gençlik modelleri de ele alınmıştır. Bu grupta ele alınan idealize gençlik, üst kültürle ilgilidir. Bu amaçla idealize edilen gençlik, sanatkârın mensup olduğu kültür ve üst kimlikle ilgili düşüncelerinden hareketle ortaya konmuştur. Gencin sahip olduğu değerler, bütün insanlığın kabul ettiği kıymetlerdir. Sanatkârlar, mensup olduğu cemiyetin üstün değerlerine göre gençlik oluşturmuştur.

Ülkenin maddi ve manevi değerlerini yansıtan ilk gençlik, Mehmet modelidir. Mehmet de Mehmetçik ve Ayşe gibi birçok genci temsil etmektedir. Mehmet'in hayalleri, sevinçleri, acıları birçok gencin ortak değeri olmuştur. Toplumdaki aşklar, sevinçler, hayaller, acılar şiirlerde Mehmet olmuş ve edebiyat sahnesinde yerini almıştır.

Mehmet, toplumun insani değerlerine taliptir. Anadolu'da halkın içinde yaşamaktadır. İyilik, vefa, sabır, çalışkanlık, çile, aşk, gurbet, özlem gibi insani özellikler; duygular ve durumlar bu gençliğin öne çıkan özellikleridir.

Mehmetçik ise Mehmet'in cephedeki halini tasvir eder. Vatanı için mücadele eden, canını feda eden bir gençliktir. Mehmetçik, aynı zamanda cephede savaşan bütün erkekleri gençleştirmiş ve ortak bir ad altında toplamıştır. Olağanüstü özelliklere sahiptir. Destansı bir kahraman gibi savaş meydanında mücadelesini sürdürmüştür.

Mehmetçik, savaşmak için vardır. Savaşın ruhuna uygun bir tiptir. Büyük savaşlar verir, büyük zaferler kazanır. Barışta ise alçak gönüllü ve köşesine çekilen bir gençtir.

Ayşe, ise ülkenin genç kızlarının sembolü durumundadır. Bütün genç kızların hayalleri, özlemleri, çileleri, aşkları, hayata bakışları Ayşe üzerinden anlatılmış ve somutlaştırılmıştır. İdeal bir kadına ait olması gereken bütün güzellikler Ayşe'de resmedilmiştir.

Ayşe hayali bir tip olarak tasvir edilmesi, bu gençliği aynı zamanda esrarengiz bir görünüme sokmuştur. Anadolu'nun her köyünde yaşamakta ve her Mehmet'in gönlünde kendine yer bulmaktadır.

Sonuç olarak 1923 sonrası Türkiye siyasi tarihinde yaşanan her türlü siyasi olay, şairlerin dünyasında bir karşılık bulmuştur. Kimi şairler, bu gelişmelere kayıtsız kalamayarak hayatı bir yönüyle anlamlandırmayı kendilerine gaye edinmiştir.

İdealizmin etkisi ile tarihi gerçeklerden kaçmayan şairler, kendi siyasi görüşlerini şiirlerine yansıtmışlardır. Ortaya koydukları fikirlerle de kendilerini takip eden genç kitleleri etkilemişlerdir.

Yapılan bu çalışma sonucunda, 1923-1980 arasındaki Cumhuriyet Devri Türk Şiiri'nde idealize edilen farklı gençlik modellerinin varlığı bulgulanmıştır.

Çalışmada alt problemler olarak ortaya konan gençlik çağının özellikleri; kaçış ve sığınak nesnesi olma özelliği ile şiirlere yansıtılmıştır. Şairler içinde bulundukları anın vermiş olduğu sıkıntıdan kurtulmak için gençliklerine kaçmış ve sığınmışlardır. Bu şekilde huzur bulmuşlardır. Aynı zamanda gençlik, kaygı ve hüznün kaynağı olarak da şairlerin karşısına çıkmıştır. Şairler bu dönemde yaşadıkları kötü olayları hatırlayarak üzüntü duymuşlardır. Bu durumda da şairler gençliklerinden kaçarak içinde bulundukları ana sığınmışlardır.

Gençlik dönemi; gençliğin özellikleri, gençliğin kaçış ve sığınak kaynağı olması ile kaygı ve hüzün kaynağı olması hâlleri incelenmiştir.

Şiirlerde, gençliğin yaşa dayalı bir dönem olmadığı, hayatın her yönüyle gençlikte keşfedilmeye başlandığı, aklın sınırlarının bu dönemde zorlandığı görülmüştür. Gençliğin delilik, avarelik, geçicilik, hayalperestlik, budalalık, cahillik, saflık, adanmışlık, umut, cesaret, inat, mücadele, aşk, olduğu görülmüştür.

Şairlerde gençlik, kaçışa yönelik mutlu ve hüzne yönelik mutsuz çağrışımlı hatıralar bırakmıştır. Gençken her şeyin hoş görülmesi, çılgın hallerin masumluğu, hayatın dolu dolu yaşanması, gençken çılgınlık yapılması, gençliğin çok değerli algılanması, gençliğin değerli varlıklar uğruna feda edilmesi, gençliğin deniz gibi dalgalanması, gençliğin değer biçilemeyecek bir hazine olarak kabul edilmesi haz veren algılar olarak karşımıza çıkmıştır.

Şairlerin gençliklerinde istediklerini elde edememeleri, imkânsızlıklar içerisinde olmaları, aşk acıları çekmeleri, avareliğin ve deliliğin baş göstermesi, gençliğin boşa geçirilmesi, ideallerin gerçekleşmemesi, hayal kırıklığı, gençliğin hızlı geçmesi şairlerin

şiirlerinde mutsuzluk ve hüzün veren algılar olarak şiirlerde öne çıkmıştır. Gençlik döneminde mutluluk veren hatıralar az, mutsuzluk çağrıştıran hatıralar ise daha fazladır.

Gençliğin geçici özelliği şiirlerde yoğun olarak işlenen konudur. Bu durum karşısında şairler güçsüz ve çaresizdir. Zaman şairlerin karşısına düşman olarak çıkmakta, hayatlarının güzelliklerini ve gençliklerini ellerinden almaktadır. Şair; kurtuluşu, rahatlamayı güzel duygular çağrıştıran gençlik hatıralarına kaçışta bulmaktadır.

Gençliğin sona erişi şiirlerde engellenemez bir yazgı olarak ifade edilmiştir. Gençliğe tekrar dönme hissi şairlerde ortak bir irade olarak görülmüştür.

Öneriler:

1. 1980 sonrası edebi veriler araştırılarak 1923'ten günümüze kadar idealize edilen gençliğin ortaya konulması sağlanabilir.
2. 1923-1980 arasında şiir türünün dışında kalan edebi metinlerde de bu tarz bir çalışma yapılarak farklı bulgulara ulaşılabilir.
3. Edebi metinlerdeki idealize gençlik ile ilgili bulunan bulgular, hükümetlerin gençlik politikalarını belirlemesine katkı sunabilir.
4. Farklı bilimsel disiplinlerin bakış açısıyla da günümüz toplumundaki gençlik incelenebilir.

Tablo 1.

Şiirlerde Tespit Edilen İdealize Gençlik ve Genel Özellikleri

	Temel Özellikleri	**Yaşadığı Mekân**	**Hedefi**	**Rol Modeli**
Atatürkçü Gençlik	İnkılapçı, Kutsal, Dokunulmaz, Modern, Devrimci, Çağdaş, Cumhuriyetçi, Devletçi, Halkçı, Laik, Milliyetçi, Atatürk'ün izinden giden, Atatürk'e inanan, Olağanüstü, Pozitivist, Savaşçı, Kutsal, Tanrılaştırılan	Türkiye Cumhuriyeti	Atatürk İlke ve İnkılaplarını hayata hâkim kılmak	Atatürk
Türk Ocağı Gençliği	Olağanüstü, Destansı, Savaşçı, Kutsal soya sahip, Kurtarıcı, Laik,	Altın Dağları-Asya	Orta Asya'da Türkleri özgürlüğüne kavuşturmak	Oğuz Ata
Turancı Gençlik	İdealist, Olağanüstü, Ölümsüz, Savaşçı, Destansı, Ülkü sahibi, Turancı, Laik, Ölümsüz	Altaylar- Tanrı Dağları- Turan	Dünyadaki bütün Türkleri bir bayrak altında toplamak, Kızılelma idealine sahip çıkmak	Kül Tegin Nihal Atsız
Kür Şad Gençliği	Temiz soya sahip, Destansı, Zulme başkaldıran, Kahraman, Yiğit, Kanı kutsal, Tanrılaştırılan, Ölümsüz	Ergenekon, Tanrı Dağı,	Türk milletini özgürlüğüne kavuşturmak	Kür Şad
Ülkücü Gençlik	Mücadeleci, Sabırlı, Dini değerlere sahip, İlim sahibi, İdealist	Ötüken'den Tuna'ya	Türk tarihinin değerlerine ve İslami değerlere sahip çıkmak	
Fetih Gençliği	Fetihçi, destansı, Fedakâr, İdealist, Tarihi değerlere sahip	Anadolu	Fatih Sultan Mehmet'in yaptığı fethin devamını gerçekleştirmek	Fatih Sultan Mehmet

Tablo 1. *(Devamı)*

	Temel Özellikleri	**Yaşadığı Mekân**	**Hedefi**	**Rol Model**
Büyük Doğu Gençliği	Ümmetçi, Çile sahibi, Ahiret bilincine sahip, Allah'ın rızasını isteyen, Anadolucu	Anadolu, Ahiret, Cennet	Kur'an ve Sünneti hayata hâkim kılmak	Hz. Muhammed, Sahabeler
Diriliş Gençliği	Vahiyle dirilen, idealist, Batıyla mücadele içinde, hicret bilincine sahip	Dünya, Ahiret	Vahiyle dirilmek ve insanlığın kıyametten önce dirilişine vesile olmak	Hz. Muhammed
Devrimci Gençlik	Enternasyonal, Devrimci, Kavgacı, Emekçi, Halkçı, İşçi	Dünya	Sosyalist devrimi gerçekleştirmek	Lenin, Che Guevera
Mehmet	Anadolulu, kimsesiz, gariban, çoban, hamal, işçi, vatandaş	Anadolu	Anadolu'nun değerlerine sahip çıkmak	Mehmetler
Mehmetçik	Anadolulu, savaşçı, cefakâr, destansı bir tip	Vatan, Cepheler	Milletini ve vatanını düşmanlara karşı korumak	Mehmetçik
Ayşe	Anadolulu, ideal kadın, çok güzel, manevi değerlere sahip, fakir,	Anadolu	Anadolu'nun kadın kimliğine sahip çıkmak	Ayşeler

7. KAYNAKÇA

Abacı, T. (1977). *Odaları Utandıran Dağlar*. İstanbul: Yar Yayınları.

Abacı, T. (1980). *Basit Şeyler*. İstanbul: Sergen Yayınları.

Abalı, E. (1944). *Atama Selam.* İzmir: Cumhuriyet Matbaası.

Akdağ, M. Z. (1967). *Başlangıçtan Bugüne Türk Kahramanlık Şiirleri Antolojisi*. Haz: Osman Attila. İstanbul: Ak Yayınları.

Akdağ, T. (1968). *Lacivert* Kanatlı *Bir Kuştur Gece*. İstanbul: Uğrak Kitabevi.

Akdora, İ. F. (1954). *Arakonda*. İstanbul: Nurgök Matbaası.

Akgün, Â. Z. (1969). *Soran Bozkurtlar*. Ötüken*,* 10, 41.

Akın, Y. (2008). Türkiye Sol Hareketinin Önemli Polemikleri. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 8 Sol (Editör: Gültekingil, Murat).* İstanbul: İletişim Yayınları.

Akpınar, S. (2014). Toplum-Sanat ve İdeoloji Üçgeninde Toplumcu Gerçekçiliğin Edebiyat ve Siyaset İlişkisine Yaklaşımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 7, 30, 8-24.

Aktaş, C. (2015). Nitel veri toplama araçları. *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* içinde (s.337-371). Mustafa Metin (Ed.), (2.Baskı)*,* Ankara: Pegem Akademi.

Aktaş, Ş. (2011). *Edebiyat ve Edebi Metinler Üzerine Yazılar*. Ankara: Kurgan Edebiyat.

Aldemir, A. (1992). Ülkücü Türk Gençliğine. *Bizim Ocak*. Yıl:9, 103, 15.

Alpay, C. (1974). *Harman Zamanı.* Ankara: Milli Kütüphane 1974 AD 4757.

Alptekin, D. (2012). *Toplumsal Aidiyet ve Gençlik*. Ankara: Nobel Akademik.

Altınay, A. G. & Bora, T. (2003). Ordu, Militarizm ve Milliyetçilik. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik (Editör: Bora, Tanıl).* İstanbul: İletişim Yayınları.

Anıl, M. (1976). Genç Yolcuya. *Töre.* 60,16.

Arıburnu, O. M. (1960). *Dünya Döndükçe.* Yeni Şiirimiz Antoloji, Düzenleyen: Sabahattin Batur. İstanbul: Varlık Yayınları.

Arıkbağ, Z. (1964). Mehmetçik Geçerken. *Vatan ve Kahramanlık Şiirleri Antolojisi. Hazırlayan: Fethi Gözler*. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri.

Arınç, O. (1964). Mehmetçikten Ayşe'sine. *Saklambaç.* İstanbul: İskender Matbaası.

Arınç, R. R. (1934). *Birinci Kitap*. Çorum: Çorum Vilayet Matbaası.

Arısoy, S. (1970). *Sabrın Gülü*. İstanbul: Sun Yayınları.

Arolat, A. M. (1960). *Hayal İlminden Dönen Diyor Ki*. Ankara: Ajans Türk Matbaası.

Arslan, E. (2003). Türkiye'de Irkçılık. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik (Editör: Tanıl, Bora).* İstanbul: İletişim Yayınları.

Aslan, C. (1996). Erken Cumhuriyet Dönemi İdeolojisinin Temelleri: Türkleşmek, Çağdaşlaşmak ve Anti-Osmanlılık-1. *Türkiye Günlüğü*. 43, 62-67.

Asya, A. N. (1958). Ağıt. *Şiirimizin Cumhuriyeti.* Cild:1. Haz: Hüseyin Karakan. İstanbul: İstanbul Matbaası.

Asya, A. N. (1960). Mehmetçik. *Türk Yurdu*. 286, 2.

Asya, A. N. (1994). *Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Âşık, B. Y. (1953). *Şiirler ve Sevda Manileri.* İstanbul: Halil Alınmaz Yayın.

Âşık, Ö. (1940). Mehmetçiğin Destanı. *Âşık Ömer'den Destanlar Türküler*. Ankara: Ulus Basım Evi.

Aşkun, V. C. (1949). *Göllerin Musikisi.* Sivas: Kamil Matbaası.

Atalar, A. (2009). Salkımdan Kadehe Şarapçılık. www.atalars.com/pdf/kitap/kadeh/ adresinden 15.02.2014 tarihinde edinilmiştir.

Atatürk, M. K. (1997). Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri C.II. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

Atmaca, C. (1953). *Yeni Şiirler 1953*. İstanbul: Varlık Yayınevi.

Atok, O. K. (1944). On Dokuz Mayıs Gençliği. *Ülkü Milli Kültür Dergisi* Cilt:6. 65, 14-19.

Atsız, N. (1971). Makaleler, *Ötüken Dergisi*. 10, 12-17.

Atsız, N. (1980). *Yolların Sonu.* İstanbul: Ötüken Yayınları.

Atsız, N. (2003). *Türk Ülküsü.* İstanbul: İrfan yayıncılık.

Atsız, N. (2011). *Turancılık, Milli Değerler ve Gençlik Makaleler-1*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Attila, O. (1950). *Sabahleyin*. Ankara: Milli Kütüphane, 1950 AD 573.

Aydüz, D. (2013). *Mehmet Âkif Ersoy'un Tefsirciliği*. Vefatının 75. Yılı Anısına Mehmet Âkif Ersoy. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yyaınları – 927, 59-82.

Ayhan, R. (1937). *Dikensiz Güller.* İstanbul: Ülkü Basımevi.

Ayvazoğlu, B. (2009). *Tanrıdağı'ndan Hira Dağı'na, Milliyetçilik ve Muhafazakârlık Üzerine Yazılar*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Azgur, A. F. (1997). Mehmedim. *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi*. Haz: Fahri Ersavaş. İstanbul: Akademi Yayınevi.

Bakırgezer, G. (2003). Nihal Atsız. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik (Editör: Bora, Tanıl).* İstanbul: İletişim Yayınları.

Banarlı, N. S. (2007). *Kültür Köprüsü*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Baranus, O. N. (1975). *Sevmek Egemen.* Ankara: Özün Yayınları.

Baranus, O. N. (1985). *Toygan.* Ankara: Özün Yayınları.

Basmanoğlu, N. (1941*). Gönülden Sesler.* Ankara: T. C. Maarif Vekâleti Derleme Müdürlüğü Yayınları.

Baş, M. K. (2008). *Sezai Karakoç Şiirinde Metafizik Vurgu.* İstanbul: İnsan Yayınları.

Başar, Ş. N. (1943). *Hecenin On Şairi*. İstanbul: Akbaba Yayını.

Başaran, M. (1953). *Ahlat Ağacı*. İstanbul: Yücel Yayınevi.

Başaran, M. (1976). *Karşılama.* İstanbul: Varlık Yayınevi.

Bayat, F. (2006). Türk Mitolojisinde Dağ Kültü. *Folklor/Edebiyat Üç Aylık Kültür Dergisi*, Cilt: 12, 46, 47-60.

Baydar, O. (2011). Türkiye Solu Üzerine (ÖZ)eleştirel Notlar. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*. 59, 11-34.

Bayraktar, F. (1997). Aldı Mehmetçik, Görelim Ne Dedi. *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi*. Hazırlayan: Fahri ERSAVAŞ. İstanbul: Akademi Kitabevi.

Behram, N. (2004). *Hayatın Şarkısı.* İstanbul: Everest Yayınları.

Behramoğlu, A. (2008). *Bir Gün Mutlaka*. İstanbul: Tekin Yayınevi.

Bektaş, C. (1981). *Akdeniz, Dört Kişiydiler Bir de Ben*. İstanbul: Yazarlar ve Çevirmenler Yayın.

Belge, M. (2008). Türkiye'de Sosyalizm Tarihinin Ana Çizgileri. Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 8 Sol (Editör: Gültekingil, Murat). İstanbul: İletişim Yayınları.

Bilgegil, K. (1972). Harâbât Karşısında Nâmık Kemâl. İstanbul: İrfan Matbaası.

Bilgegil, K. (1972). Şâir Şinâsî – Hâl Tercümesi Üzerinde Küçük Bir Araştırma. İstanbul: İrfan Matbaası.

Belli, Ş. (1976). *Başşehir Sokağı*. İstanbul: Kültür Kitabevi.

Berfe, S. (2014). *Kalfa, Toplu Şiirler.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Bezirci, A. (1997). *Halk ve Sosyalizm İçin Kültür ve Edebiyat*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.

Bingöl, H. (1949). *Altın Ovadan Damlalar*. Ankara: Milli Kütüphane 1949 AD 1476.

Birdir, A. (1972). Mehmet'e Mektup. *Tohum*. 67, 30.

Bolay, S. H. (2007). Mehmet Akif'in Gençliğe Bakışı ve Asım'ın Nesli. *Mehmet Akif Türkiye'de Modernleşme ve Gençlik Bilgi Şöleni.* Ankara: Türkiye Yazarlar Birliği Vakfı Mehmet Akif Araştırmaları Yayınları. 52-55.

Bostancı, N. (2008). *Milliyetçilik ve Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Çizgisi, Statükodan Değişime Milliyetçilik Ufku*. İstanbul: Selçuklu Vakfı Yayınları.

Bozgeyikli, H. (2010). Gençlik ve İstihdam. *Kamuda Sosyal Politika Dergisi*. 14. 12-18.

Burdurlu, T. (1997: 285). Mehmetçik. *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi.* Hazırlayan: Fahri ERSAVAŞ. İstanbul: Akademi Kitabevi.

Burkay, K. (1967). *Prangalar.* Ankara: Memleket Yayınları.

Caber, Z. (1980). İdeoloji İnsan İlişkileri. *Burak Aylık Fikir ve Sanat Dergisi*, 40, 38-42.

Can, K. (2003). Ülkücü Hareketin İdeolojisi. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik (Editör: Bora, Tanıl).* İstanbul: İletişim Yayınları.

Cebeci, O. (2009). *Psikanalitik Edebiyat Kuramı.* İstanbul: İthaki Yayınları.

Cebeci, S. Y. (1964). *Ağlayan Gece*. Kars: Ülkü Matbaası.

Cengiz, A. (1974). *Harman Zamanı*. Ankara: Milli Kütüphane 1974 AD 4757.

Cengiz, B. (1981). *Akdeniz, Dört Kişiydiler Bir de Ben*. İstanbul: Yazarlar ve Çevirmenler Yayın.

Cevizci, A. (2014). *Felsefe Sözlüğü.* İstanbul: Say Yayınları.

Copeaux, E. (2003). Türk Milliyetçiliği: Sözcükler, Tarih, İşaretler. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik (Editör: Bora, Tanıl).* İstanbul: İletişim Yayınları.

Cumalı, N. (1971). *Yeni Bir Aşktan Önce*. *Bütün Şiirleri I.* İstanbul: Cumhuriyet Kitapları Yayınevi.

Çağlar, B. K. (1932). *Erciyes'ten Kopan Çığ*. İstanbul: Muallim Ahmet Kütüphanesi.

Çağlar, B. K. (1933). *Burada Bir Kalp Çarpıyor*. Ankara: Milli Kütüphane 1933 AD 1254.

Çağlar, B. K. (1937). Halkevinin Çocuğu. *Ülkü Halkevleri Dergisi*. 49, 27-30.

Çağlar, B. K. (2003). Dumlupınar İnsanına. *Kurtuluştan Sonrakiler Şiir Antolojisi.* Haz: Orhan BURİAN. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çamlıbel, F. N. (2011). *Han Duvarları, Toplu Şiirleri*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çankaya, E. (1976). *Cehennem Biziz*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.

Çapan, A. (2008). *Bütün Şiirleri 1967-2007*. Ankara: Milli Kütüphane 2008 AD 7344.

Çeçen, A. (1972). *Atatürk ve Türk Gençliği, Atatürk ve Gençlik.* Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Çelebi, A. H. (1998). *Bütün Şiirler*. İstanbul: Yapı Kredi yayınları.

Çelik, H. (1998). "Hürriyet", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C. 18, S. 502-505.*

Çetin, C. (1941). *Sarıçam.* İstanbul: Hatipoğlu Yayınları.

Çetin, N. (2011). *Tanzimat'tan Bugüne Yeni Türk Edebiyatı Şiir Çözümlemeleri.* Ankara: Kesit Yayınları.

Çitçi, S. (2007). Yeni Türk Şiirinde İdeal Tipler. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yeni Türk Edebiyatı, Yayınlanmış Doktora Tezi.

Çoban, A. (2010). *Mehmed Akif'in Eğitim Felsefesi: Eğitim Ve Öğretime İlişkin Görüşleri.* EKEV Akademi Dergisi, Yıl: 14, sayı: 44, 247-264.

Çoruhlu, Y. (2006). *Türk Mitolojisinin Anahatları*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Dağlarca, F. H. (1963). *Yedi Memetler Koçaklaması*. Türk Kültürü Aylık Dergi, 10.

Dağlarca, F. H. (1964). Yedi Memetler. İstanbul: Kitap Yayınları

Dağlarca, F. H. (1975). Mehmetçiğin Bıraktığı Boşluk. *Üç Şehitler Destanı.* İstanbul: Fidan Yayınları.

Dağlarca, F. H. (1983). Mehmetçik. *Varlık Şiirleri Antolojisi 1933-1983.* Hazırlayan: Ülkü Tamer. İstanbul: Varlık Yayınları.

Dağlarca, F. H. (2007). *Çocuk ve Allah.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Dağlarca, F. H. (2010a).*Çocuk ve Allah.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Dağlarca, F. H. (2010b). *Bütün Şiirleri II*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Damar, A. (1986). *Seslerin Ayak Sesleri.* İstanbul: De Yayınevi.

Damar, A. (1990). *Alıcı Kuşun Kardeşliği Bütün Şiirleri I.* İstanbul: Can Yayınları.

Demir, A. & Acar, M. (2005). *Sosyal Bilimler Sözlüğü.* Ankara: Adres Yayınları.

Demir, A. (2008). Toplumcu Gerçekçi Objektiften Yansıyan Bir Anadolu Fotoğrafı: Bacayı İndir Bacayı Kaldır. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 5. 1, 65-80.

Demiraslan, İ. (1952). *İncir Ağacı.* İstanbul: Varlık Yayınevi.

Demiray, A. (1973). *Atatürk Gençliğine Armağan Şiirler.* İstanbul: Kültür Dergisi Yayını.

Demirbaş, A. (1970). *Anadolu Dramı*. Kastamonu: Yeni Kastamonu Matbaası.

Demirbilek, S. (2014). Kutadgu Bilig'de Genç ve Gençlik Kavramları. *Gençlik ve Uluslararası Kongre 16-18 Mayıs 2014 Samsun/ Türkiye.* 60- 74.

Demirtaş, M. (1977). *Hazır ol Kalbim*. İstanbul: Cem Yayınevi.

Dıranas, A. M. (1988). *Şiirler.* Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Dinamo, H. İ. (1976a). *Karaca Ahmet Senfonisi.* İstanbul: May Yayınları.

Dinamo, H. İ. (1976b). *Gecekondumdan Şiirler,* İstanbul: May Yayınları.

Dinamo, H. İ. (2000). *Yirmi Birinci Yüzyılın İnsanlarına. Toplumcu Gerçekçi Şiir 1923-1953.* Yazarı: Metin Ekici. İstanbul: Tüm zamanlar Yayıncılık.

Doğan, E. (2011). Türk Solunun Kısa Tarihi: Sosyalizmi Milliyetçilikle Eklemlemek. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*. 59, 135-156.

Doğan, M. C. (2001). Şiir Kitapları. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi.* Yıl:5, 53/54/55, 569-596.

Duran, N. (2007). Batılılaşma Sürecinde Türk Toplumuna Sunulan Çocuk ve Genç Tipleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlahiyat Anabilim Dalı İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bilim Dalı. İstanbul.

Durbaş, R. (1980a). *Çaylar Şirketten,* İstanbul: ABeCe Yayınları.

Durbaş, R. (1980b). *Çırak Aranıyor.* Ankara: Milli Kütüphane 1980 AD 3430.

Dündar, S. (1963). *Atatürk ve Gençlik İçin Şiirler*. Ankara: Milli Kütüphane 1963 AD 3810.

Dündar, S. (1964). Cefakâr Mehmetçik. *Atatürk ve Gençlik.* Ankara: Milli Kütüphane 1964 AD 4231.

Düzdağ, M. E. (1993). Mehmet Âkif Ersoy Hayatı, Fikirleri, Eserleri. Safahat kitabı giriş bölümü. İstanbul: Gonca Yayınevi.

Düzgün, Ü. K. (2014). *Türk Destan Kahramanı ve Başkurt Destanlarının Tipolojisi.* Konya: Kömen yayınları.

Ebuzziya Tevfik (1329). Numune-İ Edebiyat-I Osmaniye. İstanbul: Matbaa-İ Ebuzziya.

Edip, A. H. (1929). *Yirmi Yaş.* Ankara: İdeal Matbaası.

Egeden, İ. (1943). *Bataklık Kazları.* Ankara: Milli Kütüphane 1943 AD 2174.

Eliuz, Ü. (2000). Dede Korkut Hikâyelerinde Tipler. *Ankara: Uluslararası Dede Korkut Bilgi Şöleni.* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları. 139-155.

Enginün, İ. (2015). Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923). İstanbul: Dergâh Yayınları

Erdoğan, A. (1969). *Kerem Gibi*. Ankara: Ulusoğlu Matbaası.

Erdoğan, B. (2007). *Sorularla Türk Mitolojisi*. İstanbul: Pozitif Yayınları.

Ergil, D. (2014). Muhafazakâr Düşüncenin Temelleri. www.politics.ankara.edu.tr/dergi/ adresinden 28 Ekim 2014 tarihinde edinilmiştir.

Ergün, M. (1987). *İnsan Şahsiyetinin Oluşmasında Örnek Tiplerin Önemi ve Battal Gazi Tipi.* Mili Kültür 58, 54-59.

Erişirgil, E. (1986). İslamcı Bir Şairin Romanı. Yayına Hazırlayan: Prof. Dr. Aykut Kazancıgil- Prof. Dr. Cem Alpar. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Erkiner, E. (2008). Küba'dan Türkiye'ye Öncü Savaşı. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, Cilt: 8 Sol* (Editör: Gültekingil, Murat). İstanbul: İletişim Yayınları.

Erkün, S. (1987). *Atatürk'ün Türk Gençliğine Emaneti, Atatürk ve Gençlik.* Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Erol, K. (2014). Necip Fazıl Kısakürek'in "Muhasebe" Şiiri Üzerine Anlambilimsel/Gösregebilimsel Bir Çözümleme, *The Journal of Academic Social Science* Yıl: 2, 1, 390-408.

Ersavaş, F. (1969). Turan'a Selam. *Ötüken*. 10, 5.

Ersavaş, F. (1997). *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi*. İstanbul: Akademik Yayınevi.

Ersoy, M. A. (1993). Safahat. Neşre Hazırlayan: Ertuğrul DÜZDAĞ. İstanbul: Gonca Neşriyat.

Ertan, A. (1938). *Altı Okun Dilinden.* Samsun: Güneş Basımevi.

Ertekin, O. (2003). Cumhuriyet Döneminde Türkçülüğün Çatallanan Yolları. Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik (Bora, Tanıl). İstanbul: İletişim Yayınları.

Ertepınar, C. (1973). *Şu Dağlar Bizim Dağlar.* Ankara: Güvendi Matbaası.

Ertepınar, C. (1962). *Mevsimlerin Ötesinden.* Ankara: Ankara Yayınevi.

Es, H. F. (2010). Bugün De Diyorlar Ki, İstanbul: Ötüken Yayınları.

Esin, N. (1942). *Beyaz Yeleler.* Samsun/Bafra: Vatan Basımevi.

Fazıl, A. (1934). *Gözümle Gördüm.* Hitabeler, Şiirler, Hicivler ve saire. Haz: Fâzıl Ahmet AYKAÇ. İstanbul: Akşam Kitap hanesi.

Fevzi, A. (1934). Gençler. *Çığır*. 9, 215.

Fikret, T. (2006). Halûk'un Defteri. Hazırlayan: Abdullah Uçman. İstanbul: Çağrı yayınları.

Filizok, R. (1986). *Akif'in Batı Medeniyetine Bakış Tarzı*. Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları No: 439, Edebiyat Fakültesi Basımevi, 53-66.

Geçer, N. (1965). *Ağaran Ufuklar.* Ankara: Milli Kütüphane 1965 AD 2886.

Geçer, İ. (1960). *Belki*. Ankara: Ajans Türk Matbaası.

Gemici, A. (1964). *Ağız.* Antalya: Turan Basımevi.

Gençosmanoğlu, N. Y. (1970). *Kür Şad İhtilali Destanı*. Ankara: Ay Yıldız Matbaası.

Göçgün, Ö. (2012). Mehmet Âkif'in Şiirlerindeki "Âsım" Gerçeği ve "Âsım"dan Dinlediklerim. *Belgi, sayı 4/2, 422-430.*

Gökalp, Z. (1992). *Tekâmül Mefkûresi.* (Editörler: Kaplan, M. & Enginün, İ. & Kerman, Z. & Birinci, N. & Uçman, A.). 31-33. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Gökay; B. (2008). Komünist Enternasyonel, Türkiye ve TKP. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 8 Sol (Editör: Gültekingil, Murat).* İstanbul: İletişim Yayınları.

Göktürk, E. D. (2003). 1919-1923 Dönemi Türk Milliyetçilikleri. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik (Editör: Bora, Tanıl).* İstanbul: İletişim Yayınları.

Gökyay, O. Ş. (2002). Kızılelma Maddesi. Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 25, 559-561. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Yayınları.

Görgün, H. (2009). Sosyalizm Maddesi. Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. Cilt 37, 382-388. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Yayınları.

Gruda, Y. (1964). *Çarmıhtaki Yeni Mehmet.* İstanbul: İzlem Yayınları.

Gül, E. (2012). *Aşk Terapi.* İstanbul: Çıra Yayınları.

Gül, N. (1960). *Türk Gençliğine*.28 Nisan- 27 Mayıs Hürriyet Şiirleri Antolojisi. Haz: Hasan Latif Sarıyüce. İstanbul: Ekin Basımevi.

Güleç, A. (1963). *Kapısız Sokaklar*. Ankara: Milli Kütüphane 1963 AD 1781.

Gültekin, E. (1980). *Kurşuni Bir Siperde.* Ankara: Türkiye Yazarlar Birliği.

Güntel, M. N. (1946). *Aydan Sesler.* Konya: Ekekon Basımevi.

Gürcan, N. (1967). *Sosyal Şiirler Antolojisi.* Haz: Bedri GİDER & Mehmet CİMİ. İstanbul: Tekin Yayınevi.

Haksal, A. H. (2010). *Eleğimsağmalarda Gökanıtı.* İstanbul: İnsan Yayınları.

Hançerlioğlu, O. (1996). *Toplumbilim Sözlüğü.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Hasan, Âşık Kul (1944). *Âşıklar Bahçesi.* Ankara: Emek Basım evi.

Haşlak, İ. (2000). Milliyetçilik ve modernleşme XIX. yüzyıl Osmanlı imparatorluğu örneği. www.bilgidergi.com/uploads/2000Haslak.pd**,** adresinden 09 Haziran 2014 tarihinde edinilmiştir.

Hıfzı Oğuz (1928). "Musahabe" Gençlik, C. 1, Nr. 1, Nisan, 1-3.

Hikmet, N. (1994). *835 Satır*. İstanbul: Adam Yayınları

Hikmet, N. (1994a). *Benerci Kendini Niçin Öldürdü.* İstanbul: Adam Yayınları

Hikmet, N. (1996). Ölçü. *Yatar Bursa Kalesinde.* İstanbul: Adam Yayınları

Huberman, L. (2009). *Sosyalizmin ABC'si*. Çeviren: Hasan Erdem. İstanbul: Arya Yayıncılık

Huyugüzel, Ö. F. (1986). *Asım'da Anlatım Vasıtaları ve Teknikleri.* Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları No: 439, Edebiyat Fakültesi Basımevi, 31-52.

Irgat, C. (1991). *Irgatın Türküsü Bütün Şiirleri.* İstanbul: Adam Yayınları.

İlhan, A. (2006). *Duvar.* İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

İlhan, A. (2005a). Ben Sana Mecburum. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

İlhan, A. (2010a). *Duvar.* İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

İmamoğlu, A. (2010). *Mehmet Akif'te Medeniyet Kavramı.* Journal of Islamic Research, 2010;21(3), 165-171.

İmzasız, (1 Kanûn-I Evvel 1919). "Genç Yolcuların İlk Sözü" Genç Yolcular, Y.1, Nr. 1, S.1.

İnan, M. (1989). *Toplum İdeoloji Gençlik.* Ankara: Gündoğan Yayınları.

İpek, S. (2003). Bir Şairin Varoluş Serüveni: Taha'nın Kitabı. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi, Sezai Karakoç Özel Sayısı*. 73, 175-184.

Kabacalı, A. (2007). *Türkiye'de Gençlik Hareketleri*. İstanbul: Gürer Yayınları.

Kabaklı, A. (2008). *Türk Edebiyatı III.* On Dördüncü Baskı. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.

Kalaba, H. (1968). *Türk Çocuğunun Şiirleri*. Adana: Kalaba Yayınevi.

Kanık, O. V. (2011). *Bütün Şiirleri.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Kansu, C. A. (1944). *Bağbozumu Sofrası*. Ankara: Ülkü Yayınları.

Kansu, C. A. (1955). *Haziran Defteri.* Ankara: Varlık Yayınları.

Kansu, C. A. (1990). *Çocukluk Aşkı.* Cumhuriyet Döneminde Türk Şiiri, Hazırlayan: İlhan Geçer. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Kanter, B. (2008). Gençliğe Bakışları Açısından Tevfik Fikret ve Mehmet Akif Ersoy. *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*. 116, 115-123.

Kanter, F. K. (2017). *Milli Edebiyat Dönemi Türk Şiirinde Benlik Algısı ve Kimlik Kurgusu.* İstanbul: Kitabevi.

Kaplan, M. (1986). *Atatürk Milliyetçiliği açısından Mehmet Akif Ersoy.* Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları No: 439, Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1-10.

Kaplan, M. (1995). Tevfik Fikret, Devir-Şahsiyet-Eser. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, M. (1997). *Şiir Tahlilleri I.* İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, M. (2006). *Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Kısa Bir Bakış, Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar II.* İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, M. (2007). *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 3 Tip Tahlilleri.* İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, M. (2007a). Elif. *Edebiyatımızın Bahçesinde Dolaşırken*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, M. (2009). Mehmetçik. *Nesillerin Ruhu.* İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, R. (1998). *Edebiyatın Tanımı, Edebiyat Terimleri. Edebiyat Bilgi ve Kuramları.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Kaplan, M. (2013). Tevfik Fikret - Devir Şahsiyet Eser, İstanbul: Dergâh.

Kaplan, M. (2015). Bir Gençlik Kurgusu Olarak "Halûk'un Defteri". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 11, 186-212.*

Kara, İ. (1987). *Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi Metinler/Kişiler.* İstanbul: Risale Yayınları.

Karabulut, D. (1963). *Al-Yeşil.* Akşehir: Ünver Matbaası.

Karacaören, B. (1962). *Anıttepeden Şiirler*. Eskişehir: Bozkurt Matbaası.

Karagöz, İ. (2009). *Aile ve Gençlik.* Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Karakoç, B. (1977). Mehmetçik. Töre. Yıl: 9, 69, 10.

Karakoç, E. (1970). *Altay Türküsü*. Gaziantep Kültür Derneği Yayını.

Karakoç, A. (1984). *Vur Emri.* Ankara: Ocak yayınları.

Karakoç, A. (1992). *Kan Yazısı*. Ankara: Ocak Yayınları.

Karakoç, S. (2011). *Ağlayan Nar, Sütun Günlük Yazılar II*. İstanbul: Diriliş Yayınları.

Karakoç, S. (2011a). *Dirilişin Çevresinde*. İstanbul: Diriliş Yayınları.

Karakoç, S. (2012a). *Edebiyat Yazıları II.* İstanbul: Diriliş Yayınları.

Karakoç, S. (2012b). *Çıkış Yolu II*. İstanbul: Diriliş Yayınları.

Karakoç, S. (2012c). *Çağ İlham II*. İstanbul: Diriliş Yayınları.

Karakoç, S. (2012d*).İnsanlığın Dirilişi.* İstanbul: Diriliş Yayınları.

Karataş, T. (2013). *Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç.* İstanbul: Kaynak Yayınları.

Karauğuz, A. T. (1997). Mehmetçiğin Türküsü. *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi.* Hazırlayan: Fahri ERSAVAŞ. İstanbul: Akademi Kitabevi.

Karpat, K. (2009). *Osmanlıdan Günümüze Kimlik ve İdeoloji.* İstanbul: Timaş Yayınları.

Kayıran, M. & Metintaş, M. Y. (2013). Atatürkçü Düşünce Sistemi: Atatürkçülük (Kemalizm). *Atatürk Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Yolu Dergisi,* 51, 579-615.

Kılıç, M. (2007). Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliğinin Tipolojisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 113-140.

Kılıç, M. (2012). Tek Parti Döneminde Milliyetçilik ve CHP'nin Yedinci Büyük Kurultayı. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, XII/24, 189-202.

Kır, İ. (1990). Mehmet Akif Ersoy'a Göre İdeal Gençlik: Asım'ın Nesli. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt: 4, 2, 159-172.

Kırcıoğlu, N. (1960). *Tufan*. Ankara: Milli Kütüphane 1960 AD 2635.

Kırzıoğlu C. (1961). *Benim Milli Hislerim*. İstanbul: Serhat Yayınları.

Kısakürek, N. F. (1947), Büyük Doğu, Yıl: II Cilt: III, 67.

Kısakürek, N. F. (1951). Büyük Doğu. 43,8.

Kısakürek, N. F. (1959a). İdeolocya Örgüsü, Büyük Doğu. 2,1.

Kısakürek, N. F. (1959b). Büyük Doğu. 24,16.

Kısakürek, N. F. (1959c). Büyük Doğu. 29, 16.

Kısakürek, N. F. (1968). *101 Çerçeve 3.* İstanbul: Toker Yayınları.

Kısakürek, N. F. (1968a). *Mehmetçik, Tanrı Kulundan Dinlediklerim.* İstanbul: Toker Yayınları.

Kısakürek, N. F. (1969). *Çepeçevre Anadolu ve Gençlik 101 Çerçeve 5.* İstanbul: Toker Yayınları.

Kısakürek, N. F. (1974). *Çile.* İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Kısakürek, N. F. (1976). *İdeolacya Örgüsü.* İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Kirenci, M. (2003). Diriliş Akımı: Düşüncenin ve Şiirin Çağrısı. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi, Sezai Karakoç Özel Sayısı*. 73, 312-319.

Kocadağ, B. (1967). Bir Ülkem Vardır Benim. *Sosyal Şiirler Antolojisi.* Haz: Bedri Gider & Mehmet Cimi. İstanbul: Tekin Yayınevi.

Kocagöz, H. (1988). *Şiirler*. Ankara: Milli Kütüphane 1988 AD 1212.

Kocatürk, V. M. (1997). Dövüşen Mehmetçik. *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi.* Hazırlayan: Fahri ERSAVAŞ. İstanbul: Akademi Kitabevi.

Koçak, C. (2003). Kemalist Milliyetçiliğin Bulanık Suları. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik (Bora, Tanıl).* İstanbul: İletişim Yayınları.

Kolcu, A. İ. (2007). Milli Edebiyat I Şiir, Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.

Korkmaz, R. & Özcan. T. (2005). Cumhuriyet Devri Türk Şiiri. Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı (Editör: Ramazan KORKMAZ). Ankara: Grafiker Yayınları.

Korkmaz, R. (2002). *İkaros'un Yeni Yüzü, Cahit Sıtkı Tarancı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Korkmazgil, H., H. (1996). *Kızılırmak, Bütünün Şiirleri.* Ankara: Bilgi Yayınevi.

Koryürek, E. B. (1971). *Miras ve Güneşin Ölümü*. Haz: Fethi Tevetoğlu. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Kozaklı, S. (2008). Mahir Çayan'ın Siyasi Düşüncesi. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 8 Sol (Editör: Gültekingil, Murat).* İstanbul: İletişim Yayınları.

Köknel, Ö. (2004). *Dolu Dolu Yaşamak*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Köseoğlu, N. (2000). *Türk Milliyetçiliği ve Osmanlı.* İstanbul: Ötüken Yayınları.

Kukul, H. (1986). Asım Yahut VI. Safahat'ta Milli Eğitim Meselesi Olarak Türk Gençliğinin Gayesi ve Hedefleri. *Milli Kültür Dergisi*, 55, 57-64.

Kuntay, M. C. (1945). *Türk'ün Şehnamesinden.* Ankara: Milli Kütüphane 1945 AD 1535.

Kur'an-ı Kerim Meali (2011). Maide Suresi 89. Ayet. (Hazırlayanlar: Altuntaş, Halil & Şahin, Muzaffer). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Kurdakul, Ş. (1983). *Varlık Şiirler Antolojisi 1933-1983*. Haz: Ülkü Tamer, İstanbul: Varlık Yayınları.

Kurucu, A. U. (1975). Türk Genci. *İslam Şairlerinden Kavga Şiirleri Antoloji. Haz: M. Akif Kurt.* İstanbul: Çağır Yayınları.

Kurucu, A. U. (2012). Şiir. Bediüzzaman Said Nursi'nin Asâ-yı Musa Adlı eserinden alınmıştır. İstanbul: Envar Neşriyat.

Lebit, F. (1934). Mehmetçiğin Mektubu. *Efem Oynasın.* Muallim Ahmet Halit Kitap Hanesi.

Lekesiz, Ö. (2003). Diriliş ve Uygarlık. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi, Sezai Karakoç Özel Sayısı*. 73. 25-43.

Lenin-Stalin (2011). *Gençlik Üzerine.* Çeviren: O. Dönmez, İstanbul: Evrensel Basım Yayın.

Levent, H. (1954). *Yeni Şiirler*. İstanbul: Varlık Yayın Evi.

Lüküslü, D. (2009). *Türkiye'de "Gençlik Miti"*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Lüküslü, D. (2012). *Günümüz Türkiye Gençliği: Ne Kayıp Bir Kuşak Ne de Ülkenin Aydınlık Geleceği.* Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları (Derleyenler: Yentürk, Nurhan & Kurtaran, Yörük & Nemutlu, Gülesin). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları. 288-297.

Mardin, Ş. (2008). *Türk Modernleşmesi Makaleler 4*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Margulies, R. (2004). *Şiir, Yahudilik Vesaire.* İstanbul: Kanat Kitap.

Melal, M. (1962). *Bahçemden.* İstanbul: Özkanoğlu Matbaası.

Mengüçoğlu, M. Ö. (1967). Mehmetçiğe Gazel. *Hareket Dergisi.* 15, 16.

Merriam, S.B. (2013). *Nitel araştırma-Desen ve uygulama için bir rehber-Oualitative research a guide to desing and inplementation*. (Selahattin Turan, Çev. Ed.), Ankara: Nobel Yayın.

Nayır, Y. N. (2002). *On Beş Yılımız*. Atatürk Devri Fikir Hayatı I (Editörler: Kaplan, M. & Enginün, İ. & Kerman, Z. & Birinci, N. & Uçman, A.). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları. 298-300.

Necati, M. (1971). *Altın Oluk*. Milli Kütüphane 1971 AD 5005.

Necatigil, B. (1994). *Bütün Yapıtları Şiirler.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Necatigil, B. (1997). *Bütün Yapıtları Şiirler*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Nursi, S. (2013). Fihrist Risalesi. İstanbul: Enver Neşriyat.

Oğuz, H. (1934). Türk İnkılabı ve Gençlik Teşkilatı. *Çığır*.14, 163-165.

Oğuz, Ö. C. (1997). *Kür Şad*. Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi (Hazırlayan: Fahri Ersavaş). İstanbul: Akademi Yayınevi.

Okan, N. (1937). *Dikensiz Güller*. İstanbul: Ülkü Basımevi.

Okay, H. N. (1967). Mehmetçik. *Başlangıçtan Bugüne Türk Kahramanlık Şiirleri Antolojisi.* Hazırlayan: Osman Attila. İstanbul: Ak Yayınları.

Okay, H. N. (1968). Mehmetçik. *Milli Günler ve Kahramanlık Şiirleri Antolojisi.* İstanbul: Zuhal Yayınları.

Okay, O. (1998).*Cumhuriyet Devri Edebiyatı Üzerine Bazı Dikkatler.* Yeni Türkiye 23-24, Cumhuriyet-IV, Kültürel Değerlendirme. 1891-1897.

Okay, O. (2010). *Necip Fazıl Şiiri ve Poetikası, Necip Fazıl Kısakürek*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Onan, N. H. (1933). *Bir Yudum Daha*. İstanbul: Sühulet Matbaası.

Onan, N. H. (1936). *Bir Yudum Daha*. Yazar, Genç Şairler ve Eserleri (Hazırlayan: Mehmet Behçet). İstanbul: Ahmet Sait Basımevi.

Onan, N. H. (1941). Dur Yolcu. Türk Şiirinden Örnekler. Haz: Baki Süha Edipoğlu. İstanbul: İbrahim Berkalp Kitapevi.

Orhon, O. S. (1944). *Türk Şiirinden Örnekler 1920-1944*. (Haz: Baki Süha Edipoğlu). Ankara: Berkalp Kitabevi.

Ortaç, Y. Z. (1997). Mehmetçik. *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi.* Hazırlayan: Fahri ERSAVAŞ. İstanbul: Akademi Kitabevi.

Ozansoy, H. F. (1929). *Paravan,* İstanbul: Ahmet İhsan Matbaası.

Ozansoy, H. F. (1936). *Sulara Dalan Gözler.* İstanbul: Ülkü Basımevi.

Ozansoy, H. F. (1964). *Sonsuz Gecelerin Ötesinde*. Ankara: Milli Kütüphane 1964 AD 356.

Ozansoy, H. F. (1955). *Türk Edebiyatında Yeniler, Son Elli Yılın En Güzel Şiiri Antoloji.* İstanbul: İstanbul Matbaası.

Öcal, Ö. C. (1997). Eşsiz Mehmet. *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi.* Hazırlayan: Fahri ERSAVAŞ. İstanbul: Akademi Kitabevi.

Ögel, B. (2006). *Türk Mitolojisi Cilt: II*. Ankara: Türk Tarihi Kurumu Yayınları.

Öğütveren, E. (1968). *Mehmetçik. And İçmişiz.* Ankara: Ay Yıldız Matbaası.

Öney, C. (1969). *Aruz'un Söylettikleri.* Ankara: Milli Kütüphane 1969.

Öngay, M. N. (1935). *Ergenekondan Doğan Güneş.* İstanbul: Resimli Ay Basımevi

Önol, H. Ş. (1967). *Başlangıçtan Bugüne Türk Kahramanlık Şiirleri Antolojisi*. Haz: Osman Attila. İstanbul: Cumhuriyet Matbaası.

Öz, A. (2009). Türkiye'de Sol, Edebi Kamuda Toplumcu Gerçekçilik Yazınsal Gerçekçilik Gerilimlerine Genel Bir Bakış. *Özgün Düşünce ,*2, 137-155.

Özcan, T. (2011). Cahit Sıtkı Tarancı'nın "Korktuğum Şey" Adlı Şiirinde Trajik Vizyon, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/1 Winter, Turkey, 2*, 507-511.

Özdemir, Y. & Aktaş, E. (2011). Halkevleri (1932'den 1951'e), *Atatürk Üniversitesi Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. 45, 235-262.

Özdoğan, G. G. (2003). Dünyada ve Türkiye'de Turancılık, Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik (Editör: Bora, Tanıl). İstanbul: İletişim Yayınları.

Özerdim, S. (1972). *Atatürk'ün Gençlik İçin Söyledikleri, Atatürk ve Gençlik*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Özgül, M. K. (2005). Münif Paşa. Ankara: Elips.

Özkan, R. (1993). Dünden Bugüne Türk Edebiyatında ve Fikir Hayatında Gençlik. *Türk Yurdu*, Cilt: 13. 50, 12-16.

Özkan, T. (1950). Yeni Şiirler. Haz: Yaşar Nabi. Ankara: Varlık Yayınları.

Özkırımlı, U. (2008). *Milliyetçilik Kurumları Eleştirel Bir Bakış*. İstanbul: Doğu Batı Yayınları.

Parlatır, İ. & Çetin, N. (Hazırlayanlar) (2005). Şinasî Bütün Eserleri. Ankara: Ekin Yayınları.

Parlatır, İ. (2011). Osmanlı Türkçesi Sözlüğü. Ankara: Yargı.

Parlatır, İ. & Çetin, N. (2014). Genç Kalemler Dergisi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Pekdemir, M. (2008). Devrimci Yol. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, Cilt: 8 Sol (Editör: Gültekingil, Murat).* İstanbul: İletişim Yayınları.

Pınar, S. (1997). Mehmetçik. *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi.* Hazırlayan: Fahri ERSAVAŞ. İstanbul: Akademi Kitabevi.

Piao, L. (1990). *Yaşasın Halk Savaşının Zaferi* (Çeviren: Gaybiköylü). Ankara: Bilim ve Sosyalizm Yayınları.

Püsküllüoğlu, A. (1967). *Başlangıçtan Bugüne Türk Kahramanlık Şiirleri Antolojisi* Haz: Osman Attila Birinci. İstanbul: Ak Yayınları.

Püsküllüoğlu, A. (2004). *Türkçedeki Yabancı Sözcükler Sözlüğü.* Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Recâîzâde Mahmûd Ekrem (1299). Ta'lîm-İ Edebiyyât. İstanbul: Mihran Matbaası.

Recâîzâde Mahmûd Ekrem (2006). Ta'lîm-İ Edebiyyât (Hazırlayan: Furkan Öztürk). İstanbul: Dün Bu Gün Yarın Yayınları.

Resimli Mecmua, "Resimli Mecmua Kimler İçin Çıkıyor?", "Resimli Mecmua Niçin Çıkıyor?" C. 1, Nr. 1, (19 Mart 1341 / 19 Mart 1925), S. 1.

Rıfat, S. (1997). Şarkın Masalları, Tanzimat'tan Bu yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi. Hazırlayan: Fahri Ersavaş. İstanbul: Akademi Kitabevi.

Sarınay, Y. (2008). *Türk Milliyetçiliğinin Tarihi gelişimi ve Türk Ocakları.* İstanbul: Ötüken Yayınları.

Satılmış, A. & Turhan, M. (2002). *Ülkücü Hareketin ABC'si.* Ankara: Altınküre Yayınları.

Schımhel, A. (2000). *Sayıların Gizemi.* İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Sertkaya, O. F. (2014). Kür Şad Adının Etimolojisi veya Türk Tarihinde Kür Şad Adlı Bir Kişi Var Mıdır?. *Gazi Türkiyat, Bahar / 14*, 1-10.

Seyyit, N. (1998). *Israrla*. İstanbul: Broy Yayınları.

Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (Seta) (2012). *Türkiye'nin Gençlik Profili*. Ankara: Seta Yayınları.

Söylemezoğlu, Ü. (2010). *Iskalanan Gençlik*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Su, H. (2003). Bir Tecdit Hareketi Olarak Diriliş Düşüncesi. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi, Sezai Karakoç Özel Sayısı*. 73. 9-23.

Şahiner, T. (2013). www.kigem.com/beynin-altin-cagi-20li-yaslar.html adresinden 15 Aralık 2013 tarihinde edinilmiştir.

Şen, H. (2012). *Kemalist Modernleşme ve İslamcı Gelenek*. İstanbul: Kadim Yayınları.

Şener, S. (2012). *Türkiye'de Gençlik, Beklentiler Problemler ve Düşünceler*. İstanbul: İnkılap Yayınları.

Şengül, A. (2003). Tahkiyeli Eserlerde "Model Şahıs" Meselesi ve Ömer Seyfettin'in Hikâyelerindeki Model Şahıslar Üzerine Bir İnceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, V/I, 13-30.*

Şentürk, H. (2011). *Türkiye'de İslami Oluşumlar ve Siyaset İslamcılık*. İstanbul: Çıra Yayınları.

Şentürk, R. & Canatan, K. (1999). Irkçılık Maddesi. Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 19, 124-131. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Yayınları.

Tanpınar, A. H. (2006). XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tansel, F. A. (1964). Mehmetçik'e. *Vatan ve Kahramanlık Şiirleri Antolojisi.* Hazırlayan: Fethi GÖZLER. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri.

Tarakçı, T. A. (2015). Şebab Mecmuasında Tevfik Fikret. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, Kış, 79-87.*

Tarancı, C. S. (1958). Gençlik Böyledir İşte. Şiirimizin Cumhuriyeti Antolojisi, Cild:1, Haz: Hüseyin Karakan. İstanbul: İstanbul Matbaası.

Tarancı, C. S. (1967). Mehmetçik. *Başlangıçtan Bugüne Türk Kahramanlık Şiirleri Antolojisi.* Hazırlayan: Osman Attila. İstanbul: Ak Yayınları.

Tarancı, C. S. (2013). *Otuz Beş Yaş*. İstanbul: Can Yayınları.

Tarhan, A. H. (2013). Bütün Şiirleri. Hazırlayan: İnci Enginün. İstanbul: Dergah Yayınları.

Tecer, A. K. (1997). 30 Ağustos. *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi.* Hazırlayan: Fahri ERSAVAŞ. İstanbul: Akademi Kitabevi.

Tevetoğlu, F. (1964). Ya Bizimdir Ya Kimsenin. Vatan ve Kahramanlık Şiirleri Antolojisi. Hazırlayan: Fethi GÖZLER. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri.

Tevetoğlu, F. (1988). Ölümünün 100. Yılında Namık Kemal (Namık Kemal'in Türk Nesilleri Üzerindeki Tesiri (203-218)). İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Tevetoğlu, F. (1997). *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi*. Hazırlayan: Fahri Ersavaş. İstanbul: Akademi Yayınevi.

Tezcan, M. (2003). *Gençlik Sosyolojisi.* Ankara: Naturel Yayıncılık.

Topçu, S. (1991). Gençliği Anlamak: Gençlik Çağı ve Problemleri. *Türk Yurdu*, Cilt:11. 47, 21-25.

Toprak, Z. (2017). Türkiye'de Yeni Hayat İnkılap Ve Travma 1908-1928. İstanbul: Doğan Kitap.

Törenek, M. (2011). M. Akif'te Sosyal Meseleler ve Hz. Ömer Duyarlılığı. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Uluslararası Mehmet Akif Ersoy Milli Birlik ve Bütünlük Sempozyumu, 12-14 Ekim 2011,* 203-216.

Törenek, M. (2015). Fikret-Halûk İlişkisi Ve Şiirine Yansımaları. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 11, 1-12.

Turinay, N. (2010). *Büyük Doğu: Bir Kavramın Doğuşu, Necip Fazıl Kısakürek*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Türk, H. (2011). Başkaldıran Dizeler ve Hasan Hüseyin Korkmazgil. *Kum Edebiyat Dergisi, 62, 8-14.*

Türk, H. (2014). "Mehmet Emin Yurdakul'un Şiirlerinde İthaflar". *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Haziran, 52, 213-226.*

Türk, H. (2017). "Ziya Gökalp Ve Yeni Hayat" *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic, Volume 12/30, P 463-477.*

Türk, H. (2017). Bir Hisar Şairi: Nevzat YALÇIN, Hayatı Sanatı ve Eserleri. Erzurum: Fenomen.

Tüzer, İ. (2010). Kentten Medeniyete Yit(mey)en Yedinci Oğul: Sezai Karakoç'un Şiirlerinde İnsani Yabancılaşma, Sezai Karakoç. (Editörler: Mehmet Çelik-Yakup Çelik). Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. 275-288

Uçman, A. (2006). *Halûk'un Defteri.* Halûk'un Defteri adlı şiir kitabında içinde bölüm. Hazırlayanlar: Dr. Abdullah Uçman, İstanbul: Çağrı Yayınları, VII-XII.

Uçman, A. (2010). *Tevfik Fikret ve Şiirleri Üzerine*. Rübâb-ı Şikeste adlı şiir kitabının içinde bölüm. Hazırlayanlar: Dr. Abdullah Uçman, Dr. Hasan Akay, İstanbul: Çağrı Yayınları, XIX-XLI.

Uşaklı, Ö. B. (1941). *Ayşe'nin Aşkı. Türk Şiirinden Örnekler*. Hazırlayan: Baki Süha Ediboğlu. İstanbul: İbrahim Berkalp Kitabevi.

Uşaklıgil, H. Z. (1987). Kırk Yıl. İstanbul: İnkılap Kitabevi:

Uzun, T. (2003), Ulus Milliyetçilik ve Kimlik Üzerine Bir Değerlendirme, Doğu Batı Düşünce Dergisi, Yıl:6, 23,132-33

Ülken, H. Z. (1999). Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi. İstanbul: Ülken Yayınları.

Üstel, F. (2003). Türk Ocakları, Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 4 Milliyetçilik (Editör: Bora, Tanıl). İstanbul: İletişim Yayınları.

Yalçın, M. (Editör) (2010). Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi Cilt: 1, 290-291. İstanbul: Yapı Kredi yayınları.

Yaman, Ö. M. (2013). *Apaçi Gençlik*. İstanbul: Açılım Kitap.

YAVUZ, Hakan (2011). Bediüzzaman Said Nursî ve Nurculuk. Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 6 İslamcılık (Editör: Aktay, Yasin). İstanbul: İletişim Yayınları.

Yazıcı, R. (1995). Fetih Marşı ve Gençlik. *Türk Yurdu*, 439, 25-28.

Yılanlıoğlu, İ. H. (1997). Mehmetçik. *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi.* Hazırlayan: Fahri ERSAVAŞ. İstanbul: Akademi Kitabevi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (9.Baskı), Ankara: Seçkin.

Yıldırmaz, S. (2003). Muhafazakârlık, Türk Muhafazakârlığı ve Peyami Safa Üzerine. *Journal of Historical Studies.* 1, 9-18.

Yılmaz, M. (2011). Kültürel Dönüşüm Aracı Olarak Halkevleri ve İnan Dergisi. *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*. 11. http://asosindex.com/journal-article, adresinden 05 Temmuz 2014 tarihinde edinilmiştir.

Yılmazçelik, İ. (1999). Atatürk'ün Türk Gençliğine Bakışı. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 9.1, 241-254.

Yorgancıları, S. (2009). *Cumhuriyet İslamcılığının Yeri*. Ankara: Kamu Yayınları.

Yurdakul, M. E. (1989). Mehmet Emin Yurdakul'un Eserleri – 1 Şiirler. (Haz: Fevziye Abdullah Tansel), Ankara: Türk Tarihi Kurumu Basımevi.

Yücel, C. (2013). *Bir Siyasinin Şiirleri.* İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Yürük, H. (2009). *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi Cilt 1*. İstanbul: Alternatif Yayıncılık.

Ziya Paşa. (1868). "Şiir Ve İnşa", Hürriyet, Eylül, Nr. 11, S. 4-7.

Zorlutuna, H. N. (1997). *Tanzimat'tan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi*. Haz: Fahri Ersavaş. İstanbul: Akademi Yayınevi

8. EKLER

EK 1. İncelenen Şiir Kitapları

-A-

ABACI, Tahir (1977). Odaları Utandıran Dağlar. İstanbul: Yar Yayınları

ABACI, Tahir (1980). Basit Şeyler. İstanbul: Sergen Yayınları.

ABALI, Emin (1944). Atama Selam. İzmir: Cumhuriyet Matbaası.

ABASIYANIK, Sait Faik (1986). Şimdi Sevişme Vakti. İstanbul: Bilgi Yayınevi.

ADA, Ahmet (1980). Gün Doğsun Gül Üstüne. Kayseri: Hâkimiyet Sanat Yayınları.

AHMET, Fazıl (1934). Hitabeler, Şiirler, Hicivler ve saire. İstanbul: Akşam Kitaphanesi

AHMED, Arif (1979). Hasretinden Prangalar Eskittim. Ankara: Milli Kütüphane 1979 AD 3420

AKA, Dinç (1967). Aşk Meltemi, İstanbul: Serdar Yayınevi

AKALIN, Mustafa (1947). Bahar ve İzm. İzmir: Marifet Basımevi

AKATAN, Feriha (1973). Yarın Sabah. İstanbul: Yedi Tepe Yayınları

AKDAĞ, Tevfik (1933). Çıplak ve Sevinçle. İstanbul: Koza Yayınları.

AKDAĞ, Tevfik (1968). Lacivert Kanatlı Bir Kuştur Gece. İstanbul: Uğrak Kitabevi.

AKDORA, İskender Fikret (1945). Hatıralar Şehri. Ankara: Milli Kütüphane 1945 AD 1500

AKDORA, İskender Fikret (1950). Renkli Şiirler. Ankara: Milli Kütüphane 1950 AD 449.

AKDORA, İskender Fikret (1953). Gün Sonu. Ankara: Milli Kütüphane 1953 AD 753

AKDORA, İskender Fikret (1954). Arakonda. İstanbul: Nurgök Matbaası.

AKENGİN, Yahya (1969). İstesen. Ankara: Milli Kütüphane 1969 AD 4038

AKENGİN, Yahya (1973). Akşamla Gelen. Hisar Yayınları. Ankara: Şark Matbaası

AKENGİN, Yahya (1977). Çağ Sürgünü, Hisar Yayınları, Pars Matbaası.

AKGÜN, Âşık Zülfikar (1963). Âşık Zülfikar Akgün'ün Deyişleri. İstanbul: Batur Matbaası

AKGÜN, Nahit Ulvi (2000). Birisi Toplu Şiirler. İstanbul: Adam Yayınları

AKIN, Gülten (2008). Kırmızı Karanfil Toplu Şiirler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

AKIN, Gülten (2010). Ağıtlar ve Türküler 1972-1983. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

AKIN, Gülten (2012). Deli Kızın Türküsü. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

AKINCIOĞLU, M. Niyazi (1938). Haykırışlar. Bursa: Ankara Kitapevi

AKKAŞ, Turgut (1939). Kaynak. Ankara: Titaş Basım Evi.

AKKOYUNLU, Rıza Olat (1950). Bende Kalan Mektuplar. Ankara: Sanat Basımevi

AKOZAN, Mehmet Sıtkı (1931). Avengi Yârân, İstanbul: Remzi Kitaphanesi.

AKOZAN, Mehmet Sıtkı (1936). Küllüknâme. İstanbul: Bürhaneddin Basımevi.

AKSAN, Ethem Veysi (1938). Ayna. Samsun: Ahali Basımevi

AKSAL, Sabahattin Kudret (2008). Şiirler 1938-1993. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

AKSAVRIN, Mehmet (1967). Adım Gelecek. Ankara: Milli Kütüphane, 1967 AD 1949

AKSAVRIN, Mehmet (1973). Benden Evler Kuruldu. Ankara: Milli Kütüphane 1973 AD 695

AKTAN, Feriha (1975). Dağbaşı, İstanbul: Yeditepe Yayınları.

AKTAY, Salih Zeki (1930). Persefon. İstanbul: Resimli Ay Matbaası.

AKTAY, Salih Zeki (1936). Pınar. İstanbul: Şirketi Mürettibiye Basımevi.

AKTAY, Salih Zeki (1961). Rüzgâr ve Dallarda Şarkılar. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

AKTAY, Salih Zeki (2010). Asya Şarkıları. Ankara: Milli Kütüphane 2010 AD 15122

ALDANIR, Salih (1953). Memleket Saat Ayarı. Ankara: Milli Kütüphane 1953 AD 853

ALHASOĞLU, Kazım Yücel (1972). Beyaz Gül. Milli Kütüphane 1972 AD 2262

ALİ, Sabahattin (2015). Bütün Şiirler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

ALKAN, Erdoğan (1958). Güneş Tozları. İstanbul: Yenilik Basımevi

ALKAN, Erdoğan (1969). Kerem Gibi. Ankara: Ulusoğlu Matbaası

ALKENT, Cemil (1958). Bekâr Odası. Giresun: Yeşil Giresun Matbaası

ALOVA, Erdal (1980). En Son Çıkan Şarkılar. Sanat Emeği Yayınları

ALP, Yakup (1963). A'dan Z'ye Şiirler. Ankara: Şark Matbaası

ALPAY, Cengiz (1966). Yaz Dedi. Ankara: Milli Kütüphane 1966 AD 1552

ALPAY, Cengiz (1968). Başlattılar. Ankara: Milli Kütüphane 1968 AD 816

ALPAY, Cengiz (1972). Alp Arslan ve Malazgirt Destanı. Ankara: Milli Kütüphane 1972 AD 1590

ALPAY, Cengiz (1972). Nakışlar. Ankara: Milli Kütüphane 1972 AD 2229

ALPAY, Cengiz (1974). Harman Zamanı. Ankara: Milli Kütüphane 1974 AD 4757

ALTINAY, Necmi (1960). Alınyazılar. Ankara: Milli Kütüphane 1960 AD 2367

ALTINEL, Sabri (1955). İnsanın Değeri. Ankara: Kaynak Yayınları

ALTIOK, Metin (1998). Bir Acıya Kiracı, Bütün Şiirleri. Ankara: Milli Kütüphane 1998 AD 176

ANADOL, Müfide Güzin (1967). Derviş Hayri Yesi. İstanbul: Alfabe Matbaası

ANADOL, Müfide Güzin (1978). Geceleyin. İstanbul Matbaa

ANDAY, Melih Cevdet (2007). Sözcükler, Bütün Şiirler. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları

APAK, Rıza (1966). Batı Yakası. İstanbul: Ekin Basımevi

ARAL, Turhan (1944). Bir Baş Seksen Yaş. İstanbul: Ahmet İhsan Basımevi

ARCAK, Ali (1966). Başkadır. Çaba Yayınları,

ARDAĞI, Adnan (1960). Soyut. Ankara: Milli Kütüphane 1960 AD 2625

ARDAĞI, Adnan (1961). Açı. Ankara: Milli Kütüphane 1961 AD 1688

ARGANİ, Galip (1962). Benim Romanım, Şiir Miir. İstanbul: Çeltük Matbaacılık

ARI, Galip Naşit (1946). Adsız Kahraman. Samsun: Ahali Matbaası

ARIBURNU, Orhan Murat (1940). Kovan. Ankara: Milli Kütüphane 1940 AD 1377

ARINCI, Rifat Rami (1934). Birinci Kitap. Çorum Vilayet Matbaası

ARINCI, Rifat Rami (1970). Avize. İstanbul: Kurtulmuş Matbaası

ARINÇ, Orhan (1964). Saklambaç. İskender Matbaası.

ARISOY, Sunullah (1970). Sabrın Gülü. İstanbul: Sun Yayınları.

AROLAT, Ali Mümtaz (1960). Hayal İlminden Dönen Diyor Ki. Ankara: Ajans Türk Matbaası

AROLAT, Ali Mümtaz (2006). Bir Gemi Yelken Açtı. İstanbul: Dünya Kitapları

ARTUN, Şevki (1945). Başak. Ankara: Milli Kütüphane 1945 AD 1523

ARU, Selim (1942). Avucumdan Okuduklarım. Ankara: Milli Kütüphane 1942 AD 1515

ARUK, Hüseyin (1962). Zehir Olsa. Ankara: Milli Kütüphane DM. 1796-62

ARUK, Hüseyin (1963). Bireşimler. Diyarbakır: Saray Matbaası

ASAF, Özdemir (2009). Çiçek Senfonisi, Bütün Şiirler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

ASENA, Orhan (1963). Bir Fındık Düştü Dalından. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları

ASLAN, Asım (1969). 633 Adam. Ankara: San Matbaası.

ASRAL, Suad Salih (1939). Zühal'in Halkaları. Mersin: Ata Çelebi Basımevi

ASYA, Arif Nihat (1971). Şiirler. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları

ASYA Arif Nihat(1990). Kökler ve Dallar. İstanbul: Ötüken Neşriyat

ASYA Arif Nihat (1994). Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor. İstanbul: Ötüken Neşriyat

AŞAR, Nihat (1967). Bir Dünya İstiyorum. Ankara: Milli Kütüphane 1967 AD 1046

AŞAR, Nihat (1968). Aydınlık. Ankara: Güven Matbaası

AŞÇI, Mustafa (1954). Allah Yolu. Necati Engin Matbaası

ÂŞIK, Bağrı Yanık (1953). Şiirler ve Sevda Manileri. İstanbul: Halil Alınmaz Yayın

ÂŞIK, İçli (1967). Hayatı ve Şiirleri. Yeni Adana Matbaası

ÂŞIK, Haydar Çorumlu (2009). Asrın Keremi. Ankara: Milli Kütüphane 2009 AD 26273

ÂŞIK, Meçhuli (1972). Söylüyor. Ankara: İleri Matbaası

ÂŞIK, Ömer (1940). Âşık Ömer'den Destanlar Türküler. Ankara: Ulus Basım Evi

ÂŞIK, Ömer Alışlaroğlu (1958). Ağla Gönül Mevla'ya Doğru. Samsun: Yücel Matbaa

ÂŞIK, Tokatlı Nuri (1933). Çankırı Matbaası.

AŞKUN, Vehbi Cem (1949). Göllerin Musikisi. Sivas: Kamil Matbaası

ATABAŞ, Hüseyin (1979). Yanarca. İstanbul: Derinlik Yayınları

ATABEK, Fazıla (1946). Hatıralar. Samsun: Ahali Matbaası

ATAMAN, Şemseddin (1973). Benim Dünyam. Ankara: Başbakanlık Basımevi

ATALAY, Memduh (1991). Bir Vücutta İki Baş. Ankara: Milli Kütüphane 1991 AD 974

ATEŞ, Ahmet Polat (1948). Bağcıların Türküsü. Ankara: Çankaya Matbaası

ATEŞ, Sami (1973). Anadolu Çağırayım. Trabzon: İnkılap Matbaası

ATEŞ, Türkan (1968). Bütün Yenilgilere Alkış Tutulsun. Ankara: Milli Kütüphane 1968 AD 2472

ATİLA, Hamdi (1934). Beyaz Kırmızı. Ankara: İdeal Matbaa

ATMACA, Cevdet (1953). Yeni Şiirler 1953. İstanbul: Varlık Yayınevi.

ATOK, Oğuz Kazım (1969). Atatürk Sendeniz, İstanbul: Ekin Basımevi.

ATTİLA, Osman (1950). Sabahleyin. Ankara: Milli Kütüphane 1950 AD 573

ATSIZ, Nihal (1980). Yolların Sonu. Ankara: Mili Kütüphane 1980 AD 3528

AVNİ, Cavid (1953). Aynikola Geceleri. Ankara: Arı Basımevi

AY, Arif (1978) Hıra. Ankara: Edebiyat Dergisi Yayınları

AY, Arif (1980). Dosyalar. Ankara: Edebiyat Dergisi Yayınları

AYAŞLI, İbrahim (1960). Acı Ezildi. Ankara: Bengü Matbaası

AYBERKİN, Ahmet (1965). Ah! O Van Gogh Ve Sen. Ankara: Milli Kütüphane 1965 AD 2902

AYDOĞAN, İhsan (1966). Avuntu. Akşehir: Nasreddin Matbaası

AYHAN, Ece (1982). Yort Savul. İstanbul: Adam Yayıncılık

AYHAN, Recep (1937). Dikensiz Güller. İstanbul: Ülkü Basımevi

AYKAÇ, Fazıl Ahmet (1934). Hitabeler, Şiirler, Hicivler ve saire. İstanbul: Akşam Kitaphanesi.

-B-

BABAOĞLU, Orhan (1949). Çam ağacı. Adana: Güney Basım

BAHADIR, Hasan (1947). Asiller. Ankara: Milli Kütüphane 1947 AD 972

BAKİLER, Yavuz Bülent (1962). Yalnızlık. Ankara: Eroğlu Matbaası

BAKİLER, Yavuz Bülent (1971). Duvak. Ankara: Hisar Yayınları

BAKSI, Fuat Edip (1963). Bir Bahar Akşamı. Ankara: Milli Kütüphane 1963 AD 3885

BALCIOĞLU, Rahim (1952). Düş Tarlaları. İstanbul: Tarla Yayınevi

BALCIOĞLU, Rahim (1962). Kerpiç Saray. Ankara: Milli Kütüphane 1962 AD 1108

BALIN, Sevgi (1969). Yalnızlar Rıhtımı. İstanbul: Cezmi Matbaası

BALIN, Sevgi (1974). Gecemin Güneşi. Ankara: Milli Kütüphane 1974 AD 2781

BARAN, Yaşar (1972). Aşkın Damarları Tıkandı. İstanbul: Mayataş Yayınları

BARANUS, Osman Numan (1975). Sevmek Egemen. Ankara: Özün Yayınları

BARANUS, Osman Numan (1985). Toygan. Ankara: Özün Yayınları

BARUT, Yücel (1970). Balıkların Gözleri. İzmir: Kültür Matbaası

BASMANOĞLU, Necmeddin (1941). Gönülden Sesler. Ankara: T. C. Maarif Vekâleti Derleme Müdürlüğü

BASMANIOĞLU, Necmettin (1970). Ay. Ankara: Milli Kütüphane 1970 AD 2927

BAŞARAN, Mehmet (1953). Ahlat Ağacı. İstanbul: Yücel Yayınevi

BAŞARAN, Mehmet (1960). Nisan Haritası. İstanbul: Varlık Yayınevi

BAŞARAN, Mehmet (1969). Pıtraklı Mehmet. İstanbul: Öncü Kitapevi

BAŞARAN, Mehmet (1975). Gök Ekin, İstanbul: Cem Yayınevi

BAŞARAN, Mehmet (1976). Karşılama. İstanbul: Varlık Yayınevi

BAŞÇILLAR, Seyfettin (1969). Çiçek Silah. İstanbul: Yeditepe Yayınları

BAŞÇILLAR, Seyfettin (1973). Sokak Şarkıları. İstanbul: Yeditepe Yayınları

BATU, Ahmet İhsan (1948). Aşk Muallimi. Ankara: Recep Ulusoğlu Basımevi

BATU, Selahattin (1949). Bursa'da Yeşiller. Ankara: Milli Kütüphane 1949 AD 464

BATUR, Enis (2007). Nil- İblise Göre İncil- Kandil- Sarnıç. İstanbul: Kırmızı Yayınları

BEHRAM, Nihat (2001). Ayrılık da yakışıklıdır. İstanbul: Everest Yayınları

BEHRAM, Nihat (2004). Hayatın Şarkısı. İstanbul: Everest Yayınları

BEHRAMOĞLU, Ataol (1979). Mustafa Suphi Destanı. İstanbul: Sanat Emeği Yayınları

BEHRAMOĞLU, Ataol (1981). Ne Yağmur Ne Şiirler. Ankara: Milli Kütüphane 1981 AD 1092

BEHRAMOĞLU, Ataol (1983). Dörtlükler. İstanbul: Varlık Yayınevi

BEHRAMOĞLU, Ataol (2008). Bir Gün Mutlaka. İstanbul: Tekin Yayınevi

BEHRAMOĞLU ATAOL, Kuşatmada, Cem yayınevi, İstanbul, 1978

BEKTAŞ, Cengiz (1964). Kişi. Ankara: Dost Yayınları

BEKTAŞ, Cengiz (1974). Mor. İstanbul: Cem Yayınevi

BEKTAŞ, Cengiz (1978). Yeryüzünün Yüreği. İstanbul: Cem yayınevi

BEKTAŞ, Cengiz (1981). Akdeniz, Dört Kişiydiler Bir de Ben. İstanbul: Yazarlar ve Çevirmenler Yayın

BELLİ, Şemsi (1945). Köy Akşamları. Malatya: Doğu Basımevi

BELLİ, Şemsi (1976). Başşehir Sokağı. Ankara: Kültür Kitabevi

BERBEROĞLU, İlknur (1970). Bağdagül. Ankara: Milli Kütüphane 1970 AD 2808

BERFE, Süreyya (1969). Gün Ola. Ankara: Milli Kütüphane 1969 AD 2124

BERFE, Süreyya (1971). Savrulan. İstanbul: Yücel Yayınları

BERFE, Süreyya (2014). Kalfa 1965-2008. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

BERK, İlhan (1996). Aşk Elçisi. İstanbul: Arda's Yayınları

BERK, İlhan (1999). Eşik (1947-1975). Yapı Kredi Yayınları

BERK, İlhan (1999). Aşk Tahtı (1976-1982). Yapı Kredi Yayınları.

BERKÖZ, Egemen (1977). Yalnızlıklar Yalnızlıklar. İstanbul: Cem Yayınevi

BERKTİN, Cezmi Tahir (1974). Bayrak. Ankara: Milli Kütüphane 1974 AD 2332

BERKTİN, Cezmi Tahir (1933). Emekleyiş. Ankara: Milli Kütüphane 1933 AD 3839

BEŞER, Aziz (1939). Aklım. Bolu: Vilayet Matbaası

BİLGİÇ, Sadık (1968). Ahlak Buhranı. Ankara: Doğuş Matbaacılık

BİNGÖL, Haşim (1949). Altın Ovadan Damlalar. Ankara: Milli Kütüphane 1949 AD 1476

BİRSEL, Salah (1972). Köçekçeler, Bütün Şiirleri. İstanbul: Adam Yayınları.

BİRSEL, Salah (1986). Bütün Şiirleri. İstanbul: Ada yayınları

BOHÇA, Şevket (1964). Neş'esiz Dünya. Ankara: Sanat Basımevi

BOLEL, Aziz (1943). Gönlümün İzleri. Ankara: Milli Kütüphane 1943 AD 1102

BORAY, Ferit Erdem (1964). Basamaklar. Ankara: Milli Kütüphane 1964 AD 3382

BOZDAĞ, İsmet (1943). Gönderilmemiş Mektup. İstanbul: ABC Kitabevi

BOZDAĞ, Kamil (1946). Yurda And. Ankara: Doğuş Basımevi

BOZKAYA, Seyfettin - YÜCEBAŞ, Adnan Salih (1944). Beyaz Köpükler. Nazilli Matbaası

BOZKIR, Kamuran (1935). Ata. Ankara: Cumhuriyet Kitap Evi

BOZTEPE, Halil Nihat (1948). Ağaç Kaidesi. Ankara: Milli Kütüphane 1948 AD 82

BÖLÜKBAŞI, Rıza Tevik (2005). Serab-ı Ömrüm ve Diğer Şiirler. İstanbul: Kenan Yayınevi

BUDAK, Abdulkadir (1978). Geçti İlkyaz Denemsi. Kayseri: Hâkimiyet Basımevi

BUDAK, Abdulkadir (1980). Şimdi Yaz. Kayseri: Hâkimiyet Basımevi

BUDURLU, İbrahim Zeki (1950). Basık Tavan. Burdur: Yeni Burdur Basımevi

BULUT, Abdulkadir (1976). Sen Tek Başına Değilsin. İstanbul: Yonga Yayınları

BURKAY, Kemal (1967). Prangalar. Ankara: Memleket Yayınları

BURKAY, Kemal (1975). Dersim. Ankara: Toplum Yayınları

BURSALI, Mustafa Necati (1971). Altın Oluk. Ankara: Milli Kütüphane 1971 AD 5005

BÜKEN, Mehmet-KEMAL, Işık (1952). Beyaz Salkım Ağacı ve İlk Cemre. Ankara: Kaynak Yayınları

BÜYÜM, Nazar (1968). 1966 Şiirler. Ankara: Milli Kütüphane 1968 AD 2421

BÜLBÜL, Ali Rıdvan (1952). Aynalar Sustu. Ankara: Milli Kütüphane 1952 AD 447

-C-

CAN, Nurullah (1979). İnsanlara Doğru. İstanbul: Yeditepe Yayınları

CAN, Nurullah (1980). Memleket Çocukları. Ankara: Milli Kütüphanesi 1980 AD 1101

CANBEREK, Eray (1969). Kuytu Sular. İstanbul: Habora Kitabevi Yayınları

CANSEVER, Edip (1982). Yerçekimli Karanfil. İstanbul: Adam Yayıncılık

CANSEVER, Edip (2014). Sonrası Kalır I. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

CEVDET, Abdullah (1932). Düşünen Musikiler. İstanbul: Milli Mecmua Matbaası

CEBECİ, Sırrı Yüksel (1964). Ağlayan Gece. Kars: Ülkü Matbaası

CEMİL, Hayder (1933). Bakışlar. Ankara: Milli Kütüphane 1933 AD 3131

CENGİZ, Alpay (1974). Harman Zamanı. Ankara: Milli Kütüphane 1974 AD 4757.

CEYHAN, Emin (1961). Aşkım ve Günahım. Tire: Tuncer Matbaası

CEYLAN, Güner (1970). Ateş Ağacı. İstanbul: Osmanbey Matbaası

CİHANGİR, Enver (1937). Aman Eflak. Kayseri: Sümer Matbaası

COŞKUN, Arif (1967). Ateş Hattı. İstanbul: Yeditepe Yayınları

COŞKUN, Zekai (1940). Aşkımın Mezarı. Isparta Matbaası

CUMALI, Necati (1997). Kısmeti Kapalı Gençlik. İstanbul: Can Yayınları.

CUMALI, Necati (2011). Bütün Şiirleri I, Yeni Bir Aşktan Önce. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları

-Ç-

ÇAĞLAR, Behçet Kemal (1932). Erciyes'ten Kopan Çığ. İstanbul: Muallim Ahmet Kütüphanesi

ÇAĞLAR, Behçet Kemal (1933). Burada Bir Kalp Çarpıyor. Ankara: Milli Kütüphane 1933 AD 1254

ÇAKMAK, İbrahim Tarık (1954). Şelâle. Ankara: Desen Matbaası

ÇAMLIBEL, Faruk Nafiz (2011). Han Duvarları-Toplu Şiirleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

ÇANKAYA, Erol (1976). Cehennem Biziz. İstanbul: Bilgi Yayınevi

ÇANTAY, Hasan Basri (1959). Babamın Şiirleri. İstanbul: Mürşid Çantay Yayınevi

ÇAPAN, Ali (2008). Bütün Şiirleri I (1967-2007). Ankara: Milli Kütüphane 2008 AD 7344

ÇELEBİ, Asaf Halet (1998). Bütün Şiirleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

ÇELİKBAŞ, Esin (1967). Ama Kurarım. Ankara: Milli Kütüphane 1967 AD 2558

ÇETİN, Celalettin (1941). Sarıçam. İstanbul: Hatipoğlu Yayınları

ÇER, Enis (1966). Aşk Arayan Çocuk. İstanbul: Fakülteler Matbaası

ÇINARLI, Mehmet (1969). Gerçek Hayali Aştı. Ankara: Milli Kütüphane 1969 AD 2140

ÇINARLI, Mehmet (1974). Bir Yeni Dünya Kuruşum. Ankara: Hisar Yayınları

ÇİTÇİ, Abdullah (1956). Ağlamayı Unuttum. Ankara: Milli Kütüphane 1956 AD 183

ÇUBUKÇU, İbrahim Agâh (1971). Garip Çeşme. Ankara: Milli Kütüphane 1971 AD 828

ÇUMRALI, Celal (1970). Ağıt. Mersin: İçel Matbaası, Mersin

-D-

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü (1945). Taş Devri. İstanbul: Marmara Kitabevi

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü (1947). Sivaslı Karınca. İstanbul: Yeditepe Yayınları

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü (1950). Toprak Ana. İstanbul: Varlık Yayınları

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü (1953). Anıtkabir. Ankara: Milli Kütüphane 1953 AD 1040

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü (1964). Yedi Memetler. İstanbul: Kitap Yayınları

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü (1974). Aç Yazı. Ankara: Milli Kütüphane 1974 AD 2959

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü (1972). Daha. İstanbul: Cem Yayınevi

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü (1975). Üç Şehitler Destanı. İstanbul: Fidan Yayınları,

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü (2010). Çocuk ve Allah. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü (2010). Bütün Şiirleri 2. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

DAMAR, Arif (1990). Alıcı Kuşun Kardeşliği Bütün Şiirleri1. İstanbul: Can Yayınları

DAMAR, Arif (1980). Ölüm Yok Ki. Türkiye Yazıları yayınları

DAMAR, Arif (1986). Seslerin Ayak Sesleri. İstanbul: De Yayınevi

DAMAR, Attila (1973). Bir Çağ Masalı. Ankara: Milli Kütüphane 1973 AD 640

DEFNE, Mesut (1946). Ormanın Bayramı. İstanbul: Hüsnü Tabiat Matbaası

DEFNE, Zeki Ömer (1971). Denizden Çalınmış Ülke. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

DEMİRAĞ, Fikret Ahmet (1960). İkinin Yaşamı. Ankara: Milli Kütüphane 1960 AD 2686

DEMİRAĞ, Fikret Ahmet (1960). Tutku. Ankara: Ayyıldız Matbaası

DEMİRAĞ, Fikret Ahmet (1962). Esperanza. İstanbul: Şölen Yayını

DEMİRAĞ, Fikret Ahmet (1972). Ötme Keklik Ölürüm. Ankara: Dost Yayınları

DEMİRASLAN, İlhan (1952). İncir Ağacı. İstanbul: Varlık Yayınevi

DEMİRAY, Ahmet (1973). Atatürk Gençliğine Armağan Şiirler. Ankara: Kültür Dergisi Yayını

DEMİRAYAK, Şükrü (1946). Yapraklar Dökülürken. Nazilli Matbaası

DEMİRBAŞ, Ahmet (1970). Anadolu Dramı. Yeni Kastamonu Matbaası

DEMİROĞLU, Zeki (1947). Acılarım. Bolu İl Basımevi

DEMİRTAŞ, Metin (1969). Görüşme Yeri. Ankara: Memleket Yayınları

DEMİRTAŞ, Metin (1977). Hazırol Kalbim. Ankara: Cem Yayınevi

DENLİ, Muhsin (1972). Petek. Ankara: Milli Kütüphane 1972 AD 2223

DERDİYOK, Aydoğan Aliekber (1971). Aydoğan'dan Doğanlar. Ankara: San Matbaası.

DIRANAS, Ahmet Muhip (1988). Şiirler. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları

DİKMEN, Haluk Şan (2003). Yelkenler Fora. Ankara: Milli Kütüphane 2003 AD 1446

DİL, Sabri (1945). Beyaz Altın Çiçeği. Ankara: Milli Kütüphane 1945 AD 1910

DİL, Şahinkaya (2003). Alaca Soluk. Ankara: Çağdaş Yayınları

DİLLİ, Emre (1993). Göz Bağlarını Çıkarıp Yeniden Alanlara. Ankara: Milli Kütüphane 1993 AD 5885

DİNAMO, Hasan İzzettin (1937). Deniz Feneri. İstanbul: Bozkurt Basımevi

DİNAMO, Hasan İzzettin (1974). Mahpushanemden Şiirler. İstanbul: May Yayınları

DİNAMO, Hasan İzzettin (1976). Gecekondumdan Şiirler, İstanbul: May Yayınları

DİNAMO, Hasan İzzettin (1975). Sürgün Şiirleri. İstanbul: May Yayınları

DİNAMO, Hasan İzzettin (1976). Karacaahmet senfonisi. İstanbul: May Yayınları

DİNÇER, Neşet (1960). Askere Giderken. Adana: Bugün Matbaası

DİVİTÇİ, Cahide Vecihi (1948). Bir Demet Duygu. Sivas: Kamil Matbaası

DİZDAR, Ali Recai (1954). Bilanço. Ankara: Gün Matbaası

DOĞAN, Maksut (1961). Yağmura Durmuş Üç Kişi. Ankara: Milli Kütüphane 1961 AD 751

DONTLU, Ayşe (1962). Ayşe'nin Şiirleri. Fethiye: Emek Basımevi, Fethiye

DOYRAN, Turhan (1955). Şiirler. Ankara: Güven Matbaası

DOYRAN, Turhan (1967). Ağaç. İstanbul: Yeditepe Yayınları

DÖKMECİ, Avni (1944). Avuç. Ankara: Kanaat Matbaası

DÖKMECİ, Avni (1949). Barışa Dair Destan. Ankara: Kaynak Dergisi Yayınları

DURBAŞ, Refik (1974). Hücremde Ayışığı. Ankara: Milli Kütüphane 1974 AD 2006

DURBAŞ, Refik (1976). Kuş Tufanı. İstanbul: Soyut Yayınları

DURBAŞ, Refik (1980). Çaylar Şirketten. İstanbul: ABeCe Yayınları

DURBAŞ, Refik (1980). Çırak Aranıyor. Ankara: Milli Kütüphane 1980 AD 3430

DURU, Abdulkadir (1981). Asaran. Ankara: Milli Kütüphane 1981 AD 4196

DÜNDAR, Seher (1963). Atatürk ve Gençlik İçin Şiirler. Ankara: Milli Kütüphane 1963 AD 3810.

DÜNDAR, Seher (1964). Atatürk ve Gençlik. Ankara: Milli Kütüphane 1964 AD 4231

-E-

EBİLLER, Nuh (1961). Bir Ah Ki. Ankara: Milli Kütüphane 1961 AD 31

EDİP, Alp Hilmi (1929). Yirmi Yaş. Ankara: İdeal Matbaası

EDİPOĞLU, Suha Baki (1942). Cenup. Ankara: Milli Kütüphane 1942 AD 311

EDİPOĞLU, Suha Baki (1952). İşaret. İstanbul: Varlık Yayınları

EGE, Süleyman (1949). Ayrılık Sonu. Ankara: Güney Matbaacılık

EGEDEN, İzzet (1943). Bataklık Kazları. Ankara: Milli Kütüphane 1943 AD 2174

EKŞİOĞLU, Yusuf Kenan (1961). Güzel Şey 99 Beyit. Ankara: Milli Kütüphane 1961 AD 618

ELİBOL, Vefa (1961). Başak Taneleri. Ankara: Doğuş Matbaası

ELAL, Necdet (1960). Allah Yolunda İnançlarım. Balıkesir: Akasya Matbaası

ELOĞLU, Metin (2003). Bu Yalnızlık Benim Toplu Şiirler 1951-1984. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

EMEK, Reşat Cemal (1949). Şiirler 1930-1938. Ankara: Milli Kütüphane 1949 AD 466

EMEK, Reşat Cemal (1950). Genç Osman Destanı. Ankara: Em-İl Çocuk Yayınları

EMSUN, Muzaffer (1945). Atlılar. İzmir: Kültür Basımevi

ENGİN, M. Hayri (2001). Döküntü 1939. Ankara: Milli Kütüphane 2001 AD 8662

ERDEM, Necati (1965). Bir Akşam Yolcusuna. Yeni Uşak Matbaası

ERDEM, Sabri (1965). Adım Adım Yurdumu Dolandım. Ankara: Milli Kütüphane 1965 AD 428

ERDEN, Mehmet Şükrü (1953). Adsız Pınar. İstanbul: Hüsnü Tabiat Matbaası

ERDOĞAN, Alkan (1969). Kerem Gibi. Ankara: Ulusoğlu Matbaası.

ERDOĞAN, Bekir Sıtkı (1965). Dostlar Başına, İstanbul

ERDOĞAN, Bekir Sıtkı (1965). Bir Yağmur Başladı (1949-1957). İstanbul

ERDÖNMEZ, Melisa (1962). Umut Pembeleri. Ankara: Milli Kütüphane 1962 AD 2405

EREN, Erkan (1968). Bir Aynayı Kırık Kırık Etmişler. İstanbul

ERGÜL N. Sabri (1936). Benim Komalarım. Ankara: Milli Kütüphane 1936 AD 1244

ERKEKLİ, Osman Serhat (1974). Dizgi Yanlışı Yok. Ankara: Milli Kütüphane 1974 AD 253

ERKEKLİ, Osman Serhat (1975). Fahişe ve Genelev Şiirleri, Milli Kütüphane 1975 AD 3664

ERKEKLİ, Osman Serhat (1979). Yerlere ve Göklere Dair. İstanbul: Saçak Yayınları

ERMAN, Nuzhet (1974). Hem Hürriyet Hem Ekmek, Ankara: Milli Kütüphane 1974 AD 4932

EROĞLU, Ebubekir (1974). Kuşluk Saatleri. İstanbul: Yeni sanat Yayınları

ERSİN, Necmettin Necip (1936). Bir Akıştan Ürperen Okyanuslar. Adana Türk Sözü Basımevi

ERSOY, Güdüllü Mustafa (1945). Bir Aşık'ın Sazı. Ankara: Çankaya Matbaası

ERTAN, Ali (1938). Altı Okun Dilinden. Samsun: Güneş Basımevi

ERTAN, Ali Rıza (1971). Babama. Aydın: Coşkun Matbaası

ERTAN, Ali Rıza (1976). Eski-Yeni. İzmir: Karınca Matbaacılık

ERTEPINAR, Coşkun (1949). Dönülmez Zaman İçin. İskenderun: Özvatan Basımevi

ERTEPINAR, Coşkun (1962). Mevsimlerin Ötesinden. Ankara: Güvendi Matbaası

ERTEPINAR, Coşkun (1969). Güzel Dünya. Ankara: Milli Kütüphane 1969 AD 4089

ERTEPINAR, Coşkun (1973). Şu Dağlar Bizim Dağlar. Ankara: Güvendi Matbaası

ERTEPINAR, Coşkun (1978). Zaman Bahçesinde. Damla Yayınevi.

ERTEPINAR, Coşkun (1988). Tek Adam. Ankara: Milli Kütüphane 1988 AD 1756

ESEN, Recep Aydın (1966). Akşam ve Ötesi. İstanbul: Karınca Matbaacılık

ESİN, Necmettin (1942). Beyaz Yeleler. Bafra: Vatan Basımevi

ESİN, Necmettin (1948). Atıl. Bafra: Vatan Basımevi

ESİN, Necmettin (1969). Bana Güneş Vurmalı. Ankara: Ayyıldız Matbaası

ERKİN, Müfide Zehra (1963). İzmir: Adım Şiirleri, Zühal Matbaası

ETİZ M. Nihat (1968). Bağ Bozumu. Ankara: Milli Kütüphane 1968 AD 1840

EVLİYAGİL, Necdet (1982). İstanbul Düşü. Ankara: Ajans Türk Basın ve Basım Kurumu.

EVRİMER, Rıfat Necdet (1966). Boşlukta Dönen Rubailer. Ankara: Milli Kütüphane 1966 AD 1057

EYUBOĞLU, Bedri Rahmi (1974). Dol Kara Bakır Dol ve Bütün Şiirleri. İstanbul: Bilgi Yayınevi

-G-

GEÇER, İlhan (1960). Belki, Ajans Türk Matbaası, Ankara, 1960

GEÇER, İlhan (1955). Büyüyen Eller, Milli Kütüphane, 1955 AD 2336

GEÇER, İlhan (1973). Bir Bulut Geçti. Ankara: Hisar Yayınları

GEÇER, İlhan (1976).Yeşil Çağ. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

GEÇER, Nafiz (1965). Ağaran Ufuklar. Ankara: Milli Kütüphane 1965 AD 2886

GEDİK, Fuad (1965). Başka Açı. Ankara: Mili Kütüphane 1965 AD 2055

GEDİKOĞLU, Cenap (1954). Motorlu Tren. Ankara: Kaynak Yayınları

GEMİCİ, Ahmet (1964). Ağız. Antalya: Turan Basımevi

GENÇAY, Güngör (1967). Balıklar Ovası. Ankara: Milli Kütüphane 1967 AD 4903

GENÇAY, Güngör (1967). Oğul. Ankara: Milli Kütüphane 1967 AD 2405

GENÇOSMANOĞLU, Niyazi Yıldırım (1978). Malazgirt Destanı. İstanbul: Ötüken Yayınları

GEREZ, Jozef Habib (1969). Büyük Güzel. İstanbul: Hüsnü tabiat Matbaası

GİRAY, Fethi (1972). Şiirler. Ankara: Başnur Matbaası

GOCUL, Basri (1952). Geçerekken Tepelemek İstedim. İstanbul: Milli Destan Yayınları

GOCUL, Basri (1952). Oğuzlama, İstanbul: Milli Destan Yayınları

GOCUL, Basri (1953). Gül Sevgisi Kalpte İken Acıtır mı Eli Diken. İstanbul: Milli Destan Yayınları

GOCUL, Basri (1954). Öldüğün Vakit Acından Tabutun Koz Ağacından. İstanbul: Milli Destan Yayınları

GOCUL, Basri (1969). Bal Yeyip Gül Koklasam Azalırmış Benim Tasam (1969). Ankara: Milli Kütüphane 1969 AD 1663

GÖKAYTAÇ, Zekeriyya (1936). Hicran Sabahı. Afyon: Doğan Basımevi

GÖKÇAY, Namık (1970). Açık Hava. Ankara: Milli Kütüphane 1970 AD 4129

GÖKÇE, Enver (1983). Bütün Şiirleri. İstanbul: Ayko Yayınları.

GÖKER, Demir Ali (1969). Ağrılı Yaşamak. Konya: Yeni kitap Basımevi

GÖKMEN, Nurettin (1951). Bir Avuç Kahraman. Ankara: Güney Matbaacılık

GÖKTEKİN, Ruhi (1960). Deniz İkindileri. Ankara: San Matbaası

GÖKTEKİN, Ruhi (1968). Amisos Fenerleri. Bütün Türkiye Yayınevi

GÖNENÇ, Turgay (1962). Bozgunda. İzmir: Kovan Yayınları

GÖNENÇ, Turgay (1973). Ben Severek Büyürüm. Ankara: Dost Yayınları

GÖNÜL, Mehmet (1969). Beklediğim Kuşlar. Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık

GÖR, Salih Sıtkı (1972). Ağıt. Ankara: Milli Kütüphane 1972 AD 4990

GÖVSA, İbrahim Alaettin (1941). Acılar. İstanbul: Yedi gün Neşriyat

GRUDA, Yılmaz (1964). Çarmıhtaki Yeni Mehmet. İstanbul: İzlem Yayınları

GÜCÜMENGİL, Hazım (1966). Allah Yolunda. Ankara: İş Matbaacılık

GÜLBAYRAK, Göktuna Rahmi (1974). Anne Özlemi. Ankara: Ay Matbaası

GÖKTUNA, Rahmi (1974). Düşünceye Davet. Ankara: Kale Matbaacılık

GÜLBAYRAK, Göktuna Rahmi (1974). Geceye Yanan Fener. Ankara: Ay Matbaası

GÜLBAYRAK, Göktuna Rahmi (1976). Çocuklar Yücelsin Diye. Ankara: Özdoğan Matbaası

GÜLBAYRAK, Göktuna Rahmi (1976). Haykırışlar. Ankara: Özdoğan Matbaası

GÜLBAYRAK, Göktuna Rahmi (1977). Dağ Köyünden Yazıyorum Hemşerim. Ankara: Uzman Matbaacılık

GÜLEÇ, Azmi (1963). Kapısız Sokaklar. Ankara: Milli Kütüphane 1963 AD 1781

GÜLER, Arif (1971). Aşkın Kaderi. Ankara: Milli Kütüphane 1971 AD 1359

GÜLTEKİN, Emre (1980). Kurşunî Bir Siperde. Ankara: Türkiye Yazıları Yayınları

GÜNÇE, Ergin (1965). Genç Ölmek. Ankara: Dost Yayınları

GÜNDOĞDU, Şinasi (1929). Akrep. İstanbul: Ahmet İhsan Matbaası

GÜNTEL, Mahmut Nedim (1946). Aydan Sesler. Konya: Ekekon Basımevi

GÜR, Fehmi (1953). Allar Yeşiller. Malatya: Gayret Matbaası

GÜR, Süreyya (1969). Ben. Ankara: Milli Kütüphane 1969 AD 3985

GÜRCAN, Nedret (1972). Bulut İndi. İstanbul: Yeditepe Yayınları

GÜRCAN, Mustafa Remzi (1967). Yeni Bir Dünya Arıyorum. Adana: Gürcan Yayınları

GÜRCAN, Zeki (1967). Bendeki Sen. Ankara: Milli Kütüphane 1967 AD 1352

GÜRDİKYAN, İstepan (1929). Hatıra. İstanbul: Selamet Matbaası

GÜRSOY, Celalettin (1978). Baba ve Oğul. İstanbul: Bakış Matbaası

-H-

HAKSAL, Ali Haydar (2010). Eleğimsağmalarda Gökanıtı. İstanbul: İnsan Yayınları

HALICI, Feyzi (1967). Selçuk ya da Aşk, Ankara: Mars Matbaası

HALMAN, Talat Sait (1968). Can Kulağı. İstanbul: Yeditepe Yayınları

HALMAN, Talat Sait (1976). Bin Bir. Milli Kütüphane 1976 AD 1672

HALMAN Talat Sait (1980). Canevi. Ankara: Tiyatro Yayınları

HASANNEBİOĞLU, Cuma Ali (1979). Çerağ. İstanbul: Zafer Matbaası

HAŞİM, Ahmet (2011). Bütün Şiirleri. İstanbul: Dergâh Yayınları

HAŞMET, Mehmet (1961). Yağmur Bulutu. Ankara: Milli Kütüphane 1961 AD 868

HAŞMET, Mehmet (1965). Ar Çiçeği. Ankara: Çağdaş Yayınları

HATEMİ, Hüsrev (1973). Akşam Gümrükçüleri. İstanbul: Hareket Yayınları

HATEMİ, Hüsrev (2013). Şiirler. İstanbul: Dergâh Yayınları.

HATİPOĞLU, Aydın (1968). Gebe. İstanbul: Habora Kitabevi Yayınları

HATİPOĞLU, Aydın (1973). Hoyrat. İstanbul: Yücel yayınları

HATİPOĞLU, Aydın (1978). Benim Yüreğim. İstanbul: Derinlik Yayınları

HEVESKAR, İsmail (1960). Bir Demet Şiir. Bolu Vilayet Matbaası

HÜNALP, Ayhan (1968). Üç otuz Para. İstanbul: Çeltüt Matbaası

HOROZCU, Oktay Rifat, (2014). Bütün Şiirleri II. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

-I-

ILGAZ, Rıfat (1983). Bütün Şiirleri (1937-1983). İstanbul: Adam Yayınları

IRGAT, Cahit (1991). Irgatın Türküsü Bütün Şiirleri. İstanbul: Adam Yayınları

IŞIKSAÇAN, Doğan (1967). Ağlama Feriha. İstanbul

IŞIKSAÇAN, Doğan (1967). Kedinin Yeni Görevi. İstanbul

IŞITMAN, İshak Refet (1944). Cumhuriyet Destanı. Ankara: Yeni Ceznevi Matbaası.

-İ-

İLDENİZ, Türkan (1966). Taşra Kızının Deliceleri. İstanbul: Ekin Basımevi

İLDENİZ, Türkan (1967). Havva Çıkmazı. İstanbul: Ar Basımevi

İLHAN, Attila (2000). Muhayyer. Tutkunun Günlüğü. Ankara: Bilgi Yayınevi

İLHAN, Attila(2001). Böyle Bir Sevmek. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

İLHAN, Attila (2005). Sisler Bulvarı. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları

İLHAN, Attila (2006). Duvar. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

İLHAN, Attila (2010). Yasak Sevişmek. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları

İLHAN, Attila (2008). Yağmur Kaçağı. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları

İLHAN, Attila (2009). bela çiçeği. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları

İLHAN, Attila (2009). ben sana mecburum. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları

İLHAN, Hayrettin (1932). Altın Yay. İstanbul: Sinan Matbaası

İLHAN, Hayrettin (1933). Gün Doğarken. İstanbul: Maarif Matbaası

İNAN, Akif (1974). Hicret. Ankara: Edebiyat Dergisi Yayınları

İNAN, Yusuf Ziya (1964). Aşk Yağmuru. İstanbul: Özyurt Basımevi

İNCE, Özdemir (1990). Kargı. İstanbul: Gölge Yayınları

İPEK, Hüsamettin (1963). Çeşitli Okul Şiirleri. İstanbul: Ercan Matbaası

İRDESEL. Mehmet (1961). Bekâr Odasında Düşünceler. İstanbul

İSEN, Tisen (1964). Aydınlığı Boğdular Güpegündüz. Ankara: Milli Kütüphane 1964 AD 3362

İZMİRLİ, MÜBECCEL (1963). Gök Katında Kaza. İstanbul: Otağ Yayını

-K-

KACAHANOĞLU, Osman Selim (1969). Beyaz Çığlık. Ankara: Milli Kütüphane 1969 AD 1726

KAÇIRAN, Âşık Hüseyin (1970). Anadolu'nun Çilesi. Ankara: Milli Kütüphane 1970 AD 1900

KADİR, Abdullah (1995). Mutlu Olmak Varken. İstanbul: Can Yayınları

KALABA, Hüseyin (1968). Türk Çocuğunun Şiirleri. Adana: Kalaba Yayınevi

KALAYLIOĞLU, İlhan (1964). Güz Yağmurlu Sokaklar. Ankara: Anadolu Matbaası

KALAYLIOĞLU, İlhan (1967). Bir Bildiği Var Gözlerin. Ankara: Milli Kütüphane 1967 AD 3734

KALELİ, Mehmet (1960). Adak. İzmir: Nefaset Matbaası.

KALKANCI, Feyzi Kutlu (1984). Tüm Şiirleri. İstanbul: Gül Matbaası

KANIK, Orhan Veli (2011). Bütün Şiirleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

KANSU, Ceyhun Atuf (1941). Bir Çocuk Bahçesinde. Ankara: Milli Kütüphane 1941 AD 1190

KANSU, Ceyhun Atuf (1944). Bağbozumu Sofrası. Ankara: Ülkü Yayınları

KANSU, Ceyhun Atuf (1946). Çocuklar Gemisi. Ankara: Ülkü yayınları

KANSU, Ceyhun Atuf (1950). Yanık Hava. İstanbul: Varlık Yayınları

KANSU, Ceyhun Atuf (1955). Haziran Defteri. Ankara: Varlık Yayınları

KANSU, Ceyhun Atuf (1978). Tüm Şiirleri 2. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

KAPLAN Mevlüt (1974). Cıvıltı. Ankara: Milli Kütüphane 1974 AD 430

KAPLANCALI, Kemal (1946). Bir Fikrin Adamları. Ankara: Milli Kütüphane 1946 AD 988

KARABAĞLI, Muammer (1949). Bir Bulut Geçti. Konya: Yeni Kitap Basımevi

KARABULUT, Durmuş (1963). Al-Yeşil. Akşehir: Ünver Matbaası

KARAÇORLU, Hicabi (1967). Acı Gül. Ankara: Milli Kütüphane 1967 AD 1378

KARAER, Mustafa Necati (2005). Bütün Şiirleri. İstanbul: Dergâh Yayınları.

KARACAÖREN, Behçet (1962). Anıttepe'den Şiirler. Eskişehir: Bozkurt Matbaası

KARAİBRAHİMOĞLU, Yılmaz (1967). Acunsal Masal. Zonguldak: Uğur Matbaası

KARAKOÇ, Abdürrahim (1969) Hasan'a Mektuplar. İzmir: Fedai Dergisi Yayını

KARAKOÇ, Abdurrahim (1984). Vur Emri. Ankara: Ocak yayınları

KARAKOÇ, Abdürrahim (1992). Kan Yazısı. Ankara: Ocak Yayınları

KARAKOÇ, Bahattin (1962). Mevsimler ve Ötesi. Elbistan: Gençlik Basımevi

KARAKOÇ, Bahattin (1973). Seyran. İstanbul: Hareket Yayınları

KARAKOÇ, Bahattin (1975). Sevgi Turnaları. İstanbul: Türk Edebiyatı Yayınları

KARAKOÇ, Ertuğrul (1970). Altay Türküsü. Gaziantep Kültür Derneği Yayını

KARAKOÇ, Sezai (2014). Gün Doğmadan. İstanbul: Diriliş Yayınları

KARAKUŞ, Hidayet (1979). Günaydın Gül Yaprağı. İzmir: Karınca Matbaacılık

KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri. Okun Ucundan. İstanbul: Remzi Kitabevi.

KARATAY, Namdar Rahmi (1952). Geçti Bor'un Pazarı. İstanbul: Umurlar Yayıncılık

KARUĞUZ, Tahir (1965). Anadolu'dan Kovduklarımız. İstanbul: Deniz Basımevi.

KAVAKLIGİL, Cemalettin (1967). Ayrı Dünyalar. Ankara: Milli Kütüphane 1967 AD 4928

KAYHAN, Hilmiye (1968). Aşk Arabası. İstanbul: Yalçınöz Matbaası

KEMAL, Mehmet (1977). Söz Gibi. İstanbul: Derinlik Yayınları

KEMAL, Yahya (2009). Kendi Gök Kubbemiz. İstanbul: İstanbul Fethi Cemiyeti

KENDİ, Ahmet Cenap (1943). Yayla Çiçekleri. Konya: Yeni Kitap Basımevi

KIRCIOĞLU, Nuri (1960). Tufan. Ankara: Milli Kütüphane 1960 AD 2635

KIRZIOĞLU, Cemal (1961). Benim Milli Hislerim. İstanbul: Serhat Yayınları

KIRZUK, Himmet (1968). Anadolu'nun Sesi Ankara: Özgürel Matbaası

KISAKÜREK, Necip Fazıl (1974). Çile. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları

KIYAT, Mehmet (1996). Yeniden. Ankara: Karşı Yayınlar

KOCAGÖZ, Halil (1988). Şiirler. Ankara: Milli Kütüphane 1988 AD 1212

KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1935). Tunç Sesleri. Kastamonu: Vilayet Matbaası

KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1936). Geçmiş Geceler. İzmir: Ticaret Basımevi

KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1937): Bizim Türkler. İstanbul: Ahmet Halit Kitabevi

KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1941). Ergenekon. İstanbul: Ahmet Halit Kitabevi

KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1965). Hayat Şarkıları. Ankara: Edebiyat Yayınevi

KOLAYLI, Neyzen Tevfik (2010). Azab-ı Mukaddes. İstanbul: Onan Yayınevi

KORAY, Ahmet Cenk (1965). Kutsal Vadideki Tapınak. Ankara: Milli Kütüphane 1965 AD 37

KORKMAZGİL, Hüseyin, Hasan (1963). Kavel. İstanbul: Ataç Kitabevi

KORKMAZGİL, Hüseyin, Hasan (1965). Kızıl kuğu. Ankara: Doğan Yayınları

KORKMAZGİL, Hüseyin, Hasan (1965). Temmuz Bildirisi. İstanbul: Bilgi Yayınevi

KORKMAZGİL, Hüseyin, Hasan (1966), Kızılırmak. Ankara: Bizim Yayınları

KORKMAZGİL, Hüseyin, Hasan (1972). Ağlasun Ay şafağı. Ankara: Doğan Yayınevi

KORKMAZGİL, Hüseyin, Hasan (1973). Oğlak. İstanbul: Yar Yayınları

KORKMAZGİL, Hüseyin, Hasan (1976). Koçero Vatan Şairi. İstanbul: Bilgi Yayınevi

KORKMAZGİL, Hüseyin, Hasan (1995). Acıyı Bal Eyledik. İstanbul: Bilgi Yayınevi

KORKMAZGİL, Hüseyin, Hasan (2000). Haziranda Ölmek Zor. İstanbul: Bilgi Yayınevi

KORKMAZGİL, Hüseyin, Hasan (2003). Kavel, Bütünün Şiirleri. Ankara: Bilgi Yayınevi

KORYÜREK, Enis Behiç (1971). Miras ve Güneşin Ölümü. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

KÖKMEN, Emre (1962). Acı Yonga. Ankara: Milli Kütüphane 1962 AD 301

KÖKNAR, Nejat (1952). Kader. Milli Kütüphane 1952 AD 820

KÖSEOĞLU, Ömer Lütfi (1961). Hürriyetname. İstanbul: Türkiye Ticaret Postası Matbaası

KULABER, Ahmet Mustafa (1967). Anadolu Türküsü. İstanbul: Türk Töresi Yayınları

KUNTAY, Mithat Cemal (1945). Türkün Şehnamesinden. Ankara: Milli Kütüphane 1945 AD 1535

KURDAKUL, Şükran (1944). Zevklerin ve Hülyaların Şiirleri. İzmir: Ülkü Kitabevi

KURDAKUL, Şükran (1943). Tomurcuk. İzmir: Ege Basımevi

KURDAKUL, Şükran (1966). İzmir'in İçinde Amerikan Neferi. İstanbul: Ataç Kitabevi

KURDAKUL, Şükran (1969). Halk Orduları. İstanbul: Ataç Kitabevi

KURDAKUL, Şükran (1977). Acılar Dönemi. İstanbul: Cem Yayınevi

KÜLEBİ, Cahit (1985). Bütün Şiirleri. İstanbul: Adam Yayınları

-L-

LAV, Ercümend Behzad (2005). Bütün Eserleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

LEBİT, Fehmi (1934). Efem Oynasın. İstanbul: Muallim Ahmet Halit Kitap hanesi

LERMİOĞLU, Ayten (1965). Aşk Burakı. İstanbul: Parmaksızoğlu Basımevi

-M-

MANAS, Orhan (1946). Beş Yaprak. İstanbul: Güler Basımevi

MARDİN, Yusuf (1948). Üç Yaprak. Ankara: Milli Kütüphane 1948 AD 334

MELAL, Münir (1962). Bahçemden. İstanbul: Özkanoğlu Matbaası

MENEMENCİOĞLU, Muazzez (1979). Dünya Çocukların Olacak. İstanbul: ABeCe Yayınları

MERAM, Ali Kemal (1936). Aksız Karalar. İstanbul: Tecelli Basımevi

MERT, Özkan (1970). Kuracağız Her Şeyi Yeniden. Ankara: Milli Kütüphane 1970 AD 4061

MERT, Özkan (2008). Tüm Şiirleri. İstanbul: Boyut Kitapları

MİNNETOĞLU, İbrahim (1960). Ağvan. İstanbul: Hatipoğlu Yayınları

MİRAÇ, Yaşar (2000). Trabzonlu Delikanlı. İstanbul: Adam Yayınları

MUTLU, Nusret (1945). Başak. Kastamonu: Birlik Matbaası

Muallim Naci (1997). Şiirleri. Haz: Hüseyin ÖZBAY. İstanbul: Milli Eğitim

-N-

NAYIR, Yaşar Nabi (1969). Kahramanlar (1927-1935). İstanbul: Varlık Yayınları

NAYIR, Yaşar Nabi (1969). Onar Mısra. İstanbul: Muallim Ahmet Halit Kütüphanesi

NECATİ, Mustafa (1971). Altın Oluk. Milli Kütüphane 1971 AD 5005.

NECATİGİL, Behçet (1994). Bütün Yapıtları Şiirler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

NECATİGİL, Behçet (1996). Bütün Yapıtları Şiirler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

NECATİGİL, Behçet (1997). Bütün Yapıtları Şiirler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

NECATİGİL, Behçet (2014). Şiirler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

NECDET, Ahmet (1977). Uzuneşek. Ankara: Milli Kütüphane 1977 AD 1756

NESİN, Aziz (1974). Azizname Taşlamalar. İstanbul: Tekin Yayınevi

NESİN, Aziz (1948). Azizname. İstanbul: Arkadaş Yayınevi

NEZİHİ, Haşim (1934). Akşam Şarkıları. İstanbul: Şirketi Mürebbiye Matbaası

NEZİR, Seyyit (1976). Şili Duyarlılığı. İstanbul: Kardeş Matbaası

NEZİR, Seyyit (1979). Bütün Yarınlarda. İstanbul: May Yayınları

NEZİR, Seyyit (1998). Israrla. İstanbul: Birey Yayınları

NOYAN, Nuri (1945). Alevden Sesler. Ankara: Milli Kütüphane 1945 AD 1205

-O-

OCAKCIOĞLU, Füsun (1969). Ayrılık Şarkısı. Ankara: Milli Kütüphane 1969 AD 2195

OĞUZBAŞ, Turan (1969). Beyaz Kasımpatılar. İstanbul: Tekin Yayınevi

OKUTAN, Hasan (1946). İki Cihan Savaşı Destanı. Giresun: Yeşil Giresun Matbaası,

ONAN, Necmettin Halil (1933). Bir Yudum Daha. İstanbul: Sühulet Matbaası

ONAN, Nezih (1970). Balıkçı. Sinop: Haşmet Matbaası.

ORAL, Ayla (1973). Dönüşü Olmayan Yol. Ankara: Hisar Yayınları.

ORHON, Orhan Seyfi (1929). Hayat Bilgisi Şiirleri. Orhaniye Matbaası

ORHON, Orhan Seyfi (2009). Bütün Şiirleri. İstanbul: Everest Yayınları

ORTAÇ, Yusuf Ziya (1938). Kuş cıvıltıları. İstanbul: Kanaat Kitabevi

ORTAÇ, Yusuf Ziya (1938). Bir Selvi Gölgesi. İstanbul: Kanaat Kitabevi

ORTAÇ, Yusuf Ziya (1962). Bir Rüzgâr Esti. İstanbul: Kanaat Kitabevi

OTYAM, Nusret (1963). Barış Güncesi. Ankara: Ayyıldız Matbaası

OYAT, Fazıl (1960). Türk Yiğitlemesi. Ankara: Doğuş Matbaası

OZANOĞLU, İhsan (1938). Göklere Doğru. Kastamonu: Açık Söz Basımevi

OZANOĞLU, İhsan (1938). Zaferden Zafere. Kastamonu: Açık Söz Basımevi

OZANOĞLU, İlhan (1938). Atatürk Devrimi Destanı. Kastamonu İl Basımevi

OZANOĞLU, Yahya Saim (1939). Bugünün Destanı. Ankara: Ülkü Basımevi

OZANSOY, Halit Fahri (1929). Paravan. İstanbul: Ahmet İhsan Matbaası

OZANSOY, Halit Fahri (1931). Balkonda Saatler. İstanbul: Ahmet İhsan Matbaası

OZANSOY, Halit Fahri (1936). Sulara Dalan Gözler. İstanbul: Ülkü Basımevi

OZANSOY, Halit Fahri (1962). Hep Onun İçin. Ankara: Milli Kütüphane 1962 AD 1418

OZANSOY, Halit Fahri (1964). Sonsuz Gecelerin Ötesinde. Ankara: Milli Kütüphane 1964 AD 356

OZANSOY, Halit Fahri (1971). Kaybolan Dünya. Ankara: Milli Kütüphane 1971 AD 3776

OZANSOY, Munis Faik (1936). Düşündüğüm Gibi. Ankara: Milli Kütüphane 1936 AD 1870

OZANSOY, Munis Faik (1938). Büyük Mabedin Eşiğinde. İstanbul: Marmara Neşriyat

OZANSOY, Munis Faik (1960). Bir Daha. Ankara: Milli Kütüphane 1960 AD 266

OZANSOY, Munis Faik (1965). Zaman Saati. Ankara: Milli Kütüphane 1965 AD 2757

-Ö-

ÖCAL, Cemal Oğuz (1968). Bir Millet Şahlanıyor. İstanbul: Yaylacık Matbaası

ÖĞÜTVEREN, Enver (1943). Duygularım. İstanbul: Aydınlık Basımevi

ÖĞÜTVEREN, Enver (1968). And İçmişiz. Ankara: Ay Yıldız Matbaası

ÖĞÜTVEREN, Enver (1971). Çanakkale'den Anıtkabir'e. Ankara: Ay Yıldız Matbaası

ÖĞÜTVEREN, Enver (1974). Mehmetçik Kıbrıs'ta. Ankara: Ayyıldız Matbaası

ÖNCÜ, Enver (1967). Akıntıya Kürek. İstanbul: Türsan Matbaası

ÖNCEL, Nurettin (1971). Beyaz Zambak. Ankara: Milli Kütüphane 1971 AD 3258

ÖNEY, Cahit (1969). Aruz'un söylettikleri. Ankara: Milli Kütüphane 1969 AD 1432

ÖNER, Murad (1937). Bahara Giriyorum. Afyon: Doğan Basımevi

ÖNGAY, Mehmet Necati (1935). Ergenekon'dan Doğan Güneş. İstanbul: Resimli Ay Basımevi

ÖZEL, İsmet (2007). Erbain, Kırk Yılın Şiirleri. İstanbul: Şule Yayınları

-R-

RAN, Hikmet, Nazım (1994). Benerci Kendini Niçin Öldürdü. İstanbul: Adam Yayınları

RAN, Hikmet, Nazım (1994). 835 Satır. İstanbul: Adam Yayınları

RAN, Hikmet, Nazım (1996). Ölçü. Yatar Bursa Kalesinde. İstanbul: Adam Yayınları

RAN, Hikmet, Nazım (1996). Yatar Bursa Kalesinde. İstanbul: Adam yayınları

RAN, Hikmet, Nazım (1997). Kuvâyi Milliye. İstanbul: Adam Yayınları

RAN, Hikmet, Nazım (2007). Bütün Şiirleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

RAN, Hikmet, Nazım (2010). Memleketimden İnsan Manzaraları. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

-S-

SABA, Ziya Osman (2014). Cümlemiz, Bütün Şiirleri. İstanbul: Can Sanat Yayınları

SEZA, Okan (1972). Beş Dakika Ara. Ankara: Milli Kütüphane 1972 AD 3504

Süleyman Nazif, (1979). Malta Geceleri Fırak-ı Irak ve Galiçya. İstanbul: Kervan Kitapçılık

SÜREYA, Cemal (2009). Sevda Sözleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

SÜTÜVEN, Mustafa Seyit (1976). Bütün Şiirleri. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları

-Ş-

ŞATIROĞLU, Âşık Veysel (1974). Dostlar Beni Hatırlasın. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

ŞÜKRÜ, Fuat (1931). Turan ve Türkler. İstanbul: Resimli Ay Matbaası.

-T-

TARANCI, Cahit Sıtkı (2013). Otuz Beş Yaş. İstanbul: Can Yayınları

TANPINAR, Ahmet Hamdi (2010). Bütün Şiirleri. Haz: İnci Enginün. İstanbul: Dergâh Yayınları

TECER, Ahmet Kutsi (2013). Bütün Şiirleri. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları

Tevfik Fikret (2006). Halûk'un Defteri. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Tevfik Fikret (2010). Rübâb-ı Şikeste. İstanbul: Çağrı Yayınları.

-U-

UYAR, Turgut (2015). Büyük Saat. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

-V-

VECİHİ, Cahide (1942). Altun Rüyalar. Zonguldak: Doğan Matbaası

-Y-

YÜCEL, Can (2013). Bir Siyasinin Şiirleri. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

-Z-

ZARİFOĞLU, Cahit (1989). İşaret Çocukları. İstanbul: Beyan Yayınları, İstanbul, 1989

ZARİFOĞLU, Cahit (1989). Şiirler. İstanbul: Beyan Yayınları

ZORLUTUNA, Halide Nusret (2008). Bütün Şiirleri. İstanbul: Timaş Yayınları

EK 2. Antolojiler

Aşk Elçisi Antoloji (1966). Hazırlayan: İlhan Berk. Ankara: Dost Yayınları

Büyük Harpten Sonrakiler Şiir Antolojisi (1935). Feridun Fazıl. Ankara: Ulus Basımevi

Büyük Şairler ve Şiirleri 50 Şair (1968). Tahsin Yücel. İstanbul: Varlık Yayınevi

Cumhuriyet Devri Türk Şiiri (1990). Mehmet Kaplan. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara: Başbakanlık Basımevi

Cumhuriyetin 10. Yılı İçin Yazılan Şiirler, Destanlar (1933). Ankara: Hâkimiyeti Milliye Matbaası

Cumhuriyet Dönemi Şiirimizin Altın Sayfaları (2006). Hasan Akay -Sedat Umran. İstanbul: 3f Yayınevi

Cumhuriyetten Günümüze Türk Şiiri Antolojisi (2007). Abdullah Özkan - Refik Durbaş. İstanbul: Boyut Dosya Yayınları

Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi (1983). Seyit Kemal Karaalioğlu. İstanbul: İnkılap Ve Aka Kitabevleri

Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi 1920-1970 (1999). Mehmet Fuat. İstanbul: Adım Yayınları

Dünden Bugüne Türk Şiiri I (1968). Asım Bezirci - Kemal Özer. İstanbul: May Yayınları

Elimle Seçtiklerim (1934). Faruk Nafiz. Ankara: Güneş Matbaası

Genç Nesil Konuşuyor Seçme Şiir ve Hikâyeler (1944). A. Demirbağ- T. Demiriz, İstanbul: Ahmet İhsan Matbaası

Genç Şairler Antolojisi (1955). Hazırlayan: Güngör Gencay. Ege Matbaası

Halk Edebiyatı Antolojisi (1938). Sadettin Nüzhet Ergun. İstanbul Devlet Basımevi

Hecenin 10 Şairi (1943). İstanbul: Akbaba Yayını

Heykel Önünde Saf Duygular (1932). İzmir Gençler Birliği Neşriyatından İzmir: Cumhuriyet Matbaası

Hiciv ve Mizah Edebiyatı Antolojisi (1977). Hilmi Yücebaş. İstanbul: Milliyet Dağıtım

Hürriyet Şiirleri (28 Nisan-27 Mayıs) Antolojisi (1960). Derleyen: Hasan Sarıyüce. İstanbul: Ekin Basımevi

İslam Şairlerinden Kavga Şiirleri (1975). Hazırlayan: Akif Kurt. İstanbul: Çığır Yayınları

İslam Şairlerinden Kavga Şiirleri (1977). Hazırlayan: İsmail Borlok. İstanbul: Çığır Yayınları

Kahramanlık Şiirleri Antolojisi (1946). Necat Birinci. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

Kurtuluştan Sonrakiler Şiir Antolojisi (2003). Hazırlayan: Orhan Burian. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

Memleket Şiirleri Antolojisi (2010). Hazırlayan: Osman Attila. Ankara: Elips Kitap

Milli Günler ve Kahramanlık Şiirleri Antolojisi (1968). İstanbul: Zuhal Yayınları

Mütarekeden Sonrakiler 1918-1938 Şiir Antolojisi (1938). Tertip Edenler: Behçet K. Çağlar, Orhan Burian, Haluk Şehsuvaroğlu. İstanbul: Yücel Kitapları

On Şair On Şiir (1971). Asım Bezirci. İstanbul: May Yayınları

Ortaokullar İçin Antoloji (1942). Feridun Alkan. İstanbul: Numune Matbaası

Ölü Ozanlar Derneği Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi (2000). Hazırlayan: H. Cahit Sacide - Emine Kerse. Ankara: Akdeniz Yayıncılık

Son Asır Türk Şairleri (1937). Mahmut Kemal İnal. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Devlet Basımevi

Sosyal Şiirler Antolojisi (1967). Hazırlayan: Bedri Gider - Mehmet Cimi. İstanbul: Tekin Yayınevi

Şairler Antolojisi (1966). Nuri Kırcıoğlu - İdris Dinçer. İstanbul: Yenilik Basımevi

Şiir Defteri (1972). Vasfi Mahir Kocatürk. Ankara: Edebiyat Yayınevi

Şiir Demeti (1982). Rıza Akdemir. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları Şiirimizin Cumhuriyeti Antoloji (1958). Hüseyin Karakan. İstanbul Matbaası

Şiirle Selam (1959). Şükrü Elçin. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları

Toplum İçin Şiirler (1965). Derleyen: Şükran Kurdakul - Ömür Candaş. İstanbul: Ataç Kitabevi

Türk Edebiyatı Antolojisi (1934). Ali Canip. İstanbul: Devlet Matbaası

Türk Halk Şiiri Antolojisi (1995). Sunullah Arısoy. İstanbul: Bilgi Yayınevi

Türk Kahramanlık Şiirleri Antolojisi (1967). Hazırlayan: Osman Attila. Ankara: Milli Kütüphane

Türk Kahramanlık Şiirleri ve Marşlarımız (1950). Derleyenler: Baki Süha Ediboğlu - Kemal Kaltaoğlu. Ankara: Koşal Basımevi

Türk Şiirinden Örnekler (1920-1944) (1944). Baki Süha Ediboğlu. İstanbul: İbrahim Berkalp Kitabevi

Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi (2004). Abdulbaki Gölpınarlı. İstanbul: İnkılap Kitabevi

Türk Yazınından Seçilmiş Yergi Şiirleri (1993). Derleyen: Eray Canberk İstanbul: Adam Yayınları

Ülkücü Ozanlar (1976). Hazırlayan: Gülsün Öztaner. İstanbul: Su Yayınları

Ünlü Şairlerden Seçilmiş Şiirler Antolojisi (1970). Hazırlayan: Halil Alınmaz. İstanbul: Yıldız Kitabevi

Varlık Şiirler Antolojisi 1933-1983(50 Yıl) (1983). Ülkü Tamer. İstanbul: Varlık Yayınları

Varlık Şiirleri Antolojisi 1933-2008 (2008). Hazırlayan: Enver Ercan. İstanbul: Varlık Yayınları

Vatan ve Kahramanlık Şiirleri Antolojisi (1965). Haz. Fethi Gözler. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri

Yenileşme Dönemi Türk Şiiri ve Antolojisi 1 (1996). Şerif Aktaş. Ankara: Akçağ Yayınları

Yeni Şiirler (1950). Yaşar Nabi. Ankara: Varlık Yayınevi

Yeni Şiir Antolojisi 1928-1949 (1949). İsmail Ali Sarar. İstanbul: Hatipoğlu Yayınevi

Yurt Ve Kahramanlık Şiirleri (1955). Baki Süha Ediboğlu. İstanbul: İnkılap Ve Aka Kitabevleri

EK 3. Süreli Yayınlar

-A-

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Adımlar (Aylık Sanat ve Fikir Dergisi)

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)

Aile ve Toplum: Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi

Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

Alevilik Araştırmaları Dergisi

Alevilik Bektaşilik Araştırmaları Dergisi

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

Anayurttan Atayurda Türk Dünyası

Anıtkabir

Ankara Sanat

Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Fakültesi Dergisi

Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi ve Uygulama Merkezi Dergisi

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi

Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Dergisi

Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Batı Dil Ve Edebiyatları Araştırmaları Dergisi

Aşina

Ata Dergisi (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dergisi)

Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi

Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Bülteni

Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürlüğü Atatürk Dergisi

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi

Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi

Atatürk Yolu Dergisi (Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü)

Ay Vakti

-B-

Bahçesaray (Dilde, Fikirde, İşte Birlik)

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Bayrak

Belgelerle Türk Tarihi Dergisi

Beyazdoğu (Fikir Edebiyat Sanat Derisi)

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

Bilig: Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi

Bilge: Yayın, Tanıtım Tahlil, Eleştiri Dergisi

Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim

Bizim Ocak (Aylık Dergi)

Büyük Doğu

Büyük Türkiye (Aylık Fikir İlim ve Kültür Dergisi)

-C-

Cumhuriyet Dergi

Cumhuriyet Kitap

Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi

Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi

Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi

-Ç-

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

Çağrı (Aylık Fikir ve Sanat Dergisi)

Çakmak (Siyasi Mecmua)

Çankaya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Çığır (Milli Kültür Dergisi)

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

-D-

Değerler Eğitimi Dergisi

Derin Tarih

Devir

Dilde, Fikirde, İşte Birlik (Aylık Dış Politika Dergisi)

Dil Dergisi

Divan (Aylık Kültür ve Edebiyat Dergisi)

Doğu Araştırmaları, Doğu Dil Edebiyat Tarih Sanat ve Kültür Araştırmaları Dergisi

Doğu Batı

Doğu Büyük Ülkü Gazetesi

Doğru Yol

Doğuş (Kars Halkevi Dergisi)

Doğu Türkistan'ın Sesi

Doğuş Üniversitesi Dergisi

Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Dolunay

Dost

Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

-E-

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi

Eğitime Bakış Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi

Eğitim Bilim Toplum

Emel (Üç Aylık Kültür Dergisi)

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Erdem (Atatürk Kültür Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu)

Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

-F-

Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Dergisi

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

Fikir ve Sanatta Hareket

Folklora Doğru

Folklor Edebiyat

Folklor Postası

-G-

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi

Gazi Türkiyat Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi

Gençlik

Gençlik Araştırmaları Dergisi

Genç Sanat

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi

Gökbayrak

-H-

Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi

Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları

Halkevleri Dergisi (Isparta)

Hakses

Hayat Tarih Mecmuası

Hece: Aylık Edebiyat Dergisi

Hilal

Hisar (Fikir Sanat Edebiyat Dergisi)

Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi

Hürriyet Gösteri Sanat Edebiyat Dergisi

-I-

Ilgaz (Aylık Fikir Dergisi)

-İ-

İcmal (Aylık İlim Fikir Kültür Dergisi)

İçtihat (Felsefi İçtimai İktisadi Mecmua)

İktibas (Süreli Yayın Tarama Dergisi)

İlim ve Sanat

İnsan (Aylık Fikir ve Sanat Mecmuası)

İslam Araştırmaları Dergisi

İslam (Dini, İlmi, Siyasi, Aylık Mecmuası)

İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi

İslam-Türk Ansiklopedisi Mecmuası

İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri İnkılap Tarihi Enstitüsü Dergisi

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Anadolu Araştırmaları

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Arşivi

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyoloji Konferansları

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi

İstanbul Üniversitesi Pedagoji ve Çocuk Psikolojisi Bülteni

-K-

Kadın ve Aile

Kadro (Aylık Fikir Mecmuası)

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

Kara-Amid (Tarih, Turizm, Edebiyat Dergisi)

Kardaş Edebiyatlar (Üç Aylık Edebi Dergi)

Kars Eli (Halk Evi Dergisi)

Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi

Kaynak (Balıkesir Halkevi)

Kemalist Atılım (Aylık Fikir Dergisi)

Kemalist Ülkü (Siyasi, Edebi, Aylık Sanat ve Fikir Dergisi)

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

Kitaplık

Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Köprü: Üç Aylık Fikir Dergisi

Köz (Folklor-Haber Dergisi)

Kubbealtı Akademi Mecmuası

Kültür ve Sanat (Kültür Bakanlığı Yayını)

Kültür ve Sanat (Aylık Kültür ve Edebiyat Dergisi)

-M-

Maltepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi

Mavera (Aylık Edebiyat Dergisi)

Memleket

Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi

Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Millet

Milli Çözüm Aylık Haber Yorum Kültür Dergisi

Milli Eğitim

Milli Folklor

Milli Işık (Aylık Fikir Dergisi)

Milli Kültür

Milli Yol Atatürkçülük

Milliyet Sanat Dergisi

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Müdafaa-i Hukuk (Atatürkçü Milli Egemenlik ve Bağımsızlık Dergisi)

-N-

Nesil

Nokta

Nüsha

-O-

Oluş (Edebiyat Fikir Dergisi)

On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

On Dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi

Orta Asya ve Kafkasya Araştırmaları

Orta Doğu (Siyasi Ekonomik ve Sosyal Dergisi)

-Ö-

Öğüt (Aylık Fikir Aktüel Dergisi)

Ötüken (Aylık Türkçü Dergi)

Özgür İnsan (Aylık Dergi)

-P-

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Pınar

-R-

Resimli Tarih Mecmuası

Resimli Uyanış Serveti Fünun

-S-

Sanat Adam

Sanat Aylık Dergi

Sanat Çevresi

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi

Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi

Selçuklu Araştırmaları Dergisi

Sırat-ı Müstakim (Sebilürreşad)

Sivas Folkloru (Aylık Folklor Dergisi)

-Ş-

Şarkiyat Mecmuası

-T-

Tarih Konuşuyor

Tarih Vesikaları

Tasavvuf

Tohum (Aylık Fikir ve Sanat Dergisi)

Toplumsal Tarih

Töre (Aylık Fikir ve Sanat Dergisi)

Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi

Turkish Journal Of Politics

Türkbilig (Türkoloji Araştırmaları)

Türk Dili (Dil ve Edebiyat Dergisi)

Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten

Türk Dünyası Araştırmaları

Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi

Türk Düşüncesi Fikri Kültürel Dergi

Türk Edebiyatı (Aylık Fikir ve Sanat Dergisi)

Türk Eğitim Bilimleri Dergisi

Türk Folklor Araştırmaları

Türk Folkloru (Aylık Halkbilim Dergisi)

Türk- İnşa

Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Konferansları

Türk Kültürü (Aylık Dergi)

Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi

Türkiyat Mecmuası

Türklük

Türk Yurdu (Türk Ocakları)

Türkiye Günlüğü

Türkiyem (Aylık Kültür Dergisi)

Türkiye'de Sanat

-U-

Ufuk (Kültür ve Fikir Dergisi)

Uludağ (Bursa Halkevi Dergisi)

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

-Ü-

Ülkü Halkevleri Dergisi

Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Dergisi

-V-

Varlık

-Y-

Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

Yakın Tarihimiz

Yankı

Yansıma (Aylık Sanat ve Kültür Dergisi)

Yaşadıkça Eğitim

Yazko Edebiyat

Yedi İklim

Yelken (Sanat ve Düşünce Dergisi)

Yeni Adam

Yeni Edebiyat (Aylık Edebiyat Dergisi)

Yeniden Milli Mücadele

Yeni Muhit

Yeni Selamet

Yeni Türkiye

Yeni Türk Mecmuası

Yöre Aylık Kültür Dergisi

Yurt ve Dünya (Aylık Mecmua)

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

-Z-

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

9. ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Erzurum'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Artvin'de tamamladı. 1996 yılında kazandığı Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümünden 2000 yılında mezun oldu. 2005 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimini tamamladı. Halen Bayburt Üniversitesi Türk Dili Bölümünde okutmanlık yapmaktadır.